

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMŪ' A-İ NEZĀ'İR (vr. 150^b-250^a)
(Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031)
İnceleme - Tenkitli Metin

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Metin SAMANCI

İSTANBUL 2013

T. C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MECMŪ' A-İ NEZĀ'İR (vr. 150^b-250^a)
(Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031)
İnceleme - Tenkitli Metin

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Metin SAMANCI

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Ömer ZÜLFE

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Metin SAMANCI'nın "Mecmû'a-i Nezâ'ir (vr. 150b - 250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme - Tenkitli Metin" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Ömer ZÜLFE
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof.Dr. Sebahat DENİZ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç.Dr. Yüksel ÇELİK
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 11.03 / 2013 tarih ve 2013/03-02 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ.....	VI
KISALTMALAR.....	VIII
İŞARETLER.....	IX
GİRİŞ.....	X
I.BÖLÜM (İNCELEME).....	1
MECMŪ´A-İ NEZĀİR.....	1
1. Şekil Özellikleri.....	1
1.1. Tertip Şekli ve Zamanı Hakkındaki Tahminlerimiz.....	1
1.2. Mecmu´ada Yer Alan Şairler.....	4
1.3. Mecmu´ada Kullanılan Vezinler.....	19
II. Bölüm (METİN).....	22
SONUÇ.....	359
KAYNAKLAR.....	360
ÖZGEÇMİŞ.....	365

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın konusu, XVI. yüzyılın sonları ve XVII. yüzyılın başlarında derlendiği tahmin edilen bir nazire mecmuasının incelenmesidir. İlk 50 varağı 2011 yılında Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda Doç. Dr. Ömer ZÜLFE'nin danışmanlığında Sibel YILDIRIM tarafından incelenmiştir.¹ Mecmuanın diğer kısımları yine Doç. Dr. Ömer ZÜLFE danışmanlığında yürütülen tezlerle, 50^b-100^a arası 2012 yılında Kemal GÜMÜŞ tarafından,² 100^b-150^a arası 2012 yılında İlknur ÖZER tarafından incelenmiştir.³

“**Mecmū‘a-i Nezā‘ir** (vr. 150b-250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme - Tenkitli Metin” ismini taşıyan bu çalışma iki bölüm halinde yürütülmüştür. Birinci bölüm *Mecmū‘a-i Nezā‘ir*'in tetkikine ayrılmıştır. Bu bölümde “mecmuanın fizikî özellikleri”, “mecmuada yer alan şairler”, “vezin”, başlıklarıyla şekil incelemesi gerçekleştirilmiştir.

İkinci bölümde ise eserin metninin tenkitli mentine yer verilmiştir. Metin, Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa kitaplığı 1031 numarada kayıtlı nazire mecmuasının 150^b -250^b varaklarını kapsamaktadır. Bu bölümde 687 şiir bulunmaktadır. Şiirlerin varak numaraları dipnotlarda verilmiştir. Divanları bulunan şairlerin şiirleri yayımlanmış divanlardan karşılaştırılmış, farklar dipnotlarda gösterilmiştir. Karşılaştırma yapılırken mecmuada yer alan gazelin yayımlanmış divanda kaçınıcı gazel olduğu belirtilmiştir. Mecmuada bulunmayan zorunlu ilaveler köşeli parantez içinde verilmiştir.

Yapılan çalışma içerisinde doğruyu bulma noktasında her ne kadar gayret edilip dikkat gösterilse de eksik ve hatalarımızın bulunması kaçınılmazdır. Sonraki çalışmalarımızda daha sağlam adımlar atabilmemiz için bu hata ve eksikliklerin hoşgörüsü içerisinde düzeltilip giderilmesi en büyük temennimizdir.

¹ YILDIRIM DEMİR, Sibel: *Mecmū‘a-i Nezā‘ir: Hasan Hüsnü Paşa N. (1031) 1^a-50^b İnceleme- Tenkitli Metin*: İstanbul 2011, XXI+199 s. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

² GÜMÜŞ, Kemal: *Mecmū‘a-i Nezā‘ir: Hasan Hüsnü Paşa N. (1031) 50^a-100^b İnceleme- Tenkitli Metin*: İstanbul 2012, XXI+154 s. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

³ ÖZER, İlknur: *Mecmū‘a-i Nezā‘ir: Hasan Hüsnü Paşa N. (1031) 100^b-150^a İnceleme- Tenkitli Metin*: İstanbul 2012, XXI+149 s. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Yüksek lisans dönemi boyunca tezimle ilgili her konuda benden bilgilerini ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Ömer ZÜLFE'ye, Farsça ifadeler konusunda bilgilerini bizimle paylaşan sayın Dr. Ümran AY'a, doküman paylaşımı ile çalışmamıza destek olan sayın Arş. Gör. Zeynep AĞDAŞ, Arş. Gör. Ferhat MUSLUKCU ve mecmuayı incelerken tezlerinden faydalandığım Sibel YILDIRIM, Kemal GÜMÜŞ ve İlknur ÖZER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Metin SAMANCI

İSTANBUL 2013

ÖZET

“**Mecmū‘a-i Nezā’ir** (vr. 150b-250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme - Tenkitli Metin” adını taşıyan bu çalışmada, on altıncı yüzyılın sonları ve on yedinci yüzyılın başlarında derlendiği tahmin edilen nazire mecmuasının tenkitli metni hazırlanmış ve bu metin esas alınarak eser üzerinde şekil ve muhteva incelemesi gerçekleştirilmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde eser şekil, muhteva bakımından tetkik edilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise eserin tenkitli metni ortaya konmuştur.

ABSTRACT

In this study named “**Mecmū‘a-i Neẓā’ir** (vr. 150b-250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031 The Critical Text”, the critical text of nazeerah macmuas which are presumed to have been collected in late sixteenth and early seventeenth centuries is provided and based on this text, the form and the content of the macmuah has been analyzed.

The study consists of two parts: In the first part, the macmuah has been analyzed in the aspects of form, literary language, and style. In the second part, the critical text of the macmuah has been studied on and provided.

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا	A, a, E, e, ' ,
آ	Ā, ā, a
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ṭ, ṭ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	Ḥ, ḥ
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ẓ, ẓ, Ḍ, ḍ
ط	T, t
ظ	Z, z
ع	'
غ	Ĝ, ğ
ف	F, f
ق	Q, q
ك	K, k, G, g, Ń, ij
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
و	V, v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū, Ū, ū

ه	H, h, A, a, E, e
ي	Y, y, Ī, i, Ī, ī

KISALTMALAR

AKM	Atatürk Kùltür Merkezi
a.g.e.	Adı geen eser
Ar.	Arapa
Bk.	Bakınız
c	cilt
D	Divan
DİA	Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
G	Gazel
hızl .	Hazırlayan.
İÜ	İstanbul Üniversitesi
İÜEFY	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakùltesi Yayınları.
Kit.	Kitaplığı
Ktp.	Kütüphanesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s	sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
Yay.	Yayınları

İŞARETLER

- “ ” Alıntı
- ‘ ’ Anlamlandırma
- () İkinci durumdaki bilgiler
- [] Yazmada olmayıp eklenen veya onarılan yerler
- [=] Çeviri

GİRİŞ

Osmanlı devleti, XV. yüzyılda hem siyasî hem de kültürel bakımdan gelişen toplumsal yapısı tarihteki çok güçlü devlet adamları olarak tanınan muktedir padişahların yönetiminde büyüme ve gelişmesini sürdürerek XVI. yüzyılda dünyanın en büyük devletlerinden biri haline gelmiştir. Bu yüzyılda Osmanlı tahtında II. Bayezid [1481- 1512], Yavuz Sultan Selim [1512- 1520], Kanunî Sultan Süleyman [1520- 1566], Sultan II. Selim [1566- 1574], Sultan III. Murad [1574- 1595], ve Sultan III. Mehmed [1595- 1603] hüküm sürmüştür. Özellikle mimarî, askerî ve kültürel alanda büyük gelişmeler yaşanan Kanunî devri, Osmanlı Devleti'nin her alanda en yüksek seviyeye ulaştığı en görkemli dönem olmuştur.¹

Siyasî gelişmenin yanında devletin bütün kurumlarında ilerlemeler olmuş, kanunlar, büyüyen ülkenin yeni ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmiştir. Bilim alanında görülen gelişmelerden biri Fatih Sultan Mehmed'in yaptırdığı sahn-ı Seman medreselerinden sonra Kanunî Sultan Süleyman'ın Süleymaniye medreselerini kurmuş olmasıdır.

Devletin büyümesi ile orantılı olarak kültür, sanat ve edebiyatta da büyük bir gelişme kaydedilmiştir. Osmanlı padişahları, ülkenin bilimde ve sanatta ilerlemesi ve yük-selmesi için bilimadamları ve sanatçıları saraylarında himaye etmiş, tanınmış ilim ve sanat adamlarını İstanbul'a getirmişlerdir. Böylece İstanbul, bir bilim ve sanat merkezi hâline gelmiştir. Bu gelişme İstanbul'la sınırlı kalmamış devletin başka merkezlerine de yayılmıştır. İstanbul dışında, özellikle şehzadelerin buldukları Konya, Amasya, Manisa, Trabzon, Kütahya gibi merkezler birer bilim, sanat ve edebiyat muhiti hâlinededir. Bunun dışında özellikle Edirne, Bursa, Vardar Yenicesi, Üsküp, Bağdat gibi merkezlerde önemli sanatçılar yetişmiştir. Sadrazam, şeyhülislam, kazasker, vezir, nişancı, defterdar gibi devlet adamları bazan kendileri de sanat ve edebiyatla ilgilenmiş, bazen de sanatçıları ödüllendirip koruyarak sanat ve edebiyatın gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

Osmanlı edebiyatının klasik dönemine ulaştığı XVI. yüzyılda, kaside, gazel ve mesnevî sahalarında diğer şairler tarafından örnek alınan, şiire ve edebiyata yön veren

¹ İSEN, M. - HORATA, O. - MACİT, M. - KILIÇ, F. - AKSOYAK, İ. H. : *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*: 88. s.

önemli şairlerin yetiştiği görülür. Bunlar arasında Zâtî [ö.1557], Taşlıcalı Yahyâ [1488-1582], Bâkî [1526-1600] ve Nev'î [1534-1599] devrin önde gelen şairleridir.

XVI. yüzyılda kaside, gazel, mesnevî türünde pek çok eser yazılmıştır. Osmanlı edebiyatı tarihinin aydınlatılmasında da pek çok esere kaynaklık eden mecmualar bu dönemde ve kendisinden sonra gelen dönemlerde etkili olmuştur. Nazireler ve mecmualar hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Bu nedenle çalışmamıza giriş olması bakımından mecmua ve nazire kavramları üzerinde ana hatları ile durmayı uygun gördük.

Mecmûa (< Ar. *c-m-*) , sözlüklerde “ toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi”², “bir araya getirilmiş, toplanmış, cem edilmiş”, “bir araya getirilmiş, toplanmış varlık ve nesnelere tamamı, hepsi, cümlesi”³, “toplanılıp biriktirilmiş ve tanzim ve tertip edilmiş şeyler”⁴, “içinde seçme yazıların bulunduğu el yazması eser”⁵ olarak geçmektedir. Bu isim altında toplanan eserler, çeşitli sahalara ait metinleri bir araya getirmekle beraber, çalışmamızda olduğu gibi, seçkin şiiirleri de ihtiva etmektedir. Mecmualar dönemlerinin şiiir zevkini yansıtan, şahısların beğenisiyle oluşturulmuş bir şiiir antolojisi olarak düşünülebilir.

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı, nesir ya da şiiirlerden oluşan derleme kitaplardır: Mecmûatü'l-ehâdis, mecmûa-i fetâvâ, mecmûa-i edçîye, mecmûatü'r-resâil, mecmûa-i eş'âr, mecmûa-i tevârih, mecmûa-i fevâid gibi. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır.⁶

İslam edebiyat tarihinde mecmua türü, henüz adı konulmadan Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabiler Resulullah'tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi

² DEVELLİOĞLU, F. : *Ansiklopedik Osmanlıca-Türkçe Lûgat*: 596. s.

³ AYVERDİ, İ. : *Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük*: II. Cilt: 1971. s.

⁴ Ş. SÂMÎ: *Kâmûs-ı Türkî*: 1393. s.

⁵ PALA, İ. : *Ansiklopedik Divan Şiiiri Sözlüğü*: 312. s.

⁶ UZUN, M. : “Mecmua”:*DİA*: 28. C, 265. s.

seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur. Bunların en tanınmışlarından biri, Türkçe'ye "İlk Hadis Mecmualarından Hemmam b. Münebbih'in Sahifesi" adıyla tercüme edilmiş mecmuadır.⁷

Önemli Nazîre mecmûaları:

Mecmûatü'n-nezâir: Tek nüshası Oxford'da School of Oriental and Studies'in kütüphanesinde 27.689 numarada kayıtlıdır. 1487 yılında *Ömer b. Mezid* tarafından derlenen bu mecmua 84 şaire ait 397 şiir ihtiva eder. Derleyicinin şiirleri de mecmuada yer almaktadır. Şiirler aruz bahirlerine göre bir sınıflamaya tabi tutulmuş, böylece bütün şiirler altı bahirde toplanmıştır. Mecmua 309 yapraktır. Mecmuanın birinci yaprağı kayıptır. Eser 2^adan başlamaktadır. Şahıs elinde bulunan bu mecmuayı ilk kez Saadettin Nüzhet Ergun, 1928 yılında ilim âlemine tanıtmıştır. Daha sonra Fuat Köprülü bu eser üzerinde önce bir makale yazarak durmuş, daha sonra da *Milli Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri*'nde bahsetmiştir.

Câmîü'n-nazâir: Eğridirli Hacı Kemal tarafından 1512 yılında derlenen bu eser 496 yapraktır ve 266 şairin şiirlerinden örnekleri ihtiva eder. Eğridirli Hacı Kemal de kendi şiirlerine yer vermiştir. Derleyicinin mecmuanın önüne koymuş olduğu giriş kısmında mecmuanın derlenişini hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir. Tek nüsha halinde bulunan bu nazire mecmuası Bayezit Devlet Kütüphanesi, Umumi 5782 numarada kayıtlıdır. Yazar derlediği eserde 29461 beyit bulunduğunu söylemiştir. Fakat mecmuanın bugünkü halinde verilen beyit sayısından daha az beyti olduğu görülmektedir. Eser tümüyle yayımlanmamakla birlikte Mehmet Halil Bayrı ve Fuat Köprülü mecmua hakkında yazı yazmışlardır.

Mecmûa'ü'n-nezâir: Edirneli Nazmi tarafından 1523 yılında hazırlanmıştır. 243 şairin şiirlerini içine alır ve 3356 gazel ihtiva eder. Bu eser de Fuat Köprülü tarafından tanıtılmıştır. Bu mecmua tek nüsha değildir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, III. Ahmed Ktp. Nu. 2644, Nuruosmaniye Ktp. Nu. 4222, Millet Ktp. Ali Emiri Kit. Manzum, Nu.683 (1. C) , 684 (2. C) olmak üzere üç nüshası vardır.

Pervane Bey mecmûası: Kanuni sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervane b. Abdullah tarafından 1560 da derlenmiştir. Tek nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat Bölümü 406 numarada kayıtlıdır. 641 yapraktan oluşan mecmuanın ilk yaprağı kopuktur.

⁷ UZUN, M. : a. g. m. 266. s.

Metâliü'n-nezâir: Budin'li Hisalî'nin derlediği bu mecmuanın kendi el yazısı olan nüshası Nuruosmaniye Ktp. 4252-3 numaralarda kayıtlıdır. Derlenme tarihi tam olarak bilinmemekle beraber Hisalî'nin ölüm tarihi olan 1561'den evvel olacağı şüphesizdir.

Osmanlı edebiyat tarihinin aydınlatılmasındaki katkılardan dolayı son derece önemli olan eserlerden biri de nazire mecmualarıdır. Bu mecmualar, şairlerin birbirlerine söyledikleri nazireleri bir araya getiren derlemelerdir. Türlü devirlerde rağbet gören şairler ve şiirleriyle bunların ne derece ve ne kadar etkili oldukları, devir şairlerinin şiir anlayışları, eğilimleri, zevkleri, işledikleri konular, kafiye, redif ve vezin tercihleri gibi önemli bilgiler çoğu nazire mecmualarının incelenip değerlendirilmesiyle ortaya çıkabilecektir. Bu mecmualar sayesinde aslına kaynaklarda rastlanmayan bazı şairler edebiyat tarihimize kazandırıldığı gibi, divan sahibi şairleri divanlarına girmemiş bazı şiirlerine de bu mecmualarda rastlanılmaktadır. Yine tezkirelerde izine rastlanılmayan şairler arasındaki türlü yakınlıklardan kaynaklanan “muârefe, muşâere, ve mülâtefe”leri, çeşitli grupları, meclisleri, dostluk, hemşehrilik, gibi dar daireden “mekteb”e varan geniş yayılmaları da nispeten tespit etmek nazire mecmuaları ile mümkündür. Nazire mecmuaları ağırlıklı olarak derlendikleri dönemin şairlerinin nazirelerini barındırarak belli bir dönemin panoramasını gözler önüne sermektedir⁸

⁸ ŞENTÜRK, A. A. – KARTAL, A. : *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*: 228-229. s.

I. BÖLÜM

MECMŪ‘A-İ NEZĀ’İR

(MECMUANIN İNCELENMESİ)

1. GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1 . Tertip Şekli ve Zamanı Hakkındaki Tahminlerimiz

Eserin derleyenine ya da adına dair bir bilgi yoktur. İstinsah kaydında 1263/1847 tarihi bulunmasına karşılık hattı, kağıdı ve on altıncı asra ait yazmalarda görülen fizikî hususiyetleri, yazmanın daha erken bir dönemde, 16. asrın sonlarında veya 17. asrın başlarında istinsah edildiği düşüncesini akla getirmektedir. Talik hatla ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılan 250 yapraklık yazmada yaklaşık 100 yaprak noksanır. Yazmada 19b’ den sonra noksan yapraklar gelmektedir ve bu kopan yapraklar gelişigüzel ciltlenmiştir. Yazmada görülen fizikî bozukluklar bunlarla sınırlı değildir. 350a ve 350b yapraklarının yarısı silinmiş bir hâlde olduğu gibi 28b-37a, 37b-40a, 40b-47a, 47b-58a arası yapraklar da noksanır. Bu ve benzeri eksikler sonraki varaklarda da vardır. Mecmuada sayfa kopukluğundan dolayı kaynaklanan şiir eksiklikleri de dipnotlarda belirtilmiş. Kopukluktan dolayı yeni bir şiire geçilmiş ise bu da ayrı bir şiir olarak belirtilmiştir. Mecmuanın tek bir müstensihin hattı ile yazılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, 245^a numaralı varakta derkenarda Bâkî’ye ait bâkî redifli gazel farklı bir hatla yazılmıştır. Bu hattın istinsah kaydındaki hat ile aynı kişiye ait olduğunu söyleyebiliriz.

Eserin derleniş tarihi hakkında da kesin bir kayıt yoktur; ancak muhtevastaki şairlerle ilgili verilen bilgilere bakarak 1588-1600 yılları arasında derlendiğini söylemek mümkündür. Vefat tarihi 1588 olan Hâlişî’den merhûm diye bahsedilmesi mecmuanın 16. asrın sonlarında derlendiğini gösterir. Şiirlerin vezin ve kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralandığı mecmuada önce zemin şiir ardından bu şiire yazılan nazireler verilmektedir. Yeni bir gazele geçişte *nev’-i diğer ez an Necâtî goft* ya da *Şeyhî fermāyed* gibi ifadeler yer almaktadır. Başlıklarda gazelin vezninin verilmemesine karşın yeni bir vezne geçildiğinde *bahr-i āher* ifadesi kullanılmıştır. Gazel nazirelerin dizilişinde ise herhangi bir sıra gözetilmemiştir. Mecmuada gazel dışında başka bir türe yer verilmemiştir.

Mecmuaya bir nevi tezkire özelliği kazandıran ve benzer eserlerde sık görülmeyen önemli bir yönü ise başlıklarda şairler hakkında verdiği değerli bilgilerdir. Mecmuadaki biyografik bilgiler Pervâne Bey nazire mecmuasındaki bilgilerle birlikte 2011 yılında Doç. Dr. Ömer Zülfe tarafından incelenmiş ve yayınlanmıştır.¹ Bu bilgiler arasında şairlerin adları, nesepleri, doğum yerleri, meslekleri, mahlaslarını alma sebepleri, hocaları, eserleri, kişilikleri, edebi yönleri, hangi padişah döneminde yaşadıkları, vefat ettikleri ve defn edildikleri yerler gibi edebiyat tarihine ışık tutacak, daha önceden farklı kaynaklardan elde ettiğimiz bilgileri destekleyecek bilgiler yer almaktadır. Bu bilgileri örneklendirelim: *Sultān Selīm Hān zamānında vefāt eden Āhī Çelebī* (23^a), *'Aṭā Çelebī. Hoşça gazeller düşürmüşdür.* (306^a), *Nişāncı Tācī-zāde Ca'fer Çelebī. Sultān Selīm Hān Hazretlerine Nişāncı iken Kāzī-'asker olmuşlardır. Ol manşibda vefāt etmişdür.*(236^a), *Cem Sultān: Sultān Mehemmed Hān oğludur. Sultān Bāyezīd'ün karındaşudur. Merhūmuñ iki mahlası vardır. Gāhī Cem, [gāhī] Şehāyī.* (285^b), *Emrī Mu'ammāda ve sāyir fende mümtāz-ı 'ālemdür* (325^b), *Şu'arādan maqbūl-i pādīşāh olan Hayālī Beg. Merhūm Hayālī Beg'ün vatan-ı aşliyyesi Varṭar Yeñicesi'dür. Edirne'de vefāt etmişdür* (4^b; 142^b), *Hayretī: Maqbūl-i Necātī Beg, Taşavvufāne hoş-āyende gazelleri vardır. Ebū ṭab'dur* (98^b, 101^a), *Qazzāz Hilālī. Merhūm, kemāl mertebede hilāl şeklinde idi. Onun için Hilālī dediler.*(322^a). Örnekleri çoğaltmak mümkündür; ancak mecmuayı ele alan tezlerde ve bahsi geçen makalede bilgiler içeren başlıklar derli toplu olarak ele alındığı için biz bütün başlıkları yazmıyoruz. Mecmuadaki başlıklar hakkında eklemek istediğimiz bir nokta da sadece şairler hakkında değil şiiirler hakkında da bilgi verilmesidir: *Müdamī-i selef. Bu gazel ekşeriyā Hayālī Divānī'nda yazılır dērler.* (318^b), *Şemāniye'de müderris iken medresesin pādīşāh aldıkda bu gazeli dēyüp pādīşāha şunmuş.* (310^a) gibi örnekler bulunmaktadır. Mecmuanın derleyenine ya da adına dair bir bilgi bulunmadığı gibi başlık-larda verilen mālumatın eseri derleyene ait olup olmadığı da belirsizdir.

Başlıklarda zaman zaman şairlerin mahlaslarının yanlış yazılmış olması, başlıkların daha sonra hızlı bir şekilde yazıldığını düşündürmektedir. 262^b'de yer alan Bākī mahlaslı gazelin mahlas beytinde geçen *anuñ cism-i laṭīfi* ifadesinden şiiirin Laṭīfi'ye ait olduğu sanılmış ve başlıkta Laṭīfi hakkında malumat verilmiştir. Benzer bir şekilde 285^a'da yer alan Firākī'ye ait gazelin mahlas beytinde geçen *sultān-ı hayālūñ* ifadesinden dolayı gazel Hayālī'ye ait gösterilmiştir. Benzer yanlış yazılmaların da

¹ ZÜLFE, Ö. : “Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası”: *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*: 4. C 18. S., Yaz 2011, 152- 153. s.

görülmesi, mecmuadaki başlıkların gazel yazıldıktan hemen sonra değil daha sonra yazıldığını düşündürmektedir. Bununla birlikte başlıkların hepsinin aynı zaman dilimi içinde art arda yazıldığını düşünmemizi engelleyecek örnekler de bulunmaktadır. Başlıklar gazeller biriktikçe ya da verilen nev'e ait gazellerin tamamlanıp başka bir zemin şiire geçilirken yazılmış olabilir. Başlıklarda verilen bilgilerin birbiriyle çelişmesi başka türlü izah edilemez. 324^a'da Kanuni Sultan Süleyman'dan hayattaymış gibi bahsedilmesine rağmen, 154^b'de merhum diye bahsedilmiştir. Bunun gibi örneklerin mecmuada var olması bize mecmuanın tek bir kaynaktan seçilip yazıya geçirilmediğini gösterir. Bu aynı zamanda hattın müstensihe değil mürettibe ait olduğunu düşündüren başka bir göstergedir. Görünüşüğe göre mürettip gazelleri yazıya geçirdikçe şairlerle ilgili elindeki bilgileri de güncellemektedir. Ayrıca mecmuadaki derkenarların yazılış şekli de eserin tek bir kaynaktan seçilip istinsah edilmediğini gösterir. Tahminimizce mürettip bir harfteki gazelleri bitirdikten sonra yeni bir harfe geçip elde ettiği gazelleri yazarken, bir önceki harfe bağlı olan redif ve kafiyedeki gazelleri buldukça bunları derkenara geçirmiştir.

Mecmuada 19^a –152^b arasında Bâkî Divanı bulunmaktadır. Bu gazellerin başlıklarında 85 sayfa boyunca *ve lehû* veya *ve lehû eyzan* gibi ifadeler yer alırken 140^a kısmında *nevverallahu meskenehu* (Allah yerini nurlandırсын) yazmaktadır. 85 sayfa boyunca Bâkî'nin vefatına ilişkin hiçbir ifade yokken bu ifadeden sonra iki yerde daha *nevvera'llāhu merkadehu* (Allah kabrini nurlandırсын) ve *rahmetu'llāhi 'aleyh* (Allah rahmet etsin) ifadeleri yer almaktadır. Muhtemelen bu ifadeler daha fazla kullanılmıştır; ancak 152^b ile 162^a varakları arasında kopukluk vardır. Bu durum bizlere şunu düşündürmektedir: mürettip, Bâkî'ye ait gazelleri divan tertipi içerisinde zamanla derkenara yazarken, bu zaman dilimi içerisinde Bâkî vefat etmiştir ve artık mürettip Bâkî'den vefat eden biri için kullanılan ifadeleri kullanmaya başlamıştır. 104^b'de sayfanın asıl kısmında yer alan bir gazelde Bâkî için *el an hayattadur* ifadesine yer verilirken, derkenardaki gazelerde belli bir yerden sonra merhum ifadesinin kullanılması mecmuanın yazımının zamana yayıldığını gösterir. Mecmuanın yazımının zamana yayılması ise bize eserin istinsah değil asıl nüsha olduğunu, mürettibin mecmuayı herhangi bir kaynaktan faydalanarak değil zamanla oluşturduğunu düşündüren başka bir delildir. Bu bilgiler aynı zamanda mecmuanın son şeklini 17. asrın başlarında aldığını göstermektedir.

Mecmuada yer alıp Pervane Bey mecmuasında var olmayan zemin şiirlerin bulunması, üstelik bu şiiri yazan şairin Pervane Bey mecmuasının derlenme tarihinden önce vefat etmiş olması, mecmuanın Pervane Beyin güncellenmiş varyantı olmadığını gösteren başka bir delildir. 300^a'da yer alan ve Pervane Bey mecmuasının tertip tarihinden önce yani 1543/1542 'de vefat etmiş olan Enverî'ye ait *āhi ben* redifli gazel ve bu gazele söylenen nazireler Pervane Beg Mecmûasında yer almamaktadır. Aynı şekilde Edirneli Nazmi'nin tertip ettiği mecmuada bulunmayan şiirlerin Hasan Hüsnü Paşa 1031'de var olması bu mecmuanın her iki mecmuadan bağımsız olduğunu göstermektedir.

Mecmua, düzen ve üslûp bakımından Pervane Beg Mecmu'ası'na çok benzemekle birlikte hacimce daha küçük olmasına rağmen adı geçen eserde bulunmayan şiirleri ihtiva etmesi, başlıklarda verilen bilgilerin ve üslûbun zaman zaman birbiriyle uyuşmaması ve 1560 yılında derlenen *Pervane Beg mecmuasına* göre daha geç dönemdeki şairleri ihtiva etmesi, Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 1031 numarada kayıtlı bu yazmanın müstakil bir nazire mecmuası olduğunu ortaya koyan başka bir göstergedir.

Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 1031'de kayıtlı bu mecmuanın Pervane Beg Mecmûasına bu kadar paralellik göstermesini, hatta Pervane Beg'in minyatürü gibi görünmesini, mecmuanın Pervane Beg'in bir varyantından ya da aynı kaynaktan seçki yapılmış olmasına bağlayamayız. Benzerliğin ve paralelliğin sebebi mürettibin üslup olarak Pervane Beg'den etkilenmiş olması ve muhtemelen Pervane Beg gibi saray ile ilişkili biri olması ile açıklanabilir. Biyografik bilgiler veren başlıklar dikkatle incelendiğinde Çâkerî, Re'yî, Cihânî, Hûdâyî gibi meşhur olmayan birçok saray mensubu şairin var olduğunu görürüz. Biyografik bilgilerde şairlerden bahsederken kul, bende, musahip, madih gibi sıfatlara vurgu yapılması, ayrıca tanınmış şairler hakkında bilgi verirken bile onların saray ile münasebetine vurgu yapılması – kesin olmamakla birlikte- mecmuanın saray ile ilişkisi olan bir şahıs tarafından tertip edildiğini akla getirmektedir.

1.2. Mecmuada Yer Alan Şairler

Mecmu'ada toplam 255 şaire ait gazeller bulunmaktadır. Zemin şiirler ve nazireler toplamda 1461 gazel oluşturmaktadır. Mecmuada şiirleri yer alan şairlerden Āhî Çelebî, Aḥmedî, Aḥmed Pāšā, 'Ālî Beg, 'Amrî, Bākî, Başirî, Behiştî, Ca'fer

Çelebî, Cem Sultân, Emrî Çelebî, Figânî, Fuzûlî, Hayâlî Beg, Hayretî, Helâkî, Hafî, İshâk Çelebî, Kemâl Pâşâzâde, Lâmi'î Çelebî, Me'âlî, Mesîhî, Mihrî Hâtûn, Necâtî Beg, Neşâtî, Nizâmî, Revânî, Sehî Beg, Selîkî, Sultân Süleymân, Şem'î Dede, Yahyâ Beg, Zâtî gibi şairlerin divanları üzerinde çalışma yapılmıştır. Mecmu'ada divanı olduğu söylenen fakat divanı elimize geçmemiş şairler de yer almaktadır. Ayrıca dönemim şuarâ tezkirelerinde adı geç-meyen şairlerin gazelleri de yer almaktadır. Mecmuada yer alan bütün şairlerin isimleri ve kaç gazelle yer aldıkları **tablo 1**'de gösterilmiştir. Tezimizde metnini yayınladığımız kısımda gazelleri bulunan şairlerin isimleri, kaç şiirle yer aldıkları ve gazel numaraları **tablo 2**'de verilmiştir. Mecmuanın incelediğimiz kısmında toplam 206 zemin şiir bulunmaktadır. Mecmuada en fazla zemin şiire sahip olan şair 31 gazel ile Necâtî'dir. Ardından 17 zemin şiir ile Zâtî ve 14 şiirle Ahmed Paşa gelmektedir. En çok nazire yazılan zemin şiir 22 nazire ile Hayretî'ye ait *-anlar-ile* redifli gazeldir. Mecmuada yer alan zemin şiirler ve gazel numaraları **tablo 3**'te gösterilmiştir.

İncelememize göre mecmuada en çok gazeli bulunan şair 102 gazelle Zâtî'dir. Ardından 85 gazel ile Necâtî Bey, üçüncü sırada ise 73 gazel ile Hayâlî Bey gelmektedir. Bu üç şair mecmuada gazel başlıklarında verilen biyografik bilgilerde de övülmüştür. Mecmuada ilk iki sırayı alan Zâtî ve Necâtî hakkında *sulşānu'ş-şu'arā olan Necâtî Beg. Sulşānu'ş-şu'arā idügin şu'arā kabûl étmişdür. Anlardan soñra Zâtî'dür démişler.* (21^b; 168^a; 297^b; 307^b; 328^b; 331^b; 333^a) ifadelerinin yanı sıra *Şu'arānuñ eş'arı olan, 'ilm-i şî'rde vezāret mertebesine dek kudret bulan Balıkesirli mergūm ve mağfūr Zâtî. Vilāyet-i Rūm'da Necâtî ile Zâtî şol-şadar éyü şā'irlerdür ki ayla güne teşbih éderler.* (327^a; 327^b) şeklinde övgüler yer almaktadır. Üçüncü sırada yer alan Hayâlî Bey için ise *Şu'arādan mağbūl-i pādîşāh olan Hāyālî Beg. Rūm şā'irlerinde Ağmed Paşa'yı geçicek bunlar şadar kimesne devlet bulmamışdur* (4^a; 324^a) ifadeleri yer almaktadır.

Mecmuada yer alan şairleri gazel sayılarına göre üç grupta incelememiz mümkündür:

1-) 50'den fazla gazeli bulunanlar: Bunlar Zâtî, Necâtî, Hayâlî gibi tezkirelerin övgü ile bahsettiği, mecmuada da övülen, günümüzde dahi şiirleri okunan şairlerdir.

2-) 20-50 arasında gazeli bulunanlar: Bunlar da Hayretî, Mesîhî, Figânî gibi şöhret bulmuş, sevilen şairlerdir.

3-) 10'dan az gazeli bulunanlar: Mihrî, Fazlî gibi bu şairlerin bir kısmının divanı varken, bazı şairler sadece bir gazel ile mecmuada yer almıştır.

Bu bilgiler ışığında mecmua hakkında şunu söyleyebiliriz: Mürettip tarafından seçilen şiirler kendi zevkinden çok dönemin edebiyat zevkini yansıtmaktadır. Bu da incelediğimiz mecmuanın dönemin nazire mecmuaları arasında kayda değer bir nazire mecmuası olduğunu göstermektedir.

Tablo 1 Mecmuada yer alan şairler ve şiir sayıları.

‘Adnî	7
‘Adlî	5
Āfitābî	1
‘Ahdî	1
‘Amrî	5
‘Andelîbî	1
‘Ārifî	8
Āsafî	1
‘Aṭā Çelebi	17
‘Aṭāyî	5
‘Āşık Çelebi	7
‘İşkî	3
‘İlmî	2
‘Abdî Çelebî	3
‘Ālî Beg	5
‘Alî Çelebî	1
‘Ayānî	3
Aḥmed Paşa	45
Aḥmedî	1
Āhî	15
Ānî	1
Azadî	1
Bahārî	4
Bākî	29
Bākî	1
Bālî	2
Başirî	4
Behiştî	8
Belîğî	5
Bî-kesî	1
Cā‘fer Çelebi	23
Cāhî	4
Cāmî	5
Cāmî‘î	2
Cem Sultān	11
Cemālî	1
Cihānî	1
Çākerî	1
Daķikî	1
Dem‘î	1
Derūnî	2
Derviş	1
Dilirî	1

Dürri	1
Edāyî	1
Emînî zāde	6
Emrî	16
Enverî	16
Ezherî	2
Fahrî	1
Fakîrî	3
Faşihî	1
Fedāyî	1
Fenāyî	1
Ferruhî	1
Fevrî	15
Feyzî	1
Figānî	11
Fikrî	2
Firākî	4
Firdevsî	2
Fuzulî	6
Fütühî	1
Ḥamdî	1
Ḥamza	1
Ḥarîmî	5
Ḥarķî	1
Ḥasan Çelebi	5
Ḥasbî	1
Ḥayātî	1
Ḥayderî	1
Ḥayretî	39
Ġamî	1
Ġazālî	3
Gedāyî	4
Hızrî	1
Hicābî	1
Ġubārî	4
Gülābî	2
Gülşenî	1
Hāfız	2
Ḥalîlî	4
Hātîfî	1
Hāverî	3
Ḥayālî	1
Ḥayālî Beg	73

Ḥayder	2
Hāşimî	1
Hecrî	2
Helākî	17
Hilālî	8
Himmetî	1
Hişālî	2
Hudāyî	3
Huffî	12
Hüdāyî	3
Hüseyn	1
İbrahim Paşa	1
İşhak Çelebî	46
Ķadirî Çelebî	9
Kāmî	4
Ķara Fazlî	4
Ķāşım	5
Ķāşımî	1
Ķatîlî	1
Ķatibî	1
Kelāmî	1
Kemāl	9
Pāşāzāde	
Kemālî	2
Kemal-i Zerd	2
Keşfî	1
Ķıvāmî	1
Ķıyāmî	1
Ķıyāsî	1
Kurbî	1
La‘lî	2
Lāmi‘î	21
Laṭîfî	3
Le‘ālî	1
Lem‘î	2
Levhî	1
Livāyî	1
Luṭfî	2
Maḥremî	1
Mā‘ilî	1
Maḥvî	1
Maḳālî	1
Mātemî	2

Me'ālī Çelebi	6
Mecdī	1
Merāmī	1
Mesīhī Beg	33
Mestī	1
Meylī	2
Mihri Hātūn	8
Mu'īdī	12
Mu'īnī	1
Muhibbī	14
Muķimī	1
Muṭī'ī	2
Mūdāmī	1
Mübīnī	2
Münirī Kāzī	1
Naķşī	1
Naşībī	1
Naşūhī	2
Nazmī Çelebi	39
Nebātī	1
Necātī Beg	85
Necāhī	1
Nehārī	1
Neşātī	1
Nev'ī	1
Nevālī	1
Ni'metī	1
Nihālī	1
Nihānī	2
Nişānī	1
Nizāmī	11
Nūrī	2
Nuṭķī	2
Pertevī	1
Rāhī	1
Raḥīmī	2
Raḥmī	11
Rāyī	3
Refīķī	1
Remzī	6
Resmī Çelebī	6
Resülī	1
Revānī	49
Rızāyī	1
Riyāzī	1

Rūhī	1
Rūhī Çelebi	1
Rūşenī	1
Sā'atī	1
Sa'dī	4
Sa'yī	3
Şabāyī	3
Şābirī	6
Şabūhī	2
Şādīķ	1
Şāfī	4
Şaķī	1
Şālih	2
Sāmi'ī	1
Şānī	2
Şaydī	1
Sebzī Çelebī	14
Sebzī Hālife	2
Seḥābī	1
Sehī	11
Selīķī	7
Selimī	1
Selman	2
Sevdāyī	2
Seydī	1
Seyfī	1
Sihri	1
Sinānī	12
Sivāsī	1
Şubḥī	4
Şun'ī	2
Sūzī	2
Şübütī	2
Sücūdī	3
Sühāyī	1
Sürürī Çelebī	24
Süvārī	2
Şāhidī	1
Şālī	1
Şāmī Çelebi	1
Şānī	1
Şefi'ī	1
Şem'ī	33
Şemsī	4
Şevķī	9

Şevķī Burūsevī	2
Şeyhī	14
Şeyhoğlı	1
Şikārī	1
Şirāzī	1
Şiri	3
Türābī	1
Ṭarīķī	2
Ṭavāfī	1
Ṭali'ī	8
Ṭalibī	2
Ṭabī	1
Ṭābībī	1
'Ulvi	1
'Ulūmī	2
Uşulī	7
Ümidī	2
Vāhī	1
Vaşfī Çelebī	6
Vechī	1
Vişālī	4
Vuşulī	1
Vücūdī	1
Yahyā Beg	13
Zāifī	1
Zamirī	2
Zātī	102
Zekāyī	1
Zeynep Hātūn	1
Zihnī	3

Tablo 2 İncelediğimiz kısımda yer alan şairler, şiir sayıları ve gazel numaraları.

ŞÂİR	METİNDEKİ ŞİİR SAYISI	GAZEL NUMARALARI
‘Abdî Çelebî	1	207
‘Adlî	3	38, 425, 608
‘Adnî	4	199, 372, 514, 569
Āfitabî	1	645
Āhî Çelebî	6	116, 180, 279, 310, 339, 362
Ahmed Paşa	23	1, 36, 46, 61, 114, 116, 129, 166, 189, 250, 294, 298, 320, 375, 382, 396, 553, 564, 568, 624, 639, 659, 668
‘Alî Çelebî	1	299
‘Amrî	1	66
‘Arifî	2	262, 426
‘Āşık Çelebî	3	216, 416, 428
‘Āşıkî	1	179
‘Atâyî	2	598, 637
‘Atâ Çelebî	5	22, 392, 439, 450, 595
Āşafî	1	276
Bahârî	1	493
Bâkî	16	6, 76, 77, 92, 95, 101, 105, 132, 175, 184, 352, 371, 480, 499, 593, 654
Bâlî	1	214
Başîrî	1	171
Behîştî	2	125, 415
Belîğî	2	421, 446
Ca‘fer Çelebî	12	79, 137, 183, 210, 232, 239, 269, 289, 304, 317, 535, 633
Ca‘ferî	1	361
Câhî Beg	3	17, 44, 340
Câmi‘î	1	157
Câmî	3	259, 417, 557
Celîlî	6	72, 93, 150, 242, 644, 671
Celâlî	1	278
Cem Sultân	5	45, 228, 238, 378, 488
Cemâlî	1	452
Çakerî	1	547
Derûnî	2	91, 205
Emrî Çelebî	13	97, 152, 235, 236, 282, 313, 314, 343, 367, 418, 492, 512, 520
Edâyî	1	68
Enverî	9	12, 84, 122, 151, 177, 227, 355, 440, 545
Fehmî	1	83

Fevrî	8	16, 33, 164, 335, 402, 435, 477, 546
Feyzî	1	131
Figânî	6	219, 344, 363, 468, 519, 656
Firâkî	1	234
Firdevsî		52
Fuzûlî	1	334
Ġamî	1	354
Ġazâlî	2	113, 197
Gedâyi	1	260
Gülşeni	1	373
Ġubârî	1	471
Hâfız	1	430
Hâlîlî	1	566
Hâlişî	1	319
Hasan Çelebî	1	203
Hâşimî-i 'Acem	1	500
Hâverî	2	141, 384
Hayâlî Beg	44	71, 94, 103, 107, 119, 121, 134, 173, 194, 226, 241, 244, 249, 256, 261, 263, 266, 283, 285, 295, 324, 348, 370, 383, 391, 401, 416, 420, 431, 454, 459, 464, 478, 503, 513, 528, 558, 570, 575, 592, 594, 597, 607, 662, 665
Hayâlî 'Abdulkerim-zâde	1	224
Hayretî	22	51, 74, 89, 100, 110, 118, 126, 133, 146, 147, 195, 212, 246, 303, 342, 408, 460, 489, 523, 557, 596, 617
Harimî	3	176, 462, 486,
Helâkî Efendî	2	24, 399
Hilâlî	4	21, 23, 496, 627
Hafî	3	208, 209, 661
Hüseyn	1	73
'İşkî	1	193
İbrâhîm Paşa	1	11
İbrâhîm	1	498
İşâk Çelebî	29	3, 63, 75, 104, 109, 112, 115, 140, 161, 174, 187, 202, 206, 243, 251, 254, 264, 330, 411, 413, 419, 445, 501, 508, 533, 565, 616, 649, 673
'İyânî	2	68, 119
Ġâdirî Çelebî	4	64, 253, 518, 562
Kâmî	2	4, 473
Ġara Fazlî	3	271, 275
Ġasım Paşa	4	510, 517, 567, 653
Ġatîlî	1	548
Kâtibî	1	351,
Kelâmî	1	237
Kemâl Paşa-zâde	4	40, 584, 322, 641
Kemâl-i Zerd	1	534

Kemālī	1	9
Keşfi	1	469
Ḳurbī	1	529
La'ī	1	85
Lāmi'ī Çelebi	7	14, 20, 35, 48, 59, 88, 145
Laṭīfī	2	432, 497
Lem'ī	1	529
Lütfī	1	571
Matemī	1	27
Maḥremī	1	537
Me'ālī Çelebi	5	29, 148, 266, 268, 487
Mesīḥī	21	53, 67, 87, 144, 182, 211, 240, 345, 395, 397, 442, 463, 484, 505, 515, 560, 601, 619, 626, 642, 650
Mestī	1	108
Merāmī	1	284
Mihri Hātūn	4	123, 485, 353, 666
Mu'īdī	3	318, 410, 613
Muḥibbī	10	69, 102, 188, 287, 365, 376, 424, 467, 532, 664
Müdāmī	1	511
Nazmī Çelebi	19	5, 13, 31, 42, 50, 55, 56, 65, 168, 204, 217, 291, 307, 366, 387, 407, 444, 543, 628
Necātī Beg	54	8, 34, 47, 57, 62, 120, 136, 142, 155, 167, 181, 191, 221, 222, 225, 230, 258, 265, 267, 272, 301, 311, 341, 360, 364, 368, 374, 394, 398, 400, 403, 409, 441, 448, 453, 482, 504, 531, 544, 549, 551, 554, 559, 573, 580, 586, 600, 604, 623, 625, 631, 640, 655, 669
Nebātī	1	427
Nehārī	1	612
Nihālī	1	201
Nişānī	1	405
Nizāmī	7	99, 216, 220, 321, 346, 386, 526,
Nuṭḳī	1	636
Raḥmī	6	123, 350, 438, 521, 579, 606
Raḥīmī	1	128
Rāzī	1	255
Revānī	28	2, 30, 43, 49, 143, 158, 160, 163, 165, 169, 172, 178, 252, 270, 297, 323, 325, 369, 422, 458, 507, 524, 550, 583, 587, 591, 599, 632
Remzī	4	215, 245, 293, 630
Re'yī	1	337
Şabayī	1	316
Şabirī	1	153
Şabūḥī	1	476
Şāfī	3	479, 517

Sa'dī	3	451, 481, 541
Şalīh	2	585, 588
Şanī Beg	2	7, 200
Sa'yī	1	461
Sebzī Ḥalīfe	3	111, 117, 198
Sehī Beg	1	28
Selīkī	6	338, 349, 359, 385, 483, 663
Sevdāyī	1	89
Sinānī	1	86
Şubhī	1	18
Şun'ī	1	26,
Sūzī	1	527
Sūrūrī Çelebī	13	19, 81, 159, 186, 196, 247, 273, 308, 312, 356, 414, 540, 647
Süvārī	1	622
Şalī	1	609
Şem'ī Dede	13	15, 32, 39, 106, 280, 333, 393, 443, 494, 495, 611, 621, 638
Şemsi	2	472, 652
Şevkī	1	149
Şeyhī	7	25, 135, 154, 185, 377, 455, 629
Şikārī	1	60
Talī'ī	6	138, 231, 389, 491, 572, 635
Tarīkī	1	173
Ümidī	1	62
'Ulūmī	2	357, 436
Uşulī	6	248, 305, 390, 618, 634, 651,
Vaşfī Çelebī	5	218, 309, 328, 522
Vechī	1	326
Vuşulī	1	274
Yaḥyā Beg	6	82, 306, 457, 474, 658, 660
Zamīrī	1	329
Zātī	53	37, 54, 58, 124, 139, 156, 162, 170, 233, 257, 277, 281, 288, 290, 296, 300, 302, 332, 347, 358, 379, 380, 388, 404, 429, 456, 465, 490, 506, 516, 525, 539, 542, 556, 561, 563, 574, 578, 581, 582, 589, 602, 603, 605, 610, 614, 620, 643, 646, 657, 667, 670, 674

Tablo 3 Zemin şiirler.

Zemin Şiir	Şair	Gazel Numarası
-āş	Aḥmed Paşa	1
-āna baş	Necātī	8
-ādan ğaraż	Şem'ī	15
-āndan ğaraż	Sürürī	19
-arż	Hilālī	21
-ār haţ	Şeyḥī	25
-aţ	Aḥmed Paşa	36
-āndan ḥaţ	Cem Sultān	45
-ādan ḥaţ	Ḥayretī	51
-er elfāţ	Mesihī	54
-ā´	Necātī	57
-ār şem´	´Amrī	66
-ende şem´	Ḥayālī	71
-āġ	Celīlī	72
-īġ	Ḥüseyn	73
-ār dāġ	Ḥayretī	74
-āf	İşḥāk Çelebī	75
-āna tekellüf	Enverī	84
-ef	Sinānī	86
-ţaraf ţaraf	Ḥayālī	94
-her ţaraf	Bākī	95
-et ancak	Naẓmī	96
-āne ancak	Emrī	97
-iķ	Nizami	99
-āya baķ	Muḥibbī	102

-er yoğ	İřhāk Ćelebī	104
-āra yēr yoğ	şem‘ī	106
-ārum yoğ	Mestī	108
ārem yoğ	Ĥayretī	110
-ānı yoğ	İřhāk Ćelebī	112
-ārı yoğ	Aĥmed Paşa	114
-ār ancak	Āhī	116
-en ‘āřık	Sebzi	117
-em ‘āřık	Ĥayretī	118
-et olmayıcak	Necātī	120
-āna şadağ	Ĥayālī	121
-ūnuñ	Raĥmī	123
-īrūñ senūñ	Necātī	136
-ānuñ	Emrī	152
-āne gerek	Revānī	160
-ek	Zātī	162
-āl eyledūñ	Aĥmed Paşa	166
-el gerek	İřhāk Ćelebī	174
-ānenūñ	Harīmī	176
-ārumuñ	Āhī	180
-emuñ	Necātī	181
-ār étsem gerek	řeyĥī	185
-ek	Vefāyī	190
-ūy-ı misk	‘İřķī	193
-ađı lālenūñ	Ĝazālī	197
-ān gerek	‘Adnī	199
-enuñ	řānī	200

-en güzel	Nihālī	201
-el	İshāk Çelebī	206
-ālı degül	Hafī	208
-ān-şekil	Ca'fer Çelebī	210
-ün-şekil	Şahidī	213
-er ol	Remzī	215
-īl	Naẓmī	217
-āl	Nizāmī	216
-el	Necātī	222
-ak degül	Necātī	225
-el	Cem Sultān	228
-āda gel	Necātī	230
-ān degül	Ca'fer Çelebī	232
-āl	Emrī	235
-āhumdur benüm	Cem Sultān	239
-ānyam	İshāk Çelebī	243
- şum benüm	Remzī	245
- qurbān olduĝum	Ahmed Paşa	250
-etüm	Qādirī	253
-ā kıblem	Necātī	258
-āzdur gönüm	Hāyālī	261
-ām	Hāyālī	263
-ābum var benüm	Necātī	267
- elüm	Ca'fer Çelebī	269
-āş étdüm	Fazlī	275
-ār étdüm	Āsafī	276
-enüm	Āhī	279

- end olam	Ḥayālī	283
-er çekdüm	Ḥayālī	285
-ānumdur benüm	Zātī	288
-ārumdan benüm	Zātī	290
-ādum benüm	Zātī	292
-ārumdur benüm	Aḥmed Paşa	294
-ā gördüm	Zātī	296
-āna yazmışam	Aḥmed Paşa	298
-ārum benüm	Zātī	300
-ānum benüm	Necātī	301
-ānum var benüm	Vaṣfī	309
- āhumdan benüm	Necātī	311
-aşum	Emrī	313
-ā kıblem	Şabāyī	316
-āna begcügezüm	Ca'fer	317
-āddan	Aḥmed Paşa	320
-ān için	Revānī	325
-āzesin	Āhī	327
-ānumdan	Zāmīrī	329
-et 'ālemin	Selīkī	338
-ākden	Āhī	339
-ān	Necātī	341
-ākem ben	Kātībī	351
-ār olasin	Mihrī	353
- āhı ben	Enverī	355
-ār olsun	Necātī	360
-āna ben	Āhī	362

-ār etegin	Necātī	364
-et olmuşsın	Necātī	368
-enmedin	Ḥayālī	370
-erden	‘Adnī	372
-ār isteyen	Aḥmed Paşa	375
-ādan	Şeyhī	377
-en	Aḥmed Paşa	382
-ān acısın	Zātī	388
-erden	Ṭālī ‘ī	389
-ābdan	Uşulī	390
-ān olsun	‘Aṭā	392
-ānuñ için	Necātī	394
-ālanmasun	Aḥmed Paşa	396
-ān eylemezseñ işte ben	Necātī	397
-ān acısın	Necātī	400
-ūrdan	Ḥayālī	401
-en	Necātī	403
-ağ olsun	Zātī	404
-et étmesün	Necātī	409
-üş eyleyen	İşhāk Çelebī	411.
-ān degül misin	İşhāk Çelebī	413
-ā yüzün	Behiştī	415
-īn	Cāmī	417
-ūn	İşhāk Çelebī	419
-alabilmezsın	Ḥayālī	420
-ūn	Revānī	422
-ār şaқın	‘İzārī	423

-ān yolların	Nebātī	427
-āra şu	Zātī	429
-ū	Necātī	441
-būdur bu	Necātī	448
-āndur bu	Sa'dī	451
-ū	Şeyhī	455
-ā şimden gèrü	Revānī	458
-āra karşı	Ḥayālī	459
-āyı қо	Ḥayretī	460
-ū	Ḥarīmī	462
-āda	Mesiḥī	463
-ān üstine	Şaḫī	479
-ānlar ile	Ḥayretī	480
-āyesine	Yetīm	502
-āruñ-ile	Necātī	504
-āğına	Niyazī	509
-āğ ile	Ḳādirī	518
-ānuma	Vaşḫī	522
-ārda	Nizāmī	526
-enüme	Necātī	531
-ede	Rūḫī	535
-ān girih girih	Necātī	544
-er-i fitne	Çakerī	546
-ere	Necātī	549
-ādına	Necātī	551
-āna	Aḫmed Paşa	553
-āmda	Ḥayretī	557

-er ka 'beye	Necātī	559
-āh	Zātī	563
-ānumuza	Aḥmed Paşa	564
-ān bu géce	Ḳāsım	567
-āra düşe	Ḥayālī	570
-eke	Ṭālī 'ī	572
-aşına	Zātī	574
-āme	'Ahdī	576
-emlerle	Zātī	578
-ānına	Necātī	580
-ānı yine	Zātī	582
-ele	İbn-i Kemāl	584
-ān çoynına	Necātī	586
-ā üstine	Şālīḥ	588
-üller-ile	Şem 'ī	590
-ā çoynına	Ḥayālī	593
-ün üstine	Ḥayālī	594
-ākde	Ḥayretī	596
-āneyi	'Aṭāyī	598
-īn üstine	Necātī	600
-ese	Zātī	601
-ā ile	Necātī	604
-ese	Raḥmī	606
-āfiye	'Adlī	608
-āsına	Zātī	610
-açılsa	Nehārī	612
-ād eyle	Zātī	614

-ār olsa	Ḥayretī	617
-ete	Mesīhī	619
-üller-ile	Şem‘i	621
-ānlar içinde	Necātī	622
-ām ola	Aḥmed Paşa	625
-em ola	Hilālī	627
-ān ola	Şeyḫī	629
-ār ola	Uşūlī	634
-ān ola	‘Aṭāyī	637
-eni	Aḥmed Paşa	639
-āb gibi	Āfitābī	645
-aşı	İşḫāk Çelebī	649
-eri	Ḳasım	653
-āh egri	Aḥmed	659
-ā gibi	Ḥafī	661
-āfī	Muḥibbī	664
-eri	Zātī	667
-ül gibi	Aḥmed Paşa	668
-ān beni	İşḫāk Çelebī	673

1.3. Mecmuada Kullanılan Vezinler

Elde edilen şiirlerde aruzun birinci ve ikinci dairesinden vezin kullanılmıştır. Bunlardan sıklık bakımından ilk sırayı *Remel*, ikinci sırayı *Hezec* bahrinin aldığı görülmektedir. En çok kullanılan vezinler *Remel-i müsemmen-i mahzûf* (Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün) ve *Hezec-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzûf* (Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün)‘dur.

Mecmuada kullanılan bahir ve kalıplar şunlardır:

BİRİNCİ DAİRE (DÂ'İRE-İ MU'TELİFE)

Remel [Koşma]:

Remel-i müsemmen-i mahzûf:

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün:

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Remel-i müsemmen-i mahbûn-ı maksûr

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün:

+ + - - (- + - -) / + + - - / + + - - / + + -

Remel-i müseddes-i mahzûf:

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- + - - / - + - - / - + -

Hezec [Türkü]:

Hezec-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzûf

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün:

- - + / + - - + / + - - + / + - -

Hezec-i müseddes-i mahzûf

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün:

+ - - - / + - - - / + - -

Hezec-i müsemmen-i sâlim

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün:

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

İKİNCİ DAİRE (DÂ'İRE-İ MUHTELİFE):

Muzârî [Benzer]:

Muzârî'-i müsemmen-i ahreb-i mekfûf-ı mahzûf

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün:

-- + / - + - + / + -- + / - + -

Müctes [Kopuk]:

Müctes-i müsemmen-i mahbûn-ı mahzûf

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

+ ---- / + + -- / + ---- / + + -

ÜÇÜNCÜ DAİRE (DÂ'İRE-İ MÛTENEVVİ'A):

Hafîf [Yegni]:

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

+ + -- / + ---- / + --

Seri'

Müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün

- + +- / - + +- / - + -

DÖRDÜNCÜ DAİRE (DÂ'İRE-İ MÛTTEFİKA):

Mütekârib [Yakın]:

Fe'ülün. fe'ülün fe'ülün fe'ülün

+ -- / + -- / + -- / + --

II. BÖLÜM

TENKİTLİ METİN

MECMŪ‘A-İ NEZĀ’İR

(Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 1031 150^b-250^a)

1.

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün
müctes̄ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. hayāl-i yār ile kıldum bu géce şöhet-i hāş
simā‘-i nālem édüpdür gözüm yaşın rakķāş
n’içün düşer yüzi ‘idinde dil zenaħdāna
gerek ki ‘idde zındāndan olına-idi ħalāş
3. lebün ħanum iĉer emmek yeri degülse degül
ķo ħanum ile sorşa şāyed *el-cürūħa kışāş*
ne sengden yaradupdur ħudā yüregüni kim
dürişirem ne tılısm aña kār éder ne ğavāş
5. şımaĝa şışe-i nāmūsın **aħmed**’ün néce bir
hemişe seng-i melāmet ata ‘avām u ħavāş

2.

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün
müctes̄ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. esīr-i bend-i ĝam oldum ‘aceb bulam mı ħalāş
ĉün oldu yār yanında rakīb ħāssü’l-ħāş
kitāb-ı ‘ışķuñ iĉün cenge düşdi cān u gönül
meşel-durur bu ki *el-ķāşu lā yuħıbbü l-ķāş*
3. görinen ay ile gün mi ya bezm-i ħüsnünde
iki def almış eline felek olup rakķāş

1. 236^b: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 135.
[nazīre-i aħmed paşa]

3 emmek yeri degülse degül: anuñla bir degülse dilün. [= Yaralamaya kısas vardır.] Kur’an-ı Kerim: Maide Suresi, 45.

5 seng: reng.

2. 236^b: Revānī: *Dīvān*, g. 175.

revānī ĉelebi sultān selīm ħān-ı merħūma maţbaħ emīni oldılar şoñra şurre emīni de oldı.

3 [=Kıssacı kıssacıyı sevmez.]

kalurdu tîr gibi ağzın açuban hayrân
göreydi bir kez elinde kaşı yâyin vaḳḳâş

5. revānî derd ü belâsını dilberüñ hoş gör
iki garîb yetîmi alup da baḡruña baş

3.

mefâ ilün fe ilâtün mefâ ilün fe ilün
müctes + - - - / + + - - / + - - - / + + -

1. kaçan ki şem' ile pervâne éde şoḡbet-i ḡaş
diler ki kayd-ı vücūdundan éde cânı ḡalâş
kişiye ḡör naẓar kıлма i' tiḳâdına bak
böyükdür az şaḳın şanma şüre-i ihlâş
3. semâ' lezzet-i şanma kıyâs-ı 'aql iledür
ne bile bir kişi şorsan neye döner rakḳaş
'amîm-i luḡfuñı gör kim efendi ḳullarıñuñ
yanuñda her biri ister ki ola ḡaşü'l- ḡaş
5. teveccüh eyledi ishâḳ râh-ı ihlâşa
giderse râst elif gibi vardı buldı ḡalaş

4.

mefâ ilün fe ilâtün mefâ ilün fe ilün
müctes + - - - / + + - - / + - - - / + + -

1. ḡaḡuñ getürmese zından-ı ḡamda baña ḡalâş
ne mümkün idi ḡalâş oḳusam hezâr ihlâş
görince sen mehi mihrüñle n'ola rakş étsem
ki bezm-i şem'-i cihan-tâba zerredür rakḳâş
3. 'aceb mi yâr için olsam bu baḡr-i eşke garîḳ
ki ḡâlib-i dür olan lâ cerem olur ḡavvâş
bir ola mı dil-i 'ârifle ḳalbi şüfinüñ
ḳanı bahâ-yı zer ü sîm ü ḳanı ḳadr-i raşâş
5. dilerseñ érişe kāmî nişâne tîr-i murâd
çeküp o kaşı kemānı güc-ile baḡruña baş

3. 236^b: İshâḳ Çelebî: *Dîvân*, g. 117.
naẓîre-i ishâḳ çelebi efendi merḡum şâm ḳâdısı iken vefât étدی.
4. 237^a: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
naẓîre-i kāmî çelebî.

5.

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün
müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. senüñle bir géce étsem eger ki şöhet-i hāş
bulurdum ola gamuñdan efendi ben de hālāş
gamuñla ben ölem éde beni zamāne çü hāk
o demde zerrelerüm ola bezmüñe raqqāş
3. seni musahhar édem déyü éy perī cāndan
oqur hemişe ‘avām u hāş vird-i havāş
géceyle nāleme incinse tañ mı küyuñ iti
bilürsin anı ki *el-kāşu lā yuhibbu’l-kāş*
5. bu **nazmī** sen dürr-i pāke érem déyü dāyim
olupdur iki gözüm baħr-ı ‘ışkuña gavvāş

6.

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün
müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ‘avām oqur seni teshīr içün hemişe havāş
bu muhlişüñ işi dā ‘im maħabbet ü ihlāş
alındı ‘ışk-ıla dil kaldı fikr-i bī-hāşıl
sipāhī gibi ki tīmārını éderler hāş
3. olurdı pūte-i ‘ışkuñda yanmağa rāzī
bulaydı şast-ı gamundan dil-i fikende hālāş
o dürri vaşf éderin karşı baħr-i nazmumda
sözüm güherlerine ser-fürüéder gavvāş
5. elüñde hātem-i fazl u belāgat éy **bākī**
‘adū-yı kec-nazar inkār éderse gözine baş

5. 237^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 3017.
nazīre-i nazmī çelebī.

3 [=Kıssacı kıssacıyı sevmez.]

6. 237^a: Bākī: *Dīvān*, g. 220.
nazīre-i bākī çelebī.

7.

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün
müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. hülüş-ı kalb-ile édüp maḥabbet ü ihlâş
du‘â-yı devlet-i ḥüsnüñ oḡur ‘avām u ḥâş
zülâl-i tîgüñe cān vérmeyenleri öldür
kemend-i zülfüñe bend olmayan göñülleri aş
3. o demleri yine sâķī görem mi meclisde
terennümât éde cānān u raḡş éde raḡķāş
cevāhir-i süḡan-ı baḡr-i ṡab‘ımı gördi
ferāġat eyledi deryāya ṡalmadan ġavvāş
5. ḡatuñ érişdi cefāyı ḡosun müjeñle ḡaşuñ
ḡadengüñ işlemez oldu begüm kemānuñı yāş
‘aceb mi özlese mışrı o dilber-i şāmī
‘acem diyārına ḡılmadı mı firār elķāş
7. edā-yı nāzük-i şāñīyi añlamaz ‘āmī
ki oldu nazm-ı belāġat-şī‘ār ma‘nī-i ḡâş

8.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yāra yol iki ḡademdür birisi cāna baş
çünki bu meydāna geldüñ ayaġuñ merdāne baş
üstüñe dönmeḡ murād olursa çevġān-ı felek
başuñı ṡop eyle andan şoñra bu meydāna baş
3. bāġ-ı ḡüsne el şunarsın āḡ kim bīġānesin
āşinā ol ayaġuñı sünbül ü reyḡāna baş
al geymiş girmiş ortaya şarāb-ı lāle-reng
duḡter·i rez çekmek isterseñ yüri meyḡāne baş
5. düz başınca ayaġuñ şalınma éy ser-mest-i nāz
muḡtesib yüzine geldüñ nāzüg ol rindāne baş

7. 237^b.

nażīre-i şāñī beg.

8. 237^b: Necāti Beg: *Dīvān*, g. 256.

nev‘-i dīġer ve baḡr-i aḡer merḡüm ve maġfūr necāti beg fermāyed raḡimehullāḡ.

5 nāzüg ol: nāzüg ü.

gül yüzüne öykünürse lāle-i şahrā-niṣīn
yüregine dāğ-ı hirmān ur yüzini kana baş

7. ağzūñ esrārın **necātī** duydu duymasun raqīb
‘anberīn ḥaṭ ḥātemini ḥoḳka-i mercāna baş

9.

fā ilātūn fā ilātūn fā ilātūn fā ilūn
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ḥüsn ili cānā senūñdür ayaguñ şāhāne baş
her ḳademde çihre-i ‘uṣṣāḳ-ı ser-gerdāna baş
ḥāke başma bir ḳadem éy serv-ḳadd ü ḥoş-ḥırām
gülşen-i dilde ayaguñ gel gül [ü] reyḥāna baş
3. ḥızr-ı ḥaṭṭuñ çün degüldür ṭālib-i āb-ı ḥayāt
kim dédigüm var ayaguñ çeşme-i ḥayvāna baş
yol mıdur ğam ḥānemi her géce şeb-ḥūn eylemek
kim dédi şeh devletinde saña éy ğam ḥāne baş
5. yüz çevirme yüz biñ olursa **kemālī** ceşş-i ğam
‘iṣṣḳı meydānında yaruñ ayaguñ merdāne baş

10.

fā ilātūn fā ilātūn fā ilātūn fā ilūn
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. merd iseñ meydān-ı ‘iṣṣḳ içre ḳadem merdāne baş
ağlama ser vérmeden gel ayaguñ meydāna baş
bu zen-i dünyāya meyl étme cihānda merd-iseñ
gel tecerrüd şāh-rāhına ḳadem merdāne baş
3. ğam yéme meydān-ı ‘iṣṣḳ içre ‘adūdan éy gönül
ḥamle kıll rūbāh-ı ḥaşma ‘iṣṣḳ ile şīrāne baş
küştigīr-i ğam saña ḥaşm olsa éy dil kıllma bāk
anı bu hengāme-i ‘iṣṣḳ içre gel ḥaşmāne baş
5. cām-ı nāmūsı **rahīmī** çal melāmet ṭaşına
gel elūñe ayağ al yā meclis-i rindāne baş

9. 238^a.

nazire-i kemālī çelebī.

10. 238^a: Bu gazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
nazire-i rahīmī.

11.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ayağün luṭf édüp şāhum külbe-i aḥzāna baş
gel ḳadem-rence ḳılup bu sīne-i sūzāna baş
ḳaşların çīn eylemişdür dilberün ḳaşdı n'ola
fitnesi çoḳdur şaḳın ayağünü merdāne baş
3. tīr-i müjgānıyla cān ḳaşdın éder dilberün
ḥamdü li'llāh çoḳ sa'ādetdür anı sen cāna baş
deyr-i 'alemde egerçi ṭoludur meyhāneler
bir büt-i ra'nā gerekse var gönül kāşāne baş
5. aḳıdur ḳanlı yaş **ibrāhīmi** gör ya'ḳüb-vār
ayağün luṭf eyle éy yūsuf-ḳadem ken'āna baş

12.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sāḳiyā el vérme şaḳın ayağün merdāne baş
baş olup birḳaç ḥarāmīyle yūri meyhāne baş
çünki bir yalıñ ḳılıc çekdüñ yürüdüñ üstüme
yıldurum gibi gel anı sīne-i sūzāna baş
3. meclis-i dünyādan ayağı götürsün dér iseñ
sāḳiyā destüñden öldüm baña bir peymāne baş
bāde-i 'ışḳ ile mest olduğün éller tuymasun
'aḳluñı başuña dévşür ayağün rindāne baş
5. ḥāzır ol pīr-i muğānuñ çekmege hemşiresin
enverī erlik demidür ayağün merdāne baş

11. 238^a.
nazire-i ibrahīm paşa.
12. 238^b: Enverī: *Dīvān*, g. 122.
nazire-i enverī.
5. olduğün éller: olduğünü él.

13.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ışk meydānında éy 'āşık kadem merdāne baş
cān ile serden geç evvel andan ol meydāna baş
kārzār-ı 'ışk içinde şol 'adū-yı kāfiri
şāh-ı merdān-ı 'alī gibi yūri şīrāne baş
3. katre katre kanlu yaşumla pür étdüm yollaruñ
kanda gitseñ ayağūñ yāķūt ile mercāna baş
cān ile yārān kudümüñden senüñ sürsün şafā
luţf édüp gel bir kadem kāşāne-i yārāna baş
5. da'vī-yi 'ışkında yāruñ merd-iseñ meydāna gel
nażmiyā başuñ ele al ayağūñ merdāne baş

14.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān dilermiş ol şanem pāyuñ dilā merdāne baş
terk-i ser kıl evvel andan şoñra bu meydāna baş
sālik iseñ rāh-ı 'ışk iki kademdür éy göñül
menzil alduñ birini dünyāya birin cāna baş
3. hāne-i ağıyāra cem' olmış bugün gül yüzlüler
gel göñül şūrīdelik devrānıdur meyḥāne baş
éy kalem yazmak dilerseñ vaşf-ı zülf ü ḥaţtını
pāy édüp başuñ bu yolda sünbül ü reyḥāna baş
5. eyler iseñ éy hezār ol gonca-leb bezmin murād
her nefes mühr-i sükütı nāle vü efgāna baş
lāmi'ī pergār-ı çarḥuñ gerdişinden saña ne
sen şebātuñ gözle pāyuñ merkez-i devrāna baş

13. 238^b: Nazmī Çelebī: *Dīvān*, g. 2991.
nażīre-i nazmī çelebī.

14. 238^b.
nażīre-i lāmi'ī çelebī.

HARFÜ'D-ÐĀD

15.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gülşen-i hüsnüñ-durur firdevs-i a'lādan ğaraż
pertev-i hüsnüñ-durur nūr-ı tecellādan ğaraż
zerrece gelmez baña sensüz cihānuñ varluğı
gün yüzüñdür éy kamer-çal'at bu dünyādan ğaraż
3. bunca feryād u fiğān u bunca āh u nāleler
vaşl-ı dilberdür cihānda bunca ğavgādan ğaraż
seyl-i eşkümdür cihānda ğarķ-ı tūfāndan murād
yaşumuñ evşāfidur bu yēdi deryādan ğaraż
5. olmayan bir zerrece şem'î küdüretten eşer
ķalbi şāf étmek-durur cām-ı muşaffādan ğaraż

16.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
temel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yārı görmekdür bize kūyın temāşādan ğaraż
'ārife dīdārdur firdevs-i a'lādan ğaraż
bir ķadehde keşf olur şūfī hep esrār-ı vücūd
şanma ancaķ def'-i gamdur cām-ı şaħbādan ğaraż
3. kiminüñ maķşūdı dünyā kiminüñ 'uķbā velī
baña ancaķ yārdur dünyā vü 'uķbādan ğaraż
çünki vā'iz pendüñi gūş eylemez ehl-i cünün
yoķ yēre bilsem nedür bizümle ğavgādan ğaraż
5. fevrī hōş geçmek diler sāyeñde éy ķaddi çenār
sāye-güster olmadur çün serv-i bālādan ğaraż

15. 239^a: Şem'î: *Dīvān*, g. 87.

ez an şem'î dede merhūm ve mağfūr vefā-zāde şeyhlerindendir.

5. olmayan: olmayup.

16. 239^a.
nazire-i fevrī.

17.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sāyedür şañmañ hemānā serv-i bālādan ğaraž
mīvedür mīve olan her naħl-i ra‘nādan ğaraž
ķāmetüñ görmekle olmaz ķoynuña girsem dilā
cennet-i a‘lā degül mi şāħ-ı tūbādan ğaraž
3. her kese şarılma cānā çün kepāde luşf ķıl
doğrılıķdur serverā sen ķaşları yādan ğaraž
bu ki pāşā beg démenüñ himmeti olsun dilā
mürde ihyā étmedür ‘īsī vü müsādan ğaraž
5. ķadd-i bālā olmasun tek himmeti olsun hemān
bir keremdür cāhiyā a‘lā vü ednādan ğaraž

18.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir nazardur ħüsñüñ éy meh-rū temāşādan ğaraž
rūşenādur āfitāb-ı ‘ālem-ārādan ğaraž
la‘l-i nābuñ şevķinuñ ħālātını fikr étmedür
bāde-i gül-reng ü cām-ı muşaffādan ğaraž
3. zülfüñe aşılmadur a‘lā murādı ‘āşıķuñ
boynuña şalınmadur zülf-i semen-sādan ğaraž
bir ķadd-i bālā murād olmaz şehā şimşāddan
şīve-i reftārdur serv-i dil-ārādan ğaraž
5. şubĥiyā dürr-i yetīm-i eşkümi göstermedür
evvel-i ħilķatde āħir yēdi deryādan ğaraž

17. 239^b.
nażīre-i cāhī beg prizne nām ķaşabadandur siyāvuş pāşā muşāĥiblerinden idi.

18. 239^b.
nażīre-i şubĥī çelebī.

19.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yāra ḳurbān olmadur bu tendeki cāndan ğaraž
nétekim luṭf u vefādur cāna cānāndan ğaraž
gel vefā şan‘atların öğren ahāliden begüm
ma‘rifet taḫşīlidür çün ehl-i ‘irfāndan ğaraž
3. éllere fāş étدی luṭfum déyü incinme baña
bir éyü addur cihānda çünkim iḫsāndan ğaraž
ādem ol gel buse in‘ām eylegil ‘āşıqlara
luṭf ü iḫsān u mürüvvetdür çü insāndan ğaraž
5. éy **sürürī** dilberi şayd étmemek bönlük-durur
ḫazḫ-ı nefsanī degül mi güzel oğlandan ğaraž

20.

fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. la‘l-i dilberden murād almaḫ-durur cāndan ğaraž
ṭatlı dirlükdür cihānda ‘iḫş-ı cānāndan ğaraž
kūyuña yüz sürmek-içündür belālar çekdügüm
ka‘be-i maḫşūda érmekdür beyābāndan ğaraž
3. yağdurup ğam oḫların pür-yāra ḳıldı bağrumı
lāle vü güldür çemen mülkinde bārāndan ğaraž
éy gözüm merdümlük ét var yāra ağla ḫālümü
dé ki éy nūr-ı başar iḫsandur insāndan ğaraž
5. pertev-i ‘iḫşuñ şafāsından düşer dil bādiye
nūr-ı ‘ālem-tābdur ḫurşīd-i raḫşāndan ğaraž
bī-sebeb vérmez benüm’çün cān démişsin **lāmi‘ī**
cāna cān olmaḫdur éy cān u cihān andan ğaraž

19. 239^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 215.
nev‘i diğer ve baḫr-i āḫar sürürī çelebī ki sultān muştafā ḫocası olmuştur raḫimehullāh.
5 Bu beyit divandaki gazelde yer almamaktadır. Mahlas beyti şöyledir:
bir vefā ḳıl bu sürürīye öle tā şevḳden
cānını almaḫ ise ger bunca hicrāndan ğaraž
20. 240^a.
naḫīre-i lāmi‘ī çelebī.

21.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. gün germ olup igende hüsniñi étmesün 'arz
 nisbet yüzüñle günde *beyne 's-semā 'i ve 'l-arż*
 hecrüñde sīm ü eşküm şol deñlü kādirem kim
 ka'be қапуñ тавāfı olmış-durur baña farż
3. bir oda yaқdı gurbet gözüm yaşı ucından
 oldu revān қапуña hālümü étmege 'arz
 bir қатре yaş қomadı çeşmümde şevқ-ı la 'lüñ
 gerçi ki hūn-ı dilden çoғ aldı gözlerüm қarż
5. zūlf ü ruḥuñ şifātın yazmağ-ıçün **hilālī**
 ter müşk-ile varaқda hoş çekdi tūl-ıla 'arz

22.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. meh gün yüzüñe karşı kendüyi қılmasun 'arz
 kim farқı var senüñle beyne 's-semā 'i ve 'l-arż
 cān véreli lebüñe bizden kesildüñ éy dōst
 gerçek imiş maḥabbet mıkrāzı olduғı қarż
3. fikr-i miyānuñ dil 'amīқine néce érsün
 maḥzā teḥayyül oldu ol yérde tūl-ıla 'arz
 gözüm yaşını ben de kūyında şarf édeyin
 aқçası çoқlara çün ḥacc étmek olur farż
5. vaşl-ı dehān-ı yāra sa'y ét 'aṭā қо fikri
 bir dem yaқın yégdür biñ kerre қılmadan farż

21. 240^a.
 nażīre-i 'aṭā çelebī raḥimehullah merḥūm.[Gazel Hilālīye ait]
 1 [=Yeryüzü ve gökyüzünün arası kadar.]
 22. 240^b.
 nażīre-i 'aṭā çelebī.
 1 [=Yeryüzü ve gökyüzünün arası kadar.]

23.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. gün germ olup igende hüsniñi étmesün 'arz
nisbet yüzüñle günde *beyne 's-semā 'i ve 'l-arż*
dil zevrağın şaldım derdā ki baħr-i 'ışka
gerçekmiş déyenler yok aña *ṭul-ıla 'arz*
3. 'ışkı yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki
kalmadı aħir aldı hūn-ı cigerden ol *qarż*
her kim ki 'aşık oldu ṭolaşdı bend-i zülfe
miħnet şebinde aħir ölmek olur aña *farż*
5. her ne ki vérdi dünyā evvel **muħibbī** bir bir
aħir qomaz alur ol vérmışdür saña *qarż*

24.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. şāhā bu hūccet-ile yazıldı qapuña 'arz
tā éde ben faqīrūñ hālini ṭapuña 'arz
qaddūñ kıyāma gelse düşer sücūda 'uşşāq
zīrā ki qāmet olsa elbet namāz olur *farż*
3. miħr-i ruħuñdan eyler nūrı meh-i felek deyn
la 'l-i lebūñden alur 'aķik-i kān *qarż*
bulurdı kesre cebri cān-ı şikeste-hāṭır
zūlfüñe şarılaydı bir kerre *ṭul bā- 'arz*
5. cān çihresine haqķā tendür **helākī** hāil
zīrā ħusūf-ı māha ħikmetdedür *sebeb-i arz*

23. 240^b.
nev 'i dığer ve baħr-i aħer merħūm hilālī fermāyed.
1 [=Yeryüzü ve gökyüzünün arası kadar.]
24. 240^b: Helākī: *Dīvān*, g. 73.
nażīre-i helākī.
5 [=Enine boyuna.]

ḤARFÜ'Ṭ-ṬĀ

25.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ḥaddüñ şahīfesinden 'aceb kim bīzār ḥaṭ
kim müşk-i ter gibi ḳomaz ol müşk-bār ḥaṭ
- 5 pür-nür iken güneş gibi cirminde ḥüsnüñüñ
bedr ayda kelefleyin itmiş ḳarār ḥaṭ
3. künc-i cihān içinde çü gencīnedür yüzüñ
şaḳlar tılsım olup anı pes mür [u] mār ḥaṭ
reyḥān şaçuñ mişāli muḥaḳḳaḳdur oldı nesh
ḥaddüñ riḳā'ı üzre yazaldan ḡubār ḥaṭ
5. dīvānlar içre ḥaṭṭuñ elinden saḳīm olup
topraḳ şaçar başına ki olur ḥāksār ḥaṭ
5. yārüñ ḥaṭṭı belürürse şeyḥī uşanma kim
bu bāḡ içinde yaraşur ol sebzezār ḥaṭ

26.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ruḥsār-ı dil-rübāda olup āşikār ḥaṭ
menşür-ı ḥüsni nüḥaya yazmış ḡubār ḥaṭ
bir häledür ki dāyiresin devr éder mehüñ
éden 'izārı dāyiresini kenār ḥaṭ
3. ḡüyā kenār-ı ābda bitmiş benefşedür
ruḥsārı çevresinde biten müşk-bār ḥaṭ
taḥrīr éder cemāli kitābını müşk-ilen
devr-i ruḥuñda bulsa n'ola i'tibār ḥaṭ
5. devr-i ḳamerde fitneye baş ḳaldurup müdām
miskīn éder bu şun'ıy ol fitne-kār ḥaṭ

25. 241^a: Şeyḥī: *Dīvān*, g. 88.
ez an merḥūm ve meḡfūr şu 'arānuñ şeyḥi olan şeyḥī fermayed.
5 gibi: bigi.
6 ḥaṭṭı belürürse: belürdüse ḥaṭṭı.
26. 241^a: Bu gazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
naẓīre-i şun'ı.

27.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gösterdi çünkü luṭf-ile la 'l-i nigār ḥaṭ
devr-i ruḥında buldı yine i 'tibār ḥaṭ
reyḥān ḥaṭuñ 'aceb mi ki yāḳūtı neşḩ éde
la 'lünle buldı çünkü bugün iştihār ḥaṭ
3. devr-i ḳamerde görmedi kimse vü görmeye
bu ḥüsn ü bu leṭāfet-ile āb-dār ḥaṭ
bu veche luṭf ü şīve bulunmaya fi 'l-meşel
ḥurşīd şafḩasına yazılsa gubār ḥaṭ
5. nazm étdi ḳıldı **mātemī** vaşf-ı ḥaṭṭuñ raḳam
mergüb olur cihānda belī yādigār ḥaṭ

28.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yāḳūt-ı leblerüñ ki yazar āb-dār ḥaṭ
ḥaddüñ mişāli bezendi bir şīve-kār ḥaṭ
başladı zāhir olmağa yüzünde fitneler
bir gün diyār-ı ḥüsn-e şaḳın el ḳarar ḥaṭ
3. 'āşıḳlaruña bŷy-ı vefā 'arz éder budur
çīnden getürdi var-ısa müşk-i tātār ḥaṭ
çoḳ yazdı çizdi ḳaraladı derc-i ḥüsnüñi
yazdı ḥaṭuñ berātına bir yādigār ḥaṭ
5. reyḥān ḥaṭṭuñ mişālini yazmadı ceḥd édüp
gül ruḩlaruñda yazdı egerçi gubār ḥaṭ
çoḳ dem-durur ki şafḩa-i ruḩsarı ḳaralar
ṭoldurdu şimdi buldı bu yüzden ḳarār ḥaṭ
7. şüret bulursa ḥaṭṭ-ı 'izārında vechi var
ḥüsn-ile buldı çünkü **sehī** i 'tibār ḥaṭ

27. 241^b.
nażīre-i mātemī.

28. 241^b: Sehī Beg: *Dīvān*, g. 140.
nażīre-i sehī beg.

29.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. hüsniñ kiṭābın édeli nesh̄ éy nigār ḥaṭ
vérdi bu göñlüm āyīnesine gubār ḥaṭ
biḡāne girmesün déyü gülzār-ı hüsniñe
çepçevre tıtdı ḥārla éy gül- 'izār ḥaṭ
3. ḥaṭṭuñ ḥayāli cāmi' -i dilde olursa ger
ṭañ mı ki cāmi' e konılır yādigār ḥaṭ
dil şışesin gubār-ı ğam étđi ihāṭā çün
oldı nihān cemālün olur āşikār ḥaṭ
5. fir'avndur ki milket-i islāma kıldı kaşđ
musāyı gördi ḥavf-ıla çizdi kenār ḥaṭ
kılsun **me'ālī** hoş- nefes olmağda imtiḥān
nāfe şaçuñla baḥş éde çün müşk-bār ḥaṭ

30.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. devr-i ruḥuñda olalıdan āşikār ḥaṭ
dercinde göñlümüñ yazulupdur gubār ḥaṭ
reyḥāncıdur ki deste-i sünbül götürmeden
bezm-i ruḥuñda derlemiş éy gül- 'izār ḥaṭ
3. toz konduğımı üstine dil istemezdi āḥ
şimdi n'édem ki ruḥuñda kıldı qarār ḥaṭ
ḥaṭṭuñı beñlerüñ ne 'aceb rüşen eylese
çün noḡtalarla rüşen olur éy nigār ḥaṭ
5. yāruñ **revānī** meşk-i ḥaṭın şakla cānda kim
ehl-i kalem içinde olur yādigār ḥaṭ

29. 241^b: Me'ālī Çelebi: *Dīvān*, g. 271.
nażire-i me'ālī çelebi.

4 olur: olup.
30. 241^b: Revānī: *Dīvān*, g. 175.
nażire-i revānī çelebi.

31.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ḥaddüñde kim bu vech-ile tıtdı karar ḥaṭ
 iḳlîmi ḥüsne tırmayuban el karar ḥaṭ
 étدی nihān kūsüf-ıla mihr-i cemālünî
 ḥaddüñde oldı çün güzelüm āşikār ḥaṭ
3. ne yüz karasıdır bu ki qarşumda göz göre
 būs-ı kinār éde lebünî éy nigār ḥaṭ
 ben bî-sitāre 'āşıka göstermez oldu gün yüzün
 ḥüsñüñ ḥarîmine olalı perde-dār ḥaṭ
5. güyā ki hind tācîridür çinden étدی 'azm
 rûma getürdi şatmağa müşk-nişār ḥaṭ
 nesh étدی la'lünün ḥaṭtı yāḳût ḥaṭtını
 olmaz anuñ mişālî muḥaḳḳaḳ gubār ḥaṭ
7. vaşf-ı ḥaṭtuñ bu nazmî şu resm-ile yazdı kim
 anuñ mişālî olmaya bir şive-kār ḥaṭ

32.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. devr-i ruḥuñda zāhir olup éy nigār ḥaṭ
 zeyn oldı gül şaḥîfesine müşk-bār ḥaṭ
 göz göre kan içüp yine tezvîr eyledi
 la'lün getürdi kanumıza éy nigār ḥaṭ
3. devr-i kamerde fitne-i āḥir zamān olur
 ortaya gelmeyüp n'ola tıtsa kenār ḥaṭ
 zeyn eyleyüp riyāḥıyla bāğ-ı cenneti
 etrāf-ı lālezārî éder sebzear ḥaṭ
5. deryā-yı gamda eyledi dil fülküñi ḥalaş
 şükr eyle şem'î érđi hele ḥızr-vār ḥaṭ

31. 242^a: Nazmî: *Dîvân*, g. 3088.
 nazîre-i nazmî celebî.

32. 242^b: Şem'î: *Dîvân*, g. 89.
 nazîre-i şem'î dede.

33.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yāķüt-ı la'lüñe yazılalı ğubār ĥaṭ
şaçar başına reşk-ile her geh ğubār ĥaṭ
āh içre cā-be-cā 'alev-ile şerer degül
yazdurdı tiĝ-i tizine dil zer-nigār ĥaṭ
3. herkes ecel şarābını içer çü 'āķıbet
şun cām-ı lebüñ aĝzuma éy müşk-bār ĥaṭ
bir ĥübdur ki kākül-i pür-tāb-ı yārda
gülşende taķdı başına zülf-i nigār ĥaṭ
5. 'ıtrıyla cānum almaĝa fevrī zekan déyü
bir miskī elma çekdi baña ber-ĝüzār ĥaṭ

34.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. el şundi ĥüsn dāmenine éy nigār ĥaṭ
ķomadı çıķa dā'ireden zinhār ĥaṭ
ortaya atdı beñlerüñi ķopa fitneler
nāzüĝlüĝ ile kendüzi tutdı kenār ĥaṭ
3. bir toz ķoparmayınca ķomadı görür misüz
zülf ü ruĥ ortasında zihī nā-be-kār ĥaṭ
derd ehline getürdi maĥabbet selāmını
dürdi cefā varaķların éy gül-'izār ĥaṭ
5. vaşf étmek istedükce ĥaṭ-ı müşk-bāruñı
iñler ķalem dili ile begüm zār ü zār ĥaṭ
cā'iz midür ki ĥaṭṭ-ı lebüñ örte la'lüñi
yāķüta vére gelmiş iken iştiĥār ĥaṭ
7. ĥaṭṭı ķararduĝına necātī ĝücenme kim
merĝüb olur nazarda bulıcaķ ķarār ĥaṭ

33. 242^b.

nażire-i fevrī.

34. 242^b :Necātī Beg: *Dīvān*, g. 208.

nażire-i necātī beg.

35.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mužāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. haddüñde ter görindügi ol müşk-bār haṭ
budur kim şem'e karşu gelür āb-dār haṭ
reyhān haṭṭuñ ki nüşha-i yāķütü nesh'éder
çekdi ruķā'-ı hüsnüñe 'anber ğubār haṭ
3. rengīn varaklar üstine çoğ étdiler raķam
bu resme kimse yazmadı bir şive-kār haṭ
yaşum yüzümde sürh ile cedveller eyledi
hüsnüñ beyāzın édeli pür-nigār haṭ
5. 'aşıkların hezār cefā-yıla ķatl-iķün
éy lāmi'ī getürdi gör ol gül-'izār haṭ

36.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ğam degül bī-hār olursa hüsnüñ evrāķında haṭ
resmdür 'ariflere nāme yazarlar bī-nuķaṭ
zülfüñüñ dārında ber-dār étmege dil düzdini
hākim-i ķudret 'izāruña vérüpdür dest-haṭ
- 3.. hayr umarsa cān miyānuñda maḥaldür dilberā
ķünki peyğamber dédi *lā hayra illā fi'l-vaşat*
mışr-ı hüsnüñ ḥasretinden her dem éy yūsuf-cemāl
nīl-i ķeşmümden döker bağdād göñlüm rūma şaṭ
5. aḥmede cevr eylemekden dōst i'rāz eyledi
yā unutmışdur ṭarīķin yā ḥod étmişdür ğalaṭ

35. 243^a.
nażire-i lāmi'ī çeledi.

36. 243^a: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 137.
nażire-i aḥmed paşa.

3 [=Her işin ortası hayırlıdır.]

37.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. süz-ı dilden sürh-ile yazılmadı evrāka h̄aṭ
ejdehā-veṣ cāna od ṣaḥdı ṣerārıdur nuḩaṭ
ben néce cān kurtaram cellād-ı ğamdan ḩusrevā
la 'l-i ṣīrīnūñ getürdi ḩanuma tezvīr-i h̄aṭ
3. olmuṣam ortada evhām-ı miyānuñla ḩayāl
hey kıyāmet dirliğümde nesne yok ḩālüm ḩarāb
el yuyup benden revān yanuñdan ırmāğ istedüñ
eyledüñ bağdād-ı kūyuñda siriṣküm cūy-ı ṣaṭ
5. dilberüm cevr ü cefā 'ilmine mähirdür velī
zātīyā mihr ü vefā destānını oḩur ğalaṭ

38.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. muṣḩaf-ı ḩüsñüñde yazan müṣk-ile reyḩān h̄aṭ
eylemiş i 'rāb sünbül dāne-i fülful nuḩaṭ
'arīzuñda ḩaṭṭ-ı müṣğīnūñ n'ıçün kılduñ terāṣ
eylemez çün kātib-i ḩudret bilürsin sū-i h̄aṭ
3. āteṣ-i āhum yaḩardı ṣem 'veṣ başdan beni
çeṣme-i çeṣmüm benüm ger olmasa ceyḩūn u ṣaṭ
çün ṭarīk-i 'ıṣka cān vérmekdür éy dil ibtidā
kimse āḩir bulmaz aña nihāyet hem vasaṭ
5. çeṣmüñ éy dilber senüñ yağma édelden 'adlīyi
varı ol biçārenüñ 'ālemde mihrüñdür faḩaṭ

37. 243^b: Zātī: *Dīvān*, c. II, s. 120.
naẓīre-i zātī.

38. 243^b: 'Adlī: *Dīvān*, g. 44.
naẓīre-i 'adlī sultān bāyezid ḩazretlerinüñ maḩlaṣlarıdır.

3 sū-i h̄aṭ: sehv h̄aṭ.

39.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nokta kor mey-gün lebüne eyleyüp şūfī ğalaṭ
ḥām olur cām üzre her kim bilmeyüp qorsa nuḡaṭ
éřişüp devr-i kamerde vérdi yāḡūta şeref
mūcib-i şöhret-durur 'ālemde cānā ḥüsn-i ḥaṭ
3. görmedüm kılcā vefā mūy-miyānuñdan senüñ
gerçi dirler dostum *lā-ḥayra illā fi'l-vasaṭ*
ağlasam éy yūsuf-ı mışr-ı melāḥat ğam degül
küyuña baġdād dérler n'ola eşkümler olsa şaṭ
5. bedr-iken devr-i kamerde şanasun kim hāledür
şem'iyā yér yér biter ḥüsnüñ terāş olduḡca ḥaṭ

40.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şafḥa-i ḥüsnine şüret vérdi yārüñ ḥāl ü ḥaṭ
ḥaṭṭ-ı muşḥaf ḥüb olur ḡonduḡda i' rāb u nuḡaṭ
ḥüsn elinden zülfüñüñ bid'atlerin def' étmege
ḥākim-i ḡudret 'izāruña vérüpdür dest-ḥaṭ
3. şām-ı zülfüñde kamer şansa ruḡsāruñ ne tañ
kim ḡarañu ğecede ḥiss-i başar eyler ğalaṭ
ayaġ üzre ṭurımaz sāye yanuñca sürinür
serv-ḡaddüñden düşüben beñzer olmuşdur saḡaṭ
5. biri ḥüsnüñ mışrına nıl oldı eşkümler çün senüñ
ol birisi 'ışk baġdādı öñinde oldı şaṭ
'ışk meydānında çok dīvāneler baş oynadı
ol kemende sen giriftār olmaduñ éy dil faḡaṭ

39. 243^b: Şem'î: *Dīvān*, g. 90.
naẓîre-i şem'î dede.

3 [=Hayır ortadadır/Her sırın ortası hayırlıdır.]

40. 244^a: İbn-i Kemāl: *Dīvān*, g. 145.
[naẓîre-i kemāl paşa-zāde]

4 düşüben: düşüpdür.

6 dīvāneler: merdāneler.

41.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. muşhaf-ı hüsnine yārūñ vérdi zīnet hāl ü haṭ
haṭ daḥı rüşen görinür olsa i' rāb u nuḳaṭ
démezem ḳahr ile yārı cevr ḳıl oran-ıla
faḥr-i 'ālem çün démiş *ḥayrū 'l-umūri fi 'l-vasaṭ*
3. eşk-i çeşmüm ğarḳa vérmişken ser-ā-ser 'ālemi
bu gönül pervāsuz olmış o baḥr içinde baṭ
kūy-ı dilberde gözüm yāşı revān olur revān
nitekim baġdād şehr içre aḳardur baḥr-i şaṭ
5. nāme içinde nāmını añmış **muḥibbī** dilberün
sehv ile yazmış meger yā ḥod ki ḳılmışdur ğalaṭ

42.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān-fezā la'linde ol cānānenün kim var haṭ
süre-i kevşer-durur ol ḥaller anda nuḳaṭ
mihrüñi éy māh-ı ken 'ānum tıttup cāndan 'azīz
şaḳlaram cān içre kim *lā-ḥayra illā fi 'l-vasaṭ*
3. gülşen-i kūyuñda eşküm n'ola ḥāli olmasa
hey begüm baġdāddan menfek olur mı cūy-ı şaṭ
ḳılmazam ğayra heves ben 'āşık-ı şādık şehā
maṭlab-ı a'lā bütün dünyāda yarümdür faḳaṭ
5. la'li cānān **naẓmiyā** yāḳūt mı yā ḳūt-ı cān
sırrını şor bil ne cevherdür şaḳın ḳılma ğalaṭ

41. 244^a: Muḥibbī: *Dīvān*, g. 1315.
naẓīre-i ḥudāvendigār.

3 [=Hayır ortadadır/Her sırin ortası hayırlıdır.]

42. 244^a: Naẓmī: *Dīvān*, g. 3067.
naẓīre-i naẓmī çelebī.

3 [=Hayır ortadadır/Her sırin ortası hayırlıdır.]

43.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ol dehān u hāl-i müşkīnūnden eyler dil ğalaṭ
harf-i mīm üstinde zīrā nuḳṭa ḳomaz ehl-i ḫaṭ
levḫ-i ruḥsārunda ḳaṣuñ ḫaṭṭı māh üstinde med
beñlerüñ ṣekli yüzüñde āfitāb üzre nuḳaṭ
3. ḫayr umarsañ gel miyān-ı cān u dilde ḳıl vaṭan
kim buyurmuşdur nebī *lā-ḫayra illā fi'l-vasaṭ*
ṣafḫa-i ḫüsñüñde ṣekl-i zülfüñ éy yāḳüt-leb
ḳayd-ı ṣaḫḫ-ı nüṣḫa mı geh ğāh dil eyler ğalaṭ
5. ḫasret-i bağdād-ı ḫüsñüñden éyā serv-i revān
dicle-i eṣki revānīnūñ revāndur hemçü ṣaṭ

44.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tıtmadın la 'l-i lebüñ eṭrāfını cānā o ḫaṭ
ehl-i 'ıṣḳuñ büsedür senden murādātı faḳaṭ
eṣk-i çeṣmüm mevc urup aldı diyār-ı başrayı
bilmeyen ṣandı 'arab mülkinde tuğyān etdi ṣaṭ
3. cān içinde ol elif-ḳāmet n'ola ḳılsa ḳarār
kim buyurmuşdur nebī *lā-ḫayra illā fi'l-vasaṭ*
ṣafḫa-i ruḥsāruñ üzre beñlerün mergübüdur
nitekim maḳbul ise naẓm içre ṣi 'r-i pür-nuḳaṭ
5. ḫaṭṭı yüzden terāṣ eylerse dilber vechi var
ḳāilüz elbetde **cāhī** olıcak bir ḫaṭ ğalaṭ

43. 244^b: Revānī: *Dīvān*, g. 176.

naẓīre-i revānī.

3 [=Hayır ortadadır/Her sırin ortası hayırlıdır.]

44. 244^b.

naẓīre-i cāhī beg prizne nām ḳaṣabadandur siyāvuş pāṣā hazretlerinüñ muṣāḫiblerindendür.

3 [=Hayır ortadadır/Her sırin ortası hayırlıdır.]

HARFU'Z-ZĀ

45.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. aňdukca lebüñ cānā bulsam n'ola cāndan ھاﺯ
kim ola ki almaya ol çeşme-i cāndan ھاﺯ
ھاﺗﺘﯘñ gelicek gözden geçdi ğam-ı zülfüñ āh
ھاﻳﻔﺎ ki bulmadum 'ömr-i güzarumdan ھاﺯ
3. tīr-i müjeñ éy dilber sīnemde nişān eyler
tā bula dil ü cān bu resme nişāndan ھاﺯ
éy dil ğam-ı 'ışk-ıla feryād u figān eyle
çün dilber alur her dem feryād u figāndan ھاﺯ
5. yād-ı lebine sākī şun bize mey-i bākī
tā kim alavuz bir dem bu 'ayş u cihāndan ھاﺯ
gül seyrini eyler cem līkin bulmaz bir dem
cānāne cemālinsüz bustān-ı cihāndan ھاﺯ

46.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ھاﺯ
zīrā ten-i bī-cāna yok 'ayş-i cihāndan ھاﺯ
geçdikçe şun éy sākī meyden var-ısa bākī
fursatdur alam tā kim 'ömr-i güzerāndan ھاﺯ
3. göñli қаtıdur cānā nerm olımaz eşkümlle
kim seng-i siyāh étmez hīç āb-ı revāndan ھاﺯ
éy dil ھاﺗﺘﯘ-ı ser-sebzden la'linde temāşā et
gör hıızrı ne hōş almış çeşme-i ھاﻳﻮvāndan ھاﺯ
5. raħm oқıma dilberden çün bī-sebeb inlersün
aħmed seni döñdürmez ol ki éde figāndan ھاﺯ

45. 244^b: Cem Sultān: *Dīvān*, g. 157.
ez an merħūm ve mağfūr cem sultān nevverallāhu merķadehu.
46. 245^a: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 137.
nażīre-i aħmed paşa
1 étmez: almaz.
4 hıızrı: hıızr.
5 döñdürmez: diñdirmez.

47.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. doldur var iken sākī yāķüt-ı revāndan Һaz
çün 'ömr degül bākī al ķüt-ı revāndan Һaz
éy şeyĥ nedür tedbīr alnuma benüm taķdīr
yazmış kim alam dā'im bir Һaşı kemāndan Һaz
3. nāz ile geçüp bir gün sögmedi du 'acıya
geçdi günüm almadum 'ömr-i güzerāndan Һaz
Һaţtuñ geleli meylüm la 'lüñe ziyād oldı
artar ecel érdükde her kişiyе cāndan Һaz
5. gün gécelüdür zülfüñ belüñi Һuşatmasun
ķo kılca ķolum ķılsun ol müy-miyāndan Һaz
ol serv **necātīnūñ** baķmaz yüzine zīrā
şimşād-ı bahār étmez evrāk-ı Һazāndan Һaz

48.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. almaz lebi cāminsuz dil çeşme-i cāndan Һaz
bulmaz ruĥı bāğinsuz cān 'ayş-ı cihāndan Һaz
çün geçdi ġam eyyāmı sākī beru şun cāmı
bir dem alalum bārī devrān-ı zamāndan Һaz
3. derd u ġam-ı zülfüñle göz yaşı gelür Һanlı
sevdā-zede dil eyler çün āb-ı revāndan Һaz
ağzuma sögüp la 'lüñ vérürse acı diller
el-Һaķ dil ü cān eylesen şehd-zebāndan Һaz
5. beñzer ki ġamuñ dilde cismümdeki cānumdur
kim eylemezem bī-ġam bir laĥza bu cāndan Һaz
cām-ı ġam-ı cānānuñ 'ışķ ehli bilür zevķın
almazsa ne ġam zāhid éy **lāmi'ī** andan Һaz

47. 245^a: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 259.
nażīre-i necātī beg.

5. Һaţtuñ Һaddüñi: zülfüñ belüñi.

48. 245^b.
nażīre-i lāmi'ī çelebī.

49.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. alsa n'ola bu gönüm sen rûh-ı revāndan hâz
zîrâ ki alur cānâ her kişi revāndan hâz
billâhi gel éy sâkî geçürme demi zâyi'
almağ kişi çoğdur 'ömr-i güzerāndan hâz
3. éy şüfî yüri almaz bir zerrece billâhi
dîdâre olan 'âşık firdevs-i cināndan hâz
cānâ yüzüni görüp ağladuğum 'ayb étme
olur çü bahâr érse çün âb-ı revāndan hâz
5. hâz-ı lebüni zâhid almaz dérmîş râyî
kim ola kim almaya yâ küt-ı revāndan hâz

50.

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. sensüz kim éde cānâ küyünda cihāndan hâz
hiç eylemez oldum ben bu bâğ-ı cināndan hâz
gülzâr-ı cemâl içre nâz ile revān olsañ
cān éde éy 'ömrüm sen serv-i revāndan hâz
3. şevk-ı dem-i 'işkuñla dil na're urur her dem
mestāneler eylerler feryād u figāndan hâz
ebrüñ ile kaddüñ kim bir anda alursuñ dil
bu hüsn ü bu ān ile kim almaya andan hâz
5. 'ayş ile müdām oldı koma ayağı nazmî
cām-ı meyle olur bu devr-i zamāndan hâz

49. 245^b.
nazîre-i revānî çelebî. [Başlıkta Revānî yazsa da gazel Rāyî'ye aittir.]
50. 245^b: Nazmî: *Dīvān*, g. 3101.
nazîre-i nazmî çelebî.

51.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. 'aceb mi étse dil senden gelen cevri u cefādan hāz
 kişi olur mı kim almaya hīç mihr ü vefādan hāz
 belā-yı 'ıřkuña şanma belīmüz şimdi olmuşdur
 dağı rüz-ı ezeldendür bize işbu belādan hāz
3. firākuñda itüñ gördükce řād olur dil-i ğamġin
 kişi ğurbetde elbet alurmuş ařınādan hāz
 gözün řařuñ ğayālidür ğöñül eglencesi dāim
 dağı oġlandur alsa 'aceb mi oġ u yādan hāz
5. muĥammed ümmeti mü' min degül mi ğayretī yoġsa
 ya n'içün almaya billāh ĥubb-ı muřtafādan hāz

52.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. n'ola kim eylesem düřnām la'l-i cān-fezādan hāz
 diye bi'llāh kim étmez cihān içre du'ādan hāz
 geçüp dünyā hevāsından ğöñül zevķ etdi 'ıřkuñda
 édermiř ĥaķ budur bīmār tebdīl-i hevādan hāz
3. senün rā řařlaruñ çün rāy-ı fitne eylemiş dērler
 saña meftün olan ğöñlüm yine étte bu rādan hāz
 řemīm-i ca'd-ı 'anber-bāruñ-ıla hem-nefes olmuş
 meřām-ı cān u dil étse n'ola bād-ı řabādan hāz
5. dil-i āvāre düřmiřdür mey ü maĥbūba firdevsī
 gel e inřāf éde kim eylemez zevķ u řafādan hāz

51. 246^a: Ħayretī: *Dīvān*, g. 167.
 nev'i dīġer ve baĥr-i āřer ğayretī fermāyed raĥimehu.
 1 étse: alsa.
 5 ya néçün: niçün ol.
 52. 246^a.
 nařīre-i firdevsī ĥalīfe.

53.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. goncayla çü ağızından o dilber döker elfāz
dürç-i deheni içre olur şan dürer elfāz
çün vaşlın añasun begenürler kelimātuñ
ma'nāsı olıcağız olur mu'teber elfāz
3. lü'lü dişüñüñ nazımını derc eyledükce
silk-i sühanum olur ipek şan güher elfāz
fehvā-yı derün nicesi ma'lüm olurdı
ger taşrasına eylemeyeydi haber elfāz
5. takrİR-i ma'ānī bedī' eylemeyince
şi'r içre mesīhī bulımaz zīb ü fer elfāz

54.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. bir nazm dedüm dişlerüñe éy güher-elfāz
neşr eyledi ma'naları üzre dürer elfāz
şekker ola mecmū'-ı nebātı şuyı şerbet
her kanda ki oqınsa bu şi'r-i şeker-elfāz
3. ağız şuyı aqardı eger hüsrev işitse
dedüm leb-i şirīnūñe bir şi'r-i ter elfāz
sırrī bu benümle kelimāt étdüginüñ
esrār-ı lebüñ keşf éde dürr olur elfāz
5. cānlar vérür elfāzuñı işitmege zātī
şā'irler arasında olur mu'teber elfāz

53. 246^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 113.
nev'i diğer ve baħr-i aħer merħüm mesīhī beg.

1 begenürler: begenilür.

3 silk-i sühanum olur ipek: silki sühanum olur anuñ.

54. 246^b: Zātī: *Dīvān*, c. II, g. 620.
nažire-i zātī.

55.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. goncayla çün ağzından o dilber döker elfāz
dür-c-i deheni içre olur şan dürer elfāz
'aynıdur éyā iki gözüm āb-ı hayātuñ
vaşf-ı leb-i la'lüñle bu şi'r-i şeker-elfāz
3. dür dişleri vaşfında bu şi'rüm görüp ol yār
neşr étdi revān nazmuma la'l-i güher elfāz
çok şordum anuñ sırr-ı dehānın dédi āhır
var yok yere қо sözi gerek muhtaşar elfāz
5. vaşf édeli dür dişlerini **nazmī** gazelde
éy la'l-leb ebyātı olupdur dürer elfāz

56.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. şirīn lebüñüñ vaşfıyla éy şeker-elfāz
olmaya bu şi'r-i terüm gibi bir şi'r-i ter elfāz
vaşf-ı lebüñ éy husrev hüsn étdi sözüm çün
şirīn olıcaқ lā-büd olur mu'teber elfāz
3. dür dişleri vaşfında bu şi'rüm görüp ol yār
neşr itdi revān nazmuma la'l-i güher-elfāz
çok şordum anuñ sırr-ı dehānın didim āhır
var yok yere қо sözi gerek muhtaşar elfāz
5. vaşf édeli dür dişlerini **nazmī** gazelde
éy la'l-leb ebyātı olupdur dürer elfāz

55. 246^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 3096.
nazīre-i nazmī.

56. 246^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 3097.
ve lehü.

ḤARFU'L-'AYN

57.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kāmētüm yā oldığına itmezem kaç'ā nizā'
oğ gibi bir kez çekersem bağruma rüz-i vidā'
sīnem üzre şerhalar görüp elif şanmañ ki gam
'ömrümün ser-defterine çekdi ḥarf-i inkıṭā'
3. kaddüñe beñzetdügüm işitdi beñzer bāddan
kim şalup kollarını şevk ile serv eyler semā'
ağlamağda inlemekde doğramağda bağrını
dağlar ferhād ile hem müşterekdür hem müşā'
5. dōstum ḥadd-i 'arağ-rizüñden érmezse gül-āb
gülşen-i cennet güli vérür **necātīye** şudā'

58.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nāy-ı nālem çerḫ-i gerdān étmez-ise istimā'
döne döne mevlevī gibi yine eyler semā'
érmedi saña serāyuñda fiğānum āh kim
menzil-i ḥorşidde 'īsāya vérmişken şudā'
3. şāh-ı işkuñ çeşm-i dildār-ısa cellādı eger
el-vidā' éy baş u cānum dé ḥayātum el-vidā'
son nefesde umarum ol cānumuñ cānın görem
éy ecel n'ola senüñle eylsem bir dem nizā'
5. mışr-ı ḥüsnüñ ḥağkı ol yūsuf-cemālün **zātīyā**
güç gelür şāhum ecelden 'aşıka rüz-ı vidā'

57. 247^a: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 262.
ez an merḫūm ve mağfūr sulṭānu 'ş-şu'arā olan necātī beg.
1 oldığına: itdügüne | kaç'ā: hergiz | sīneme: bağruma.
5 ḥadd ü 'arağ-rizüñden: ḥadd-i 'arağ-rizüñden
58. 247^a: Zātī: *Dīvān*, c. II, s. 128.
naẓīre-i zātī.

59.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her nefes derd ü cānı üzre eylerler nizā`
bu hevā olmaz gibi tīg-ı ecelsüz inķıķā`
`azm-i meydān eyleyüp çevgān-ı zülfüñ al ele
ki eyledüm bir ırufe nāzük gūy dilden iķtirā`
3. eşk-i sürhüm rūy-ı zerdüm `ıřķ rāzını fāř éder
hoş meşeldür *küllü sırrın cāveze`l-işneyini řā`*
serv-ķaddüñ medķ éder ķumrī meger bāğda
kim çenār eyler çemen řaķnında dest-efřān semā`
5. **lāmi`**inüñ ģāli rüşen olmağ-içün řāpuña
eksik olmak revzenüñde her dem āhumdan řuā`

60.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- 1 pertev-i nūr-ı ruķuñdur véren āfāķa řuā`
mihir ü mehdür řann éden éder `abeř yére nizā`
ikisi de řevķ-ı mihrüñle dönerler rüz u şeb
meh cebinüñ lem`asına ķarřu eylerler semā`
3. gün yüzüñçün bedr olup ķāřuñçün olurmiş hilāl
ben anı pīr felekden şöyle étdüm istimā`
ģāķ-i pāyuñ cevherine müřterī olmasa şems
eylemezdi günde bir zer gösterüp `arż-ı metā`
5. dilberā sen var-iken étmez **řikārī** ģūra meyl
yoķ yére vā`iz cinānı medķ édüp vérür řudā`

59. 247^b.
naşire-i lāmi`i çelebī.

3 [= İkiyi (kişiyi/dudağı) aşan her sır yayılır.]

60. 247^b.
naşire-i řikārī.

61.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. görmedin cān terkin eyler bī-nizā'
vaşf-ı hüsnüñi kim étse istimā'
cān ü dil vérsen n'ola la'lüñe kim
yoğ bahāya istenür evvel metā'
3. şormağ isterdüm lebi rāzın dédi
küllü sırrın cāveze'l-işneyni şā'
ağdı başına hevāsı zülfüñüñ
ol hevādan serv éder her dem semā'
5. cān-ı 'aşık düşdi la'lüñ fikrine
buldı sālīk sırr-ı ğayba ıttılā'
her şeb **aħmed** revzenüñden tā seħer
göriñür āhum çerāğından şu 'ā'

62.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. étmedüñ cān içün ağzuñla nizā'
yoğ bahāya gitdi ol nāzük metā'
zülfüñüñ çevgānına baş oynaram
başdan topı ben étdüm ihtirā'
3. küyuña vardılar andan dōstum
cennet evşāfın édenler istimā'
dönme ehl-i derdden görüp beni
kim kıyāsı olmaz éy şūfī semā'
5. iki doludan olur bir buse fāş
küllü sırrın cāveze'l-işneyni şā'

61. 247^b: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 138.
nev' i dıđer ve baħr-i āħer merħūm aħmed paşa fermāyed.
3 [= İkiyi (kişiyi/dudağı) aşan her sır yayılır.]
62. 248^a: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 260.
nażīre-i necātī beg.
5 [= İkiyi (kişiyi/dudağı) aşan her sır yayılır.]

katı bağruma çekeydüm oğ gibi
öpe koca eyleyeydüm el-vidā´

7. yā gibi бүkdüñ necātīnūñ belin
bārī ayrulduğca étme imtinā´

63.

fā´ilātün fā´ilātün fā´ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. ol dehenden kimse étmez inqitā´
cān u dil yoğ yére eylerler nizā´
sırr-ı ´ışkı şakla éy dil dīdeden
küllü sırrin cāveze´l-isneyni şā´
3. bezm-i ´ışkuñda mezāk-ı cān-ıla
ney şekerden şatludur zevk-ı semā´
merhabā éy ´ayş u ´işret merhabā
el-vidā´ éy zühd ü taqvā el-vida´
5. ´ışkdur ishākı böyle söyleden
sen anı şanma ki eyler ihtirā´

64.

fā´ilātün fā´ilātün fā´ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. kāmētūñ vaşfın édelden istimā´
sebzde serv-i sehī eyler semā´
görmedin mecnūn seni éy māh-rū
vaşf-ı zülfüñ kim ki étse istimā´
3. ağlasam rışlet deminde n´ola çün
mātem olur ´aşıka rüz-ı vidā´
şakla her elden metā´-ı hüsñüñi
kim düşer ellense kıymetden metā´

63. 248^a: İshāk Çelebī: *Dīvān*, g. 122.
nazīre-i ishāk çelebī.

1 inqitā´: intifā´.

2 [= İkiyi (kişiyi/dudağı) aşan her sır yayılır.]

3 mezāk-ı cān-ıla: mezāk-ı cānuma.

64. 248^b
nazīre-i kādirī çelebī.

5. **ḳādirī** vaşf-ı dehān-ı yāri ḳo
çünki yoḳdur sırr-ı ḡayba ittılā‘

65.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. vaşf-ı ḡüsnüñi édelden istimā‘
çarḡa girdi mihr ü māh eyler semā‘
gül gibi olur ḳulaḳdan ‘āşıḳuñ
vaşf-ı ḡüsnüñ kim ki étse istimā‘
3. vaşf-ı ḳadd-i yāri yād étdükce bād
serv éder evvel şafāsından semā‘
mihrüñ içün sīnede éy māh-rū
birbiriyle cān u dil eyler nizā‘
5. būs-ı la‘lün luţf éderseñ **naẓmiye**
cān revān eyler saña ol bī-nizā‘

66.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
muẓāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ḳan aḡlamazdı bencileyin zār zār şem‘
süz-ı derünün eylemese āşikār şem‘
meclisde germ olup saña öyküñdi nāgehān
ol şermden erür geçer éy gül-‘izār şem‘
3. ‘uşşāḳ gibi ḳarşuña ṡurmuş boyun eger
ḳılmaḳ diler ayaḡuña başın nişār şem‘
yandı yaḳuldı érteye dek bu géce çerāḡ
ṡurdı öñüñde ḡıdmet içün bende-vār şem‘
5. ‘**amrī** cihānı gezdi aradı çerāḡ-ıla
bulmadı ruḡlaruñ gibi bir tāb-dār şem‘

65. 248^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 3139.
naẓire-i nazmī çelebī.

66. 248^b: ‘Amrī: *Dīvān*, g. 48.
nev‘ī dīḡer ve baḡr-i āḡer merḡüm ve maḡfūr ‘amrī ḳāḡī.
başın: yaşın.

67.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mužāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yaqub başında şevk-ı 'izāruñla nār şem'
ağlar gözi yaşını döküp zār zār şem'
yüzüñ çerāğı rüşen éderdi cihānı ger
halk etmeseydi hālık-ı perverdigār şem'
3. şan çarşū-yı hüsnde tarrār zülf-i dōst
bir uğrıdur ki dāmeni altında var şem'
gülzāra çünki sūz-ı dilin rüşen étmege
her géce bülbül āhı yaqar şad hezār şem'
5. her şeb yanup yaqulduğı tā şubha dek bu kim
görmege gün yüzüñi çeker intizār şem'
érmez mesīhī vaşluña qaşruñda çün yanar
kandil-i mihr ü mäh-ıla leyl ü nehār şem'

68.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. olsa tañ mı her géce tā haşre dek bīdār şem'
od yaqubdur şevkuñ-ıla başına éy yār şem'
şu'le-i āh-ı derūnum var-iken lāzım degül
kulbe-i aħzānum içre yaqmañuz tekrār şem'
3. şevk ile her géce yılduz şayar tā şubha dek
éy kamer-burc-ı sa'adet éy güneş-ruhsār şem'
éy lebi şirīn firākuñla senüñ ferhād-veş
tişe-i gam başı üstinde olupdur zār şem'
5. zerd olup cism-i edāyī gibi olmış nātüvān
şöyle beñzer kim olupdur 'aşıq-ı dīdār şem'

67. 249^a. Mesīhī: *Dīvān*, g. 115.
nažire-i mesīhī beg.

1 döküp: döker.
3 halk etmeseydi: yaratmasaydı.
5 mihr ü mäh: mäh ü mihr.

68. 249^a.
nažire-i edāyī çelebī.

69.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şevk-i ruhsāruñla yanup yaqılır éy yār şem´
o sebeddendür ki şubḥ olunca olur zār şem´
her géce yılduz şayar yummaz gözini şubḥa dek
tā göre bir kez cemālünü olur bīdār şem´
3. sırr-ı ışkı meclis ehli içre fāş etdüñ déyü
kesdiler gerçi zebānın étmedi ikrār şem´
gündüzün her kıanda olsa gerdeninde bendi var
géce olsa kendü kendü hālüne ağlar şem´
5. ruḥlaruñ üstünde cānā ol siyeh zülfüñ gibi
tutdı od içre vaṭan oldı semender-vār şem´
bildiler hālün **muḥibbī** sīne-i sūzuñ görüp
nétekim her şeb éder sūz-ı dilin izhār şem´

70.

mef 'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
mużāri´ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. olmasaydı 'āşık-ı dīdār-ı yār şem´
kesdikçe başın olmaz-idi şu 'le-dār şem´
bāzār gūşesinde boğazından aşdılar
géceyle gezdügi-yçün ol düzd-vār şem´
3. şāh eşigine geldi felekden şikāyete
bāşına hār u hās şarup odlar yaqar şem´
fānūs-ı zer-nişānuña teşbīh olmağa
tak-ı felekde yaqdı meh-i tāb-dār şem´
5. şāhā **necātī** şī 'rine beñzer tılısm éder
āb üzre düzdi şan 'at-ile bī-şümār şem´

69. 249^a: Muḥibbī: *Dīvān*, g. 1328.
nażire-i ḥayālī. [Gazel Muḥibbīye ait.]

1 éy yār: her-bār.

70. 253^b: Bu gazel Necati Bey Divanında bulunmamaktadır. Pervane Bey Nazire Mecmuası 300^a da Necāhī adlı bir şaire ait gösterilmiştir: İdris EREN, *Pervane Beg Nazire Mecmuası 291a-316a Transkripsiyonlu Edisyon Kritikli Metin*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. 2002, İstanbul.
nażire-i necāṭī beg.

71.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mužāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem'
içlîm-i şâma server iken oldu bende şem'
fânûsa yol bulup giricek yandı şanmañuz
pervānesi-ile yatmadı bir pîrehende şem'
3. beñüñ yüzüñde suhte pervāneler-durur
var mı 'izār-ı yār gibi bir küşende şem'
fânûs-ı ālini götürüp geldi lāleler
bezm ehli yakmasun dēyü şahñ-ı çemende şem'
5. oldum **hayālî** rûmda bir şāha bende kim
ednā nazarla yağa söyünse yemende şem'

72.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kûh-ı ğamdur sîne rengîn lāle degül tāze dāğ
n'ola ben ferhād-ı 'ışka olsa ger dağ üsti bāğ
zahm-ı sînemden dirîğ étme nihāl-i tîrûñi
çün meşeldür dostum hergiz göze olmaz yasağ
3. mähî-i deryā-yı 'ışkam dağlardur pullarum
veh ki şaldı her tarafından kara zülfüñ baña ağ
bezmine ben tîre-rûzuñ şem'-i meh hācet degül
şu'le-i āhum şeb-i ğamda yeter rûşen-çerāğ
5. éy **celîlî** bûsesin yārüñ alur her dem raķîb
dehr-i dñn-perver işini gör kim [şeker yér oldı zāğ]

71. 253^b: Hayālî: *Dîvân*, g. 220/3.
nażîre-i hayālî beg.

72. 254^a: Celîlî: *Dîvân*, g. 184.
nażîre-i celîlî.

1 lāle degül: lāle vü gül.

73.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. girdüm muḥīṭ-ı 'ışkuña şandum ben anı şığ
başumdan aşdı mevc-i belā nāgehān dirīg
ferhād mātemini tutar daḥı bī-sütün
göñ şardı ḥüsrevā başına şanma anı miğ
3. ḥancer kesilmeyüp taқılur gördi yanuña
ol belde ben seni bulayın dédi aña tiğ
ḥarc édelüm dédüм gözüme var mı dédi
nem var-ısa nazarda görinen degül dirīg
5. ebr-i duḥān-ı āhuña қādırsın éy ḥüseyn
mānend-i kūh sen de yüküni yuқaru yığ

74.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yaқdum göñülde mihr-i ruḥuñla hezār dāğ
her biri oldı gül gibi bir yādigār dāğ
yandı yaқıldı acıdı ḥayli bugün baña
hecrüñde gördi ḥālümi éy şive-kār dāğ
3. bir māḥiyem gözüm yaşı baḥrinde güyiyā
pullardur tenümdeki bu bī-şümār dāğ
cisminde penbedür görinen kef degül-durur
nār-ı muḥabbetüñle yaқupdur biḥār dāğ
5. yārüñ yanında bir pula geçmez gerekse sen
yaқ ḥayretī tenüñde hezārān hezār dāğ

73. 254^a.

nev'-i dīger.

74. 254^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 170.
nażire-i ḥayretī.

HARFÜ'L-FĀ

75.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. sāḳi-i bezm-i şafā bādeyi şāf eyledi şāf
gör bu luḫfı daḫı bi'llāhi gel eyle inşāf
bir kez öpsem lebüni nesne gerekmezdi baña
tā ölince neme yetmezdi baña bu miḳdār kifāf
3. çok yédük ḫ^vān-ı ḡamuñ şükrini bilmez degülüz
bu günün yarını var böyle ne lāzım isrāf
var şafā-ḫāṭır-ıla kūyına sa'y eyleyügör
ister-iseñ édesin ka'beyi biñ kerre ṭavāf
5. devr-i ḫüsnünde begüm gör ki ne tozlar ḳopara
'āşıḳuñ āh-ı seher-gāhını sen étme güzāf
i'tizār eyleyüp ayaḡuña düşdi ishāk
müteḫammil olımaz bār-ı ḡamuñ çekmege ḳāf

76.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. béli ni diḳḳat édüp fehm édemez müy-şikāf
deheni sırrını her kim ki bilürse inşāf
mün'akis olmaz imiş anda ḫayāt-ı ruḫ-ı dōst
āb-ı şāfı gibi her dil ṭurılup olmasa şāf
3. kemerüm gibi miyānuñı kinār éde déyü
ḳorḳaram va'de-i vaşlına niḡār éde ḫılāf
'ışḳdur bu geçürür 'āşıḳı başdan cānā
'āşıḳuñ yoluña baş vérdüğini şanma güzāf
5. **bāḳiyā** ister-iseñ ḳalbe şafā vérmek eger
ka'be-i kūyını var dōne dōne eyle ṭavāf

75. 254^b: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 126.
ez an merḫūm ishāk çelebî şām ḳadı sı olmışdur vaṭan-ı aşlısi üskübdür.
5 sen étme: sen şanma.
76. 254^b: Bāḳî: *Dīvān*, s. 242.
naḡîre-i bāḳî çelebî.
2 gibi her dil: olamaz ger.
3 miyānuñı: miyānını.
4 cānā: cāndan.

77.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dest-i sākīden eger şūfī içeydüñ mey-i şāf
zevķden eyleyedüñ cāme-i sālūsı şikāf
ihtiyār eyleyelüm bir nemedi āyine-veş
şāfī dil āyinesin eyleyelüm gün gibi şāf
3. ışķum artur déyü nālišler éderdi mecnün
leylīnün 'ışķı-y-la ka'beyi étdükçe tavāf
dér gören çekdügümi ol kaşı yā 'ışķında
olmaya buncılayın hīç belā-keş inşāf
5. **bākiyā** bir dürr-i yek-dānedür ol gevher-i pāk
kıymetin bilmez anuñ kimse meger kim şarrāf

78.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. da'vī-i hüsñ eyleyüp gün vechi yok kim ura lāf
çün yüzün āyinesi gibi degül mir'at-ı şāf
it gibi yéler 'ases tutmaķ diler mey-h^vāreyi
yā ğıyāşe'l-müsteġişin neccinā mimmā neḫāf
3. pertev-i nūr-ı cemālün görmege éy meh senün
ka'be-i kūyuñ melā'ik her dem éderler tavāf
hep cihān éy meh-likā sen şāha olmışdur muṭi'
leşker-i ğamzeñ kimünle şaf tütup eyler maşāf
5. éy gönül saña müselleme şanma bu derd ü belā
çeşm-i pür-ḫışmı nigāruñ kimseyi kılmaz mu'āf
serverā rāz-ı dehānuñda gönül ḫayrāndur
'āciz olmuş 'uķde-i zülfünde 'aķl-ı mū-şikāf

77. 255^a: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
naẓīre-i bākī.

78. 255^a:
nev'-i dīġer.

3 [= Ey dua edenlere karşılık veren, bizi korktuğumuz şeyden kurtar.]

79.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. korkaram ol serv-i gül-ruh va'deye eyler hilâf
 yā ğiyāşe'l-müsteġişin neccinā mimmā nehāf
 gül riyāzetle cemālün sırrını keşf étmege
 gonca halvet-hānesinde eylemişdür i'tikāf
3. āh kim ben nā-tüvānı 'ömre sürdi gitmedi
 şaçlaruñdan inkisār ebrūlaruñdan inhirāf
 'ışkumuz ğill-i hevesden oldı gün geldükçe pāk
 rüşen oldı kim olurmış eskiyince bāde şāf
5. arta tutmağda meh-i nev hüsnuñe öykünmegin
 iki kāt olup éder eksükligine i'tirāf
 kāşkī bād-ı şabā olsam kimesne görmese
 gāh u bī-gāh étsem anuñ ka'be-i küyün tavaf
7. ca'ferā ağızı ser-i mū deñlü ancağ var-iken
 gelse kıl ü kâle bir müşkil-güşādur mū-şikāf

80.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi zāhidler turur dāim namāzda şāf şāf
 birinün illā degül jeng-i riyādan kalbi şāf
 korkum oldur baħr-ı ğam dil zevrağın ğarğ eyleye
 yā ğiyāşe'l-müsteġişin neccinā mimmā nehāf
3. sāye-i zülfüñle la'lün himmetinde dōstum
 oldılar kayd-ı bedenden cān müsellemler dil mu'āf
 şol-kadar bār-ı cefāñı çekdi bu bī-çāre dil
 dōstum inşāf kim çekmezdi anı küh-ı kâf
5. çünkü 'aşıksın **hamīdī** ya nedür bu cism ü cān
 'aşığam dērsin édersin dāyimā lāf ü güzāf

79. 255^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī, *Dīvān*, s. 281.
naẓīre-i ca'fer çelebī.

1 [= Ey dua edenlere karşılık veren, bizi korktuğumuz şeyden kurtar.]

3 nā-tüvānı: nā-tüvāna | şaçlaruñdan ... ebrūlaruñdan: şaçlarından ... ebrūlarından.

80. 255^b.

naẓīre-i hamīdī.

1 [= Ey dua edenlere karşılık veren, bizi korktuğumuz şeyden kurtar.]

81.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. farz olupdur kūy-ı yārı ka'beden evvel ʔavāf
 yoḡ-durur bunda kitāb-ı 'ıṣḡ içre iḡtilāf
 yāra mensüb olalı ta'rīf éder diller beni
 nitekim ta'rīf kesb eyler izāfetle muzāf
3. ben müsellem ʔutmazam a şehsüvārum bunı kim
 bir piyādeyken raḡībūñ ola ḡükmüñle mu'āf
 hecr-ile öldüm nice kez vaṣl-ile oldum diri
 atmasunlar yoluña ölmekde éy cān baña lāf
5. vaṣla érüp bu **sürürī** ḡavf éder hicrāndan
 vird édindi *yā ilāhī neccinā mimmā neḡāf*

82.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tīḡuñ-ile gel ṣikāf ét sīnemi mānend-i kāf
 dönmezem bār-ı belādan ger olursa kūh-ı ḡāf
küllü men cā'e mine'l-maḡbūbi maḡbūbi'l-ḡulüb
fī ṡarīḡi'l-'ıṣḡı min hevli'l belāyā lā yühāf
3. rüm ili abdālıyuz tāc u ḡabāyı sevmezüz
 tīḡ u tīrūñ māni'-ı rüy-ı celālidür ḡılāf
 zāhidā vaḡt-i memāt-ile bizi ḡorḡutma kim
 ehl-i ḡāle meṣhedi olur maḡām-ı i'tikāf
5. pehlevān-ı nazm u neṣrüz baḡr u ber sulṡānıyuz
 sözümüz cāhiller éy **yaḡyā** ṣanur lāf ḡüzāf

81. 255^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 236.
 nazīre-i sürürī.

2 diller: iller.

5 [= Allah'ım, bizi korktuklarımızdan kurtar.]

82. 256^a: Yaḡyā Beg: *Dīvān*, g. 200.
 nazīre-i yaḡyā.

2 [= Sevgiliden gelen her şey kalbin sevgilisidir/ Aşk yolunda belalardan korkulmaz]

3 tīḡ u tīrūñ: tīḡ-ı tīzūñ.

5 ehl-i ḡāle: ehl-i 'ıṣḡa

83.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. édeliden dōstum dil ka'be-i kūyuñ ʔavāf
merve haqqı-y-çün bugün 'ışkuñda ʔalbüm oldu şāf
ba'zılar var dēr dehānuñ ba'zılar yoğ dōstum
şey'-i müphem gibi olmuşdur éderler iḥtilāf
3. fi'l-haḳīḳa dilde yarañ vādi-i ğamdur baña
fi'l-meşel sīnemde dađ-ı hecrüñ olur kūh-ı ʔāf
görmemişdür ğālibā sen āfitābı germ olup
eylemiş ḥürşīd da'vā ḥüsnde ḥaylice lāf
5. çok menāzil ʔaṭ' édüp érişdi **fehmi** ʔurbete
zāhid érmez ol maḳāma çekmek-ile i'tikāf

84.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. bu cān dédi ét cānuñı cānāna tekellüf
ol cāna dēdüm cān-ile cānā ne tekellüf
bađ yaşuma şeh-bāzlık ét éy gözi şāhīn
mūr eyledi çün dāne süleymāna tekellüf
3. tīrūñ geçecek şadr-ı dile cān ʔurı geldi
kendü yérini eyledi peykāna tekellüf
éy ḥ'āce tekellüfsüz eger la'lüñi şunsañ
cān eyler idüm ben de faḳīrāne tekellüf
5. mest **enverī** bir şoḥbet öñinden geçer iken
étدی biri ol gečkine peymāne tekellüf

83. 256^a.
naẓīre-i fehmi.

84. 256^a. Enverī: *Dīvān*, g. 136.
naẓīre-i enverī.

3 gözi: ğazī.

85.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. sehl ola cihān tuhfesi cānāna tekellüf
yoluña fedā cān daḡı cānā ne tekellüf
dervīşüñ olur dilde niyāz elde piyāzı
'ayb eyleme şundumsa faķīrāne tekellüf
3. ma'zür buyur kapuña geldümse tehī-dest
ķuldan ne ola ḡazret-i sultāna tekellüf
lāyık ne ola tapuña kim çekdügi mūruñ
bir ricl-i cerād idi süleymāna tekellüf
5. dil tuhfe ilet yāruña kim olmaya la'lī
āyīne gibi yūsuf-ı ken'āna tekellüf

86.

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün
müteķārib + - - / + - - / + - - / + - -

1. şafā meclisinde ki dilber tutar def
görenler bu naķş-ı niġarı geķer kef
ne şīrīn 'ameldür lebün būselikden
ki taşnīf gūyā muķaffā müreddef
3. tulu ḡüsnuñ āvāzesinden bu 'ālem
ēde rāstī her maķāmı müşerref
muḡayyer kıtur ehl-i bezmi nevāda
şadā-yı dil-ārā vü şavt-ı muşannef
5. çenār el götürmiş niyāz için éy serv
namāza tırur şanki şafşāf şaf şaf
uşūli-yle 'uşşāķa dilber geķer reng
müdām alduġınca ele cām-ı ķarķaf
7. **sinānīye** ta'n étme şūfī görüp mest
ki bezm-i ezelden gelüpdür mükeyyef

85. 256^b.
nażīre-i la'lī.

86. 256^b.
nev'ı dīġer ve baḡr-i āḡer merḡüm sinānī ḡalīfe.

87.

fe 'ülün fe 'ülün fe 'ülün fe 'ülün
müteķārib + - - / + - - / + - - / + - -

1. kesüp boynumı kıl kalem-veş muħarref
yazılsun ser-encām kıanum ile şaf şaf
kalem nāyı gibi ħayāl étدی beni
dehān-ı muħayyel miyān-ı mühefhef
3. beni mest édüben çeker dāra bir gün
o çeşm-i muħammer o ħadd-i müzellef
yaşuma eger öyküne yem aña bār
şu deñlü kef ura ki deryā ura kef
5. **mesīħi**ye ħ^vān-ı vişālün meded kıl
çü terkīb-i la'lünle étdüñ mükeyyef

88.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eyledükce ol қаşı yā tīrine cānlar telef
sīneler karşı tütup bağlar kamu 'uşşākı şaf
gerçi tīrün geçdi dilden étmedi bir dem karar
cāna biñ minnet ki atdı kaldı peykānuñ ħalef
3. baħr-ı çīn dērsem 'aceb mi zülfünün gird-ābına
kıaynaşur māhī gibi diller içinde her taraf
şormağ-ıla rāz alam dērdüm lebünden zerrece
āh kim yok yerde kıldum cān ü dil nağdin telef
5. gerçi kim ħālün belāsından sitāremdür siyāh
kıadr-i zülfün vērse bir gün tañ mı éy māhum şeref
kimsene māhiyyetin bilmez kemāhī ħüsnünün
bir deñizdür aña nisbet kıatre-i yek mā-i kef
7. **lāmi'ī** bir baħrde dür dişlerün nazm étدی kim
gül gibi güş eyleyüp yumdı dehānın her şadef

87. 257^a: Mesīħi: *Dīvān*, g. 120.
nazire-i mesīħi.

1 nāyı: nālī.

88. 257^a
nev'i diğeri lāmi'ī.

89.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'asker-i ğam yine cānum қаşdına bağladı şaf
üstüme at şal mürüvvet eyle éy şāh-ı necef
tutalum kim 'asker-i ğam tutdı eṭrāfı ne ğam
ṭarfetü'l-'ayn içre eylersin sen anı ber-ṭaraf
3. nice demler kan yudup cem' étdüğüm gevherleri
göz göre étdi gözüm merdümleri bir bir telef
yine kūyuñda döğüp göğsüm kılayın nāleler
yine çalinsun maḥabbet meclisinde nāy ü def
5. atma ğamzeñ tīrini ğayra ṭururken ḥayretī
ğayret oğlarına cānın eyleme anuñ hedef

90.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy kemān-ebrü n'ola kanlar dökülse her ṭaraf
her ḥadeng-i ğamzeñe biñ cān-ı 'aşıkdur hedef
gözlerüñ rüm üstine düşmiş ḥabeş sulṭānıdur
leşker-i ḥindūsı var kirpüklerüñden iki şaf
3. bezm-i ğamda şubḥa dek her gece 'işret kıлмаğa
gözyaşı cām-ı şarāb ü nāle neydür sine def
ağzum için āh édüp zülfüñ perīşān eyledüm
hey meded 'ömr-i dırāzum yok yere kıldum telef

89. 257^a: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 174.

nazire-i ḥayretī.

1 'asker: leşker.

90. 257^b: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
nazire-i rūḥī.

5. dürr-i nazmuñ āb-dār ét **rūhiyā** şol veche kim
diñlesün açup kulağın ka‘r-ı deryāda şadef

91.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. söyledi ney sırr-ı ‘ışkı meclise vérdi şeref
diñledi ol mācerāyı ser-be-ser gūş oldı def
hāsıl étدی dil ciger kanın velī dökdi gözüm
allāh allāh kim kazanmış kimler étmişdür telef
3. gitdi ol rūḥ-ı revān ardınca qaldı gözlerüm
bir dür-i pākizedür kim eyledi terk-i şadef
dişleri vaşfında nazmum dürr-i meknün olmasa
dilde dāim ol sözi tesbīḥ édinmezdi selef
5. éy **derūnī** gül gibi bir yār elinden bāde iç
geldi eyyām-ı bahār oldı müzeyyen her taraf

92.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. derd-i ‘ışkuñ çekmeden ‘āşıklar oldu ber-ṭaraf
‘ışk yolında ölenler şanma kim oldu telef
bir ḥarāret vérdi cānā āteş-i ‘ışkuñ baña
dögdüğümce sīnemi güm güm öter mānend-i def
3. içmege bezm-i belāda mey yérine ḥūn-ı dil
sākī yéğdür baña zerrīn kāseden şınnmış ḥazef
vaşlun için n’ola cānā érişürse cān lebe
rūy-i deryāya gelür dérlér dür için her şadef
5. götürüp yüzden niķābın ḥüsnini seyr étmedün
bākiyā her kıanda ise māha ḥāyildür kelef

91. 257^b.
nazire-i derūnī ḥalīfe.

92. 257^b: Bu gazel Bākī divānında bulunmamaktadır.
nazire-i bākī çelebī.

93.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. érmedi ol āfitāba bulmadı bahtum şeref
naḥs-i ṭālī'den gözüme tīre oldı her taraf
müdde'ī gönlinde n'eyler nükte-i esrār-ı 'ışk
gevher-i pākīzeye çün pāk-dillerdür şadef
3. genc-i ḥüsñinden çekilme zülfi ef'isin görüp
lebleri tiryāki çün ḥāzırdur éy dil *lā tehāf*
merhem-i rāḥat dilerseñ zaḥmına ger éy gönül
sīneñi eyle bela-yı 'ışkı oḳına hedef
5. yüzine sille urup muṭrib ḳulağın burmasa
'ışkuñ esrār-ı rumūzın fāş éderdi çeng ü def
'ömr bir gencīnedür kim her demidür bir güher
ḥayfdur kim édesin bīhūde yérlerde telef
7. gāh fikr-i 'ışk u geh endīşe-i zühd ü şalāḥ
olınamışdur daḥı çün miskīn **celilī** ber-ṭaraf

94.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. uyup raḳībe seyr ḳılalı taraf taraf
eşküñ arar o ḳaddi nihāli taraf taraf
'uşşāḳ şehir içinde arar na'lçeñ izin
gözler göz-ile ḥalk hilāli taraf taraf
3. pervāneler-durur ki yanup şem'-i ḥaddüñe
düşdi cemāli bezmine ḥāli taraf taraf
ağzuñı var mı yok mı eşer añlasun déyü
gönderdi gonca bād-ı şimāli taraf taraf
5. tīrūñe ḳarşu rūḥ-ı revān etmege revān
arar o rūḥ-ı pāki **ḥayālī** taraf taraf

93. 258^a: Celilī: *Dīvān*, g. 187.
naẓīre-i celilī.

1 érmedi: érmedüm.

3 [=ḥużḥā ve lā-teḥāf: onu al ve korkma.] Kur'an-ı Kerim: Taha Suresi, 21.

5 'ışkuñ esrār-ı rumūzın: 'ışk esrār-ı rumūzuñ.

94. 262^b: Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 225/3.
naẓīre-i ḥayālī.

95.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. olalı ol serv-ķāmet sāye-güster her araf
yaşın ırmağ étدی derdā dīde-i ter her araf
ğonca gibi bu dil-i pür-ğūnumuz açılmadı
güldi dünyānuñ yūzi açıldı güller her araf
3. ol gözi āhū izinden görmeyüp ašlā eşer
seg raķībi gör ki siñ siñ néce arar her araf
künc-i miğnetde bizim ğamdur müdām eglencemüz
seyr édüp haırların eglerler iller her araf
5. dil ferağ-nāk olup olur ğuşsa vü ğamdan ğalāş
bezmde dün ğece sākī kāse-i zer her araf
şöyle nāzükdür anuñ cism-i laıfı **bākīyā**
bir yérin öpseñ kamu a'zāsı ditrer her araf

96.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. ['ālemde 'ışķa düşmek bir özge ğālet ancağ
ol ğālet ile ğeçmek éy dil sa'ādet ancağ
ağvāl-i 'ışķa şūfī 'ālemde 'ālim iken
göz göre münkir olmağ ğāyet cehālet ancağ
3. 'ālemlere ser-ā-ser āşūb u fitne şaldı
çeşmüñ bihī kıyāmet bu 'ayn-ı āfet ancağ
bir dem kıyāma gelseñ ādemler öldürürsin
ħağ bu ki ħurduğūñla ğaddüñ kıyāmet ancağ]
5. kūyum iti dér imiş **nażmī** saña o dilber
bu lufa ādem iseñ bil kim ri'āyet ancağ

95. 262^b.
nev'-i dīĝer eyyüb el-enşārīde kātib olan laıfī çelebī fermāyed [Gazelde mahlas Bākīdir. Gazel Bākī
divanında yer almamaktadır.]

96. 263^a. Nażmī: *Dīvān*, g. 3479. [Mecmuda varaklar kopuk olduđu için gazelin dört beyti divandan
alındı.]
[nażīre-i nażmī]

97.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. murğ-ı ğam-ı nigāra dil āşiyāne ancağ
eşğ ü şerār-ı āhum hep āb u dāne ancağ
cismüm elifler ile zeyn eyledüm gören dēr
abdāl olduğuña bunlar nişāne ancağ
3. sīnemde dāğ-ı miḥnet görđi nigār déđi
yér yér ocağı kalmış vīrāne ḥāne ancağ
çerḥ üzre kehkeşānı encüm midür şanursın
cān murğın avlamaya dām ile dāne ancağ
5. meydān-ı 'ışğ içinde қоşmağa ğam semendin
zülf-i nigār emrī bir tāziyāne ancağ

98.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. murğ-ı hevā-yı 'ışğa çerḥ āşiyāne ancağ
encümle heft deryā āb-ile dāne ancağ
peykān-ı zer-nişānuñ sīnemde éy kaşı yā
nār-ı derün-ı dilden çıkmış zebāne ancağ
3. esb-i fenā-y-ıla dil almağ-ıçün revāna
her bir elif tenümde bir tāziyāne ancağ
қанlu gözümde sākī 'aks-i dehān-ı dilber
cām-ı şarāba düşmiş bir nār-dāne ancağ
5. mengüş éderse tañ mı ğuşına gökde pervīn
her bir sözüñ ümīđi dürr-i yegāne ancağ

97. 263^a: Emrī: *Dīvān*, g. 255.
nev'-i dīger emrī.

1 miḥnet: bī- ḥad.
3 kehkeşānı encüm: kehkeşān ü encüm.
5 zülf-i nigār emrī: zülf-i nigār-ı emrī.

98. 263^a
nażīre-i ümīđi.

99.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + + -

1. geh var déyüp ağzuña gehī yok dése 'āşık
bu sözde ne kâzib dér aña kimse ne şādık
dé gözlerüñe kim éde kan içmege perhiz
zīrā ki olur hasteye perhiz muvāfık
3. çok kana girer gamzeñ uyup kavlı-raķibe
gammāza muvāfık görünür rāy-ı münāfık
her vaşluñ eger āhiri hicrān-ise éy dōst
benden bu cüdālık néte bulmaya cezālık
5. ağzuñla bélüñ nüktesini fehm édemez dil
dīvāne ne fikr-ile éde fehm-i deķāyık
lāyık yüzüme başsa **nizāmī** yüzini kim
kim her kişinüñ sözi olur yüzine lāyık

100.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + + -

1. maḥbüb u mey ü mevsim-i gül yār-ı muvāfık
bu demde delüdü şu ki bir dem ola ayık
hecrüñde kaçan āh édüben gözyaşı döksem
acırsa baña göklerde melek yerde ḥalāyık
3. şordum lebine rāz-ı dehānın dédi dilber
hiç keşf ola mı kāl-ile esrār-ı deķāyık
gevherleri-y-ile yaşumuñ kapuña geldüm
daḥı nem ola dérsin efendi saña lāyık
5. 'ayb eylemeñüz ḥayretī dīvāne olursa
hem tāze bahār oldu hem oldu yeni 'āşık

99. 263^a: Nizāmī: *Dīvān*, g. 55.

nev'-i diğeri nizāmī.

4 bulmaya: bulmadı.

5 kim: dér.

100. 262^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 191.

naẓire-i ḥayretī.

101.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. dil olalı sen dilber-i hercāyiye 'āşık
bulmadı ğamuñ gibi dağı yār-ı muvāfık
naqqāşa déñüz yār-ıla her dem beni yazsun
her yerde ki naqş eyleye azrā-y-ile vāmık
3. isterse şu kim derd ü ğamın çekmeye dehrüñ
sākī mey içüp mest ola vü olmaya ayık
cevr-ile eger bağrumı hūn eyleseseydüñ
aқmazdı gözüm yaşı benüm böyle bulanık
5. **bākīnūñ** anuñ-çün sözini fehm édemez dil
her söyledügi sözleri hep cümle deқāyık

102.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ne belā-engīzdür şol gözleri şehlāya baқ
fitneler ta'līm éder ol zülf-i 'anber-sāya baқ
érmedüm pāyān-ı zülfe érdi 'ömrüm āhire
néçe yıllardur bu serden gitmeyen sevdāya baқ
3. bilmek isterseñ eger cānā derūnum hālını
gör néce nālišler eyler bir nażar gel nāya baқ
zāhidā alma ele tek sen şarāb u şāhidi
var saña olsun mübārek kevşer iç havrāya baқ
5. éy saçı leylī **muḥibbī** oldı mecnūndan eşer
boynuma zencīr-i zülfüñ tāk gel ol şeydāya baқ

101. 262^b: [Bu gazel Bākī Divanında yer almamaktadır.]
nazīre-i bākī çelebī.

102. 264^a: Muḥibbī: *Dīvān*, s. 434.
nazīre-i sulţan süleymān.

1 gözleri: nergis-i | fitneler ta'līm: fitne ta'līmin.

2 gitmeyen: geçmeyen.

5 eşer: beter.

103.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. allarla kıana girmiş ol melek-sımāya bak
fi'l meşel gökte şafaķ içinde doğmuş aya bak
zülf ü 'anber-bār-ı yāra benzerdürmüş kendüyi
nāfe miskīnin dimāğında kıuru sevdāya bak
3. şu gibi her alçağa meyl etme bu gülzārda
ķāmetün servi gibi bir himmeti bālāya bak
zerrenün içindeki ħurşid-i 'ālem-tābı gör
ķatreye kendüyi teslīm eyleyen deryāya bak
5. bezm-i cemde süregör ħün-ı siyavuş ile dem
al sebaķ kār-ı cihandan kışşa-i dārāya bak
ķin ü māķinün ħarācın almağa ħükm etdi yār
müşk-bār olmuş ol iki 'anberin tuđrāya bak
7. görmedünse kıana müsteğraķ ħayālī dāğını
fi'l meşel gökde şafaķ içre tütülmüş aya bak

104.

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. ğamuñla gerçi varlıķdan eşer yok
derün-ı dilde hecrünle neler yok
cemālün görmedin cān vérmek olmaz
bahāra kıaldı birkaç sefer yok
3. gönül āyīnesi şāfidür ammā
temāşā bu ki bir şāhib-nazar yok
firāķ-ı yāra şabr étmekden özge
benüm yanumda hergiz bir hüner yok
5. sever her gördüğü maĥbūbı dérler
görün **ishāķı** aşlā bir sever yok

103. 264^a: ħayālī: *Dīvān*, s. 229/8.
nażire-i ħayālī beg.

7 içre tütülmüş: içinde doğmuş.

104. 264^b: İshāķ Çelebī: *Dīvān*, g. 133.
nev'i diğer ishāķ.

105.

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. kadehden ğayrı bir la'lüñ öper yok
kemerden ğayrı bëlüñi kucar yok
pür oldı dīdemüz hāk-i rehüñle
eşer yēlden velīkin hīç eşer yok
3. gelürse bir yēre nakkāş-ı 'ālem
bu resm ile seni tasvīr éder yok
dédüm var mı dehānuñla miyānuñ
dédi kim söyleme ortada var yok
5. felek t̄āğındaki kandīl-i māhı
uyarmaz **bākī** āhum géceler yok

106.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. çün eşiginde yāruñ ben hāksāra yér yok
bildüm ki yérde gökde hergiz qarāra yér yok
deryā-yı eşk-i çeşmüm 'arz étđi mā-cerāyı
ol serv-i nāz déđi bir dem kenāra yér yok
3. bu şerha şerha sīnem göynükler-ile pürdür
dağ-ı cefāya hergiz éy māh-pāre yér yok
sensüz hayāt-ı 'ömrüm ğāyetde müşkil ancak
gel hey kıyāmetüm gel bu intizāra yér yok
5. āhumla eşk-i çeşmüm yér gök götürmez oldı
mihrüñle yérde gökde ben h^vār u zāra yér yok
küyında ol perīnūñ şıgmaz melāmet ehli
şem'ī melāmet ol kim nāmūs u 'āra yér yok

105. 264^b: Bākī: *Dīvān*, g. 246.
nażīre-i bākī.

106. 264^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 97.
nev'ī dīġer ve baħr-i āħer şem'ī dede.

107.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. éy 'andelīb gerçi şabr u qarāra yer yoķ
gül h^vāb-ı nāza vardı feryād ü zāra yer yoķ
ol kim selāmet ister varsun melāmet olsun
ehl-i melāmet içre nāmūs u 'āra yer yoķ
3. ben 'āşıķuñ tururken şırsın ser-i raķībi
éy seng-dil mürüvvet bu inkisāra yer yoķ
yād-ı miyānuñ ile yaşum cihānı tutdu
deryā-yı 'ışķa düştüm hergiz kenāra yer yoķ
5. fikr eylemez **hayālī** sen hāk-sarı dilber
gönlünde ol nigāruñ zerre ğubāra yer yoķ

108.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
müctes + - - - / + + - - / + - - - / + + -

1. benüm şurāhī gibi şāh-ı tācdārum yoķ
ķuliyam ayağın öpmekden özge kārūm yoķ
mey-i elest ki şundı elüme dest-i ezel
içelden ol meyi mestem daħı humārūm yoķ
3. hevā-yı zülfi-y-ile bir büt-i moğol-çinüñ
şabā gibi yélerem bir nefes qarārūm yoķ
melāmet oldı déyü benden el çeker 'ālem
piyāle gibi yine pāyidār yārūm yoķ
5. ħarīm-i meykededür şimdi meskenüm **mestī**
ġarīb ü bī-kesem ayruķ diyār u yārūm yoķ

107. 265^a: Hayālī: *Dīvān*, g. 228 /5.
nażire-i hayālī beg.

108. 265^a.
nev'-i dīger ve baħr-i āher mestī.

1 şurāhī metinde şurāhī olarak yazılmış.

109.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. güneş yüzüñ görelî zerrece qarārum yok
dem-ā-dem ağladuğum bu ki ihtiyārum yok
helāk olup giderem ben bu dār-ı dünyāda
kimüñle egleneyin yār-ı gam-güsārum yok
3. enīs olan dil-i bīmāra nālem idi benüm
ne kılam aña dağı şimdi iktidārum yok
senüñ benüm gibi éy gül ne gam hezāruñ var
benüm senüñ gibi bir serv-i gül-'izārum yok
5. benümle sen şanemā tek dürüst-peymān ol
şınursa şīşe-i nāmūs inkisārum yok
kemāl ü ma'rifet ehli bilür seni **ishāk**
egerçi şî'r-ile 'ālemde iştiḥārum yok

110.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. geçüpdür cānuma tīr-i belā zāhirde yaram yok
meded bir derde düşdüm kim ölümdeñ gayrı çārem yok
gözüm yaşına raḥm édüp yüzüme baqmaz ol meh-ru
düşüpdür yılduzum var-ısa yanında sitārem yok
3. cihānda yılduzum yokdur kaçan kim éy hilāl-ebrū
yanumda sen güneş yüzlü nigār-ı māh-pārem yok
gece gündüz hemān zülf ü ruḥuñ fikridür eglencem
ḥudā ḥaqqı cihān mülkinde dağı ağ u kıram yok
5. ne bilsün **ḥayretī** derd ü dermānumdan ṭabībüm kim
geçüpdür cānuma tīr-i belā zāhirde yaram yok

109. 265^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 129.
naẓîre-i İshāk Çelebî.

110. 265^b: Ḥayretî: *Dīvān*, g. 192.
nev'-i diğeri ez an ḥayretî yeñicedendür goft.

111.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - - -

1. açılmaz dīde-i ṭālī' nuḥūsetden sitārem yok
 başuma mihr-i devlet toğmadı bir māh-pārem yok
 devā şordum ṭabīb-i şehre derd-i 'ışk-ı dilberden
 el urdı nabzuma dédi saña bī-çāre çārem yok
3. gel e tiğ-ı dilber şerḫa gelmez şerḫalar eyle
 benüm yāra yarar köhne bedende tāze yaram yok
 dökeyin ah édüp kanlu yaşumdan kaçre yaşlarum
 démesün sūz-ı derd-i 'ışk-ıla āh şerārem yok
5. beni nālān éder çeng-i gamından muṭrib-i devrān
 dögerüm sebziyā def gibi sīnem çār-pārem yok

112.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir güzel var mı cihānda cevr-i bī-pāyānı yok
 kimsenüñ varmaz dili vardur démege cānı yok
 gam pelāsı yég gelür vuşlat metā'ından baña
 gerçi gāyet köhnedür bārī hele hicrānı yok
3. āsitānında görünmez oldular üftādeler
 ol güzeller şāhınuñ ne-y'ki yine dīvānı yok
 kāfirem öldürmez isem démedüñ miydi baña
 'ahdüñe ṭurmazsın hey dīni yok imānı yok
5. vardur işḫākuñ begüm her nesnede eksüglügi
 līk dilber sevmede bir zerrece noķşānı yok

113.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ḫārsuz gülzār-ı dehrüñ bir gül-i ḫandānı yok
 anda bir bülbül bulunmaz nāle vü efgānı yok

111. 265^b.

naẓīre-i sebzī.

112. 226^a: İshāk Çelebī: *Dīvān*, g. 127.

nev'-i dīger ve baḫr-i āher işḫāk çelebī.

113. 266^a.

naẓīre-i deli birāder gāzālī.

- çār-sūy-ı ‘ışkı seyr étdüm ser-ā-ser ḥ^vāce ben
hep cefā bāzārı ancaḡ bir vefā dükkānı yoḡ
3. dīnüm īmānum dér imiş yāra ol kāfir raḡīb
hey müselmānlar anuñ ḡod dīni yoḡ īmānı yoḡ
zevraḡ-ı dil düşdi gird-āb-ı ḡama ḡālī n’ola
kim bu baḡr-ı bī-kerānuñ ḡaddi yoḡ pāyānı yoḡ
5. şol ḡuzel kim ‘āřıḡa mihr ü vefāsı olmasa
bir řeḡe beñzer ḡulına luḡfı yoḡ iḡsānı yoḡ
éy ḡazālī bir ḡozi āḡūya hem-dem ol yūri
bundan özge bil ki ḡiç ḡam derdinüñ dermānı yoḡ

114.

müfte‘ilün mefā‘ilün müfte‘ilün mefā‘ilün
recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. taşdı yaşum deñizleyin sāḡili vü kenārı yoḡ
mevc-i ḡam-ı zemāneden fülk-i dilüñ ḡarārı yoḡ
kimse mi var zamānda kim bezm-i ḡamuñda şem‘-vār
sīne-i sūz-nāk ile dīde-i eřk-bārı yoḡ
3. mihr yüzini ḡořerür ‘āřıḡa ruḡlaruñ velī
āyīnelerde ḡorinen řūretüñ i‘tibārı yoḡ
ḡurbet odına yanaram ḡor gider ise ḡam beni
kim bu řınuḡlı ḡöñlümüñ bir daḡı ḡam-ḡüsārı yoḡ
5. naḡd-i revānın aḡmedüñ yoluña řaḡduḡum bu kim
ayruḡ elinde éy şanem saña yarar niřārı yoḡ

115.

müfte‘ilün mefā‘ilün müfte‘ilün mefā‘ilün
recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. ten ḡafesinde murḡ-ı dil eglenimez ḡarārı yoḡ
ḡülřen-i kūyuña uḡar ḡurmaḡa iḡtiyārı yoḡ
vaşlı ḡüninde étdüḡi ‘ahde dilā inanma kim
vāḡı ‘alarda ḡorinen řūretüñ i‘tibārı yoḡ

114. 266^a: Aḡmed Paşa: *Dīvān*, g. 146.
nev‘i dīḡer ve baḡr-i āḡer aḡmed paşa
1 deñizleyin: deñiz gibi
115. 266^a: İřḡāḡ Çelebī: *Dīvān*, g. 135.
nařīre-i iřḡāḡ çelebī

3. 'ışk marîzine devâ şabr-ısa éy tabîb-i cân
'âşık-ı bî-dilüñ aña n'eylesün iktidârı yok
hâme-şifat başını kes ol ki tarîk-ı 'ışkda
'âşık-ı ten nizâr olup dîde-i eşk-bârı yok
5. korqaram **ishâk** ol şanem 'ahdine olmaya dürüst
dağı şınuqlu gönülümüñ gayrıdan inkisârı yok

116.

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. nigârâ çeşm-i fettânuñ be-ğâyet gamze-kâr ancak
cigerden tîr-i müjgânuñ geçüp câna kıyar ancak
güzellik câme-hvâbında yatup mağrûr-ı hüsn olma
nazar kıl hâl-i 'uşşâka ki 'âlem bî-ķarâr ancak
3. rakîb-i bed-liķâ cânâ cihânda bulmamışken yér
neden aña bu 'izzetler seg-i küyuñla yâr ancak
5. gubârın hâk-i pâyüñüñ nesîm-i şubḥ-dem her dem
koyup bu merdüm-i çeşmüm dédi bir yâdigâr ancak
cihânuñ mâl u mülkini vérürseñ **âhî**ye almaz
nigârâ senden umduğı hemîn büse kinâr ancak

117.

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. alup gönülümü etdi nâz-ıla bir sîm-ten 'âşık
hemân bir ben degül biñ cân-ıla olur gören 'âşık
diyârın terk édüp gelmezdi rûma pöst-puş olup
yüzünde olmayaydı zülfüñe müşk-i ḥoten 'âşık
3. erişse tiğ-ı hûn-rizüñ yüzün döndürmeyüp kaç'â
yoluñda cân u baş oynar seni cândan seven 'âşık
yéridür bülbül-i şüride-veş zâr-ı hezâr étsem
gülîstân-ı cihânda étdi bir gonca-dehen 'âşık

116. 266^b: Āhî: *Dīvān* g. 45.
nev'i diğer ve baḥr-i aḥer merḥūm āhî ḥelebî goft.

117. 266^b.
naẓîre-i sebzî.

5. keserken t̄ag-ı ‘ışkı derd-ile r̄uz-ı ezelde ben
dağı ŝir̄ine olmamıŝdı **sebzi** k̄uh-ken ‘aşık

118.

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
müctes̄ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. olur melül ü ğarīb ü çeker elem ‘aşık
beni görüñ ki benem hem ğarīb ü hem ‘aşık
görüp bu tekye-i ‘ıŝkuñ bir ihtiyarı beni
dedi gel ādem-iseñ ‘aşık ol dedem ‘aşık
3. düşürme ayağı elden şınursa kāse-i çarđı
cihān bütün oda yansa çeker mi ğam ‘aşık
baña bu pendı ķo nāŝih ki ‘ārifem ‘ārif
baña bu ta‘nı ķo zāhid ki ‘aŝıkam ‘aşık
5. be **hayretī** şeh-i ‘ālem degül mi na‘ra-y-ıla
şu dem ki ķaldura meyhānede ‘ālem ‘aşık

119.

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
müctes̄ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. édince vaşf-ı ruđuñ ħarfini raķam ‘aşık
yaķasın eyledi çāk oluban ķalem ‘aşık
firāk āteŝi ħaķķı ümīdüm oldur kim
müyesser olmaya vaŝluñ ölem gidem aşık
3. aķıtdı ħün-ı cigerden gözinde seylābı
efendi sürdi hele devletünde dem ‘aşık
yolunu tuĝ gibi doĝru varmış abdālem
sipāh-ı ‘ışk içinde benem ‘ālem ‘aşık
5. ķatār-ı ‘ıŝķa çekildi götürdü bār-ı ğamı
ħayālī k̄uçek iken oldu çāk dedem ‘aşık

118. 267^a: Ħayretī: *Dīvān*, g. 182.
nev‘i diĝer merĥüm ħayretī.

119. 267^a: Ħayālī: *Dīvān*, g. 228/6.
nażire-i ħayālī

120.

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. benüm sevüm ne vérür sende himmet olmayıcağ
neye yarar iki başdan maḥabbet olmayıcağ
geñez gelür saña şūfī 'ibādet étme velī
güc olur ādeme nesne ki 'ādet olmayıcağ
3. ri'āyet eyle ne deñlü gerekse 'uşşākuñ
ki pādīşāh démek olmaz ra'iyet olmayıcağ
şarāb-ı nāb dédüğüñ nedür nenüñ emidür
içüp içüp kişi mest ü melāmet olmayıcağ
5. **necātī** ayağı tozın getürmedüñ serde
ne müşkil olur imiş başda devlet olmayıcağ

121.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. gördü māil seni éy dōst dil ü cāna şadağ
çıkdı oğlarla ışıklar gibi kurbāna şadağ
eyleyüp şeh-per-i cibrīlden éy meh yelegin
bir kez āhumla oğ atışsa o dem yana şadağ
3. oğ gibi başına ağdı peri her bir melegüñ
kol kanad olalı sen server-i ḥübāna şadağ
n'ola bir tīr ile cān ü dili yād étse eger
āşinālarla néce deprene biğāne şadağ
5. rümdan nazm-ı **ḥayālī** ile hem-āğāz olalı
şaldı āvāzeyi īran ile tūrāna şadağ

120. 267^b: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 275.
nev'-i dīger ve baḥr-i āḥer necātī beg.

3 'uşşākuñ: 'uşşākı.

5 getürmedüñ serde: getürimedüñ ele.

121. 267^b: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 229/7.

naẓīre-i ḥayālī.

1 kurbāna: meydāna.

122.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. gelüben éy қаşı yā milket-i ‘oşmāna şadaқ
atdı та‘n oқlarını ҳān-ı ҳorāsāna şadaқ
oқlı yaylı iki maḥbūb ḥarāmī-mānend
bir béli bekler éyā şāh iki dāne şadaқ
3. der-miyāndur nesi var-ısa dirīgā yoқdur
getürür varını ortaya faқīrāne şadaқ
vérmezem birisini bāğçe-i ney-şekere
қаmış oқlarla şebīh oldı neyistāna şadaқ
5. tīrine cān véreyin yayına қurbān olayın
oḡ ki yaraşmış éyā **enverī** cānāna şadaқ

123.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. māni‘ olmaz müjeler yaşına ben maḥzūnuñ
ḥār u ḥaslar yolını baғlayımaz ceyḥūnuñ
kūhsār içre degül lāleler éy leylī-ḥırām
gözlerinden dökilen yaşıdurur mecnūnuñ
3. ḥüsñ meydānı içinde yalıñuz yügrükdür
ḥaṭ-ı şeb-dīzūñ-ile şimdi ruḡ-ı gül-gūnuñ
sīnemi def édüben қāmetümi çeng étdüñ
ḥūblar içre efendi bu mıdur қānūnuñ
5. **rahmī** kim şevқuñ-ıla sīnesine daғ urdı
sikke қodı güzelüm üstine bes altunuñ

122. 267^b: Enverī: *Dīvān*, g. 144.
naẓīre-i enverī.

5 ki: ne.

123. 268^a: Rahmī: *Dīvān*, g. 188.

ez an rahmī çelebī brusevīdür dānişmend silkindendir şāh u gedā adlı bir kitābı vardır.

2 leylī-ḥırām: serv-i ḥırām.

3 ruḡ: ḥad.

5 bes: şan.

124.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. néce zabt eyleyeyin yaşımı ben maḥzūnuñ
bir avuç ḥāk yolın bağlayımaz ceyḥūnuñ
bakmaz oldı yüzüme sürḥ édeli la'l-i sirişk
rağbeti artuḵ olur gerçi kızıl altunuñ
- 3 bŷy-ı zŷlfŷñ bu yaña geldi nesīm-ile bu ŷeb
ŷād olup dil dédi müŷtākı-y-ıdum ben bunuñ
a begŷm ḥancerŷñ aḥar baña ŷu gibi revān
vuŷlatı teŷnesiyem ben o bir iḥim ŷunuñ
5. ḥaḥ-ı ŷeb-dīz degŷl cilve édŷp ḵondı ḡubār
ḥŷsn meydānınuñ iḥinde ruḥ-ı ḡŷl-ḡŷnuñ
ŷufr-ı daḡ ŷstine ḥek sīnede **zātī** bir elif
'iŷḵına dŷŷdŷḡŷnı tā bile andan anuñ

125.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. ḵan éden ḥa'ne degŷl yaŷını ben maḥzūnuñ
ki bulanmaz ŷuyı ḥaŷ atmaḡ-ıla ceyḥūnuñ
leylīye kŷh-ı belāda ḡorinen berg-i dıraḥt
yŷreḡin delmeḡe peykānlar imiŷ mecnŷnuñ
3. sākīyā bŷlbŷl-i vaḥt étmede ehl-i bezmi
bir ayaḡını ḥeker var mı mey-i ḡŷl-ḡŷnuñ
deldŷḡŷñ dilleri her demde ŷifāsuz ḵorsın
bildŷk éy ŷāh-ı zamān ne-y'dŷḡini ḵānŷnuñ
5. kebkebŷñ naḵŷı-y-ıla rŷy-ı **beḥiŷtī**yi ḡoren
dér ki ser-māyesi bir sikke imiŷ altunuñ

124. 268^a: Zātī: *Dīvān*, c. II, s. 231.

naḡīre-i zātī.

2 oldı: olduñ.

6 a begŷm: āb-ḡŷn.

5 ḵondı: ḵopdı.

6 ŷstine: altına.

125. 268^a: Behiŷtī: *Dīvān*, g. 294.

beḥiŷtī-i vā'iz

3 ḵorsın: ḵor iseñ

126.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. eşk-i çeşm içre ten-i lāğarı ben maḥzūnuñ
mürdur şanki düşüpdür içine ceyḥūnuñ
efser édindi sifāl-i seg-i leylāyı bulup
āşiyān şanma başındağı bu ben maḥzūnuñ
3. 'ışk rāzını baña söyledi bir bir ne-y-ise
'örf édüp burdum-ıdı kılağına kınūnuñ
şuya kıonmuş şanasın bir gül-i terdür cānā
eşk-i çeşmümle senūñ 'aks-i ruḥ-ı gül-gūnuñ
5. şāhsın ḥayretiyā mülk-i kıanā'atde bugün
māh-ıla mihr iki sikkesi yok altunuñ

127.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. gözlerūndür yine eglencesi ben maḥzūnuñ
mūnis ü hem-demi āhū yaraşur mecnūnuñ
'ūd-veş āteş-i hicrāna yakup 'uşşākı
ney gibi nāleler étdürmek için kınūnuñ
3. çihre-i zerdümi hecrūnde gubār eyleseler
şüretini bozar éy sīm-beden altunuñ
néce ferzāneyi bu naḥ'-ı felekde éde māt
şeh-süvārum ḥaḥ'-ı şeb-dīz ü ruḥ-ı gül-gūnuñ
5. ruḥlarıñ şevkına gül çāk-i girībān olmuş
serv āşüftesi olmuş o kıad-i mevzūnuñ
baḥtı açılmadı zūlfūñ gibi sevdā-zededür
bu şühūdī şanemā olalidan meftūnuñ

126. 268^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 214.

nażire-i ḥayretī.

127. 268^b.

nażire-i şühūdī.

128.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. néçe bir cevır ü cefâsın çekelüm gerdünuñ
néçe dil bağlayalum mihrine her meh-rünüñ
bir şeh-i 'âkil iken şeh-i maḥabbet içre
şimdi şahrâ delüsi oldu adı mecnünüñ
3. târ-ı zülfüñ ğamı-y-ıla qadümi çeng étdüñ
bezm-i 'ışkuñda şehâ böyle midür qanünüñ
büy-ı zülfüñ érişelden bu perîşân gönlüm
oldı âvâre vü ḥayrânı şehâ ol bünüñ
5. véreli seyle cihânı gözümüñ kanlu yaşı
bir qurı adı qalupdur güzelüm ceyḥünüñ
toqınıcaq n'ola iñlerse o sengin-dile dil
taşa toqınsa olur nâlesi aqar şunuñ
7. kanqı ḥûbı ki raḥimî çekesin bağruña sen
qulı qurbânı ol ol şâh-ı kemân-ebrünüñ

129.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. kâkül-i dost şıdı göñlini ben maḥzünüñ
dér gören kâsesini leylî şımış mecnünüñ
serv-i âzâda démeñ bâğ-i cihândan çıqmaz
boynı baqlu qlıdur bir yanağı gül-günüñ
3. bize geldükce vefâ cāmını ğayrıya şunar
dâimâ 'aksi döner devri bu çerḥ-i gerdünuñ
ğam-ı cānânı göñül cānı gibi gizlü dutar
yine tiryākî bilür qıymetini efyünüñ

128. 269^a: Bu gazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
[naẓîre-i raḥimî]

129. 269^a: Aḥmed Paşa: *Dîvân*, g. 172.
naẓîre-i aḥmed paşa.

3 'aksi döner: 'aksinedür.

5. busem aldı deyü borçlu çıkarur aḥmedi yār
cānın alsun nesi var ancılayın medyūnuñ

130.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. néce bir gūş édelüm ta'nını her bir dūnuñ
hey meded şun içelüm sāķī mey-i gül-gūnuñ
nāmumuz 'ışķ-ıla peydā olalı 'ālemde
adı añılmaz olupdur ebedī mecnūnuñ
3. kulağum burdı benüm dest-i felek döne döne
néce kez sillesini daḥı yédüm her dūnuñ
derd-i hecrūñle neler çekdügümi ben ḥaste
her kişi görse bilür ḥālını ben maḥzūnuñ
5. eşk-i ḥūnīnüme ḥāyil olımaz müjgānuñ
ḥas u ḥāşāk tutar mı yolını ceyḥūnuñ

131.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. ne-y'dügin bilmedi hīç kimse bu ben maḥzūnuñ
'āķil olan ne bilür ḥāl-i dilin mecnūnuñ
yüz sürüp ḥāk-i zemīne néce ağlamayayın
bükdi bēlümi benüm bār-ı ğamı gerdūnuñ
3. nūr-ı ḥurşīd-i cemālin baña göster yā rab
görmeyelden néce ay oldı ben ol meh-rūnuñ
'āşık olan ğam-ı 'ışķ-ıla ölür gibi hemān
bilmezüz şādluğı yok mı ki bu kaygunuñ
5. dehr seḥḥāresi feyzīye 'aceb siḥr étđi
def'-i siḥrine ne çāre ola ol cādūnuñ

5 Yayınlanan divanda ilk mısra 'çı...' ile ikinci mısra da 'alsun' ile bitmektedir ve bu beyit için 'Bu beyit eksiktir ve gazelin mütebaki kısımları mevcut değildir' notu vardır. | cānın: cānını.

130. 269^a. [Bu gazel divanda bulunmamaktadır.]
nażīre-i kemal paşa-zāde.

131. 279^b.
nażīre-i feyzī.

132.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. kim çeker yāsını éy dil o kemān-ebrūnuñ
kim görür tozını ya ol ḥaṭ-ı 'anber-būnuñ
gözümüñ kanlu yaşı devlet-i 'ışkuñda şehā
'aynına almaz olupdur aqışın ceyḥūnuñ
3. ehl-i diller geçinür ḥāk-i mezelletde zelīl
gün gibi evc-i felekde yéri var her dūnuñ
başdan murğ-ı 'aklı uçmaz-ıdı başından
tağlar üstine taş atmasalar mecnūnuñ
5. döne döne anı dāl itmez idi āhum eger
bākī çerḥına doḡunmasa idi gerdūnuñ

133.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. çağlayup aḡduğı bildüñ mi nedür her şunuñ
yüz yere urup elinden iniler gerdūnuñ
zāl-i dehrüñ gele baş egmeyelüm ni'metine
er iseñ minnetini çekmeyelüm her dūnuñ
3. kīse-i dilde eger naḡd-i maḥabbet yoğ-ısa
yere geçsün n'èdeyin genci imiş ḡārūnuñ
ayaḡuñ toprağına yüz süreli mihr-ile mäh
étdiler yér başı üstinde şehā gerdūnuñ
5. gök çemende görinen lāle degüldür cānā
seni gözler güzelüm gözleridür hāmūnuñ
güş-ı cānāna érişmek gerek éy dil bu ḡazel
cān ḡulağında yaraşur bu dūr-i meknūnuñ

132. 279^b: Bākī: *Dīvān*, g. 283.
naẓīre-i bākī.

1 tozını ya: ya tozını.
3 yéri var her: yéri her bir.
5 dāl: zār .

133. 279^b Ḥayretī: *Dīvān*, g. 215.
naẓīre-i ḥayretī.
3 genci imiş: gencini ben.

7. kām̄eti vaşfı-y-ıla bulsa ‘aceb mi şöhret
h̄ayretī ři‘r-i bülend ü ḡazel-i mevzūnuñ

134.

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. lebüñi ağzuma vérsen n’ola ben mařzūnuñ
çatresin almağ-ile eksile mi ceyhūnuñ
éy şaçı leylī n’ola çihreñi ‘arz étseñ añā
néce bir dağa düře hecrūñ ile mecnūnuñ
3. ‘ıřk řarrāfına göster yüzūñ éy sīm-beden
ne bilür cāhil olan kıymetūñ altunuñ
eřk-i çeřmüm göricek serv gibi kām̄etūñi
h̄āk-i pāyına nice akmaya sen meh-rūnuñ
5. yüri bir h̄astaya ‘arz eyle h̄ayālī sözüñi
sağ olanlar ne bilür çekdüğini řayrunuñ

135.

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. gözleri yařını hecrūñde dil-i pür-hūnuñ
‘aynıdur dédi görenler aras u ceyhūnuñ
baş açuk bādiye-i ‘ışkda ser-gerdānam
éy řaçı leylī hemān bir adı var mecnūnuñ
3. h̄il‘at-i şabrumı ögdül alur ol řirīn-leb
zülfi řeb-dīzüñe қоşılsa ruř-ı gül-gūnuñ
çihre-i zerdümūñ üstindeki bu řanlı yařum
āb-ı rüyı-durur éy sīm-beden altunuñ
5. oldı mīzān-ı güher řeyhī éyā yūsuf-ı ‘ahd
görelı mıřr-ı melāhatde řad-i mevzūnuñ

134. 270^a: H̄ayālī: *Dīvān*, g. 251/29.
naşire-i h̄ayālī beg.

1 ağzuma: ağzına.

135. 270^a: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
naşire [-i řeyhī]

136.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eyledi yüz vech ile āyīne tedbīrūñ senūñ
bağrına basmağ için bir lahza taşvīrūñ senūñ
sīneme zaḥm-ı ciger-düz étdüğü éylükleri
bir bir arqamdan çıkardı 'aḳıbet tīrūñ senūñ
3. gāh leb geh ḳad añar dil ḥasta cānın gezdürür
kim ecel gibi érer nā-gāh şemşīrūñ senūñ
olmuşam ser menzil-i kūy-i melāmetde muḳīm
şükr aña kim dimediler bu degül yérūñ senūñ
5. baş kırtarduñ **necātī** ayağı tozında kim
'arz ola 'izz-i ḥuzūra 'özü-i taḳşīrūñ senūñ

137.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy ḥaṭ-ı ruḥsār yār od eyledi yérūñ senūñ
böyle günden āşīkār olduğı tezvīrūñ senūñ
'āşīḳa her tār-ı müyuñ bir reh-i sevdā-y-ımuş
bağlamışdur yolların zülf-i girih-gīrūñ senūñ
3. baña ol vuşlat yéterdi leylī vü mecnūn gibi
atsalar bir yere taşvīrümle taşvīrūñ senūñ
kāşki gönülūñ gibi pōlād olaydı gönülümüz
egleneydi anda şāyed geçmeyüp tīrūñ senūñ
5. fikrūñ ol **ca'fer** ki rāh-ı yārda ḥāk olasın
ḥaḳ muvāfıḳ eylesün taḳdīre tedbīrūñ senūñ

136. 270^b: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 290.
nev 'i dīger ve baḥr-i āḥer merḥūm necātī beg.
3 her gāh: nā-gāh.
137. 270^b: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 111.
naḳīre-i ca'fer çelebī.

138.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy kemān-ebrū baña kār eylemez tīrūñ senüñ
oldı boynumda hamāyil zaḥm-ı şemşīrūñ senüñ
ben kuluñı niyyet étmişsin ki āzād édesin
éy efendi baña hoş gelmez bu tedbīrūñ senüñ
3. ‘āşıka ğam cūbbesin biçmek dilermiş kākülūñ
bozmasun endāzeyi zūlf-i girih-gīrūñ senüñ
görse kıblem ka‘bem olsun dérdi zāhid mescide
éy büt-i tersā kilīsālarda taşvīrūñ senüñ
5. ṭālī‘inūñ başına bir gün toĝardı ‘āķıbet
éy sa‘ādet kevkebi olsa-y-ıdı te’şīrūñ senüñ

139.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. görmedüm ol māh-rū seyrinde taķşīrūñ senüñ
göreyin ḥaķ éy gözüm nūr eylesün yérūñ senüñ
ḥaṭṭını mir’ātda görmedüm dédi ol meh-cebīn
tutdı bir günde ser-ā-ser rūmı tezvīrūñ senüñ
3. kār édersin cānuma geldükçe yār éy şevķ-ı mihr
artuķ oldı veh ki gün geldükçe te’şīrūñ senüñ
ķanumı aldı yüzine çaldı şanma dostum
āteş-i dil[den] kızardı rüy-ı şemşīrūñ senüñ
5. éy melek baña ne dérdüñ derd-ile āh étdürüp
nār-ı āhum gör néce od eyledi yérūñ senüñ
şöyle medḥ eyle o yūsuf-ḥüsni ḥassān éy göñül
görmemiş ola düşinde ḥüsni ta‘bīrūñ senüñ

138. 270^b
nazīre-i ṭālī ‘ī.
139. 271^a: Zāī: *Dīvān*, c. I, g. 670.
nazīre-i zatī.
3 artuķ: artiĝ.
5 dostum: serverā.

7. Һалвете Һойды seni kesb-i Һafalar eyledüñ
zātīyā bir nev-cüvān dellākdür pīrūñ senüñ

140.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ҺоҺ кемend-endāzdur zülf-i girih-gīrūñ senüñ
Һīr-diller Һалмады k'olmaya naҺcīrūñ senüñ
Һасретинден éy kemān-ebrū gözi ardıncadur
dest-būsımdan cüdā olduĐına tīrūñ senüñ
3. rāh-ı 'ıřkuñda Һehīd olanlara raҺm étmese
dem-be-dem Һan aĐlamazdı zaҺm-ı ҺemҺīrūñ senüñ
benden āzād ol dédüñ düřümde éy yūsuf-cemāl
yine Һul étди beni bu Һüsn-i ta'bīrūñ senüñ
5. néce bir 'özt ü Һuřūr **ıřhāk** Һazer ét néce bir
luřf-i Һehden çoĐ olalı 'özt-i tařhīrūñ senüñ

141.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ҺoĐrılıp gelse elif gibi Һaçan tīrūñ senüñ
cān vérüp eydür göñül cān içredür yérūñ senüñ
odlara yağdı beni Һem'-i ruҺuñ pervāne-veş
dütünüm göge Һıkarды zülf-i Һebgīrūñ senüñ
3. éy hümā-devlet hümāyün Һařruña ériřmege
Һol Һanad oldı dil ü cān murĐına tīrūñ senüñ
āh-ı sūzānuñla yanduñ éy göñül ҺaҺnūs-vār
kendü āhuñ 'ākıbet od eyledi yérūñ senüñ
5. kirpüğini Һıl Һalem Һeřmin devāt édüp yine
deyr-i dilde **Һāverī** nařř étди tařvīrūñ senüñ

140. 271^a: İřhāk Һelebī: *Dīvān*, g. 143.
nažīre-i iřhāk.

141. 271^a
nažīre-i Һāverī.

142.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şāḥ·ı güldür sīnem üzre zaḥm-ı şemşīrūñ senüñ
goncalar zeyn eylemiş eṭrāfına tīrūñ senüñ
yāy gibi ḳara bağruma çekersem yaraşur
çār ebrū bir güzel mānendidür tīrūñ senüñ
3. sāḳiyā peymāne el virüp olursa dest-yār
şem' gibi ṭutuşam olam miyān-gīrūñ senüñ
derledūñ éy ḥaṭ mey-i la 'lin gül-efsūn eyledūñ
çok degül şūfīlere bu deñlü tezvīrūñ senüñ
5. donadursa ḳarşu ḳarşu şehrūñūñ dilberlerin
var imiş āyīne gibi ḥüsn-i tedbīrūñ senüñ
édemezsən éy gönül mihr ü vefā ile şikār
veh ki āḥū·yi perī-zād oldu naḥcīrūñ senüñ
7. oğlan oyuncağına döndi birāder 'ışḳ·ı pāk
hey **necātī** böyle mi ta 'līm éder pīrūñ senüñ

143.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül ğāyet 'azīmü'ş-şāndur mīrūñ senüñ
ḥıdmetinde olmasun bi'llāhi taḳşīrūñ senüñ
cānuma cānlar bağışlar şarduğumca sīneme
la'l-leb gül-ruḥ şanemdür zaḥm-ı şemşīrūñ senüñ
3. cāmi'-i ḥüsnüñde zeyn için aşılış gūyiyā
bir müşebbek ṭopdur zūlf-i girih-gīrūñ senüñ
maḥlaş-ı şī'rüm gibi dillerde adı söylenür
yazılır mecmū'alarda şimdi taşvīrūñ senüñ
5. ḥüsn éli dilberlerin şayd étmedür fikrūñ müdām
ḥūbdur el-ḥaḳ **revānī** ḥüsn-i tedbīrūñ senüñ

142. 271^b:Necātī Beg: *Dīvān*, g. 314.

naẓīre-i necātī beg.

5 donadursan: donadursa.

7 birāder: necātī | hey necātī: yoḥsa saña.

143. 271^b: Revānī: *Dīvān*, g. 210.

naẓīre-i revānī.

144.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dem mi vardur haşırumdan geçmeye tırũñ senũñ
dem mi var şalınmaya boynuma řemřirũñ senũñ
sen kemān-ebrũya ķurbān olmaĝa ķařd eyledũm
umma dēyũ baña barmaķ gösterdi tırũñ senũñ
3. ēy kemend-endāz bir şayd ētmedũk dil ķomaduñ
řaĝlu şollu şalınur yanuñca naħcırũñ senũñ
sīnemũñ yérini çoķdan nũr ēderdi nār-ı dil
anda mestũr olmasaydı naķř-ı tařvırũñ senũñ
5. eřkũñ ile āhuñ ucından řuyıldıñ 'āleme
ēy mesīhī yérde gøkde ķalmadı yérũñ senũñ

145.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. řavķ ēdelden boynuma zũlf-i girih-gırũñ senũñ
oldı zencırũñ sũrũr dīvāne naħcırũñ senũñ
birbirine girdiler 'āřıķlaruñ mecnũn gibi
ēy řaķı leylī nece siħr ētdi zencırũñ senũñ
3. yũz sũrũp pāyuña her dem destũñ öpmek istesem
şem'-veş odlar yaķar başumda řemřirũñ senũñ
řerħa gelse yaralar derd-i derũnumdan n'ola
aĝzına dil řoķdı geldi nāvek-i tırũñ senũñ
5. yaşdanursın eşigin her gũn o māhuñ sāye-veş
mesned-i řarħ olsa řañ mı ēy gũneř yérũñ senũñ
nece řũret vére naķř-ı zũlfũne naķķāř-ı ĉĩn
ēy perī gelmez ĝayāle ķılca tařvırũñ senũñ

144. 272^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 131.

naşire-i mesīhī beg.

1 vardur: var kim.

2 ebrũya ķurbān olmaĝa ķařd eyledũm: ebrũyı ĉĩn pehlũya ĉekmek istedũm.

145. 272^a.

naşire-i lāmi 'ī.

7. dilde virdün her cüvānuñ kāküli iş‘arıdur
böyle mi telkīn édüpdür **lāmi‘ī** pīrūñ senūñ

146.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. katlüme hüccet getürdi haṭṭ-ı tezvīrūñ senūñ
rīsmān ḥāzırladı zülf-i girih-gīrūñ senūñ
vādī-yi mihr ü maḥabbetdür fezā-yı sīnede
dostum yér yér görinen zaḥm-ı şemşīrūñ senūñ
3. kalb-i ‘uşşākuñ taķındukça geçer bir yanına
ağzı kanlu bir dilāverdür şehā tīrūñ senūñ
āsītānından beni men‘ eylemezseñ dünyede
cennet étsün éy raķīb āḥırde ḥaķ yérūñ senūñ
5. faḥruñ olsun yolına cān oynamak éy **ḥayretī**
çünki şol gerçek güzel beg-zādedür mīrūñ senūñ

147.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gördiler boynumda çün zülf-i girih-gīrūñ senūñ
dédiler ādem delü eyler bu zencīrūñ senūñ
şanki ādemler delü eyler güzel maḥbūbdur
şalınur yanūñca dāyım béle şemşīrūñ senūñ
3. tīğ-ı ğamla yaralanmışdur göñül kim cān atup
éy kaşı yā pāreye atılmasun tīrūñ senūñ
öldürürem dér idüñ bi’llāhi ihmāl eyleme
olmasun gel dostum ḥayr işde te’ḥīrūñ senūñ
5. kaḍr-ile başı göge érdi uludı **ḥayretī**
āsītānuñda şehā olınca kıṭmīrūñ senūñ

146. 272^a Ḥayretī: *Dīvān*, g. 218.

nażīre-i ḥayretī.

3 taķındukça: tokundukça.

4 āḥırde: uḥrāda.

147. 272^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 216.

nażīre-i ḥayretī.

1 ādemler delü eyler: ādemler helāk eyler.

3 yaralanmışdur: pārelenmişdür.

5 olunca: olalı.

148.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cānını vérdi 'ivaz āhū-yı naḥcīrūñ senüñ
oldı çün hem-sīne ol miskīn-ile tīrūñ senüñ
pertev-i ḥurşīd-i raḥşān her taşu la'l eylemez
kalb-i şūfīde n'ola olmazsa te'sīrūñ senüñ
3. meclis-i sīnemde gel éy tīr-i cānān şadra geç
bilürüz ḳadrūñi luḫf ét bellüdüür yérūñ senüñ
ḥūblar taşvīrin étmek resmdür āyīneye
olsa dil āyīnesinde n'ola taşvīrūñ senüñ
5. éy me'ālī ḳadre érmişsin düşüñde ḥayr ola
eyledüm ben şoḫbet-i yār-ıla ta'bīrūñ senüñ

149.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. böyle kim ḳavs-i felekle atışur tīrūñ senüñ
yaraşur mihrūñ ḡazāli ola naḥcīrūñ senüñ
tāze çıḳmış şındıdan ḡüyā libās-ı nāzdur
ḳāmet-i servüñde bu zülf-i girih-gīrūñ senüñ
3. éy kemān-ebrū beni acıtmaḡ-ıla ḳomadı
nāzūkāne sīneme işler geçer tīrūñ senüñ
gözi nūrın ḥall édüp ḳılmış vücūdın ḳıl ḳalem
yazmaḡa bir reng-ile naḳḳāş taşvīrūñ senüñ
5. 'ālemüñ uyḫusına bir gün şebīḫūn édiser
nāle-i şubḫ ile şevḳī āh-ı şeb-gīrūñ senüñ

148. 272^b: Me'ālī: *Dīvān*, g. 214.
naẓīre-i me'ālī çelebī.

149. 272^b.
naẓīre-i şevḳī çelebī vaṭan-ı aşliyyesi üsküdār'dur. ḥōş-āyende ḡazeli vardur.

150.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir yalıñ yüzlü güzeldür dilde şemşirüñ senüñ
sīnede bir la'l-leb dilber-durur tīrūñ senüñ
rīsmān-ı 'anberīn-ile nigārā boynuña
'anberīne taqđdı bu zülf-i girih-gīrūñ senüñ
3. éy perī naqşuñ n'ola āyīne qalbin étse şāf
aña çok şüret-durur ma'nīde taşvīrūñ senüñ
rāstī cān içre naqş olan elif şandum anı
her elif kim sīnem üzre çekdi şemşirüñ senüñ
5. éy **celīlī** şöyle ög la'lin ki sükker édine
tūṭī-yi şīrīn-kelām éşitse taqrīrūñ senüñ

151.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. baña doqınmaz geçer ğamzeñ déyen tīrūñ senüñ
boynuma şalınmağı kaṭ' étđi şemşirüñ senüñ
yüz çevürmez kendin a'dāya şalur şāhīn gibi
başına yūñler taqar şeh-bāzdur tīrūñ senüñ
3. itlerüñe vérdi tavşan uyḥusın öldüm déyü
şimdi ṭurmuş şalınur yanuñca naḥcīrūñ senüñ
biñ dili bir kı-l-ıla bağlar bu miḥnet-ḥānede
bir kara yağız güzeldür zülf-i dil-gīrūñ senüñ
5. bir güneş yüzlü ḥuzūrında ḥuzūruñ var-iken
nār-ı fūrkat **enverī** od eyledi yérūñ senüñ

150. 273^a: Yayınlanan divanda bu gazel yer almamaktadır.
naẓīre-i celīlī.

151. 273^a: Enverī: *Dīvān*, g. 145.
naẓīre-i enverī.

152.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. pāymāl eyleme gīsū-yı 'abīr-efşānuñ
kuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ
añmaduñ hiç günāhın yine yuduñ ʔaraduñ
yazuğı boynuña ol zülf-i 'abīr-efşānuñ
3. sūzen étdi müjesin bülbül-i şeydā tā kim
ayağından ʔıkara hārı gül-i ra'nānuñ
ğonca ʔıflını beliñletdi şadā-yı bülbül
ağzın açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
5. emriyā şanma şafağ sille-i āhumla seher
yüzini ʔana yudı mihr-i cihān-ārānuñ

153.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. vérme gīsū-yı dil-āvizine dil cānānuñ
göz göre ağzına atılma bir ejderhānuñ
boynına ʔolın uzatmış el uzunluğın édüp
yedi ʔağ' olsa n'ola zülf-i 'abīr-efşānuñ
3. ğonca gülşende vérelden leb-i la'lüñ haberin
ʔoldurur gevher-ile ağzını şebnem anuñ
ruhuña öyküneyin dédügi-çün gülşende
yüzini ʔana yudı bād gül-i ra'nānuñ
5. şābirī şanma şafak ol yüzi meh hecrinden
eşğ-i hūnīni-durur mihr-i cihān-ārānuñ

152. 273^b: Emrī: *Dīvān*, g. 269.
nev'-i dīger ve baħr-i āħar edimeli emrī ʔelebī.

5 yudı: yudum.

153. 273^b
naẓīre-i şābirī ʔāđı.

154.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ne cān kim dilberi vaşlın müyesser kıldı devr anuñ
hoş olsun vaqti 'ālemde ki zevkın sürdi devrānuñ
gel éy hūrī-şıfat bir dem cihān bāgını seyr eyle
ki kıldı ravzadan ra 'nā şabā şahnın gülistānuñ
3. lebüñ yāķūtı renginden düzilmiş goncānuñ la 'li
şaçuñ müşki ğubārından yazılmış haţı-ı reyħānuñ
yüzüñ şuyını toprağa ķo döksün āteş-i bāde
ki vērđi tahtını bāda cihān dīvi süleymānuñ
5. 'amel defterlerin şeyhī riyā vü zerķ oda yaķdı
ne deñlü şu şaça aña ķuru söz-ile dīvānuñ

155.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. néce tercīh édersün küfrini zülf-i perīşānuñ
bu veche rüşen iken ğün yüzinde nūrı imānuñ
ğözi siħrine aldandum figān ol türk-i hūn-rīzūñ
şaçı fikrine tutuldum meded bir nā-müselmānuñ
3. eline cām alup sākī hırāmān olsa aydurlar
ğül açılmış budāğında yine bu serv-i ra 'nānuñ
şanasan penbe ile şarılır bir tāze elmadur
niğārā ğabğabuñ üzre senüñ zībā zenaħdānuñ
5. dağılmasun déyü zülfin şınuķ ğönlümi şardukça
necātī ney gibi daħi ziyāde oldı eğānuñ

154. 274^a: Şeyhī: *Dīvān*, g. 102.
nev'-i dīger şeyhī.

155. 274^a: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 325.
nażīre-i necātī beg.

1 néce: niçün.

3 bu: bir.

5 zülfin :zülfi

156.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. revān oldı benüm cānum revān ardınca cānānuñ
ümīd-i vaşl-ı cānāndur yérinde şimdi cān anuñ
ruhuñ mihrinden éy meh bir ھا̇rāret küp édüpdür kim
baқанlar yüzine ağlar revān ھا̇rşīd-i raḥşānuñ
3. yaşum seyl-ābı fırkatde gözüm merdümlerin aldı
yérine merdüm olmışdur ھا̇yāl-i ḥālī cānānuñ
cihānda éy gözüm nūrı eger sen olmasañ hergiz
gözüm açup yüzine baқmaz-ıdum ben bu dünyānuñ
5. ḥalāş étđi seni dünyā ğamından aldı cān naқdin
ḥarāmī çeşmine yāruñ ḥelāl ét zātīyā қanuñ

157.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. dilerseñ kim cihān ḥalkı ola қаpuñda fermānuñ
gel éy dil cān-ıla қul ol eşiginde süleymānuñ
çıkarma la 'lüñ ađzumdān çıkar cānum dédüm güldi
dudağın ağzuma vérdi dédi ya çıkmasun cānuñ
3. leb-i la 'lüñ firāқından yétişdi ağzuma cānum
yétiş çok sevdüğüm eyle baña var-ısa dermānuñ
dédüm cān қorқmaz ölmekden düşer tīĝ-ı müjeñ üzre
dédi düş kendü boynuña ölürseñ yazuđuñ қanuñ
5. lebüñden cāmi'ī buse diler incinme cāyızdür
öperler çünki ta'zīm eyleyüp mührin süleymānuñ

156. 274^a: Zātī: *Dīvān*, c. I, g. 739.

nažire-i zātī.

157. 274^a

nažire-i cāmi'ī.

158.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. gönülden gitmedi şevkı nigāruñ zevkı şahbānuñ
mey ü maḥbūb olmasa nesi var idi dünyānuñ
temāşāgāh édinsünler cemālūñi қо 'āşıklar
benüm çok sevdüğüm yoқdur ziyāñi çün temāşānuñ
3. ala gözlüler alurlar benüm göñlümi vérmezler
'acāyib memleket ancaқ olupdur alan alanuñ
şarāb-ı nāzdan mest-i gurūr olsa 'aceb mi yār
cihān ḥayrāñı olmışdur o ḥüsn-i 'ālem-ārānuñ
5. **revāñi** gözleri yāruñ göñül mülkin éder tārāc
ḥarāmīler bilür қadrin cihān içinde yağmanuñ

159.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. çekirdegin çıkardum ben lebüñ vaşfında ḥurmānuñ
aқıtdum ağızı şuyını anuñla āb-ı ḥayvānuñ
lebüñ senbūsesi şol-deñlü şirīn oldı ki şordum
dédiler ağızına siñek üşürdi қand ü ḥelvānuñ
3. ne idi cān u dil naқdini vérüp müşterī olmaқ
eger hicrāñlı olmasa metā '-ı vaşlı cānānuñ
lebüñ 'ahdinde n' için çok olur 'āşıklara cevruñ
çü dérler 'adl-ile tolar cihān devrinde 'isānuñ
5. **sürürī** gözlerüñ-veş ḥastedür la'l-i lebüñ emdür
ṭabībüm derdine anuñ eger var-ısa dermānuñ

158. 274^b: Revāñi: *Dīvān*, g. 212.
nażire-i revāñi.

159. 274^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 272.
nażire-i sürürī.

3 metā '-ı vaşl: metā ' u vaşl.

160.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. def'-i ğam étmege her lahzada peymâne gerek
şōfiyâ ħalveti saña bize meyhâne gerek
şem'-i ruhsāruña qarşu yanalum yaqılalum
ħıdmetinde güzelüm her kişi pervâne gerek
3. kullaruñ devlet-i ħüsnünde umar būselerüñ
pādişāh olduñ efendi bize şükrâne gerek
murğ-ı dil degme güzel dāmına düşmez şimdi
mişli olmaya cihānda aña bir dāne gerek
5. sen perī-çihreye kul olsa **revānī** yaraşur
ħıdmetüñ étmege anuñ gibi dīvāne gerek

161.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. zülfi zencīri esīri dil-i dīvāne gerek
eskidi kışşa-i mecnün yeñi efsāne gerek
degme nā-maħreme açma lebi rāzın zinhār
'ārif ol var yūri mey şoħbeti rindāne gerek
3. 'āşıkuñ bābı degül añma qurı miħrābı
meskeni rind olanuñ gūşe-i meyhâne gerek
āşinā olmağa cānān-ıla fi'l-cümle kişi
cān degül iki cihāndan bile bīgāne gerek
5. yanar od gibi ol **işhāk** yūri 'ışkında
gü bilürsin ki bu yolda kişi merdāne gerek

160. 274^b: Revānī: *Dīvān*, g. 211.
nev'i dīger ve baħr-i āħer edirnevī revānī çelebī fermāyed.
1 mescidi: ħalveti
161. 275^a: İşhāk Çelebī: *Dīvān*, g. 145.
nazīre-i işhāk.
5 merdāne: pervāne.

162.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. baña şeh-bāz-ı maḥabbet dédi bir gün o melek
ķāf-ı 'ıŝķında démezsem n'ola sīmurğa siñek
ķıldı bostān-ı maḥabbetde sitārem beni ḥāk
démez-isem felege yéridür éy māh kelek
3. bir géce menzilümüz étse müşerref o kamer
ķuṭb-ı maķşūdumuz üstine dönerdi bu felek
bir selām almağa ķaşuñla dilersin biñ cān
néce saḥt olmayalum biz ki kemānuñ ķatı pek
5. yıldurumlar gibi **zātī** şerer-i āteş-i āh
üstüme toğduğı için urur eflāke tüfek

163.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. dédüm éy meh beni hecrüñde çoğ ağlatdı felek
yađmuruñ geçmesine dédi ki ŧutma kepenek
dédüm éy gonca-dehen leblerüñ öpsem ola mı
dédi biñ nāz-ıla yoķ yére şaķın çekme emek
3. görmeyen tāze nihāli gül-i nesrīnler ile
görsün ol şūḥı kaçan kim géyer altunlu benek
ķanuma ğamzelerüñ göz göre etmek toğrar
yoķdur arada meger anuñ ile ḥaķķ-ı nemek
5. gel begüm cān vérelüm büseñe dédüğüm için
baña ol gonca-dehen gitdi **revānī** söğerek

162. 275^a: Zātī: *Dīvān*, C. I, g. 706.
nev'-i dīĝer ve baḥr-i āḥer merḥūm zātī

163. 275^b: Revānī: *Dīvān*, g. 201
nażīre-i revānī.

1 yağmuruñ geçmesine dédi ki: dédi nāz ile geçen yağmura.

164.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. bülbül ağlar başı üzre gözi yaşın dökerek
şāh-ı gül haste olup var-ısa çıkardı çiçek
tevsen-i çarh-ıla āhum gece ceng edicek
şīr-veş haykırup üstine dēdi yere inek
3. koşıcak mihr-i cihān-ile semend-i hüsün
ol yüzi māh kamerden güneşe aşdı elek
kanlu yaşuñla tek ey dil sen aña yaz nāme
şarmağa rişte-i cism aña yeter şarı ipek
5. göke çıkdı arayu arayu ol māh-veşi
fevriyā 'arşa érişe gibi āhuñ giderek

165.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / ++ - - / + + -

1. ne 'aceb gerdiş-i devrān ne 'aceb devr-i felek
iki üç günde yele vardı otuz yıllık emek
beni bir ehirimene şimdi felek kıldı esīr
kanı ol gün ki benüm hıdmetüm eylerdi melek
3. pāymāl étme piyāde kuluñ ey şāhsüvār
at başın çekerek hāy dilek hāy dilek
néçe at néçe katır şöyle piyāde kalduğ
binecek olsa idi sāyesi yiterdi yedek
5. ağlamaz hīç revānī nemedede girdüğine
yağmuruñ def' i için vaz' olunupdur kepenek

164. 275^b
naẓīre-i fevrī efendī.

165. 274^b: Revānī: *Dīvān*, g. 216.
naẓīre-i revānī çelebī.

166.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. murğ-ı cāna tīr-i ğamzeñden perr ü bāl eyledüñ
halka-i zülfüñ hayālin aña halhāl eyledüñ
baħr-ı 'ıŝkuñda çeküp almağa göñlüm zevrağın
dest-i cevruñle ħam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ
3. şan cemālüñ cīmidür zülfüñ k'anı zeyn étmege
içine bir noқта ħoduñ adını ħāl eyledüñ
nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ħarfini
'aşıq-ı bī-çäreñe menşür-ı iqbāl eyledüñ
5. sākıyā devr ehline şunup viŝālüñ cāmını
aħmede geldükçe sāğar n'içün ihmāl eyledüñ

167.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tāb-ı mülden éy perī reng-i ruħuñ al eyledüñ
kişver-i cāna od urduñ gör néce āl eyledüñ
bir kebūterdür hevāyī bu dil-i ser-geŝte kim
halka-i zülfüñden ayağına halhāl eyledüñ
3. şehr-i ħüsn içinde éy sulţān-ı ħübān-ı cihān
şol elif ħaddüñ hevāsı-ile boyum dāl eyledüñ
beñ degüldür gün yüzüñde éy meh-i ħargeh-nişin
nūr üzre noqtalardur kim adın ħāl eyledüñ
5. devr-i ħüsnüñde bu göñlüm murğını sen éy ħümā
ħanaduñ altına alduñ fāriğü'l-bāl eyledüñ
yol degüldür rāh-ı 'ışk içre necātī bendeñüñ
çerħa göñlin taşa çalduñ daħi pā-māl eyledüñ

166. 276^a: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 148.
nev'i dığer ve baħr-i āħer merħum ve mağfūr aħmed paŝa.
167. 276^a: Necātī Beg: *Dīvān*, g. 297.
nażire-i necātī beg.
3 ħübān-ı cihān: ħübān ad için.
5 ħüsnüñde: zülfüñde.

168.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tã ki murġ-ı hüsne zülfüñden perr ü bāl eyledüñ
çeşm-i 'âşıkdan anuñ pâyına halhâl eyledüñ
dilberüñ cãm-ı lebi yādına şunup sâġarı
hep dil ehlin sâķiyâ meclisde hoş-ĥâl eyledüñ
3. gül yüzi vaşfında ol servüñ ser-âġâz édicek
bülbüli bezm-i çemende muṭribâ lâl eyledüñ
derd-i 'ışķa senden ister 'âşıķuñ cãnâ meded
tã ki aġzuñ mîm iki zülfüñ iki dâl eyledüñ
5. cãm-ı 'ışķuñ cür'asın meclisde ihsân eyleyüp
müstedãm ol dostum nazmîyi hoş-ĥâl eyledüñ

169.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sen kitãb-ı 'ışķa göñlüm ķur'a-i fâl eyledüñ
iki bükdüñ ķaddümi ol ķur'aya dâl eyledüñ
ĥvâce-i mışr-ı melâĥatsin éyâ yūsuf-cemâl
göñlümi bazar-ı 'ışķ içinde dellâl eyledüñ
3. bir kebüterdür hevâyî bu dil-i ser-geşte kim
gögsümüñ na'linden ayaġına halhâl eyledüñ
ṭolularla sâķiyâ mest eyledüñ 'âşıķları
meclise güller şaçup bezm ehline âl eyledüñ
5. naķd-i eş'aruñ revânî sîm-veş ĥâliş-durur
püte-i nazmuñ içinde sen anı ķâl eyledüñ

168. 276^a: Nazmî: *Dîvân*, g. 3631.
nazîre-i nazmî çelebî.

169. 276^b: Revânî: *Dîvân*, g. 194.
nazîre-i revânî.

2 sen éy: éyâ.

170.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kim bilür éy yüzi gül-günüm yine al eyledün
ney gibi beñzüm şarardup cismümi nāl eyledün
üstüme döndün benüm uçmağ naşībüñdür senün
ol hümāya éy kebüter nāmem işāl eyledün
3. şayd-ı murğ-ı cān için zülf-i siyāhuñ ağınuñ
içine bir beñ kōduñ adın anuñ hāl eyledün
éy ecel cāmuñ senün nüş eyleyen bī-cān olur
fürkat-i dilber mi katduñ böyle kattāl eyledün
5. kullaruñ éy h̄vāce zātīden sebağ alsun déyü
levh-i 'ıřkuñda elif kaddin büküp dāl eyledün

171.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dām-ı zülf-i 'anberīnün dānesin hāl eyledün
cānumı murğ-ı kafes-veş mużtarib-hāl eyledün
meh yüzünde münhasif olmuş kevākibdür beñün
sen anuñ adın ne yüzden 'anberīn hāl eyledün
3. bahtımı veh kim qarartmağa vü kanum dökmege
çeşmüñi her dem siyāh u leblerün al eyledün
dér idün dün kim raqīb-i kāfiri öldürürem
yā n'ıçün ol kāfirün katlinde ihmāl eyledün
5. kākülinün éy başīrī bir kıln şerh étmedün
bunca kim vaşında anuñ kı̄l ile kāl eyledün

170. 276^b: Zātī: *Dīvān*, C. II, s. 175.
naẓīre-i zātī.

2 ol hümāya éy kebüter: éy kebüter ol hümāya.

171. 276^b: Başīrī: *Dīvān*, g. 35.
naẓīre-i başīrī.

172.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gül yüzüñ 'aksiyle sākī mey yüzi al eyledüñ
'aqlumuz almağ için beñzer ki bir āl eyledüñ
düşürüp mest ü ħarāb étdüñ kamu bezm ehlini
bādeye bi'llāh ne қatduñ böyle қattāl eyledüñ
3. cām-ı gül-günü elüñde sākıyā gören şanur
al tūñdür kim aña sımden bāl eyledüñ
mihr-i ruhsāruñda éy meh zāhir olan noқtalar
kevkeb-i seyyārelerdür kim adın ħāl eyledüñ
5. leblerüñ ħatın berāt-ı ħüsne 'unvān édeli
қаşlarıñ tuğrāsını menşür'ı iқbāl eyledüñ
çeşm-i ħünrüzüñ siyāset étmege cellād-veş
her müjeñ ħançer idüp zülfüñi çengāl eyledüñ
7. her gedāya başş édüp vaşluñ nişābın āh kim
bu **revānī** müsteħaққа n'іçün ihmāl eyledüñ

173.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. var ol éy āhum ki eşküm güllerin al eyledüñ
yéle vérdüñ gülşen-i küyuñda pā-māl eyledüñ
ħālūmi āyīne-i ruhsāruñ içinde görüp
üstine bir noқta қoduñ adını ħāl eyledüñ
3. çeşm-i cellāduñ siyāset қılmağa dil düzdine
zülfüñi meydān-ı ħüsn içinde çengāl eyledüñ
pādişāhum kişver-i ħüsn içre dād étseñ n'ola
boyuñi çünkim elif zülfeynüñi dāl eyledüñ
5. müşterī iken **ħayālī** mihrüñe éy mäh-rü
қılmaduñ bāzār bilsem n'іçün ihmāl eyledüñ

172. 277^a: Revānī: *Dīvān*, g. 224.
nażire-i revānī.

173. 276^a: ħayālī: *Dīvān*, g. 242/11.
nażire-i ħayālī.

3 boyuñi: қaddüñi.

174.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gitdükde cān yérine bedel bī-bedel gerek
yolında ölmege kişi gāyet güzel gerek
aşlā raķībi sürmege yalvarmazın éle
bir püşt-i pā yéter aña daħı ne el gerek
3. nazmuñ dilerseñ oķına maķbül-ı halk ola
şāfī necātī şı'ri gibi pür-meşel gerek
fenn-i uşul-i şı'ri bilür her kişi velī
taşnīf ü naķş gibidür anda 'amel gerek
5. bu şimdiki güzelleri ishāķ kuçmağa
yā sīm ü zer yā nuķl u şeker yā ğazel gerek

175.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. sevdügi gāyet-ile kişinüñ güzel gerek
bir daħı mişli olmaya bir bī-bedel gerek
kimi esīr-i 'işve kimi nāz esīridür
biz hüsn esīriyüz bize éy dil güzel gerek
3. ağyār gibi her güzelüñ yanına düşüp
dāyim gezüp sürinmege bir müptezel gerek
şūfī қо añma sözüñi hālet véren bize
meclisde ter terāne vü şavt-ı 'amel gerek
5. şı'r-i necātī gibi cihān içre bāķiyā
dillerde yād olmağa rengīn ğazel gerek

174. 276^b: İshāķ Çelebī: *Dīvān*, g. 138.

nev'i diğer merhūm ishāķ çelebī.

1 Divandaki gazelde birinci ve ikinci mısralar yerleri deĝişiktir.

3 yalvarmazın: yalvarmazuz.

175. 276^b: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
nāżire-i bāķī.

176.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hüsni evşāfı beyāna gelse ol cānānenüñ
cān vérür qalmaz qararı bu dil-i vīrānenüñ
husrevā şīrīn añılmaz bezm-i 'ışkuñda senüñ
şoḥbet-i bezm içre olmaz lezzeti efsānenüñ
3. cān atup dil 'arīzuñ şevkına yanar yaqılur
oda yanmaqda benümle baḥşı yok pervānenüñ
tolalı 'ışkuñ şarābıyla bu gönlüm ḥānesi
qalmadı hergiz cihānda ḥürmeti meyḥānenüñ
5. bu ḥarīmīye nazār étmezse luḥf édüp nigār
maḥv olur āşāri cümle bu dil-i vīrānenüñ

177.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. meclis içre aldum ağızı ölçüsin peymānenüñ
būsesin almak dilermiş sen gözi mestānenüñ
boynı baḡlu ḡuluñam déyü çağırdı éy perī
qalmadı şabr u qararı bu dil-i vīrānenüñ
3. zāhidā var ḡapusın ḡapayu firdevsi saña
muştula açıldıḡın baña der-i meyḥānenüñ
zūlf-i yāri ḡolayup barmaḡına ipler çeker
pāre pāre édeyin cismin éyā dil şānenüñ
5. ağıza gelmiş şulı şeftālūlerdür enverī
baḡ-ı ḡüsn içre dehānı būsesi cānānenüñ

176. 277^a.
nev'-i dīger nazīre-i ḥarīmī.
177. 277^b: Enverī: *Dīvān*, g. 146.
nazīre-i enverī.
4 déyü: dédi.
5 dehānı: dehān u būsesi.

178.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nālišüm arturdu yine cūşını ħumĥānenüñ
uyĥusın uçurdu āhum ol gözi mestānenüñ
cengümüz var idi dilberle öpüşdürdi hele
yaşı çoğ olsun ki gördük eylugin peymānenüñ
3. vérme pīş-ĥvān tahtasın éy dil süleymān tahtına
ĥātem-i cām ile çün sulţānısın meyhānenüñ
gerçi kim tāk-ı felekde şemselerdür ay u gün
şaķın aldanma gönül naķşına bu vīrānenüñ
5. ķanı dökülsün revānī öpdi la 'lin çünki cām
el uzatdı zülfine eli ķurusun şānenüñ

179.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. emdügiy'çün la 'lini ol gözleri mestānenüñ
ķana ķana ķanını içmek gerek peymānenüñ
ķomasak elden n'ola bir dem ayağın zāhidā
eylugin çoğ görmişüz 'ālemde biz ĥum-ĥānenüñ
3. ķankı şāne dil uzatmak diler-ise zülfüne
pārelensün tīg-ı miĥnetle dili ol şānenüñ
sāķiyā devr-i lebüñde ĥoş geçer şanma bizi
döne döne acısını çekmişüz peymānenüñ
5. ĥvāba varmış bāğ-ı ĥüsn içre o nergisler yine
'āşıkī şeftālüsün almak gerek cānānenüñ

178. 277^b: Revānī: *Dīvān*, g. 205.
nażīre-i revānī.

1 Divandaki gazelin ilk beyti farklıdır:
devr éder ĥurşīde beñzer gerdişi peymānenüñ
şanasın şāhn-ı felekdür güşesi kāşānenüñ

179. 278^a.
nażīre-i 'āşıkī.

180.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. kabrümde dökilen gözi yaşı nigārumuñ
nergis bitürdi dā'iresinde mezārumuñ
sūsenler olmasun mı benüm ravzam üsti kim
hancerlerinden ölmüşem ol gül-'izārumuñ
3. hāküm ziyāret eyleyenüñ kaçları yeri
şan naqş-ı na'l-i esbi-durur şeh-süvārumuñ
mihrüñ şehīdi olalı sīnemde dilberā
bir zerresini yérde qomazlar ğubārumuñ
5. küyuñda āhīyā gören āhum şu'ā'ını
nūr éndi şanur üstine hāk-i mezārumuñ

181.

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gözümüz rüşen éder luţf-ile hāk-i qademüñ
n'ola éy serv-i revān şimdi mi gördük keremüñ
qadd ü zülf ü dehenüñ oldı elif lām ile mīm
ol sebebden dil ü cān lezzetin aldı elemüñ
3. hele ben çākerüñe rāḫat-i cāndur cevrüñ
hele ben kemterüñe zevq u şafādur sitemüñ
ben ğamuñ yér idüm evvel sitem-i hercüñ ile
şimdi üşüp beni yir derd ü belā ile ğamuñ
5. düşdi fırqat şebine gitdi **necātī** dervīş
billāh éy şubḫ-ı sa'ādet demüñ olsun o demüñ

180. 278^a: Āhī: *Dīvān*, g. 50.
nev'-i dīġer āhī goft raḫimehu.

181. 278^b: Necātī: *Dīvān*, g. 322.
necātī goft.

5 düşdi fırqat şebine gitdi: şeb-i mişnetde neler çekdi | b: demüñ olsun senüñ ey bād-ı seşer-ġāh demüñ

182.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn 'alemüñ
şāhısın şimdiki 'aşr içre dilā mülk-i ğamuñ
bezm-i miḥnetde şurāhī gibi ben kıan yudayın
demüñ olsun senüñ éy yār-ı cefā-pīşe demüñ
3. genc-i deyr içre hemān bir kıurı kıaraltı-durur
cānı yok da'vī-yi ḥüsn éde senüñle şanemüñ
rüşen olmazdı göñül ḥānesi éy māh-liķā
yér yérin sīnede cām olmasa ger dağ-ı ğamuñ
5. gölgelüğüne mesīhī şalayın sāye démiş
n'ola éy serv-i revān şimdi mi gördük keremüñ

183.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. çok zamāndur ki göñül ḥastasıdur sen şanemüñ
ne revādur göre gelmez anı cevr ü sitemüñ
dostum düşdi yaķam fūrķat eline demidür
dest-gīr olsa baña dāmen-i luḫ u keremüñ
3. şabr édem miḥnet-i hecre dér-idüm bilmez idüm
böyle kār édecegin cānuma derd ü elemüñ
pās-bānuñ géceler şem'i n'éder şubḥa degin
şu'le-i āhum-ıla rüşen olur çün ḥaremüñ
5. kııkdı cān ḥasret-ile līk budur ölmedüğüm
ḥükm éder cān yérine tende kıurur derd ü ğamuñ
kıaşı sevdāsı n'ola kıāķatümi eylese kıāķ
kimse yayın kıekemez kimse ol ebrü-yi ḥamuñ

182. 279^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 129.

nażīre-i mesīhī.

183. 279^b: Tācizāde Ca'fer Ćelebī: *Dīvān*, g. 93.

nażīre-i ca'fer Ćelebī goft.

3 kimse: çünkü.

5 kıurur: kıurup.

7. başum aşığa édüp şevkıumı yazmağdan aña
ca‘ferā éndi gözine qara şular qalemün

184.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bulmadum çäre gönül def‘ine derd ü elemün
destüme almaycağ gül gibi cāmını cemün
şanuram guncadur ol gülşen içinde açılır
göricek haddesini devr-i ruğında o femün
3. ‘aşıq-ı hasta-dilün sîne-i sad-pâresine
urmağa gamzeñ oğın yâ-durur ebrü-yı hamuñ
eli érmez ayağın öpmege éy serv-i revân
kim ki yoluñda senün olmaya hâk-i qademün
5. diline aldı benüm hâlümi destân étđi
bâqiyâ başı kesilsün göreyin kim qalemün

185.

fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yél gibi bir şubh ‘azm-i küy-ı yâr étsem gerek
ol hevâ-y-ıla dimâğum müşk-bâr étsem gerek
devletinde her ne la‘l ü dür ki cem‘ étđi gözüm
yüz şuyıyla hâk-i pâyına nişâr étsem gerek
3. zülf-i yâruñ seyrine yâ rab ne sihr eyler nesîm
ben bu kâr u bâr-ı yârı târmâr étsem gerek
gözleri yâdına ‘aql u dîn evin édüp harâb
ol qadîmi ‘ahd esâsın üstüvâr étsem gerek
5. tevbe vü zühd ü şalâh-ıla bulımadum felâh
hâzır ol şeyhî melâmet ihtiyâr étsem gerek

7 başum: başın.
184. 280^a: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
nazîre-i bâkî.
185. 278^a: Şeyhî: *Dîvân*, g. 192.
[nazîre-i şeyhî]
1 gibi: bigi | dimâğum: dimâğuñ.
4 dîn evin: dîn ü dil.

186.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. reng-i eşkümlə yüzüm naqş-ı nigār étsem gerek
hālümü yāra bu yüzden āşikār étsem gerek
la'l-i şirīnün için tağ üsti bāğ oldu baña
husrevā ferhād-veş terk-i diyār étsem gerek
3. çeşmi sihrinden olurken zülfinün her tārı mār
bir 'aşā-yı āh-ile ben tār mār étsem gerek
pāyuña eşküm revān édüp miyān-ı bāğda
ağlayu ağlayu sen servi kinār étsem gerek
5. çeşm-i mestün derdi gerçi cānı maḥmūr eyledi
cür'a-i la'lün emüp def'-i ḥumār étsem gerek
sākına ḥalḥāl için cān riştesini dizmege
eşkümü la'l-ile dürr-i şāh-vār étsem gerek
7. kulluğuñ adını daqup aña sulṭānum benüm
bu sūrūrīyi cihānda nāmdār étsem gerek

187.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bağrumı ḥün étđi ğam terk-i diyār étsem gerek
nāfe gibi bñy-ı 'işkı āşikār étsem gerek
sende yok éy dil taḥammül bende yok şabr u qarār
uy baña dīvāne ğurbet ihtiyār étsem gerek
3. dér-imiş 'āşık gerek terk éde dünyā varını
cān fedā étmek degül midür ne vār étsem gerek
ol ṭabībi cān gelürmiş şormağa dil-ḥastesin
ayağı ṭoprağına cānum nişār étsem gerek
5. ister-iseñ édesin işhāk 'ālemde ḥuzūr
ğayreti elden kımayup terk-i 'ār étsem gerek

186. 278^a: Sūrūrī: *Dīvān*, g. 253.
naẓīre-i sūrūrī.

1 naqş-ı nigār: naqş u nigār.

187. 278^a: İşhāk Çelebī: *Dīvān*, g. 140.[Gazelin divandaki redifi "etmek gerek" şeklindedir.]
naẓīre-i işhāk çelebī.

188.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir gün ol serv-i revāna cān nişār étsem gerek
tuḥfe-i cān éltüben cānān şikār étsem gerek
leylī zülfinüñ hevāsına anuñ mecnūn-vār
'aql u şabr u 'ārı cümle tārmar étsem gerek
3. fāş oldı 'ālem içre dün bugün rāz-ı 'ışk
ol perinüñ zülfine kendümi dār étsem gerek
gül yüzünüñ yādına her géceler bülbül gibi
şubḥ olunca dostlar feryād u zār étsem gerek
5. müdde'iler rağmınadur şād u ḥandān olduğum
yoğsa ben efgānum ile murgı zār étsem gerek
éy **muḥibbī** ister iseñ leblerinden būseler
şimdi varup eşigin büse kinār étsem gerek

189.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir géce sevdā-yı zülf-i büy-ı yār étsem gerek
müşk gibi ḳanlar yudup terk-i diyār étsem gerek
tekye-yi rüzī degüldür maḥrem-i esrār-ı 'ışk
ben şeb-i tārīk-i yarı rāzdār étsem gerek
3. şem' baş oynarsa bezmünde igen germ olmasun
ben ayağüñ tozına cānum nişār étsem gerek
el uzadup zülfüne yalvaruram sevdāyı gör
mür-iken efsün okıyup ḳaşd-ı mār étsem gerek
5. seyl-i eşkümden igen gāfil şalınmasın ki ben
bir gün ol serv-i ḥırāmānı kenār étsem gerek

188. 278^b: Muḥibbī: *Dīvān*, s. 482.
naẓīre-i sulṭan süleymān.

3 'ālem içre dün bugün: çün bugün 'ālem içinde.

189. 278^b: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 151.
naẓīre-i aḥmed paşa.

1 ḳanlar: ḳan.

2 tekye-yi rüzī: rüz-ı rüşen çün.

5 seyl-i eşkümden :tīr-i āhumdan | şalınmasın: yürür beñzer | serv :kebg | kenār :şikār.

- dām-ı zülfün hayālin çün gönülde bağladum
ben hümā-yı vasluñı bir gün şikār étsem gerek
7. gül yañağuß yādına bu kan olası dīdeden
kanlu yaşumla zemīni lālezār étsem gerek
- seyre çıkduğça seg-i kūyuñ qadem başmağ-içün
yüzümü gül-gün yaşumla lālezār étsem gerek
9. tīr-i āhumdan igen gāfil yürür beñzer ki ben
bir gün ol kebg-i hırāmānı şikār étsem gerek
- haṭ u la‘l ü qadd ü ruhsāruñ añup eş‘arumı
hüb u rengīn ü laṭīf ü ābdār étsem gerek
11. sākiyā peymāne şun kim tevbe vü peymāneyi
şūfiler dülbendi gibi tārmār étsem gerek
- gül yüzüñ’çün nāle vü feryād édüp bülbül gibi
merğzār içre sehergeh murğı zār étsem gerek
13. zıkr ü fikr isterseñ **aḥmed** işte ḥalvet işte sen
ko beni kim fikr-i ruhsār-ı nigār étsem gerek

190.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir nazarda ‘aql u şabrum aldı gitdi ol melek
ağla éy dīde kim elden çıkdı cümle mā-melek
- zaḥm-ı âteş-bār-ı cismüm dağ-ı miḥnet şanmañuz
pādişāh-ı ‘ışk géydürdi bir altunlı beñek
3. bunca demdür tīrini hūn-ı cigerle besledüm
şimdi qaşd-ı cān éder andan kanı nān u nemek
- āhum eşitmiş eşiginde géce raḥm eylemiş
ḥamdü li-llāh kim bugün oldu hevādāruñ felek
5. güşe-i gamda **vefāyī** bendeñi tenhā koma
yoluña cānum fidā olsun begüm gel gitme tek

190. 279^a.
nev‘i dīger ez an vefāi. ‘ali çebebi. goft.

191.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'iliin
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'āşık érdi 'īd-i vaşla zāhid éder daħi şek
kimine yemek naşīb oldu kimisine emek
bunca yıldur tīr-i āhı düşman için şaklaram
kim dimişler dōstlar biñ yıl yaraş bir gün gerek
3. dōstum la 'lūñ temennāsı göñülde gitmeyüp
gide gülden reng mülden şevş deryādan nemek
her kimi görse çeker bir şüret ile bağrına
görmedüm 'ālemde ben āyīne gibi yūzi pek
5. şem'-i meclis lāf-ı ħüsn étmezdi ammā bu şabāħ
ölecek ħaste gibi azıtdı sözin giderek
sen cevān-baħtuñ cemālini kemāhī görmege
mihr u mehden gözine gözlük tutar pīr-i felek
7. zülfüñ ucından necātīñ neler çekdüğini
biñ yıl olsa 'ömri biñde birin olmazdı démek

192.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'iliin
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- . kaddüñ üzre dil-rübālık ħil'atini éy melek
géy laţif ü ħüb u ra'nā biçdi ħayyāt-ı felek
gamzenüñ tīrine kurbān olduğuma her nişān
sīnemi kīlsun kemān-keş kaşuña geşün dilek
- . gözi gördükçe seg-i küyuñ bizi incitmede
gözine tursun anuñla yédüđüm nān u nemek
éşigidür ka'be zāhid merve ħaşşkı sa'y édüp
gel tavāf ét ister-iseñ ħacc-ı maşbül eylemek

191. 279^a: Necātī: *Dīvān*, g. 322.

necātī beg.

1 'īd-i vişale: 'īd-i vaşla | éder: eyler | oldu: olur.

3 gitmeyüp: gitmeye.

5 ölecek: ölicecek.

7 çekdüğini: çekdikleri | biñ olsa: biñ yıl olsa | olmazdı: olurdu.

192. 279^b.

naşīre-i yetīm 'alī çealebī.

5. leblerinden cān dehānı sırrını her dem nihān
sorduğı alur nigāra zerrece yokdur d mek

193.

fā‘ilāt n fā‘ilāt n fā‘ilāt n fā‘il n
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.  ne z lf nden abā  letd gi-y’c n b y-ı misk
an yudup g bek buruların eker āh -yı misk
d şdi z lf nden sen n h k-i hıaya b y iun
 n  d p anı bıradı nāfesin āh -yı misk
3. eh-s v rum h sn meyd nında cevl n eyle kim
z lf   h l n oldu evg n-ı mu‘anber g y-ı misk
bir deriye arı lup d şmiş aun sevd sına
ol siyeh hind  gibi yanmış ararmış r y-ı misk
5. h dd-i dilber h t -ı ‘anber-b r-ıla merg b olur
‘ıkiy  v r r let fet bulıca g l uyı misk

194.

fā‘ilāt n fā‘ilāt n fā‘ilāt n fā‘il n
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘arızun g lz r-ı indir g zlerin āh -yı misk
‘anber n evg n aun h l-i siy hu n g y-ı misk
ser-te-ser zeyn eylemiş cism-i bey zu n h ller
y -h d olmuş afha-i k f r hem-pehl -yı misk
3. b y nu n gamm zıdur oldu anu n n r -siy h
ger g l b-ıla yusam bi n kez aarmaz r y-ı misk
sen mey id ke ‘iz ru n  zre eşm n s r  olur
l le otlar  n g list nında an āh -yı misk
5. vird  din rdi h y l  nazmu nı h b n-ı  n
ger ha  il mine varsa bu g ft   g y-ı misk

193. 279^b: Yayınlanan divanda bu gazel bulunmamaktadır.
naz re-i ‘ık .

194. 279^b: H y l : *D v n*, g. 241/9.
naz re-i h y l .

3 yusam: yusan.

195.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kākülünden cān meşāmına érelden bŷy-ı misk
cān-ıla dilden efendi olmışam hindŷy-ı misk
olsa hoş-bŷ tañ mıdur her dem nesīm-i şubġāh
sāye-i zŷlfüñde olmuşdur çŷ hem-pehlŷy-ı misk
3. ħāk-i rāhı var-iken yāruñ ħaḫādur éy göñŷl
eyleyŷp 'azm-i ħotan gel étme cŷst ŷ cŷy-ı misk
bŷy ŷğurlamışdı éy dil kākŷl-i dildārdan
ger bu vech-ile siyāh olsa 'aceb mi rŷy-ı misk
5. bir güzeller şāhınuñ dīvānesiyem ħayretī
bend ŷ zencīrŷm n'ola olsa iki gīsŷy-ı misk

196.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. leylī-yi zŷlfüñden érmişdür meger kim bŷy-ı misk
tağlara düşmiş gezer mecnŷn gibi āhŷy-ı misk
zŷlf-i pŷr-çīnŷñe öykŷnmiş ħaḫā kılmış ḫatı
bu güneh içŷn ḫararmışdur nigārā rŷy-ı misk
3. bŷy-ı zŷlfüñden olupdur fāş 'ışḫum 'āleme
kim olur ġammāzlık her dem şehā çŷn ħŷy-ı misk
'ārızuñ ābın mu'aḫḫar kılsa ħaḫḫuñ vechi var
ħŷb olur ġāyet ḫarışsa dilberā gül şuyı misk
5. éy sŷrŷrī vaşf-ı zŷlf-ile vérŷr miske kesād
ger ħıḫā vŷ çīne varursa bu ġŷft ŷ ġŷy-ı misk

195. 279^b: ħayretī: *Dīvān*, g. 206.
nażīre-i ħayretī.

196. 280^b: Sŷrŷrī: *Dīvān*, g. 274.
nażīre-i sŷrŷrī.

1 leylī-yi zŷlfüñden érmişdür: leylī zŷlfüñden aramışdur.

2 ḫatı: ħaḫā.

3 kim: çŷn.

197.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. mevsim-i güldür érişdi yine çağı lālenüñ
gitmese elden n'ola her dem ayağı lālenüñ
leşker-i ezhāra çün begler begidür n'ola ger
sebzezār içre qurılsa sürh otağı lālenüñ
3. alsa sīmīn keffine nergis n'ola sīmīn qadeh
çün mey-i la'l-ile pür-durur qabağı lālenüñ
garq-ı hūn olmuş gam-ı la'l-i leb-i dildār-ıla
şanma hacletden kızarmışdur yañağı lālenüñ
5. éy **gazālī** bir gözi āhūya şeydā olmasa
tağlar olmaz-ıdı dāyim turağı lālenüñ

198.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yanmasaydı şem'-i haddüñden çerāğı lālenüñ
olmaz-ıdı qapqara bağrında dāğı lālenüñ
qıpqızıl dīvānesi olmasa leyli zülfüñüñ
deşt-i şahrālarda olmazdı turağı lālenüñ
3. şāh-ı gül şahrāya 'azm eyler gibi beñzer bugün
qurulupdur cā-be-cā gül-gün otağı lālenüñ
cām-ı 'ışkıyla açılmışdur gözi nergis gibi
düşmedi destinden anuñçün ayağı lālenüñ
5. bir yüzi gül lebleri gönçeyle **sebzī** bāde iç
geçmedin gülzārda bu demde çağı lālenüñ

197. 280^a
nev'i dīger ve baħr-i āher gazālī.
198. 280^b.
naẓīre-i sebzī.

199.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mužāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yāruñ ayağı tozına kıymet cihān gerek
belki cihān ne nesne olur baş u cān gerek
vardukça dil eşigine cān pīškeş kıılır
yāri evine varsa kişi armağan gerek
3. bir yāri kılmışam iki 'ālemde ihtiyār
evvel kişiye cān gerek andan cihān gerek
la'lini dişledükçe gözi kıanımı döker
elbette hük-m-i şer' budur kıana kıan gerek
5. yüzine karşı gözyaşın akıtduğum bu kim
gülzāri tāze tutmağa āb-ı revān gerek
cüş-ıla ağladuğımı 'ayb étme 'adnī'nüñ
'āşık olanlaruñ gözi deryā-feşān gerek

200.

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dürc-i mercāna müşābih dēdüm éy cān dehenüñ
dürr-i nā-süfte-mişāl olduğı-y-içün süħanuñ
ne revādur ki yanuñda olalar bizden yég
éy süleymān-ı zamān sözleri her ehrimenüñ
3. baña yāruñ yeter éy h'vāce dür-i dendānı
n'édēyin lü'lü'-i şeh-vārını şeh-r-i 'adenüñ
girme germābe-i 'ışka şakın éy ten-perver
döyemez kīse-i dellāk-ı belāya bedenüñ
5. fātiħa yérine bir kışsa-i şīrīn okısun
kıankı 'āşık ki varur merkıadine kūh-kenüñ
üştür-i nefsi zebūn eyle eger şālīħ iseñ
kıuçegidür déyeler saña üveyse'l-kārenüñ

199. 280^b: 'Adnī: *Dīvān*, g. 47.

nev'i dīger ve baħr-i āħar merħūm ve mağfūr maħmūd paşa goft.

200. 280^b.
nažīre-i şānī.

7. nedür étmek saña izhâr-ı qarâbet sâni
bilse éy cân neredür kanķı şehirdür vaţanuñ

HARFÜ'L-LÂM

201.

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün
mużâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ħammâma girdi gördüm o nâzük-beden güzel
şu şöyle déyecek yeri yok cümleten güzel
şoyındı ğonce gibi çıkup sebz câmeden
bir süsenî fütay-ıla aķ pîrehen güzel
3. meh külçesine fütâsı ebr-i ħicâbdur
ol gün yüzerken açılı düşdi igen güzel
kim sâ'idini kimisi sâķın güzel dédi
ben bildüğüm çü pehlûsıdur cümleden güzel
5. sevmez güzel kocaldı démişsin nihâlîyi
igen güzelsin ay iki gözüm igen güzel

202.

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün
mużâri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ħammâma girdi nâz-ıla bir sîm-ten güzel
leb âbdâr u zülf muţarrâ beden güzel
bâlâ bülend ü şâh-levend ü şaçı kemend
pâk ü laţîf ü nâzük ü şîrîn-dehen güzel
3. ħammâm ħalvet-idi hemân ol perî idi
nâzüklük ile sîneye çekdüm igen güzel
biñ 'âşık öldüren kim ola bir nigâh-ıla
bu işi kimse eylemez illâ ki sen güzel
5. şimdi şehirde sen misin ol perü dédikleri
diller vilâyetini ħarâb eyleyen güzel
sen var-iken bu tal'at-ı zîbâdan utanup
varmaz dilüm ki déyebilem ğayra ben güzel

201. 281^a
sâbıkda ğalaţa kâğısı olan brusalı nihâlî ca'fer çelebî fermâyed.

202. 281^a: İshâķ Çelebî: *Dîvân*, g. 160.
nażîre-i ishâķ çelebî.

7. baĥma bahār-ı ‘āleme **ishāĥ** merd-iseñ
zīnetle hergiz olmaya bir pīre-zen güzel

203.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ĥammāma geldi bir ŧanem-i sīm-ten güzel
cismi laţif ü rūĥ muşavver beden güzel
ġāyet zarīf ü nāzük ü aĥlāĥı kēy laţif
ŧīrīn-zebān u gül gibi ġonce-dehen güzel
3. bir ben bir ol nigār-ıdı ĥammāmda hemān
öpđüm lebini pehlūya çekđüm igen güzel
dillerde vaŧf-ı ĥüsnüñ oĥınur ŧehā senüñ
‘ālemde yalıñuz démezsin saña ben güzel
5. dédi kim ola ŧehre ‘aceb pādiŧāĥ-ı ĥüsn
dédüm cihān ŧanemlerinüñ ŧāĥı sen güzel

204.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ĥammāma girdi nāz-ıla bir ŧūĥ u ŧen güzel
lāle-‘izār u gül-ruĥ u ġonce-dehen güzel
ŧīrīn-leb ü ŧeker-dehen ü sükkerīn-keleām
zerrīn-ĥabā vü zer-kemer ü sīm-ten güzel
3. yoĥdur anuñ deĥān u miyānına ĥāl ü ĥīl
her ‘uzvı pür-leţāfet ü hep cümleten güzel
dīvāne étdi ‘ıŧĥ-ıla ferĥād-veŧ beni
ol ĥusrev-i ŧeker-leb ü ŧīrīn-dehen güzel
5. dédüm ki ĥadrini bil efendi güzellüġin
dédi o dilrübā bilürem anı ben güzel
la‘līn ĥabā vü zer kemer ü zer külāĥ-ıla
nażmīyi aldı āĥ o sīmīn-beden güzel

7 bahār-ı ‘āleme: bahār-ı dehre.

203. 281^a.

nażīre-i ĥasan çelebī.

204. 281^a. : Nażmī: *Dīvān*, g. 4228.

nażīre-i nażmī.

205.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. nerm étdi göñlümi yine bir sīm-ten güzel
hüsñ ü cemāl içinde igen hüb igen güzel
bālā-bülend ü 'işveger ü şüh u şivekār
aḥsent aña ki her ciheti cümleten güzel
3. devr-i ruḥuñda la'lüñe kim māyil olmaya
gül mevsiminde nesne mi var bādeden güzel
ḥāk olduḡum yoluñda görüp bir ḳadem benüm
çirkin yüzüme başmadı ol pür-fiten güzel
5. nāz étmesün mi saña **derünī** o nāzenīn
mergüb-ı ḥalk-ı 'ālem olur nāz éden güzel

206.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. cān ḳaşdın étmedin ḥaṭuñ érişmedin ecel
öpsem lebüñ ne var-ıdı bir kez be hey güzel
dünyā metā'ı egleyimez yārsuz beni
cān-ı 'azīze māl u menāl olmaya bedel
3. nā-geh ecel ére ḳoma elden piyāleyi
götür ayaḡı durma sözüm diñle el-'acel
olsa laṭīf ü nāzük ü şirīn ü ābdār
bir buseye ne var ki degmez mi bir ḡazel
5. düşdi şarāba yār élin öpmek ümīdine
ḳaldı ayakda vérmedi **işhāk** devlet el

205. 281^b.
nażīre-i derünī.

206. 281^b: İshāk Çelebī: *Dīvān*, g. 159.
nev' i diđer merḥūm işhāk çelebī.

207.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużārī' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ھاٲ gelmedin saña vü baña érmedin ecel
göster yüzüñi göreyin éy bī-bedel güzel
tesbīh ü dest-i tevbeysi terk étdi şüfi hep
qorqum budur ki dāmen-i dildāra ura el
3. cām-ı şarāb şüfi 'amelden qodı bizi
seyr-i cihānda rind olana bu qadar 'amel
kūyuñda dün raqıbi ürürken gören dédi
bilmez yérini ol iti uruñ maqal maqal
5. mevzün u dil-güşā vü bülend ü feraq-fezā
bir serv-qadde ya'nī déyem bir güzel qazel

208.

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. mey-ile māl-ı yetimi ele al-mālı degül
ger birin al déselerdi meyi al mālı degül
gerçi menhī-durur ikisi daqı lık meyüñ
cürmü tevbeyle gider kişide qalmalı degül
3. sākiyā keştī-i 'aql oldı yem-i meye çü qarq
sen şaq ol anuñçün guşşaya qalmalı degül
kejdüm-i zülf çü urdı dile cān vérdi hemān
iledüp zülfi şalıncağına şalmalı degül
5. muqribā sūz-ı **ha**fi meclisi germ étdi bugün
sāzuñi yaqar anuñ sūr-ıla çalmalı degül

207. 281^b: Şairin mahlası yazılmamış. Pervāne Beg Nazire Mecmuasında 378^b numaralı varakta'Abdī Çelebī. olarak geçiyor: İsmail Murat Soyer, *Pervane Beg Nazire Mecmuası 368^b-391^a Transkripli, Edisyon Kritikli Metin*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2002, s. 81.

208. 281^b.
nev'-i dīger ve baqr-i āher edimeli ha

209.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. fitneden gerçi anuñ hālī daḥı hālī degül
līk cān u dil alan gözleridür hālī degül
gönlüni hūblara vérmege sa'y éde gör
véricek anı bulardan géru almalı degül
3. rinde sen şūfī mey içer déyü ta'n eyleme kim
kendünüñ aqçasıdur kimsenüñ mālī degül
zāhidā şanma seni zühdüñ éder cennetlik
ol ḥaḳuñ faẓlı-durur kimsenenüñ a'mālī degül
5. döyemez kimse ḥafī hūblaruñ cevrine ger
kişi 'ālemde bularsuz daḥı olmalı degül

210.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ebr-veş eylemeyince beni giryān-şekil
açılup gül gibi yār olmadı ḥandān-şekil
ol büt-i gonca-dehānuñ lebini dişlemege
jāleler kend'özini eyledi dendān-şekil
3. kāse-i dīdede saçları ḥayālī görünür
şuya ḳonmuş bir iki deste-i reyḥān-şekil
şimdi yanmış degülem āteş-i derd ü gam-ıla
dağdār-ı ezelem lāle-i nu'mān-şekil
5. zülfi āteşdeki reyḥān saçı dil bağı midur
kim édüp ca'fer'i lāl eyledi ḥayrān-şekil

209. 282^a

ve lehu.

210. 282^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān* g. 122.

nev'i diğer ve baḥr-i āḥer ca'fer çelebī.

1 jāleler: lāleler.

211.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tā şabā sünbülünü kıldı perīşān-şekil
oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil
tāzelendürmek için yüregümüñ yaraların
yağdurur gānzeleri tīrini bārān-şekil
3. 'arz édüp hātem-i yāķūtını la'lin lebüñüñ
'ālemi emrüne rām eyleye süleymān-şekil
bezm-i zilletde ol aġyār-ı le'ımüñ görünür
kara yüzinde velī şem'-i şebistān-şekil
- . hasret-i kıddüñ-ile ger bu mesīhī vére cān
kıabri üstinde bite serv-i hırāmān-şekil

212.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. aķıdaldan gözümüñ yaşını bārān-şekil
baġ-ı haddinde belürdi hātı reyhān-şekil
başuñı top édüben yolına cān oynayasın
zāhidā ger göresin zülfini çevgān-şekil
3. pāy-māl eyleme ben mūr-ı za'ife nazār ét
'ādil ol pādişehüm şāh süleymān-şekil
'ışķ bendinde kıalup bir nefes āzād olam
dehr bāġı görünür gözüme zindān-şekil
5. derd-mendem beni incitme tabībā kerem ét
hoş gelür derd-i maķabbet baña dermān-şekil
hūblardan beni men' eyledi dün vā'iz-i şehr
gör ne hayvānlar olur dünyede insān-şekil

211. 282^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 150.

nażire-i mesīhī.

2 yaraların: lālelerin.

3 le'ımüñ: cüzāmuñ | velī: dili.

212. 282^a: Hayretī: *Dīvān*, g. 253.

nażire-i hayretī.

7. ‘ışk genc̄inesine mesken olupdur gön̄lüm
künc-i gamda görünür gerçi ki vīrān-şekil
‘ışk esrārı-y-ıla tekye-i dehr içre bugün
ḥayretīyem yürürem vālih ü ḥayrān-şekil

213.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gözlerüm yaşı aķarsa n’ola nil-gün-şekil
demidür éy şacı şeb-dīz ola gül-gün-şekil
dil-i dīvāneye raḥm eyle éyā serv-i ḥırām
neçe bir vālih ü şeydā geze mecnün-şekil
3. kōmadı yāruñ eşigin uludı ḥaylī ḥasūd
‘aceb oldı ol itüñ ṭālī‘i meymün-şekil
beni gam dünyede öldürmedin éy rūḥ-ı revān
baña göster göreyin düşmeni maḥzün-şekil
5. şāhidī çün bir elif-kāmete meyl étdi yine
anuñ-içün görünür kaddi anuñ nün-şekil

214.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. sen şacı leylī ucından dil-i maḥzün-şekil
yüz sürer tağa düşüp serserī mecnün-şekil
serv-ķadler bu cihān bāḡı içinde bī-ḥadd
görmedüm sencileyin bir ķad-i mevzün-şekil
3. seg-i kūyum démegin yāra ululandı raķīb
görmedüm ancılayın ṭālī‘i meymün-şekil
ķoşmuşam ṭab‘umı şeb-dīz-i ḥaṭuñdan ilerü
görmedüm kimse geçe eşkümi gül-gün-şekil
5. dişleri vaşfını yazmışsın eşiden eydür
her sözüñ **bālī** senüñ bir dür-i meknün-şekil

213. 282^b.
nev‘i dīger ve baḥr-i āḫer merḥūm şāhidī fermāyed.

214. 282^b.
naẓīre-i bālī.

215.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ser vér göñül serāy-ı maḥabbetde server ol
meydān-ı 'ışka gir cevelān ét dilāver ol
maḫşūduñ-ısa başı açuḫ beglik eylemek
yalın ayaḫ gedā-yı ser-i kūy-ı dilber ol
3. géydüñse tāc-ı 'ışkı 'alāyıkdan ol berī
var ol şadefde ḫadr-ile yek-dāne gevher ol
yoḫ déme yāre varuñı çaldur ağalıḫ ét
başuña beglik eyle yūri başka mehter ol
5. tiryāk-i meyle def' éderüz zehrūñi senüñ
sen tūtālum felek yédi başlu bir ejder ol
dīvān-ı 'ışk-ı yārda dīvāne yazılup
defterden aduñı ḫazı remzī ḫalender ol

216.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. cānā bu nāz u ğunca 'aceb n'olisar me'al
dil ḫod senüñ-durur dilegüñ cān-ısa meh al
ehl-i şafāya ḫūn-ı şurāḫī mubāḫdur
kim şer' içinde ḫūn-ı ḫarāmī olur ḫelāl
3. éy ḫūr-çihre başı neden oldı aşığa
ger érmediyse tūbāya ḫaddüñden infi'al
ola ki ḫaḫıruña güzer eyleyem déyü
za'f ile étmişem şanemā kendümi ḫayāl
5. mümkin degül nizāmīye sensüz ḫayāt kim
cānsuz cihān içinde dirilmek olur muḫāl

215. 282^b.
nev'-i diĝer remzī çelebī.

216. 282^b: Nizāmī: *Dīvān*, g. 70.
nażire-i nizāmī çelebī.

1 cān-ısa meh: cān ise me.

217.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ruḥ-ı gül-nāruña māyil'düğine şem' delil
budur éy dost ki *el-cinsu ile'l-cinsi yemil*
deme kim sā'id-i sīmīnūne aḡyār ura el
sen benüm boynuma şal anı ben éy dost kefil
3. hiç aḡzuñla bēlüñ varluḡına ḥükm édemez
ehl-i diḡḡat ne ḡadar eyler-ise ḡāl ile ḡil
saña bu vech-ile kimdür ola hem-tā güzelüm
āferin ḡüsn-i cemālūne zihī ḡüsn-i cemil
5. cevher-i cānı diler **naẓmī** k'ède saña revān
gerçi çok nesne degül tuḡfesi bir şey'-i ḡalil

218.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muẓāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ebrūña beñzerem dér-imiş luḡf ile hilāl
beñzer ki éy şanem yeñile oldı bu ḡayāl
gördi tamām beñzemez ebrūña 'özr için
ḡaddūñ dü-tā ḡılup diler eksüḡligin hilāl
3. ḡanlu yaşumla lāleye dönmiş-durur gözüm
şan daḡ-ı lāledür aña daḡ-ı ḡayāl-i ḡāl
beñzer ki buldı āb-ı revānumla perveriş
sīnem zemīni kim doludur tirden nihāl
5. **vaşfiye** rüzedür déyü vaşlın ḡarām édüp
sen ḡayrlarla mey içesin ola mı ḡelāl

217. 283^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 4127.
naẓīre-i nazmī.

1 [= Her şey kendi cinsine meyleder.]

218. 283^a: Vaşfi: *Dīvān*, g. 36.
naẓīre-i vaşfi.

219.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. burc-ı şerefde meh gibi bul gün be-gün cemāl
eksügligüñi görmeyeyin éy kaşı hilāl
gam bisterinde cān vérüben cān alur göñül
éy cān ṭabībi gel yétiş ayruksı oldu ḥāl
3. bildüm fenāya varacağın çār 'unşürüm
ḳadd-i ḥamīdem éy kaşı yā oldu aña dāl
gam pūtesi-durur bedenüm vérsa naḳd-i cān
sözüm şerārı aḥkeri-y-ile olaydı ḳāl
5. fāl açdum idi éy yüzi muşhaf añup ḳadüñ
geldi elif **fiğānī**ye oldu ḥuceste-fāl

220.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. cānā bu nāz u ḡonca 'aceb n'olısar me'al
dil ḥod senüñ-durur dilegüñ cān-ısa meh al
ehl-i şafāya ḥün-ı şurāḥī müpāḥdur
kim şer' içinde ḥün-ı ḥarāmī olur ḥelāl
- éy ḥür-çihre başı neden oldu aşığa
ger érmediyse ṭübāya ḳaddüñden infi'al
ola ki ḥāṭıruña güzer eyleyem déyü
za'f ile étmişem şanemā kendümi ḥayāl
5. mümkin degül **nizāmī**ye sensüz ḥayāt kim
cānsuz cihān içinde dirilmek olur muḥāl

219. 283^a: Fiğānī: *Dīvānçe*, s. 76.
nażīre-i fiğānī.

1 meh gibi bul gün be-gün cemāl: gün gibi bul ḥüsn ile kemāl.
220. 282^b Nizāmī: *Dīvān*, g. 70.

nażīre-i nizāmī.
5 dirilmek: dirilik.

221.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mužāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. çün tevbelüsen isteme éy dil şarāb-ı āl
sākī sözini şıma ayağı elüñe al
gönlümi zülfi ayağa urursa gam degül
bāzār-ı hüsn içinde biñin gör birisin al
3. şöyle revān-durur ki alur yürüyivérür
serv-i sehī yazarlar ise kıddüñe mişāl
dünyāda her ne var-ısa kendüñdedür hüner
şanma ki māl üstüne kef geçmedür kemāl
5. bayram érişdi her kişi beg gibi şādumān
miskīn **necātī** mu'tekif-i gūşe-i melāl

222.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. muṭribā kavle muḥālif gelme olma bī-'amel
başla gül yüzlülerüñ vaşında bir rengin gazel
furşatı fevt eyleme kim degme kez girmez ele
vaşl-ı yār-ı bī-naẓīr ü naqd-i 'ömr-i bī-bedel
3. bir kıl üzredür esās-ı hüsnüñ itme i'timād
rūzigār ayīne-i iskendere vērdi hālel
kāmētüñ şimşādını ayru görürmiş servden
rāstı eksük degüldür çeşm-i terüñde hıvel
5. hūān-ı hüsnüñde dehānuñ baḥş-ı gāyib gibidür
añā bu miskīn **necātī** müstaḥikdur lā-eqāl

221. 283^a: Necātī: *Dīvān*, g. 333.
naẓīre-i necātī şekallāhu.

222. 283^b: Necātī: *Dīvān*, g. 342.
naẓīre-i necātī.

3 bir: bil.

223.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'iliin
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cevher-i cān ola mı ol dürr-i şeh-vāra bedel
k'āb-ı hayvāndan çıkardı anı ğavvāş-ı ezel
ol ne gevherdür ki cān mülki ħarācı yétmeye
'aql şarrāfı kıyās étse bahāsın fi'l-meşel
3. baħr-ı 'ıŝkuñ 'umķına érmek zihī emr-i muħāl
ġuşsa-i zülfüñi 'arz étmek zihī ħül-i emel
bār-ı hicrānın anuñ ħammāl-ı gerdūna eger
ursalar bir zerre kıaldurmak degüldür muħtemel
5. dilde 'ıŝkuñ dīdede çeşm ü dehān u zülfüñüñ
naķş-ı ħoşdur kim yaraşur 'ilm-ile olmak 'amel
yazmaġa kaşr-ı cemālinden nigāruñ şemseler
yüzümüñ altunını naķķāş-ı eşküm kıldı ħal

224.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ġamzeñ oķından érişdi sīneme tīr-i ecel
āferīn bāzūña kim vérdüñ dil ü cāna ħalel
ġamzesi sīnemde yér étdükde cān olur revān
şādmān olup dil urur na'ra-i ni'me'l-bedel
3. başuñı çek ħırķaya var fāriġ ol éy şeyħ-i şeh
eylemez esrār-ı 'ıŝkuñ müşkilini kimse ħal
muħtesib kavlı-i 'amel étmegi gördi nā-revā
muṭribā hergiz anuñ kavlı-y-ile étme 'amel
5. ħün-ıla ālūde étdüm sīnede ebyātumı
andan olmışdur ħayālī sözlerüñ rengīn ġazel

223....283^b: İbn-i Kemāl: *Dīvān*, g. 191.

1 emr-i muħāl: fikr-i muħāl.

3 bir zerre kıaldurmak: yérden kıımıldanmak.

224. 283^b: Gazel ħayālī Bey divanında yoktur. Diğer ħayālī'ye ait olması muhtemeldir.
naẓīre-i ħayālī 'abdulkerīm-zāde.

225.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużārî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. haqqā budur ki şahñ-ı cihān kem konağ degül
illā ki 'ömr kâfilesi oturağ degül
eşcār egerçi her varağı bir kitābdur
idrāki olmayana cihān bir varağ degül
3. dildāra senden olur ise bu 'd-i maşrıqayn
sa 'y ét gönül ki 'aşığa bağdād ırağ degül
bir dem mi vardur éy gözi ser-mest ü ceng-içün
k'ol ğanzeler bizüm ile kılc bıçağ degül
5. éder necātī cennet-i dīdāruñ ārzū
dünyāda gerçi kim bu hevā olacağ degül

226.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużārî' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. bir şey' mi var cihānda ki maħbüb-ı hağ degül
inkārına tekellüm éden dil dudağ degül
izüñ tozın şabādan umar nergis-ile gül
bu bāğda ne var ki saña göz kulağ degül
3. miğrāz-ı lā-y-ıla sebel-i dīdesin kesen
görmek dilerse nūr-ı yaqīni ırağ degül
varsun yéle hevāñ-ıla bu ħırmēn-i vücūd
serdār-ı 'ışğ olana seri bir başağ degül
5. bāğ-ı vücūduma dikilelden nihāl-i derd
nem var **ħayālī** tende aña kol budacağ degül

225. 283^b:Necātī: *Dīvān*, g. 335.
nev' i dīger ve baħr-i aħer necātī beg.

3 dil-dār: dil-dāra.

5 éder: eyler | dīdāruñ: der-gāhuñ.

226. 284^a: Ĥayālī: *Dīvān*, g. 260/4.
nażīre-i ĥayālī edirmede vefāt étmişdür.

227.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. tāc-ı maḥabbetüñ géyemez müsteḥaḳ degül
şol kelleler ki itüñ öñinde yalaḳ degül
cām-ı şarāb-ı 'ıŝkuñı gök ehli nüş éder
pīrūze sāḡar içre görinen şafaḳ degül
3. cismüm yükini yıḡup alan esb-i rūḡumı
peykānlar gider éy ıaşı yayum ulaḳ degül
éy baña aḡlamaḳdan uşanmaz déyen güzel
hecr-i lebüñle cān vérurem aḡlamaḳ degül
5. baḡdāda gitdi enverī ol ḡvāce-i cemāl
ḡam çekme gel ki 'āşıḳa baḡdād ıraḳ degül

228.

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. kīse-i 'ömri tehī eylemedin dest-i ecel
sāḳiyā kāse-i mey şun ki gide tül-i emel
'ıŝkuñ-ıla ölürem ger ölür isem şanemā
'ıŝkuñı kısmet édüpdür baña ıassām-ı ezel
3. néce bizden ıaçasın her nefes aḡyāra uyup
bir nefes hem-dem olup 'ayş édelüm gel berü gel
tīr-i ḡamzeñ dil ü cāndan geçıcek geldi ḡamuñ
minnet allāha ki bārī bu aña oldı bedel
5. zülfüñ içün n'ola ger cān u dil eylerse nizā'
var-durur devr-i teselsülde bilürsin çü cedel
dédüm éy cān cemi gel itlerinüñ hem-demi ııl
gül gibi ııldı tebessüm dédi va'llāhi maḡal

227. 284^a: Enverī: *Dīvān*, g. 161.

naẓīre-i enverī.

228. 284^a: Cem Sultān: *Dīvān*, g. 193.

nev'-i dīḡer merḡūm cem sultān.

229.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. şanemā gönülüne zülfünden érer tül-i emel
bunu yazmış başuma kâtib-i taqdîr-i ezel
lebün ağzuma dedükce baña sögdüğünü yâr
eşidenler dédi va'llâhi ve bi'llâhi maḥal
3. bu cihân içre gönül alıcı dilber çoğ olur
şanemā olmaya bir sencileyin gönça güzel
izi tozını éderseñ gözüne ḥâk-i cilâ
gönül âyînesine érmeye 'âlemde ḥalel
5. bu su'âlî belüni kuçmağa érmedügi bu
var-ımuş arada bildüm şanemâ kılcâ 'ilel

230.

fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nâleye âheng iderseñ éy gönül ferhâda gel
bağruña taşlar başup dağlar gibi feryâda gel
sen gönülden çıkdüğündür ğayrıya yâr olduğıñ
eksüğüñse éy kamer-ruḥ yada varma yâda gel
- 3 çekmek isterseñ bu gün bâr-ı ta'alluḡdan elün
serv gibi sebzâr -ı 'âleme âzâde gel
maḥv olur naḡş-ı emel mânende-i naḡş-ı mezâr
ḥâk-i pây-i cân-sitâna 'ârif iseñ sâde gel
5. oñmaduğından bilün oldı necâtî pîşe-gâr
şan'at öğrenmek eger maḡşûd ise üstâda gel

229. 284^b.

[nazîre-i Suâlî]

230. 284^b: Necâtî: *Dîvân*, g. 344.

nev'î dîġer ve baġr-i âġer necâtî beg.

231.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. leylī vü mecnūn okırsañ éy gönül üstāda gel
h̄usrev ü ş̄ir̄in gerekse h̄ıdmet-i ferhāda gel
ş̄ōfiyā senden el alanlar ayağa düşdi hep
başuñ için tevbe ét ş̄imden gerü irşāda gel
3. éy benüm h̄ālüm ş̄oran āzāde oldum guşşadan
bir beñi hindūya kul oldum mübārek-bāda gel
néce aķar déyeyin déerseñ bu yaşum diclesin
bir kez éy mışr-ı melāhat seyr éde baġdāda gel
5. bunca yıldur āsitānuñda sürinür **ṭāli'ī**
bir kerecik démedüñ gel derd-mend üftāde gel

232.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şañmañuz kim terk-i cān étmek baña āsān degül
h̄iç anuñ'çün ġam yeyem mi cān-durur cānān degül
ķatı düşvār oldı h̄ālüm bilmezem kim n'eyleyem
görmemek müşkil seni görmek daġı āsān degül
3. sūz-ı dilden ş̄u olan ş̄ol ķanlu peykānum-durur
bu dökilenler gözümden ķatre ķatre ķan degül
zāhidā ķorķutma sen nār-ı cehennemle beni
hey cehennemden ne ġam çün āteş-i sūzān degül
5. n'eyler aġzuñda meh-i nevden taġayyür barmaġı
ca'ferā h̄üsnine yāruñ ger felek ġayrān degül

231. 284^b.
naẓīre-i ṭāli'ī.

232. 285^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 125.
naẓīre-i ca'fer çelebī fermāyed.

233.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bağa bilmek āfitāb-ı hüsnuñe imkān degül
müşkıl oldur nāzır olmamağ dahı āsān degül
başını kaç' eyle éy sākī kadeh ét kellesin
bezm-i 'ışkuñda senüñ her kim ki ser-gerdān degül
3. éy melek şanma ki āh-ı sūz-nākümdür benüm
çarḥ tennürında şevr ile ḥamel biryān degül
cām-ı derdüñ nüş édüp dil taşra şaldı cür'asın
gözlerümden kaçre kaçre damlayanlar kan degül
5. altun üsküflü sipāhīdür şerār-ı nār-ı āh
şañma zātī mülk-i 'ışkuñda senüñ sulṭān degül

234.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- . var mıdur bir dīde kim derdüñle ol giryān degül
kanı bir dil tāb-ı hüsnuñ şevkı-la sūzān degül
'āşıkā cān terkin urmağ emr-i āsāndur velī
ayru düşmek sevgülü cānāndan āsān degül
3. kaçd-ı kurbān étse ğamzeñ ḥanceri kaçşāb-vār
'īd-i hüsnuñ görmege kimdür bugün kurbān degül
hū édindi bī-güneh 'uşşāk göñlin yıkmağa
nece déyem k'ol melek yüzlü melek insān degül
5. kındı sulṭān-ı ḥayālūñ çün firākī göñline
devletüñde démezem şāhā ki ābādān degül

233. 285^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, s. 329.
naẓīre-i zātī.

4. āteş-i sūzān: āteş-i hicrān cür'asın: cür'asın.

234. 285^a.
naẓīre-i ḥayālī [Gazel Firākī'ye ait.]

235.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. garḳ-ı hūn oldu yine gögsümdeki na'l ü hilāl
gūyiyā düşdi şafaḳ deryāsına batdı hilāl
murḡ-ı cān bu şāḥ-sār-ı huşkdan uçmaḳ diler
alnum üzre ḳaşlarum şanma açupdur perr ü bāl
3. gül degüldür görinenler bülbül-i şeydā-dilüñ
nālesin gūş étmege açmış ḳulaḡın her nihāl
oda yandurmuş şeb-i hecründe perr ü bālını
şem' üzre sūḥte pervānedür ḥaddüñde ḥāl
5. emriyā gönli kebāb ister meger gül tıflınuñ
bulnur şaḥn-ı çemende bülbül-i şūrīde-ḥāl

236.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- . şanki bir bülbüldür iki ḳaşuñ ortasında ḥāl
gülşen-i ḥüsnünde açmış müşk-i terden perr ü bāl
'aksidür şanma görinen döymeyüp éy meh-liḳā
fürḳat-i ebrūña kendin şuya atmışdur hilāl
3. ḳaddüñ üzre zülfüñüñ abdālı olmuşdur ḳalem
başı üzre na'l kesdügi degül mi aña dāl
gül degüldür görinenler bülbül-i şeydā-dilüñ
nālesin gūş étmege açmış ḳulaḡın her nihāl
5. bir ḳılı biñ yardı tab'-ı müşk-fem emriyā
baḡladı ol müy miyān ḥaḳḳında bir ince ḥayāl

235. 284^b: Emrī: *Dīvān*, g. 299.
nev' i diğer emrī çelebī.

1 na'l ü hilāl: na'l-i melāl.

4 yandurmuş; yaḳmışdur.

236. 284^b: Emrī: *Dīvān*, g. 302.

ve lehū.

2 'aksidür şanma görinen: 'aks-i mäh-ı nev degüldür.

3 ḳalem: 'alem.

237.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gün yüzün āfākı rüşen kıldı éy şāhib-cemāl
saña vérmişdür hudā zīrā ki hüşn-i lā-yezāl
şaçlaruñ zencīridür dīvāne éden 'aşıkı
zūlfüñüñ sevdāsıdur éden beni aşüfte-hāl
3. hasta-i yāram tabībā gel kerem ét çāre kıl
derd-i 'ışkuñdan anuñ gāyetde oldum bī-mecāl
serve teşbīh eyler-idüm kāmētüñ cānā senüñ
olsa kaddüñ gibi ger reftārda ol bī-mişāl
5. söyler-iseñ ger dehānıyla miyānı sırrını
éy kelāmī ders-i 'ışk içre çoğ olur kıl ü kāl

ḤARFÜ'L-MĪM

238.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. görinen çarḥ-ı mu'allak dūd-ı āhumdur benüm
hem firāz-ı 'arş-ı a'zam bārgāhumdur benüm
lebleriñ 'aksi tutaldan çeşm-i hūnīde vaṭan
güşe-i meyḥāne her dem ḥān-kāhumdur benüm
3. zūlfı ucından getüren ben za'īfi dem be-dem
bunca derd-ile belā baḥt-ı siyāhumdur benüm
gözlerüm yaşı nazardan düşdi merdüm-zādedür
n'ola raḥm étseñ aña kim 'özr-ḥvāhumdur benüm
5. dedüm éy dilber cemi bilmez misin güldi dédi
bilürem ol bī-vefāyı ḥāk-i rāhumdur benüm

237. 285^a.
naẓīre-i kelāmī.

238. 285^b: Cem Sultān: *Dīvān*, g. 212.

ez an merḥūm cem sultān merḥūmuñ mükemmel dīvānı vardur sultān muḥammed ḥān oğlıdur.sultān bāyezidüñ qarındāşıdur.merḥūmuñ iki maḥlaşı vardur. gāhī cem gāhī seḥāyī.

239.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çarha yér yér od uran her géce āhumdur benüm
tīre éden 'ālemi dūd-ı siyāhumdur benüm
éşigüñde yér bulalı göge érmişdür başum
māh-ı nev kim görünür çarf-ı külāhumdur benüm
3. şeb sipendin yaqmağa éy meh-liqā her şubḥ-dem
od birağan micmer-i eflāke āhumdur benüm
her sehergeh kapusunda ol güzeller şāhınıñ
nevbet-i şāhī fiğān-ı şubḥ-gāhumdur benüm
5. neçe yıllardur senüñ yoluñda toprağ olmışam
démedüñ bir gün ki ca'fer ḥāk-i rāhumdur benüm

240.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āsmān-ı sīne tīrūñden penāhumdur benüm
anda dağ-ı derd ü ğam mihr ile māhumdur benüm
āh-ıla yüze yüz olduqça bu çarḥuñ çenberi
yüzüñi kara kılan dūd-ı siyāhumdur benüm
3. bāğ-ı nāz içinde ol servi ḥırāmān eyleyen
toğrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm
éy gül-i ter tīğ-ı ḥāruñ qanımı dökdüğine
lālezār u ğunca külliyeñ güvāhumdur benüm
5. éy **mesīḥī** gün degüldür āsmānda görinen
şādliqdan göge atduğum külāhumdur benüm

239. 285^b: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān* g. 132.

naẓīre-i tācizāde ca'fer çelebī.

240. 285^b: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 160.

naẓīre-i mesīḥī beg.

241.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerdenümde déme bu zülf-i siyāhumdur benüm
hay zālīm boynuña düşmüş günāhumdur benüm
halka-i gerdünü tıttup mähı yérinden kapan
şām-ı gamda kuvvet-i bāzū-yı āhumdur benüm
3. şāh-ı 'ışkam penbe-i dāğuma degmez tāc-ı key
şol gedā-yı bī ser ü pālar sipāhumdur benüm
bezm-i hüsn içinde éy dil çeşm-i ebrū-yı nigār
iki merdüm iki şūh-ı kec-külāhumdur benüm
5. éy hayālī faqr şāhınuñ kilāb-ı kūyunuñ
her pelāsı bir libās-ı 'izz ü cāhumdur benüm

242.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi dūr éden beni senden günāhumdur benüm
rahm kıll kim eşk-i hūnīn 'özr-h'āhumdur benüm
şubh-ı iqbālüm yüzün göstermeyen éy āfitāb
sen degülsin n'eylerem baht-ı siyāhumdur benüm
3. dāmen-i zülfüñ olursa dest-gīrüm n'ola kim
āsitānuñ mesnedüm kūyuñ penāhumdur benüm
büstān-ı 'ışka véren revnaq-ı neşv ü nemā
ebr-i çeşm ü ra'd-ı nālem berq-ı āhumdur benüm
5. bir avuç hāk-i rehe éy şūh az 'izzet degül
ger déseñ çoqdan celilī hāk-i rāhumdur benüm

241. 286^a: Hayālī: *Dīvān*, g. 284/29.

naẓīre-i hayālī beg.

242. 285^b: Celilī: *Dīvān*, g. 257.

naẓīre-i celilī.

3 zülfüñ: luţfuñ.

243.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ger gedā isem ne var ğam mülkinüñ sulṭānıyam
sen kemān-ebrü nigāruñ kılıyam kurbānıyam
éy ğam-ı dildāra çokdan mı esİR olduñ déyen
dünyede kendüm bilelden vālih ü hayrānıyam
3. bāğ-ı hüsnüñ sen gül-i ra'nāsı-y-iseñ dostum
ben de ğam gülzārınuñ bir bülbül-i nālānıyam
bir iki gün 'ömrüm oldukça bu miḥnet-ḥānede
ḥ^vān-ı ğamdur yédügüm derd ü belā mihmānıyam
5. şabr dédüğün nedür **ışhāk** bilmezsın gibi
kem nenüñ gibi kişinüñ zār u ser-gerdānıyam

244.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cism-i zerdümle küh-ı deşt-i ğamuñ arslānıyam
dāğlarla kim melāḥat kühınuñ kaplanıyam
begligüm var 'ālem içre çok şükür allāha kim
tāze bir şāha kul oldum 'ālemüñ sulṭānıyam
3. baña bu devlet yéter éy āfitāb-ı burc-ı hüsn
zerre gibi hüsnüñüñ 'ālemde ser-gerdānıyam
sen néce bāğ-ı leṭāfetde gül-iseñ ben daḥi
gülsitān-ı vaşluñuñ bir bülbül-i nālānıyam
5. éy **ḥayālī** devletinde pādişāh-ı 'ālemüñ
pāy-taḥt-ı rümde şı'r ehlinüñ sulṭānıyam

243. 286^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 171.
nev'-i diğer ve baḥr-i āḥer işhāk çelebî.

244. 286^a: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 286/34.
nazīre-i ḥayālī beg raḥimchu.

1 kim: geh | melāḥat: melāmet.

245.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dil-şikestem ğam şarāb u ğuşşadur aşum benüm
kāse-i mecnūna döndi oñmaduğ başum benüm
şan‘at-ı ‘ışķuñda ben ferhāda üstād olmışam
mekteb-i miñnetde mecnūndur sebağdaşum benüm
3. ħıdmetüñde şem‘-i meclisde şehā pervānedür
başdan ayağa ıurup yanmağda pādāşum benüm
‘ālem āhumdan ıurur érmezse yaşum yağmurı
āhum érmez-ise cihānı ğarķ éder yaşum benüm
5. merd-i şāhid-bāzam oynum ‘ışķ bāzārındadır
şanma **remzī** pīre-zen dünyādur oynaşum benüm

246.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gitdi oñılmadı bu bağrumdaki başum benüm
derdden ıurtılmadı bu oñmaduğ başum benüm
tekye-i ‘ışķ içre abdāl étdi ben dervīşini
nev-cüvāndur gerçi pīrüm oldı bektāşum benüm
3. ğam yéyüben néce ıan ağlamayayın dostum
gözyaşıyla ğuşşa olmışdur şuyum aşum benüm
vérmeyen evvel ıademde başını yoldaşlar
olımadı ‘ışķ yolında ayağdaşum benüm
5. ğam beyābānında kimden bāküm olsun **ħayretī**
var-iken ‘ışķ adlu bir dīvāne yoldaşum benüm

245. 286^b
nażīre-i remzī.

246. 286^b: Ħayretī: *Dīvān*, g. 191.
nażīre-i ħayretī.

247.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şehir-i tende kúpbe-i cāmi‘-durur başum benüm
kápuları üzre tākıdur iki kášum benüm
zulmet-i hasretde koyup gitdi ol devlet günü
gör ne kára güne kaldı oñmaduk başum benüm
3. gözler érmez bād öñince uçduğına cismümüñ
yéller olmaz bunca za‘f ile ayakdaşum benüm
taşrada dađ-ı firāk u içerde sūz-ı ‘ışk
hazretüñden gizlü degüldür içüm taşum benüm
5. bu **sürürī** bunca müddetden gedügin bekledi
démedüñ bir ad tákup aña şınır taşum benüm

248.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ‘ışk odından şem‘ gibi diñmedi yaşum benüm
āh kim oñılmadı bağrumdaki başum benüm
zehr-i kahr-ıla felek tāsın tolular içmege
bezm-i miñnetde bulunmadı ayakdaşum benüm
3. künc-i ğamda yār cānum göñlümüñ eglencesi
derd ü miñnet yoldaşum ğamdur karındaşum benüm
ben ölüp hāk olıcağ erbāb-ı şevkuñdan yine
kāse olmazsa ‘acebdür bu şınuk başum benüm
5. ni‘met-i dünyāya bağmadum **uşulī** olalı
künc-i miñnet meskenüm derd ü belā aşum benüm

247. 286^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 291.
nažire-i sürürī.

1 Bu beyit divandaki gazelde yoktur. Matla‘ beyti şöyledir:
ebr olup āhum yağar bārān gibi yaşum benüm
gerçi kim kavs-ı kuzeh̄ dutar kášum benüm

248. 286^b: Uşulī: *Dīvān*, g. 89.
nažire-i uşulī.

4 erbāb-ı şevkuñdan yine: erbāb-ı ‘ışkuñ bezmine.

249.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ayn-ı dilden cüş édüp durmaz aķar yaşum benüm
řu terāzūsı olupdur ġāliba bařum benüm
lām-ı leylī zülfüñi yād édeli tıfl-ı gönül
mekteb-i 'ıřķ iķre mecnündür sebaķdařum benüm
3. nev-bahār-ı ħüsñüñe dil véreli éy ġonca-leb
yüzüme berg-i ħazān naķř étđi naķķařum benüm
řāh-ı 'ıřķ étđi beni bir fitne-i rümuñ ġamı
tende yér yér zaĥm-ı tīridür kıızılbaşum benüm
5. éy ħayālī ķand-i la'li medĥini yār éřidüp
déđi kim tūťi misin éy rind-i ķallāřum benüm

250.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy kemān-ebrūsına cān-ıla ķurbān olduġum
zülf-i řūrīdeñ ġamındandur perīřān olduġum
āh kim sāye şalar serv-i bülendüñ her yaña
bu hevādandur benüm ħāk-ile yek-sān olduġum
3. řāh devrinde ki ser tā-ser 'imāretdür cihān
ben gedā lāyık degül kūyında vīrān olduġum
ārzü-yı ħātem-i la'l-i ġüher-bāruñ-durur
mūr-iken ben řālib-i mülk-i süleymān olduġum
5. yanmışam bir yār-ı řīrīn āteřine şem'-vār
aĥmedā andan-durur giryān u sūzān olduġum

249. 287^a: ħayālī Beg: *Dīvān*, g. 273/7.

naźire-i ħayālī beg.

1 başum: ķařum.

2 yād édeli tıfl-ı gönül: şıfl-ı gönül yād édeli.

250. 287^a: Aĥmed Paşa: *Dīvān*, g. 212.

naźire-i aĥmed pařa.

1 cān-ıla: peyveste.

4 mülk: mühr.

5 Bu beyit divandaki gazelde ve aynı redifli diġer gazelerde yer almamaktadır. Divandaki gazelde mahlas beyti şöyledir:

aĥmedi öldür déđüm yoķ déđi dilber ben anuñ
bunca yıldur ķanı fermānına fermān olduġum

251.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yoğ-ıdı bu vech-ile hergiz perīṣān olduğum
bilmezem kendüm bilelden böyle ḥayrān olduğum
āteş-i ğamdan göyünmişdür derūnum şem'-veş
şādlıqdan şanmañuz zāhirde ḥandān olduğum
3. seyr-i gülzār eylemekden sensüz éy ārām-ı cān
yéğ gelür baña esīr-i bend-i zindān olduğum
cān cemālūñ 'idinūñ müştākıdur göster yüzūñ
hāy ka'bem hāy kıblem hāy kurbān olduğum
5. bir saçı leylī nigāruñ kışsa-i hecriyledür
'āleme mecnūn gibi **ishāk** destān olduğum

252.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ışk derdinden-durur 'ālemde destān olduğum
çeşm-i mestūnden durur her laḥza ḥayrān olduğum
ḥāṭırum cem'ıyyet ister sākıyā şun sāğarı
ġam déyen zālim elindendür perīṣān olduğum
3. gün gibi hercāyī bir meh-rūyı sevmişdür gönül
ol hevādandur bulutlar gibi giryān olduğum
dāne-i ḥālūñ yele vérdi bu 'ömrüm ḥāşılın
gördi yoluñda senūñ ḥāk ile yeksān olduğum
5. ka'be-i kūyuñ **revānī** қо tavāf étsün tavāf
hāy ka'bem hāy kıblem hāy kurbān olduğum

253.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

251. 287^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 167.
naẓīre-i ishāk çelebî.
252. 287^a: Revānî: *Dīvān*, g. 245.
naẓīre-i revānî çelebî.
253. 287^b.
naẓīre-i kâdirî.

1. hem-dem oldukça ben ol dildāra artar ḥasretüm
fürkate bu derd-ile kalmadı hergiz kudretüm
nāzuñi az eyle öldürdüñ bu ben dil-ḥastayı
éy efendim a benüm çok sevdüğüm a devletüm
3. cevr eliyle añladum her demde cān evtārını
kime feryād édeyin çeng oldu ğamdan kāmētüm
dūd-ı āhum sāyesinde mülk-i ğam sultānıyam
pādīşāh étđi beni zıll-i hümā-yı himmetüm
5. **ķādirī** ol sözde sūz olmaz ki olmaz ḥasb-i ḥāl
ehl-i ḥāl añlar benüm derd-i derūnum ḥāletüm

254.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āh kim 'ışķuñda eksüldükçe şabr u tākātüm
turmadañ günden güne artar kemāl-i ḥayretüm
sen lebi şīrīne cān vérmek nedür ferhād-veş
yoķ mı bir dīvāne deñlü ķanda gitdi ğayretüm
3. 'aşķı-ı şāfī-dilüñ yek-sān olur içi taşı
sākīyā gizlü işüm yoķdur ki ola ḥalvetüm
ağzuñı öpsem çekem gibi gelürdi cevrüñi
zerrece yoķ tālī'üm tağlarca vardur himmetüm
5. şūret-i zībāsına **ishāk** sürsem yüzümi
aḥsen-i taķvīm ola ma'nī yüzinde şūretüm

255.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şāh-ı 'ışķam ğam pelāsıdur ķabā-yı 'izzetüm
ḥāk-i pāyuñdur şehā başumda tāc-ı devletüm
olalı vaşluñ metā'ına ḥarīdār éy göñül
cān véřüp derd almadur bāzār-ı ğamda şan'atum

254. 287^b: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 169.
naẓīre-i ishāk çelebî.

1 ıřķuñda: 'ālemdede.

255. 287^b
naẓīre-i pīrī paşa-zāde muḥammed çelebî maḥlař-ı şerifleri rāzīdür.

3. öliceğ éy nūr-ı dīde kabrüm üzre kıl güzer
devletünde ka‘be-i ‘uşşāk olsun türbetüm
tabl-ı āhum kūs-i şāhīdür ki rüz-ı haşre dek
şāh-ı ‘ışķam ‘arş-ı ‘ālīde urılır nevbetüm
3. mevsim-i gülde şarāb içüp güzeller sevmege
rāziyā pīr-i muğāndan tāze kıldum bey‘atum

256.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ben cünün-ı vādi-i ‘ışķam gedālīķ şan‘atüm
mūy-ı jülīdem-durur bāşumda tāc-ı devletüm
baña ferhād ile mecnün bu tarīķ-i ‘ışķda
birisi şeyhum ‘azīzümdür biri hem-kisvetüm
3. cām-ı mey-i la‘lüñe öykünmüş éyā mestāne-çeşm
şāğ olursam dünyede çokdur anuñla şöhetüm
hırmen-i hüsñünde éy meh dāne-i hālün görüp
meyl édersem n’ola yok mu mūr deñlü ğayretüm
5. éy hayālī gün gibi meşhūr oldum şı‘r-ile
zerre-veş ol mäh-rū yanında olsa rağbetüm

257.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ol perī bir gün kabül eylerse sākī da‘vetüm
yéridür kandīl-i ‘arş olursa cām-ı şöhetüm
n’ola éy sākī hum-ı mey cūş u nūş étsem müdām
çün şarāb-ı ‘ışķ-ıla oldı muhammer tīnetüm
3. yürürem ser-mest ü şeydā vü özümdeñ bī-ğaber
içmeyen ‘ışķuñ meyin bilmez benüm keyfiyyetüm
çün beni öldürdi ğam bi’llāhi toprağdan götür
bir dem éy ‘isī-nefes eyle ziyāret türbetüm

256. 288^a: Hayālī: *Dīvān*, g. 276/13.
naẓīre-i hayālī beg.

5 zerre-veş: zerrece.

257. 288^a: Zātī: *Dīvān*, c. I, s. 426.
naẓīre-i zātī.

5. sākīyā zātī ‘aceb dīvānelük eyler dédüm
germ olup dédi ki içmezse ‘acebdür şerbetüm

258.

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. eşigüñden yüzüm dönerse dönsün bir yaña kıblem
kapuña doğru gelmişem ben a ka‘bem a kıblem
harīm·i ka‘benüñ el-ḥaḫ şafānuñ adı var ancak
cemālün ka‘besine bakmağa virür şafā kıblem
3. senüñ paşmağüñ irdügi yere érmez benüm başum
ḳo bārī édeyin secde ıraqlardan saña kıblem
iki çeşme şu iletmek gibidür ka‘be şehrine
kapuñda bir kez añılsa yaşumdan mā-cerā kıblem
5. şikāyet eyledüñ déyu yeter öldür necātīyi
aña itdüklerüñ sen de n’ola bir kez añ a kıblem

259.

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ser-i kūyuñ yéter merve ḥaḳı ka‘be baña kıblem
ḳaçan sa‘y-i ṭavāf étsem bulur cānum şafā kıblem
göñül mir’āt-ı ebrūñı ḳoyup ğayra sücūd étmez
baş éndürmez cihān kıble olursa bir yaña kıblem
3. gözün bir ‘aşıḳ öldürse namāzın ḳılmağa zülfün
éder ‘aşıḳlara ḳaddün menārından şalā kıblem
eşigün taşına başum ḳoyup ṭoprağa yüz sürsem
niyāz-ıla namāz édüp sücūd étsem revā kıblem
5. maḥalleñ gūşesin mesken édindi cāmī-i miskīn
ṭavāf-ı ka‘bede oldı mücāvır şükr aña kıblem

258. 287^b: Necātī: *Dīvān*, g. 348.

naẓīre-i necātī.

1 gelmişem ben: geldüm ben senüñ.

5 eyledüñ: eylemiş.

259. 287^b.

naẓīre-i cāmī.

260.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. tavāf-ı ka'be-i kūyuñ naşīb olsa baña kıblem
hużūr-ıla sürerdüm merve haqqı-y'çün şafā kıblem
cemālün ka'bedür kıble kaşuñdur çünki 'uşşāka
revādur her kişi dërse saña a ka'bem a kıblem
3. tavāf-ı ka'beyi hācılar eyler yılda bir kerre
olur kūyuñ tavāfı günde biñ kerre baña kıblem
melekler ka'be-i kūyuñ tavāf eyler şafāsından
görüp nūr-ı cemālünı éderler merhabā kıblem
5. senün kūyuñda 'aşıklar éderler cānını kırbān
müyesser eylesün déyü vişālünı hudā kıblem
senün ka'be-i kūyuñda tavāf étmekde 'aşıklar
ne sa'y-ıla éderlerse olur ehl-i şafā kıblem
7. baş açuq yalıñ ayak kūyuñ 'azm eyledi **sebzi**
şanasın ka'beye gitti gedā-yı bī-nevā kıblem

261.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. kılan āvāre bir şūh-ı kebüter-bāzdur gönlüm
yıkılsun kūyına çünkim baña uymazdur gönlüm
kebüterler gibi gökde uçarsa ol hümā-ṭal'at
bihamdillāh ki şehbāz-ı felek-pervāzdur gönlüm
3. dem-i vaşl istemez cism-i za'if ü zerdüm anuñçün
helāk-i cevr-i dilberdür esir-i nāzdur gönlüm
hayāl-i kāküli evtārdur mızrāb peykānı
maḥabbet bezm-gāhında çalınur sāzdur gönlüm
5. **hayālī** yaqdı mecnun-ı melāmet-pişeden şem'i
ṭarīk-ı sūz u derde 'aşık-ı ser-bāzdur gönlüm

260. 288^a.
naẓīre-i gedāyī fermāyed.[Başlıkta Gedayī yazsa da gazel Sebziye aittir.]
261. 288^b: Hayālī: *Dīvān*, g. 281/23.
nev'i diğer ve baḥr-i āḥer merḥūm hayālī beg.
3 cism-i za'if ü zerdüm anuñçün: cismim gibi na'şı aradayken.

262.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. gam u derdüñ çekenlerden benüm mümtāzdur göñlüm
anuñ'çün 'arşasında 'ışkuñuñ ser-bāzdur göñlüm
benüm maqşūdum éy şüfī degüldür şüret-i zībā
helāk-i şīvedür cānum esīr-i nāzdur göñlüm
3. ne koldan çalsañ éy muṭrib baña māyil degüldür dil
ne yérde sāz-ı 'ışk olsa aña dem-sāzdur göñlüm
dönüp gün lāşe-i dehre degüldür gürg gibi göñlüm
bağar mı degme bir şayda 'aceb şeh-bāzdur göñlüm
5. n'ola keşf-i rumūz-ı 'ışk kılsam 'ārifī geh geh
bi-ḥamdi'llāh ki pīr-i 'ışk-ıla hem-rāzdur göñlüm

263.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. göndermedüñ yazup yañulup baña bir selām
dünyāda bī-vefalar içinde saña selām
al destüñe piyāle ki göñlüñ şafā bula
tārik olur şu ḥāne ki olmaya aña cām
3. tīgüñ elüñde gördü yalñ yüzlü ḥūbdur
nāzüglig ile sīneye çekdi o dem niyām
'uşşākı 'ışk muḥabbet-ile müstedām éder
ḥalkā-i siyāsetle vérür şāh intizām
5. başum ḥayālī kulle-i kūh-ı belādurur
kim dūd-ı āhum oldu anuñ üstine gamām

262. 288^b.

naẓīre-i 'ārifī.

263. 288^b: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 279/20.

nev'i dīger ve baḥr-i aḥer ez an ḥayālī beg fermāyed.

1 baña bir selām: baña bir peyām.

5 gamām: gumām.

264.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ağlarsa gözlerüm n'ola hecründe şubḥ u şām
sen mâhı görmeyelden iki heftedür tamām
ölmek ne deñlü bir dem-ise ḥōş ḥuzürdur
cân vérürüz bu bir nefes olmağa şād-kām
3. ḥōş ni'met-idi ḥ'ân-ı vişālün nevālesi
şükürin bilen faķırüne ger olmasa ḥarām
bir daḥi yok cihānda ayāgum çeker bugün
başumda ḥālet-i mey-i fürķat elümde cām
5. ḥaķķā budur ki ölesin **ışḥāk**-ı derd-mend
gelmez namāzına senün yār ve's-selām

265.

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
mużāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yoluñda ķurdı dīdelerüm ḥalka ḥalka dām
şayd éde tā nazar seni éy kebk-i ḥōş-ḥırām
raḥm ét ki ķıldı sen gül-i ḥandān firāķına
yüzüm şahīfesin cigerüm ķanı lāle-fām
3. lāyık degül mi şād ola luṭfuñla bir nefes
şol kim du'ā-yı devletün eyler 'ale'd-devām
şūfī lebün meyinden eger iče bir ķadeḥ
zikri şurāḥī ğulguli tesbīḥi ola cām
5. zerrāk şūfī puḥte ile aldayup bizi
bāķī ķalan şarāba dilermiş ki déye ḥām
dilden giderdi ğam gécesinün ķarañluğın
şağar hilāli olsa **necātī** meh-i temām

264. 289^a: İřḥāk Çelebī: *Dīvān*, g. 164.
nażīre-i iřḥāk çelebī.

1 cān vérürüz: biz cān déruz.

5 ölesin: ger öle | senün: anuñ.

265. 289^a: Necātī: *Dīvān*, g. 375.

nażīre-i necātī beg.

1 tā: bir.

5 aldayub bizi: rīvler ķılup.

266.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gülzāra beñzer ehl-i dilüñ meclisi tamām
bülbül figān-ı 'āşık u gül yār u lāle cām
zār olduğımı karşıki meclisde ney görüp
barmağına tıladı öykünür baña müdām
3. işüm güc kim şarāb-ıla maḥbūba kōmışam
'arīf bilür çü ḥālī ne dērse dēsün 'avām
gel mescidi kō meykedeye nakd-i 'ömrüñi
şarf ét ki dērler ev var-iken mescide ḥarām
5. ḥālī lebinde noқта-i şekdür ğālibā
olmamağın dehānı vücūdına 'ilm-i tām

267.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ışk ile bīdāruñam şanma ki ḥābum var benüm
gözüm ü göñlüm açuқdur fetḥ-i bābum var benüm
nāşihā kō maḥşeri añma yañıldursan beni
şol kara zülfi-ile yāruñ çok ḥisābum var benüm
3. ḥūr-ı rıdvānı añup durma yanumda vā'izā
ğayrı dilberden bilürsen ictinābum var benüm
gözlerüm gün yüzine karşı dolupdur eşk ile
iki şışe günde beslenmiş gül-ābum var benüm
5. sīne ḥālī çeşm ü dil giryān ü biryān gel berü
hem otağum hem şarābum hem kebābum var benüm
defter ü tūmāra yazduğum maḥabbet sözlerin
levḥ-i ḥāḫırdan dērem şanma kitābum var benüm

266. 289^a: Me'ālī Çelebī: *Dīvān*, g. 146.

nażīre-i ḥayālī beg [Mahlası olmayan bu gazel Me'āliye aittir.]

1 Bu beyit divanda bulunmamaktadır. 1. beyit şöyledir:

mey-ḥānede var idi bugün ğāyet izdiḥām.

tācına kuydı şūfī meyi bulımadı cām.

3 ğālibā: me'ālīyā

267. 289^b: Necātī: *Dīvān*, g. 362.

nev'i dīger ve baḥr-i āḫer necātī beg.

3 yanumda: katumda.

7. éy *necātī* umaram cennetde yarın yér bulam
der-geh-i ulyāya çünkim intisābum var benüm

268.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy felek germ olma aydup āfitābum var benüm
zerreye şaymaz günü bir māh-tābum var benüm
gözlerüm segrür kulağum çıñlar u yüzüm kızar
yā ilāhī hayr kıl bir ıztırābum var benüm
3. la'line şordum ki n'ičün cānı bīmār eyledün
dedi kim hey derd-mend aña cevābum var benüm
uyumazlar her géce gavğā-yı āhumdan benüm
itlerüñden éy şanem gāyet hicābum var benüm
5. çarh böyüklenmesün kim eşigi bu çarhça
éy me'ālī bir şeh-i 'ālī-cenābum var benüm

269.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dest-būsa néce kim sa'y éderem érmez elüm
dostum bārī icāzet vér ayağūñ öpelüm
oldı 'ālemde harīfüm gam u endüh u belā
kışşa-i bülbül ü zāğ oldı hemānā meşelüm
3. hağ getürmiş beni öldürmege haddün şanemā
āh kim saña elüm érmedin érdi ecelüm
'ışkuñ éy hūrī beni eyledi kūyuñda muķīm
'āķıbet cennete iletı bu gökcek 'amelüm
5. zülfi kağ' olalı dil zerre hevāsında yéler
érđi 'ömr āħire eksülmedi tül-i emelüm

7 'ulyāya: 'ālīye.

268. 289^b: Me'ālī Çelebī: *Dīvān*, g. 165.
nazīre-i me'ālī çelebī.

5 bu: yüz.

269. 290^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 128.
nev'ı dığer ve baħr-i āħer ca'fer çelebī fermāyed.

2 kışşa: kafes.

3 hūrī: hūr.

mest olup bir néce an étse gerek unī gözün
aa merdümlük édüp hey démez-iseñ güzelüm

7. **ca‘ferā** em‘ gibi sözlerümün sūzından
dili odlara yanar her kim oırsa azelüm

270.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. māh-rūlarda seni med éderüm çün güzelüm
n’ola bir ayda tamām olur ise her azelüm
āba varsam a-ı müşkīn görürem addünde
oraram ol ara düşden ki yetüpdür ecelüm
3. gerçi yok saa bedel ‘ive vü nāz eylemede
derd ü am çekmede olmaya benüm de bedelüm
bar-i ekümde nédem pençe-i mercān oldu
gözümün anlı yaın silmeden éy dōst elüm
5. yok-durur çünki arıлмаға **revānī** çāre
eegin oayalum bārī udaın emelüm

271.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. érmedi gitdi senün āmet ü zülfüne elüm
gece gündüz bu-y-ıdı orısı ul-i emelüm
dehenün dāyiresin a-ı siyeh utsa ne am
isteyüp bulımazam kūy-ı ‘ademde ecelüm
3. kūy-ı yār içre omaz yanımı bir laza asūd
bu yüzi ara benüm anki olupdur ‘amelüm
bār-ı am büküben addümi çevgān étدی
üsünüñ opı göge asa yéridür güzelüm
5. üyiyā em‘-i dili yamaға bir ātedür
fazliyā er édeli ālet-i ‘iı azelüm

270. 290^a: Revānī: *Dīvān*, g. 236.
naire-i revānī çelebī.

1 her: bir.

271. 290^a.
naire-i fazlī.

272.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. fikr-i sevdā-yi ser-i zülfüñ ucından güzelüm
kışsa-i leylī vü mecnūna dönüpdür meşelüm
çün lebüñ şerbeti her hasta-dile emsem olur
anı ben haste-dile luḫ ile buyur emelüm
3. devr-i haddüñde gelüp zülfüñi maḫv itdi ḫaṭuñ
éy dirīgā dükenüp 'ömrüm érişdi ecelüm
mescide koymadılar meykededen sürdüler āh
ne ḫelāle yarar olduḫ ne ḫarāma güzelüm
5. ben necātī ḫapuñuñ ḫākine yüz sürdügüm ol
umarın bir gün ola ayaḡuñ öpmege elüm

273.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. seni ḫuçmaḡa idi her géce ṭül-i emelüm
ḫomadüñ añā getür bārī ṭudaḡuñ emelüm
va'de-i vaşluña dek şabr éder idüm ammā
ḫorḫaram va'de érişmeden érişe ecelüm
3. ṭotalum her ne buyurursa o şāhuñ ḫuliyuz
nā-tüvānuz bize çün élin uzatdı ṭotalum
dédüm olduḫ ikimüz leylī vü mecnūna bedel
dédi kimse bedel olmaz bize hergiz be delüm
5. öldürür ḫasret-i sīne bu sürürīyi dédüm
dédi raḫm eyleyüben sīnede anı görelüm

272. 290^b: Necātī: *Dīvān*, g. 366.
naẓīre-i necātī beg.

5 ola: ére.

273. 290^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 293.
naẓīre-i sürürī.

3 Divandaki beyit farklıdır:
dotalum ḫulluḡın ol şāhuñ egerçi bizi
ḫulluḡa dutmadı biz ḫulluḡını pek dotalum
4 be delüm: bedelüm.

274.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dīdemūñ gözine tura göreyin hūn-ı cigerüm
beni hecrūñde görüp gözlemez oldu güzelüm
bize bir sebze-ḥaṭ u kām̄eti mevzūn gerek
gele éy dil heves-i serv-i çemenden geçelüm
3. ḥaṭ degüldür görinen ‘arız-ı dildārumda
bir siyeh nāme getürdi baña nā-geh ecelüm
dīde göz karasına ḥāl-i ruḥuñ naḳş éde
néce bir la‘l-i lebūñ yādına bir ḳan yudalum
5. bād-ı āhuma ṭayanmazdı **vuşūlī** bu ḳadar
çetr-i gerdūna sūtūn olmasa ger dūd-ı dilüm

275.

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ruḥ-ı zerdüm ki yér yér nāḥun-ı ğamdan ḥırāş étdüm
vücūdum defterinden ‘āfiyet ḥarfin tırāş étdüm
döginmekden ḳararmış ḳollarum aḳ boynına şaldum
ben anı şūret-i vaşl-ı nigāra iki ḳaş étdüm
3. atı ayağına ferş olmağa ol şeh-süvār ki şīb
tenüm zerd eyleyüp derdiyle altunlu ḳumāş étdüm
hebā olup tozar gördüm hevāya bād-ı āhumdan
anuñ’çün ten gubārın eşk-i hūnīnümle yaş étdüm
5. bugün baş oynayup meydān-ı ğamda ‘ıḣḳ-ıla **fazlī**
belālu başumı ser-bāzlar silkine baş étdüm

274. 290^b: Bu gazel yayımlanan divanda yer almamaktadır.
nażīre-i vuşūlī.

275. 288^b
nażīre-i fazlī.

276.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. şu deñlü sīnemi taşlarla dögdüm hāksār étdüm
vücūdum kişver-i 'ışk içre bir taşdan hişār étdüm
şalup dil zevrağın gird-āb-ı eşk-i çeşmüme her dem
şaçuñuñ zulumet-ābādına anuñla güzār étdüm
3. tölaldan dağ-ı ğamdan mihri-y-ile tahta-i sīnem
derūnum hāne-ğir-i 'ışk édüp göñlümi zār étdüm
yine bir pehlevānluğ eyledüm meydān-ı 'işretde
şıyup bir cām-ıla ğam leşkerini tarmār étdüm
5. bugün éy āşafī yine bu tab'um şāh-bāzıyla
göre káf-ı me'ānīde ne 'anķālar şikār étdüm

277.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. seni ağıyār-ıla gördüm bugün ğāyetde 'ār étdüm
gel éy hūnī beni öldür ölümüm ihtiyār étdüm
kara zülfüñ görüp 'aql u karar u şabrı tağıtdum
kamu yārānı yanumda dirīğā tarumār étdüm
3. éyā meh sāķī-yi mihrüñ elüme bir ayağ şundı
bu nağd-i 'aqlı germ oldum ayağına nişār étdüm
şabāya şorasun dem dem deminden ben hevādāruñ
esen kal pādīşāhum sen kuluñ terk-i diyār étdüm
5. dem-ā-dem yana yana oķısunlar derd-ile zātī
bu şı'r-i sūznāki ehl-i derde yādigār étdüm

276. 289^a
nev'i dīger ez an merhūm ve mağfūr āşafī goft.
277. 289^b: Zātī: *Dīvān*, c. I, s. 462.
nażire-i zātī.

278.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. reh-i 'ıŝkuñda gerçi néce zaḥmet ihtiyār étdüm
hele ğamzeñ ḥadengin éy kemān-ebrü kinār étdüm
ele gérür degülse ŝāh-bāz-ı fikret-i zülfüñ
göñül murĝını ben vérdüm anı bir ḥoş ŝikār étdüm
3. ŝehā peykān-ı tırüñle ṭolupdur ser-te-ser cismüm
ne ğam ğamdan ki eṭrāfum demürden biñ ḥiŝār étdüm
o ğün āb-ı 'izāruñ seyr édüp gitmişken ārāmum
bugün ḥaṭṭ-ı ğubāruñ nā-gehān gördüm ḳarār étdüm
5. ḥarīdār-ı vefā gördüm bugün ser-cümle 'uŝŝāķı
celālī ben anuñ cevır ü cefāsın ihtiyār étdüm

279.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

1. şol ḳadar lāle gibi ḳanlara ğarķ oldı tenüm
ḳabrüm üzre açılan lāleye döndi kefenüm
vaŝlaldur ki ciger zaḥmını bend étmek için
yaralu sīnemüñ üstinde benüm pīrehenüm
3. çekerem ḥārını ol gülşen-i 'ömrüm gülinüñ
kendü bāĝum çemenidür yine kendü süḥanum
ḥancerüñden dökilen ḳanlı yürekler gibidür
her söĝütde duran elma ser-i ḳabrümde benüm
5. yérde pehlūlarumuñ naķŝı-y-ıla **āhī** hemān
bir ḥaŝıra ŝarılu mürdeye döndi bedenüm

280.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + - -

278. 290^a.

naẓīre-i celālī beg.

279. 290^a Āhī: *Dīvān*, g. 68.

naẓīre-i āhī çelebī.

3 suḥanum: dikenüm.

4 ḥancerüñden dökülen: ḥancerüñde dikilen.

280. 290^a Şem'ī: *Dīvān*, g. 116.

naẓīre-i şem'ī dede fermāyed.

1. ‘ār édermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
varayın yalvarayın boynuma taqup kefenüm
hulle-i cennet olursa çekeyin çāk édeyin
dem-i vuşlatda baña hâyil olur pîrehenüm
3. tuymaya girsem eger mûr-ı za‘îfüñ gözine
éy süleymân-ı zamân şöyle hayâl oldı tenüm
tek beni zülf-i dil-âvîzüñe ber-dâr eyle
çekeyin pādşehüm kendü elümle resenüm
5. gözlerüm yaşı gibi çıkdı gözümnden dünyā
yârdan ğayrı görünmez gözüme kimse benüm
şem‘îyem gūşe-i meyhāneyi vérmem felege
gülşen-i bāĝ-ı iremden baña yégdür vaţanum

281.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ölicek luţf édüp āb-ı gül ile yuñ bedenüm
sînemüñ sūzı-y-ıla tutuşa şāyed kefenüm
toludur āteş-i derd-ile derūnum yūri var
od tutar ‘ālemi açdurma kerem kıl dehenüm
3. nār-ı hecr-ile yanan vaşluma érer dérmış
bu sözi eşideli cānuma od düşdi benüm
n’ola ‘āşıklar içinde baña bir bik déseler
dögini dögini taşlarla siyāh oldı tenüm
5. yana yana dér-isem yār beni yaqduĝuñı
zātīyā od bıraĝur hırmen-i dehre sūhanum

6 gūşe-i mey-hāneyi vérmem: künc-i ğamuñ vérmem ey meh.

281. 291^a: Zātī: *Dīvān*, c. I, s. 447.
nazîre-i zātī merhūm.

1 luţf édüb: luţf édüñ.

3 nār-ı hecr-ile: nār-ı hecrümle.

5 hırmen-i dehre: hırmen-i çarĝa.

282.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yanduran meşhedümüñ lälelerin sūz-ı tenüm
penbe-i dağ-ı siyāhumdan olursa kefenüm
ğam beni şöyle za'if eyledi kim fark olmaz
bir şap iplik mi-durur pîrehenümde yā tenüm
3. künc-i gamda beni tāb-ı teb-i gam deprecicek
ditrer üstüme meded öldi déyü pîrehenüm
şanma dağ ile elif şıḥḥat-ile ceng için
eline nîze-y-ile bir siper aldı bu tenüm
5. deheni vaşfını çün ağzuma aldum **emrî**
lezzetinden lebinüñ iki yarıldı dehenüm

283.

mef'ülü fā' ilātü mefā'ilü fā' ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gönlüm diler varup ser-i zülfüñe bend olam
bu kār-ı 'ışk başuma iltmiş levend olam
manşūr dāra dédi götür ḥākden beni
tā dehri zîr-i pāya alup ser-bülend olam
3. āyîne tütma baña kadeḥ şun revā midur
bu kār-ı dil-pesendi koyup ḥod-pesend olam
ḥurşîd-i vaḫt iken bu ümîdüm ki sāye-vār
bir yüzi yérde gūşe-nişîn derd-mend olam

282. 291^a: Emrî: *Dîvân*, g. 328. [Gazelin matla'ı ve mahlas beyti divanda mukatta'lar arasında yer alır: muk. 325]

naẓîre[-i emrî]

1 Divandaki gazelde matla' beyti farklıdır:
yāri benden ayırup cânımı 'ışk aldı benüm
mürdeyem bu beden-i zerd müza'fer kefenüm

5 Divandaki gazeldeki mahlas beyti farklıdır:
'ömrüm oldukça gam-ı 'ışkını taḥrîr éderin
çün devāt u kalem éy emrî zebān u dehenüm

283. 291^a: Ḥayālî: *Dîvân*, g.282/26.

nev'i dîger ve baḥr-i āḥer ḥayālî beg fermāyed raḥimehullāh.

1 dāra: vāra.

3 tütma: şunma.

3. ben  y ** ay l ** n le i un bir neyem yine
 un n y n ce lezzet-i d ny ya  and olam

284.

mef ul  f il t  mef il  f il n
mu ari  - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. g nl m diler ki ri te-i  i ku na bend olam
b -k r olup cih nda hem n bir levend olam
a  d r-ı z lf ne beni man ur-ve   eh 
d r-ı fen da rif atle ser-b lend olam
3. ra m eyle  y  ab b dil   c n ba na meded
kim derd-i  i ku  ile y ter derd-mend olam
l y k m dur efendi sen n devlet nde kim
derv     h r   m btezel   m stemend olam
5. y ter **mer mi** ba na   iginde ol  eh n
bir kez  ulum d mekl k ile erc mend olam

285.

mef il n mef il n mef il n mef il n
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. geh  zehr- b-ı  am kim mey d y  h n-ı ci er  ekd m
ma abbet bezmine hem-dem olalı g r neler  ekd m
dil   c n ge mes n bizden d y  g rd m fi an eyler
gelince  ar udan t r ne s nem ben siper  ekd m
3. leb n  pd g me s gar  asedden ba rı h n olmu 
 ur h n n ge e meclisde a zından haber  ekd m
ser r-i  i k  oldum v mi k u ferh d u mecn nu 
 urup d v neler alayına ben da ı ser  ekd m
5. ** ay l ** ol h m - al at  eh n d v nesi oldum
ba   zre d d-ı  humdan siyeh bir d ne per  ekd m

5 n ce lezzet-i d ny ya  and olam:  and lezzet-i d ny ya bend olam.

284. 291^a.
na ire-i mer mi.

285. 291^a:  ay l : *D v n*, g. 287/36.

nev i d ger ve ba r-i  her  ay l  beg ferm yed.

1 geh : zih  | t r ne s nem: t r-i  az ya.

3  urup d v neler alayına: d z p d v neler alayını.

286.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. kaçan kim tîr-i yāra sîne-i çāki siper çekdüm
şanasın sîneye bir serv-ķāmet sîm-ber çekdüm
dem-ā-dem nüş kıldum cām-ı zehr-ālūd-ı hicrānı
érince vaşl-ı cānāna neler çekdüm neler çekdüm
3. dil-i pür-hûn gibi dem-beste oldum hecr-i la'lüñle
çemende çün dehān-ı goncadan cānā haber çekdüm
hevā-yı mihrün-ile raķş éder her zerreyi gördüm
gubār-ı hāk-i pāyuñ çeşme çün kühl-i başar çekdüm
5. **şühüdī** çün der-āgüş eyledüm ol sîm-sîmāyı
miyānına o şāhuñ güyiyā zerrîn kemer çekdüm

287.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. maħabbet cāmın içelden dilā ben derd-i ser çekdüm
yanaldan āteş-i 'ışkā neler çekdüm neler çekdüm
cülüs étmege şāh-ı ğam gönül tahtına geldükce
ayağına nişār için gözümden sîm ü zer çekdüm
3. semend-i nāz-ıla dilber el ursa zülf-i çevgāna
gérüp meydān-ı 'ışk içre aña bir tōp-ı ser çekdüm
ķoluma dāğlar yaķdum anı zeyn eyledüm yér yér
ķuşan bélüñe éy dilber saña bir zer kemer çekdüm
5. **muħibbī** gülşene varma temāşā eyle bu sînem
ķızıl güller ķılup dāğum elifden servler çekdüm

286. 291^b
nażîre-i şühüdī.

287. 291^b: Muħibbī: *Dīvān*, g. 1914.
nażîre-i sultān süleymān.

5 yér yér: bir bir.

288.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şāh-ı 'ıŝkam dūd-ı āhum sāy-bānumdur benüm
eşk-i çeşmüm leŝkerüm ıtablum fiğānumdur benüm
ra'd ŝanmañ kubb-e-i eflāki güm güm gümleden
yār elinden na'ra-i āh u fiğānumdur benüm
3. çarh-ı a'zam bāğ-ı 'ıŝkuñ içre bir dölābdur
anı gerdān eyleyen eşk-i revānumdur benüm
éy tabīb-i cān u dil derdüm saña şerh étmege
zahmumuñ ağızında peykānuñ zebānumdur benüm
5. germ olup āhum eyitdi kim felekler zātiyā
yağmağa kandīl-i 'arŝı nerdbānumdur benüm

289.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hāne-i mihr ü maḥabbet kim mekānumdur benüm
'arş-ı 'ālī şimdi ferş-i āsitānumdur benüm
şem'-i ruḥsāruñ şeb-i zülfüñde rüşen olalı
süre-i nūr u duḥān vird-i zebānumdur benüm
3. yandum éy meh-rū ŝu deñlü āteŝ-i mihrüñle kim
çarh-ı nīlī dédügi ḥalkuñ duḥānumdur benüm
'ālemi pür-nūr éden her gün degüldür āfitāb
pertev-i ḥüsn-i meh-i nā-mihrbānumdur benüm
5. çünkü cānlar cānıdur ol gül-'izār u gonca-leb
yaraşur ca'fer dése rüḥ-ı revānumdur benüm

288. 292^a: Zātī: *Dīvān*, g. 869.
naẓīre-i zātī.

289. 292^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 142.
naẓīre-i ca'fer çelebī.

290.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nev-bahārum çün sefer étdi diyārumdan benüm
hāşıl ummañ dostlar bāğ-ı qarārumdan benüm
dağ-ı hāşretler kōdı rıhlet şebinde cānuma
od çıkup na'l-i semend-i şeh-süvārumdan benüm
3. āteş-i āh-ı derūnum taşlara te'sīr éder
kaçuñ éy yārān-ı müşfik reh-güzārumdan benüm
dökilüp berg-i ümīdüm lāle-veş bağrumda āh
dağ-ı hāşretdür kalan ol gül-'izārumdan benüm
5. tās-ı hāşretde beni bir lu'b ile zār eyledi
zātīyā bu naqşı ummazdum nigārumdan benüm

291.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ben ne miḥnet çekdügüm hecr-i nigārumdan benüm
ehl-i derd olan bilür feryād u zārumdan benüm
ehl-i hāl olana bir hālet gelür bī-iḥtiyār
derd ile bu nāle-i bī-iḥtiyārumdan benüm
3. mülk-i ḥüsne şāh olaldan yaqdı gönüm şehri
kime feryād édeyin ol şehryārumdan benüm
yol degüldür gözlemek 'ışk ehline nāmūs u 'ār
geçmişem bu yolda ben nāmūs u 'ārumdan benüm
5. nazmiyā şol kimsenüñ zātında k'ola cevheri
hazız éder cānıyla nazm-ı dür-nişārumdan benüm

290. 292^a: Zātī: *Dīvān*, g. 886.
nev'-i dīger ve baḥr-i āher ez an zātī ism-i şerīfī 'īsādur.
291. 292^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 4396.
naẓīre-i nazmī.

292.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. levh-i 'ışka yazılaldan éy perī adum benüm
âh kim levh ü kalemnden geçdi feryādum benüm
cān-ı ŝirīni édehydüm saña ol sâ'at revān
hüsrevā bir kez déseñ hālũñ ne ferhādum benüm
3. ŝi'r-i pür-sūzum n'ola hālet vérürse 'āŝıka
'ışkdur éy dost bu şan'atda üstādum benüm
çözmesün zencir-i zülfũñ yoħsa halk-ı 'ālemi
boynı bağlu kul éder ol kaddi āzādum benüm
5. cāni étmezsem revān ol zāt-ı pākũñ yolına
zātiyā 'ālemde zātī olmasun adum benüm

293.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ālemi tutdı dirīgā āh u feryādum benüm
hālũme bir raħm éder 'ālemde bulmadum benüm
hüsni-i gül bir aya kalmaz tiz olur bülbül hamuŝ
her gün efzũn ol ŝehũñ hüsniyle feryādum benüm
3. dédüm ol dem kũh-ı gamda dād elũnden āh kim
dédi ol ŝirīn-zebānum olma ferhādum benüm
ben néce mecnũn-ıla ferhāda teslīm étmeyem
birisi ŝeyhũm 'azizũm biri üstādum benüm
5. 'ışk-ı ŝirīn-ile olmasam cihānda nāmdār
hüsrevā 'ālemde **remzī** olmasun adum benüm

292. 291^b: Zātī: *Dīvān*, g. 889.

nev'-i diğer merhũm zātī.

1 melek: perī.

2 édehydüm: éderdüm.

293. 292^a.

nağire-i remzī.

294.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. қанлу yaşum yādigār-ı la'l-i yārumdur benüm
 yüzümi anuñla yumaq iftiḥārumdur benüm
 қапуña zer шаçдуғı-y'çün mihr igen germ olmasun
 cān nişār étmek anı gördükçe kārumdur benüm
3. kūyına yüz sürmegi yā rab baña erzānī kıl
 ol kerāmet mūcib-i 'izz ü vaqārumdur benüm
 eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḥ dédi
 kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm
5. ḥāşıl éderdüñ dü 'ālemde murādın **aḥmed**'üñ
 bir nazār déseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

295.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her nefes ney hem-demüm feryād u zārumdur benüm
 bāde-i gül-rengi añañ eski yārumdur benüm
 sīne bir genc-i maḥabbetdür ki her dağ-ı siyāh
 ḥalka olmış gencümün üstinde mārumdur benüm
3. na'l-i dağum berg ü bārumdur tenümde her elif
 bāğ-ı derd içre nihāl-i mīve-dārumdur benüm
 қа'ruma érmez neheng-i 'aql éy sāhil-nişin
 lūcce-i 'ışkam bu deryālar kenārumdur benüm
5. éy ḥayālī tūr-veş yandum maḥabbet nārına
 mihr-i 'ālem-tāb bir ednā şerārumdur benüm

294. 292^b: Aḥmed Paşa: *Divān*, g. 209.
nev'-i diğer veliyyü'd-dīn oğlı aḥmed paşa goft.

5 nazar: nefes.
295. 293^a: Ḥayālī: *Divān*, s. 289/39.
naẓīre-i ḥayālī.

1 añañ: aña.
3 şerārumdur: şī'ārumdur.

296.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. gözüm açdum bu seher bir ulu şahrā gördüm
anda ben dāne-i hardal gibi dünyā gördüm
def édüp sīnesini nāle-i pür-sūzını ney
rakşa girmiş néçe biñ 'aşık-ı şeydā gördüm
3. anda ben hīç vücūdumdan eşer göremedüm
varlığum cümle fenā eyledi yağmā gördüm
zāhidā gözünü aç 'ışık-ıla gir meydāna
'āşıkun menziline 'arşdan a'lā gördüm
5. yaqdı 'ışık odı beni birlüğe yétđi ikilük
démek olmaz dahı çok dürlü temāşā gördüm
néçe biñ zevrak-ı ser-geşte aña müstağrak
mevc urur cüş édüp bir ulu deryā gördüm
7. bir güzel vākı'adur bu ki açup cān gözini
h'vāb-ı gafletde geçen 'ömrümi rü'yā gördüm
hīç kendüden eşer görmeyenün gözi açuk
līk hep kendüyi görenleri a'mā gördüm
9. zātīyā hīç zevāl érmez aña haşre degin
çok şükür haqka ki bir şems-i hüveydā gördüm

297.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yine meyhānede bir hūb temāşā gördüm
şabr yağmacısı bir dilber-i tersā gördüm
bir kadeh meyle beni ölmüş iken dirgürdi
yine ol muğbeçede mu'ciz-i 'īsā gördüm

296. 292^b: Zātī: *Dīvān*, c. I, s. 368.
nev'i dīger ve baħr-i āher ez an zātī ism-i şerifi 'īsādur.

1 ben: bir.

3 cümle fenā: zevk ü şafā.

7 bir güzel vākı'adur: ne güzel vākı'adur.

9 haşre degin: Zerre kadar | çok şükür haqk'a ki: dīde-i cān ile.

297. 293^a: Revānī: *Dīvān*, g. 237.

naẓīre-i revānī çebebī edirnevīdür.

3. jeng-i ğam ıutdı veli kırtar eyā bāde-fürüş
göñül āyīnelerin sende mücellā gördüm
bize mey sun nédelüm āb-ı hayātı sākī
haıı-ı sebzini anuñ hızra çü hemtā gördüm
5. kıanı şūfīlenüben içmedüğüñ bāde-i nāb
hamdü li'llāh ki revānī seni şeydā gördüm

298.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilün fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - - / - + -

1. ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
ḥasret risālesin varaķ-ı cāna yazmışam
nālişlerini derd-ile bī-çāre bülbülün
bād-ı şabā eliyle gülistāna yazmışam
3. zülfün ḥikāyetini göñlümde mişāl édüp
ğam kışşasını levḥ-i perīşāna yazmışam
resm étmişem göñülde hayālünü güyiyā
naķş-ı nigāri sāğar-ı mercāna yazmışam
5. tāb-ı ruḥuñla sūzını yazarken aḥmed'ün
şevkından odlara ıtutuşub yana-yazmışam

299.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilün fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - - / - + -

1. bu ruķ'a-y-ı ki sen şeh-i ḥübāna yazmışam
hecr āteşine ḥasret-ile yana-yazmışam
derd ü firāķ u miḥneti şerḥ étdüğüm bu kim
ol şehryār-ı ḥusrev-i ḥübāna yazmışam

2 Bu beyit divandaki gazelde yoktur. 3. beyit şöyledir:
'ışk deyrinde göñül 'aşıķ olub bir şaneme
zülfı sevdāsını boynında çelipā gördüm

5 bāde-i nāb: bādeyi sen.

298. 293^a: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 199.
nev'i diğer ve baḥr-i āḥer ez an aḥmed paşa fermāyed.

1 ḥikāyetini: ḥikāyesini.

3 göñülde: gözümde.

5 ıtutuşub: düşüben.

299. 293^b.
[nazāre-i 'alī]

3. ya'küb-ı hasta-ḥālını biñ sūz-ı āh-ıla
mıṣruñ 'azīzi yūsuf-ı ken'āna yazmıṣam
dervīšem ü faķīrem ü miskīn ü derd-mend
mūram ki vaṣf-ı ḥālī süleymāna yazmıṣam
5. kıлма 'alī'yi nāle vü feryāddan ırağ
bülbül ḥikāyetini gülistāna yazmıṣam

300.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bu ne 'id olsun uya ağıyāra dildārum benüm
iñleyem ṭölāb-veṣ eşitmeye zārum benüm
ben ṣalıncağa dönem derd ü belā vü guṣṣadan
ṣalına ağıyār-ıla ol ḥüb-reftārum benüm
3. ol bir içim şu baña meyl étmede yüz vérmeyüp
ola 'ayn-ı meṣk-i saķķā çeṣm-i ḥün-bārum benüm
ṣaçına 'ālem gül-āb u müṣk ü 'anber ṣaçına
baṣa ṭopraķ koymaķ ola āh kim kārüm benüm
5. bu ne tatsuzluķ olur ağıyār-ıla ḥelvā yéyüp
acı diller vére baña zātiyā yārum benüm

301.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy dudaguñ çeṣme-sārı āb-ı ḥayvānum benüm
dirlik ét ben ḳuluña devletlü sulṭānum benüm
serv tek al olmasun maḥṣerde dāmānuñ senüñ
ğonca-veṣ çāk eyleme her dem girībānum benüm
3. derd olsun şerbet-i dermān içersem éy ṭabīb
cām-ı ğamdan derd olupdur çünki dermānum benüm
lāle-zārı düṣde dün ferhāda şordum dédi kim
her bahār olduķca yérden cüş éde ḳanum benüm

300. 293^b: Zātī: *Dīvān*, c. I, s. 378.
[Mecmuada 4. ve 5. beyitler yazılı değıldir.]
naẓīre-i zātī.

3. vérmeyüp: yumayup.

301. 293^b: Necātī: *Dīvān*, g. 347.
[Başlık kısmı boş bırakılmış.]

5. éy necātī ‘ömre sürer nitekim āb-ı hayāt
gül gibi pejmürde olmaz tāze dīvānum benüm

302.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her ne dem kim leblerin depretse cānānum benüm
ağzuma söger déyü kım kım éder cānum benüm
mürdan cismüm za‘if étmişdi déyü fürkatün
kankı yéller esdi geldün a süleymānum benüm
3. ‘aqlumuñ cem‘iyyetin zülfüñ perīşān eyledi
éy perī-şān n’ola bu hāl-i perīşānum benüm
bekleseñ yérüñ dénürdi saña kuṭb-ı burc-ı hüsn
n’eyleyem her-cāyīsın éy māh-ı tābānum benüm
5. kuş diliyle ol gül-i ter dédi sensin zātīyā
gülsitān-ı hüsnüme murğ-ı hoş-elhānum benüm

303.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her pelīde baş қоşar serv-i hırāmānum benüm
yüz vérür her hāra ol gül-berg-i handānum benüm
her yaқasuz oñmaduқ cimrī levendün hücre sin
rüşen eyler her géce şem‘-i şebistānum benüm
3. éy dirīgā it raқībün hīlesine aldanup
göz göre bir dilküye şayd oldı arslanum benüm
her denī-ṭab‘ı çeküp paşa édinme kendüñe
böyle ‘ālī-şān iken devletlü sulṭānum benüm
5. eҳrimenler sözine uydı meger éy hayretī
iltifāt étmez bu ben mūra süleymānum benüm

302. 294^a:: Zātī: *Dīvān*, c. III, s. 389
nażīre-i zātī.

1 söger: söge.

5 burc-ı hüsn: çarḡ-ı hüsn.

303. 294^a: Hayretī: *Dīvān*, g. 289.
nażīre-i hayretī.

304.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. göklere çıkısa yéridür āh u efgānum benüm
gün gibi her-cāyīdür ol māh-ı tābānum benüm
şandı haddüñde 'araçdur eşkümiñ 'aksin gören
ruhlaruñ āyīnesinde çeşm-i giryānum benüm
3. tudağını dün gece h^vāb içre dişlerdüm bugün
leblerin gördüm kıanatmış zahm-ı dendānum benüm
öldürüp ben hastayı kıurtardı miñnetden ecel
derd olan mecmū'-ı halka oldu dermānum benüm
5. ca'ferem kim şadıķam mihrinde anuñ şubḥ-veş
n'içün olmaz bir gece ol māh mihmānum benüm

305.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gitdi ammā kıaldı kıapuñda dil ü cānum benüm
cān u dilden kıuluñam devletlü sulṭānum benüm
'aql u şabr u cān u dil kıapuñda kıaldı dostum
ğam degül derd ü ğam[um]dur çünkü yārānum benüm
3. senden ayruyam velī hālümü i'lām étmege
kıanda iseñ érişür saña bu efgānum benüm
çünkü sevgüñ dilde imānumdur ölürsem daḡı
umaram kim gitmeye sīnemden imānum benüm
5. dağ-ı 'ışķ urup cerāḡat rāḡat étدی göñlümi
'ākıbet bu dil uşulī oldu dermānum benüm

304. 294^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 144.
nażīre-i ca'fer çelebī.

5 gören: görüp.
305. 294^a: Uşulī: *Dīvān*, g. 88.
nażīre-i uşulī.

5 göñlümi: cānumı. dil: derd.

306.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. mār-ı zülfüñden ḥalāş olmadı çün cānum benüm
bārī gel ḳurtar beni luṭf eyle sulṭānum benüm
géceler feryād édüp tā şubḥ olunca inlerem
n'içün eşitmez 'aceb feryād u efgānum benüm
3. tuş olaldan iniler bu murğ-ı dil çün 'andelīb
şol yüzi gül serv-ḳadd ü zülfi reyḥānum benüm
yüregüm biryān édüp bağrumı eylerdüm kebāb
bir dem ol maṭlūb-ı cān olsaydı mihmānum benüm
5. gel beni öldür ḥelāl olsun saña çok minnetüm
dostum bir kimse hergiz şormaya ḳanum benüm
saña lāyıḳdur şehā 'afv-ı ḥaṭā luṭf u kerem
nétekim cürm ü dilek sehv ü ḥaṭā şānum benüm
7. yandı cismüm cān u dil tutuşdı 'ışkuñ odına
gel bu yahyā ḳuluña raḥm eyle sulṭānum benüm

307.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ḳanı ol gün kim gelüp ol māh-ı ken'ānum benüm
gün gibi éde müşerref beytü'l-aḥzānum benüm
dīde-i ğam-dīdede uçar ḥayālī dā'imā
ġā'ib olalı nazardan ol perī-şānum benüm
3. ol meh-i bī-mihr te'sīr étmedi bir zerre āh
göklere çıḳdı egerçi āh u efgānum benüm
pāy-māl étدی hevāñ ile beni ğam leşkeri
raḥm ḳıl ben mūr-ı mazlūma süleymānum benüm
5. baḥr-ı nazmuma déye nazmī hezārān āferīn
ger şadef-veş gūş éde nazm-ı dūr-efşānum benüm

306. 294^b: Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
nazīre-i yahyā beg.

307. 294^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 4400.
nazīre-i nazmī çelebī.

308.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. baña cānān 'idde ol dërse urbānum benüm
n'ola bismillāh fedā olsun añā cānum benüm
gūsfend-i mürde-veş gözüm süzüp ayrān olam
kendü gelse ger beni urbāna cānānum benüm
3. an bahā olsun baña hem édeyin anum elāl
ger sürerse barmağıyla alnına anum benüm
kendüsine bende édüp gamdan āzād étmedi
ben ulın şād étmedi devletlü sulţānum benüm
5. bād ākümden sūrūrīyi götürsün dér imiş
bu adar 'izzet götürmez dostlar cānum benüm

309.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāğ-ı üsn içinde bir serv-i revānum var benüm
bir gül-i nev-reste bir şūh-ı cihānum var benüm
gonca-veş bülbüllerüñ ālını bilmez ol şanem
anuñ için vāy-ıla āh u figānum var benüm
3. dūd-ı āhumdan azer ıl dostum aţtuñ gelür
k'āsmānı nıl-reng éden duānum var benüm
ger yazar olsam şehā hecrüñde ālüm n'olduğın
defter ü dīvāna şıgmaz dāsitānum var benüm
5. vaşfiyem gerçi şehā vaşf édemezden sözümi
k'āteş-i şev-ıla yanmış bir zebānum var benüm

308. 295^a: Sūrūrī: *Dīvān*, g. 301.

naẓīre-i sūrūrī.

5 cān: şān.

309. 293^b: Vaşfī: *Dīvān*, g. 44.

nev'-i dīger ve baħr-i āher merħüm ve mağfur vaşfī goft.

1 bir şūh-ı cihānum: şūh-ı dil-sitānum.

310.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sîne-i şad-pārede dağ-ı nihānum var benüm
öksüzem qoynumda bir göynükli nānum var benüm
kimse görmesün déyü düşde hayālünî senün
halkı uyutmamağa āh u fiğānum var benüm
3. n'ola bāğ-ı 'ışqda hurrem olursam gül gibi
bir şacı sünbül boyı serv-i revānum var benüm
ben dēdüm la'l-i leb-i yāra varup derdüm eyit
dēdi söz söylemege aña ne cānum var benüm
5. āhiyā aña baña bāğ-ı cinān u kevşeri
kim lebi kevşer yüzi bāğ-ı cinānum var benüm

311.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yāra ne éy müdde'ī çok çok günāhumdan benüm
yüz çevürmez āyine rüy-i siyāhumdan benüm
éy kamer biñ yıldurur kim ölenün dérler günāh
gel berü öldür beni kaçma günāhumdan benüm
3. görinen yılduz degül yér yér delinmişdür felek
gün yüzünün hasreti-ile tîr-i āhumdan benüm
pādişāhum leşker-i miñnet şebî-hün étdügin
éşidesen bir gün āh-ı şubḥ-gāhumdan benüm
5. 'āşıkun bağrında zehr-ālūd hançer olduğın
qabrüm üstine gelen bilür giyāhumdan benüm
gözi öğrenmişdurur 'āşıkları öldürmege
éy necātî zulm gelmez pādişāhumdan benüm

310. 294^a: Āhî: *Dīvān*, g. 69.
naẓîre-i āhî çelebî.

4 varup derdüm: sözüñ varsa.

311. 294^a: Necātî: *Dīvān*, g. 378.
nev'i diğeri necātî beg.

1 günāhumdan: gün āhumdan.

312.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. déñ çenāra kim elin çeksün o şāhumdan benüm
yoḥsa yanar nār-ı āh-ı şubḥ-gāhumdan benüm
dā'imā şanmañ şafaḫdur görinen eflākde
belki od düşmiş yanar eflāke āhumdan benüm
3. görinen şebnem degüldür gül görüp gülzārda
ḫacletinden terledi gün yüzlü māhumdan benüm
ceyş-i ğamla şāh-ı 'ışkam nāleler ṭabl-ı raḫīl
n'ola ḫaldursa 'alem dūd-ı siyāhumdan benüm
5. bir iken düşmen iki étdi urup şemşir-ile
böyle ummazdum sürürī pādişāhumdan benüm

313.

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. maḫabbet āteşi yanar belā ocağıdur başum
egilmiş dūd-ı āhumdan duḫānıdur benüm ḫaşum
beyābān-ı ğam-ı 'ışkında sen ḫurşid-ruḫsāruñ
bulınmadı benüm sāyemden özge bir ayakdaşum
3. gözüm merdümlerine istedüm kim ağlayam ğamdan
niġarā yüzümi ol dem kızıl ḫana yudı yaşum
ḫayāl-i dürr-i dendānuñla ḫalmışdur şadef-mānend
sirişküm baḫri içinde benüm çeşm-i güher-pāşum
5. şafaḫ şanmañ daḫınur pāyına yāḫütđan ḫalḫāl
diler kim ola éy emrī 'arūs-ı dehr oynaşum

312. 294^b: Sürürī: *Dīvān*, g. 312.

naẓīre-i sürürī merḫūm.

3 ṭabl-ı raḫīl: ṭabl u nefir.

313. 295^a: Emrī: *Dīvān*, g. 337.

nev'i diġer emrī çelebī edirnevīdür mu'mmāda ve sāir fende mümtāzđur.

5 Bu beyit divanda 338 numaralı gazelde yer almaktadır.

314.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. maḥabbet šāh-bāzınuñ yuvasıdur benüm başum
görinür aşıyānında kanadı avcıdur kaşum
belā deştinde hem-pā gerçi sāyemdür baña lıkin
kalur aḥşām olıcaḥ ol daḥı olmaz ayaḫdaşum
3. izi tozına yüz sürdüm gönül gel aḡlama luḫf ét
ḡubār-ı rāh-ı cānānı gözümde yumasun yaşum
anuñ 'aynına sen bir kaḫrece gelmezsin éy deryā
dilün uzatma ḡāfil çaḡlama çeşm-i güher-pāşum
5. degül encüm bezer her géce altun ḥall-ile ḥaddın
diler kim ola éy **emrī** 'arūs-ı dehr oynaşum

315.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. maḥabbet ḡahramānınuñ ḡurılmış yayıdur kaşum
dikilmiş tır-i 'ışkına nişān-ḡāhı durur başum
ḡayāl-i dürr-i dendānuñ düşelden baḫr-ı eşküme
cihānı ḡarḡa vérmişdür benüm çeşm-i güher-pāşum
3. olurdı gözlerüm aydın ḡabībün ḡāk-i rāhıyla
eger ta'cıl édüp anı gözümde yumasa yaşum
günüm toḡar sitārem yoḡ beyābān-ı ḡam-ı 'ışḡda
yürürem olmadı sāyem daḥı bir gün ayaḫdaşum
5. degül gök āsmānīler géyüp zerrīn ḡabālarla
diler kim ola éy **muḡyī** 'arūs-ı dehr oynaşum

314. 295^b: Emrī: *Dīvān*, g. 338.
ve lehū eyzan.

3 gönül: gözüm.

315. 295^b
naḡire-i muḡyī.

316.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. senüñ ka'be cemālününden bulur merve şafā kıblem
taþuñsız bī-beķā 'ömre görem néce baķa kıblem
cemālün 'id-i ekberdür anuñ ķurbānıdır 'uşşāk
zenahdānuñ çü zemzemdür ĥadüñ nūr-ı ĥudā kıblem
3. ķapuñda nūr görmemiş günehlü ĥācīlar gibi
beni maĥrūm gönderme cemālün göster a kıblem
menār-ı ka'bedür ķaddün ĥabeş ĥālün bilāl olmuş
ķaşuñ miĥrābına ķāmet ķılır cāna şalā kıblem
5. éderken ka'be kūyında taṣāf-ı sa'y-ile 'uşşāk
pür oldı na'ra-i lebbeyk ile 'arşa şadā kıblem
yüzün beytül-ĥarām olmuş ala gözler imām olmuş
cemā'at oluban ķılmış aĥibbā iķtidā kıblem
7. şabāyī zülf-i müşgīnün ģamından cān revān étđi
ġarībe ka'be örtisi sezā olmaz mı a kıblem

317.

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün
ĥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. vaşluñı vérme cāna begcügezüm
şatma cānı cihāna begcügezüm
gerek öldür beni gerek dirgür
ķul senüñdür baña ne begcügezüm
3. der-miyāndur dü 'ālemün varı
seni bir kez ķuçana begcügezüm
ķuluñuz devletünde ĥoş geçelüm
böyle ķalmaz zamāne begcügezüm
5. ca'fer'ün ķaşdı vaşf-ı ĥüsnüñdür
şi'r arada bahāne begcügezüm

316. 295^a:
nev'-i dīġer ez an merĥūm ve maġfūr şabāyī beg goft raĥimehu.
317. 295^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 129.
nev'-i dīġer merĥūm ca'fer çelebī.
3 varı: cānı

318.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafif + + - - / + - + - / + + -

1. cevri çoğ étme cāna begcügezüm
kıyma ben nā-tüvāna begcügezüm
gider oldum ben ağlasam yaraşur
gam bañadur saña ne begcügezüm
3. ğarazum saña bir maḥabbetdür
'ışk da bir bahāne begcügezüm
baña étdüklerüñ bulursın hep
ķomaz anı zamāne begcügezüm
5. gel **mu'īdiye** ḥışm-ıla bakma
öldürüp girme ķana begcügezüm

319.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafif + + - - / + - + - / + + -

1. gözlerüñ girdi ķana begcügezüm
hey dé ol ḥün-feşāna begcügezüm
kāfirem éşigüñ tozını şehā
vérür-isem cihāna begcügezüm
3. bu zamāndur güzellüğüñ çağı
olmadı mālīkāne begcügezüm
mey-fürūşa eger ki gitmez iseñ
bārī gel işde ḥāne begcügezüm
5. **ḥālišī** derdinüñ devālarını
şordı la'lüñ şorana begcügezüm

318. 295^a
naẓīre-i ca'fer çelebī.[Gazel Mu'īdiye ait]

319. 295^b
naẓīre-i ḥālišī.

HARFÜ'N-NÜN

320.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül murğı ne raḥm umarsın ol şayyāddan
kim şafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan
çün ki taḫdīrūñdür iş āḫerden efgān eyleme
ḫükm-i sulṫāndur siyāset aḫlama cellāddan
3. gönlümüñ levḫinde oḫurdum elif ḫaddın revān
ben daḫi bir tōḫru ḫarf öğrenmedin üstāddan
devletinde ḫüsnüñüñ dād eyle éy şāḫ-ı cihān
ki anca devlet-ḫāneler vīran yatur bī-dāddan
5. dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan şaḫın
kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan
sür ḫapuñdan tek beni bir görme bir nā-cins-ile
biñ kez ölmek yég cihanda bir yaramaz addan
7. şām-ı zülfüñ mışr-ı ḫüsnüñden çevirdi ise yüzün
aşma ol miskīni kim yañlış döner baḫdāddan
ḫanda bilsün ol ki aḫmed yér şeker-şīrin ḫamın
şīr uman şīrine ne şūr-i dil-i ferḫāddan

321.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül feryād édüp dād umma ol bī-dāddan
ḫükmi çün sulṫān éder aşşı nedür feryāddan
ol ki yıllar geçdi ve bir dem beni yād étmedi
kendü yıllardur ki bir dem gitmemişdür yāddan
3. dil ser-i kūyuñ ḫoyup étmez heves dāru's-selām
her kişīye kendü şehri yég gelür baḫdāddan
dil éder çāḫ-ı zenaḫdānuñda ḫamzeñden ḫazer
ḫabs içinde nétekim ṫutsaḫ olan cellāddan

320. 296^a: Aḫmed Paşa: *Dīvān* g. 241.

sulṫān meḫemmed ḫān'a vezīr olan veliyyü'd-dīn oḫlı aḫmed paşa.

321. 296^a: Nizāmī: *Dīvān*, g. 89.

naḫire-i nizāmī.

5. éy **nizāmī** itleri ular raķibi ĥod n’olur
āşinādan ĥayr gelmez ne umarsın yaddan

322.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her şadā kim zāhir olur tīşe-i üstāddan
bir eşerdür taşda ĥalmış nāliş-i ferhāddan
ruĥları şem‘ine cān yakmaĥda éy pervāne sen
baña şāgird ol ki dەرler şan‘atı üstāddan
3. ne biter dērseñ gönül ĥaddinden ol sīmīn-berüñ
kimse bir yemiş degüldür serv-ile şimşāddan
şandılar ĥopdı kıyāmet taĥlar ĥaldurdu baş
dilberüñ küyında olan nāliş ü feryāddan
5. biñ raķībüñden geçer dil bir seg-i küyuñ görüp
kişiyе bir āşinā yégdür hezārān yaddan

323.

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ĥoĥ cefālar érişüpdür baña sen bī-dāddan
her biri ĥāṭırdadur kim gitmez éylük yāddan
gécelerde ĥarĥ üzre görinen şekl-i hilāl
şem‘-i bezmüñ şu‘lesidür kim egilmiş bāddan
3. küh şanmañ görinen yer yer ki uyĥudan zemīn
uyanup baş ĥaldurupdur nāliş-i ferhāddan
şīve vü nāzı güzeller senden ögrense n’ola
şan‘at lāyık budur kim göreler üstāddan
5. ‘āşık olup bāĥ-ı ĥaddüñ yādına éy lāle-ruĥ
gögsine çekmiş elifler sāye-i şimşāddan
yār ile hergiz **revānī** olımadum āşinā
ben faķiri ‘ışık işi kesdi bilişden yaddan

322. 296^b: İbn-i Kemal: *Dīvān*, s. 155.
nażire-i kemāl paşa-zāde.

323. 296^a: Revānī: *Dīvān*, g. 258.
nażire-i revānī.

324.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. merḥamet umma göñül bu gerdiş-i bî-dāddan
kimse ma'mūr olmamışdur bu ḥarāb-ābāddan
zaḥm ururken bî-sütünüñ bağrına oldı 'iyān
zıkr-i şīrīnūñ şadāsı tīşe-i ferhāddan
3. zülfüñüñ dāmına düşmiş göz karasıyla göñül
murğ-ı zīrek ḥavf éder çün merdüm-i şayyāddan
seyl-i eşkümlle cihān şahını pür olmasun déyü
kırpügüm sedd oldı 'aynüm devrüne pölāddan
5. ol ḥayālīyem ki oldum 'ışk ile bî-nām u neng
'ummānuz idrāki ben rüsvāy-ı māder-zāddan

325.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'īd-i vaşluña érişsem ğam yémezdüm cān için
bu meşel meşhürdur erkek koyın qurbān için
leblerüñ nūşīrevān zülfüñ durur zencīr-i 'adl
kimse démez zulme māyil sen meh-i tābān için
3. ad için ölmüşleri ihyā éder 'īsī-lebüñ
her kişi cānlar vérür 'ālemde ad u şan için
sen kamer-ruḥsār için hercāyī dérlerse n'ola
anca sözler söylenür ḥorşīd-i nūr-efşān için
5. dōstlar görsün revānī'nüñ bu ğarrā nazmını
bir yeñi üslüb peydā eylemiş yārān için

324. 297^a: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 314/32.

naẓīre-i ḥayālī beg.

2 zaḥm ururken: zaḥm éderken.

325. 296^b: Revānī: *Dīvān*, 261.

nev'i dīġer ve baḥr-i āḥer revānī çelebī fermāyed.

1 koyın: kuzu.

326.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dür döker çeşmüm dem-ā-dem sen leb-i mercān-içün
zerd olupdur ruḥlarum sen sīm-ten cānān-içün
günde biñ kez öldürürsin miḥnet-ile rāzīyam
dostum va'llāhi ben ḡam yemezem bir cān-içün
3. la'l-i cān-baḥşuñ sikender görse éy hıẓr-ı zamān
'azm-i zulmet eylemezdi çeşme-i ḡayvān-içün
baş açuḡ yalıñ ayak her gün ṭolanur kūyuñı
bir ışıkdur dédiler ḡurşīd-i nūr-efşān-içün
5. dilberi yolında vechī ḡāk olursa n'ola kim
şimdi mi cān vérdi 'āşıklar güzel cānān-içün

327.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi kim bülbül sever her dem gülüñ bir tāzesin
sen baña éy ḡonca-leb her berg-i gülden tāzesin
bülbül-i şūrīdenüñ ḡuş eylemezsın nālesin
éy gül-i ter diñlemezsın bülbülüñ āvāzesin
3. bir büt-i sengīn-dilüñ 'ışkında cān vérdüñ déyü
ḡabrüñüñ üstindeki mermerde 'ömrüm yazasın
her gedānuñ ḡaddine géydürme 'ışkıñ cāmesin
kim bu zībā-ḡil'atuñ bozduñ hemān endāzesin
5. érmez ol māhuñ ḡulaḡına fiḡānum āḡiyā
gerçi āhum iñledür çarḡuñ der ü dervāzesin

326. 296^b
naẓīre-i vechī çelebī goft.

327. 296^b: Āḡī: *Dīvān*, g. 88.
nev'-i dīḡer ve baḡr-i āḡer āḡī çelebī.

328.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi éy meh sen dahı gül-berg-i terden tāzesin
bülbul oldur kim seve her dem gülün bir tāzesin
hil'at-i 'ıřkuñ benüm haddüm degül géymek řehā
bir gedāyam yég-durur bilmek kişi endāzesin
3. ger ölem derdiyle ol her-cāyünün ben éy refiķ
luřf édüp seng-i mezārum üzre hālüm yazasın
hārlardur hem-demün nālem eşitmezsın benüm
gülsın ammā diñlemezsın bülbulün āvāzesin
5. gönli řehristānı vaşfinün açılmaz āh kim
leşker-i ğam tıtdı éy dilber der ü dervāzesin

329.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. def⁶-i nār-ı ğam édersem dil-i biryānumdan
baş çeker āteř-i miñnet yine bir yānumdan
kūh-ı miñnetde olur her biri bir lāle-i derd
ķatře ķanlar ki tamar dīde-i giryānumdan
3. dil-i şad-pāreme nisbet çıkar éy gül her dem
şerer-i nār-ı ğamum çāk-i giribānumdan
řām-ı fürķatde ķara baştum-ıla geçdi günüm
érmedi müjde-i vaşl ol meh-i tābānumdan
5. ölse biñ derd-ile geçmez bu **zamiri** senden
n'ola ger geçdi ise tır-i ğamuñ cānumdan

328. 296^b: Vaşfı: *Divān*, g. 60.
naşire-i sinānı fermāyed [Gazel Vaşfıye ait.]

3 bir: ben.

329. 297^a.
nev'-i diđer ve bařr-i āřer merhūm remmāl zamiri fermāyed rařimehu.

330.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. vāz gelsem baña 'ayb eyleme cānānumdan
gāh olur şöyle ki bī-zār olurın cānumdan
'arz-ı hāl eylesem ol yāra döner yüz çevürür
néce hoşnūd olayın gerdiş-i devrānumdan
3. bezm-i gam muṭribinüñ sāz-ı nevāsın ne bilür
ne-y'dügüm añlamayan nāle vü efgānumdan
hāṭırum şorma gel éy ehl-i selāmet añla
ne belā çekdügümi hāl-i perişānumdan
5. mā-cerā-yı dil-i gam-dīdemi bir bir diñle
kaṭre kaṭre dökilen dīde-i giryānumdan
ağlayup şem' gibi hālüme yanar yaqılur
her ki ishāk okıya defter ü dīvānumdan

331.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. néce bir hūn dökeyin bu dil-i biryānumdan
yā néce besleyeyin gamzelerüñ yanumdan
kesse mıkrāz-ı gamuñ başum eger şem' gibi
néce bir baş çıka şevk ile girībānumdan
3. néce bir gayr ile sen büseye bāzār édüp
beni bī-zer déyü bī-zār édesin cānumdan
pistenüñ ağzını şöhetde bıçaqlar açamaz
bir söz açılsa benüm gonca-i handānumdan
5. sen gül-i cennet iseñ ben de çemen bülbüliyem
el çek éy serv-i revān gel bir avuç kanumdan

330. 297^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 196.
nazîre-i ishāk çelebî.

331. 297^b: Necâti: *Dīvān*, g. 425.
nazîre-i necâti beg. şu 'arānuñ ulusıdır. rahimehullāh.

1 yā néce: néce bir.

3 édüp: tutup.

5 çıkardı: giderdi.

yérüm édinmiş iken sürdi çıkardı kapudan
bunu ummazdı **necātī** kulu sulţānumdan

332.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yanayın yanuma gel sīne-i sūzānumdan
derd-ile ağlayayın dīde-i giryānumdan
baña yérden göge zulm oldu ħorōs-ı ‘arşuñ
uyġusu uçdı bu şeb nāle vü efgānumdan
3. göre her yanımı ‘ışķ āteşi biryān étđi
etimi yéđi benüm ġam daġı bir yanumdan
merġamet eyler-idüñ görseñ anı geñ yaķadan
sīnemüñ göynüġüñi çāk-i girībānumdan
5. **zātīyā** pādşeh-i milket-i ‘ışķ olduġımı
bildiler ħalk-ı cihān defter ü dīvānumdan

333.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. beni men‘ eyleme nāşīġ yūri cānānumdan
göz göre ayrılayın mı varayın cānumdan
ġasteyem yār benüm derdüme dermānumdur
hey meded öldüm ayırmañ beni dermānumdan
3. sāye-veş ħāk ile yeksān olayın yanında
tek cüdā düşmeyeyin serv-i ħırāmānumdan
mest-i ‘ışķ olduġımı néce nihān eyleyeyin
görünür dāġlarum çāk-i girībānumdan
5. ħālümi añladılar āh-ı ciger-sūzumdan
bildiler yandüġümü nāle vü efgānumdan

332. 297^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1089.
nazīre-i zātī.

1 anı: eger.
333. 298^a: Şem‘ī: *Dīvān*, g. 130.
nazīre-i şem‘ī dede.

1 nāşīġ: zāhid.
5 yandüġümü: ne‘ydüġümi.

şem‘iyā dil uzadup her géce eflāki yaķar
nār-ı āhum ki çıkar sīne-i sūzānumdan

334.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. felek ayırdı beni derd-ile cānānumdan
hāzer étmez mi ‘aceb nāle vü efgānumdan
oda yandırmasa bir şu‘le-y-ile nüh-felegi
ne biter āteş-i āh-ı dil-i sūzānumdan
3. ben ne hācet ki kılam dağ-ı nihānum şerhin
‘ākıbet zāhir olur çāk-i girībānumdan
hāķ bilür yār degül cān u dilümden gā’ib
n’ola ger gā’ib ise dīde-i giryānumdan
5. éy **fużülī** ğam-ı hecr ile perīşāndur hāl
kimse āġāh degül hāl-i perīşānumdan

335.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. şem‘-veş başumı kesseñ ten-i sūzānumdan
yine bir baş çıķa şevķ-ıla girībānumdan
rüz u şeb şem‘ gibi şāyim ü ķāyim olalı
dūr olmadı gönül meclis-i cānānumdan
3. yüzi āğ ola ki her şeb bile yanar yaķılır
şubha dek ayru degül şem‘ benüm yanumdan
şem‘ mihrāba geçüp hāķķa tazarru‘lar éder
başına od yaķup ol mihr-i dirāşşānumdan
5. mūmdur **fevrī** bilen şi‘rūmi ol olmayıķ
kime yanam yaķılam şem‘-i şebistānumdan

334. 298^a: Bu gazel yayınlanan divanda yoktur.
nażīre-i fużülī.

335. 298^a.
nażīre-i fevrī.

336.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ağlamazdum şanemā dīde-i giryānumdan
yağmasa āteş-i ḥasret dili her yanumdan
bulmaz-ıdı ecel pīrehenüm içre beni
işte yatur démise nāle girībānumdan
3. érdügi kişiyeye yanup yağılurmuş tīrūñ
yérim od étdi déyü sīne-i sūzānumdan
zaḥm-ı peykānuñ-ıla ten néce rāḥat olsun
dil olup ağız açar her biri bir yanumdan
5. ḥasret-i la'l-i nigār-ıla 'iyānī hergiz
dest-i ğam gitmedi bir laḥza girībānumdan

337.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. od çıkar āh édicek sīne-i sūzānumdan
қан gelür ağlayıcağ dīde-i giryānumdan
ayağ altında beni dīv-i ğam étdi pā-māl
mūr-veş ayru düşelden o süleymānumdan
3. cān bula cism-i remīm ol leb-i 'īsī-yi zamān
uğrayup kabrūme ger geçse ne dem yanumdan
ağlasam derdle bir laḥza eger ola ḥacil
yedi deryā bulanur eşk-i firāvānumdan
5. re'yī öldürdi beni ol gözi ḥūn-rīz dirīğ
n'édeyin çekmedi el ol bu bir avuç қанumdan

336. 298^b.
naẓīre-i 'iyānī

337. 298^a.
naẓīre-i re'yī.

338.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. māle meyl étmez bulan genc-i kanā'at 'ālemin
mülke bakmaz seyr éden hergiz ferāgat 'ālemin
bir olan dildār-ıla aġyārdan pāk eylemez
néçeler bulmuş-durur her keşretde vaḥdet 'ālemin
3. āsitān-ı yāri me'vā édegör var öl diril
bulmağ isterseñ eger dünyāda vaḥdet 'ālemin
'ālem-i ma'nide olurduñ ḥaberdār éy göñül
kalmayup zāhirde terk étsen bu şüret 'ālemin
5. şan ḥalilullāhdur kim gülşen oldı nār aña
éy selīkī buldı dil fürkatde vuşlat 'ālemin

339.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şu'le kim zāhir olur bu āh-ı āteşnākden
güiyā bir lāledür kim baş çıkarmış ḥākden
kāmētüm ġamdan kemān olursa ṭañ mı kim baña
çarḥ oğı gibi yağar tīr-i kazā eflākden
3. çāk çāk oldı ciger yandı derūnum lāle-vār
çıkdı süsenler gibi dūd-ı dilüm her çākden
pīrlükde sā'il olmuş şol ağarmış gözlerüm
ayağūñ altında unutma bir avuç ḥākden
5. şorma āhī 'ışk ḥālinden faḳīh-i şehre kim
ma'rifet gelmez bilürsin degme bir etrākden

338. 297^b. Selīkī: Selīkī ve Şiirleri, g. 50.
nev'i diğer ve baḥr-i āḥer selīkī fermāyed raḥimehu.

5 kim: ki.

339. 298^b. Āhī: *Dīvan*, g. 84.
nev'-i diğer ve baḥr-i āḥer ez an āhī çelebī.

1 şu'le kim zāhir olur: sinede her şu'leler.

5 bir etrākden: bī-idrākden

340.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. baş çıkardı lāleler şanmañ derün-ı hākden
cā-be-cā kanlar döküldi dīde-i nem-nākden
ebr-i bārān-ı muḥabbetdür ki peydā eyledi
görinen mūlar degüldür sīne-i şad-çākden
3. éy müneccim ol meh-i nā-mihr-bāndan vér haber
kim şorar senden rumūz-ı encüm-i eflākden
ol lebi yāķūt-ıla gül-geşt-i bāğ u rāğ édüp
baķma yüz göstermesin āyīne-i idrākden
5. ḫaķķ-ıla ol ḫaķla gel māsivāyı terk kııl
yoķsa éy şūfī ne ḫāşıl tāc-ıla misvākden
cāhī terk étme şaķın sevdā-yı zūlf-i dilberi
ḫavf édüp ya'nī fülān ibn-i fülān etrākden

341.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bağrumuñ yanduşına beñzüm şarusıdur nişān
éy yüzi gül lā-cerem kūyuñda olur za'ferān
ķoşma zūlfüñ çeşmüñe kıyma giriftār olana
ādem ölür vérme ol cellād eline rīsmān
3. şaķınur iki gözümnden dil seni sırrı bu kim
küllü sırrın cāveze'l-isneyni şā' olur 'ayān
zūlf ü ruḫsāruñ ıraķdan görünür baña yaķın
néte kim géce-ile āteş şu'lesi gündüz duḫān
5. kaşınıñ yayı ele girmez tutuñ kirpik oķın
toğru tutulmayıcaķ egri bulunmaz bī-gümān
zūlf-i 'anber-bār ile yār ister örte ruḫların
hiç ola mı şem'-i rüşen perde-i şebde nihān

340. 299^a.

naẓīre-i cāhī beg prizne nām kaşabadandır siyāvuş paşa ḫazretlerinüñ muşāḫibidür.

341. 298^a: Necātī: Dīvān, g. 406-407. [406 ve 407 numaralı gazellerin beyitlerinden oluşmaktadır.]
nev'i diğeri ve baḫr-i āḫer necātī beg.

1 kūyuñda: küynükde.

3 [= İkiyi (kişiyi/dudağı) aşan her sır yayılır.]

7. çünkü hâlişdür necâtînin yoluñda kalbı yok
néce bir seng-i cefâ ile édersin imtiḥân

342.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cism-i ḥakīde hemān éy қаşları müşkīn-kemān
қaldı kūyuñda nişān için bu birkaç üstüḥān
қаşuñ üzre ḥāl-i 'anber-bāruñı dér seyr éden
bir hümādur 'arş-ı a'lā üzre tutmuş āşiyān
3. dostum mest olmayınca varımadum kūyuña
ayaқ ayaқ eyledüm gökler yüzine nerdbān
şerḥa çekseñ serverā sīnemde her bir yarayı
ḥālüm i'lām étmege sen şāha olur bir zebān
5. ḥayretī bī-çāreyi öldürdi tiğ-ı hecr-ile
el-amān ol gözleri cellād elinden el-amān

343.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. қаtre қаtre der içinde ebrū-yı 'anber-feşān
çevre almışdur hilāli encüm-i seyyāre şan
'ışkuñı fāş étmedüm nār-ı şafaқla kızdurup
tās-ı çarḥı başuma géydürdi cellād-ı cihān
3. ḥayrete varmış görüp қaddūñ nihālin serv-i bāğ
öldi déyü қаşlar eyler başı ucında fiğān
ğabğabuñ çāhı degül bennā-yı kudret eylemiş
қаşr-ı ḥüsnüñ güşesinde murğ-ı cāna āşiyān
5. ay başında māh-ı nev şanmañ görinen emriyā
tālib-i dünyāya barmaқ gösterür devr-i zamān

342. 298^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 352.
naẓīre-i ḥayretī.

343. 299^a: Emrī: *Dīvān*, g. 359.
naẓīre-i emrī çelebī fermāyed.

1 der: dürr.

2 cihān: zamān.

5 zamān: cihān.

344.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cā be-cā éy sim-ten cismümde dağ-ı hün-feşān
aṭlas-ı zerd üstine altun beñeklerdür hemān
şāh-ı 'ıṣkum oldı āfāk içre éy hürşid-ḥad
dūd-ı āhum üstüme bir lāciverdī sāye-bān
3. gitdi nālem 'arş kändilin çıqup uyarmağa
dūd-ı āhum anuñ öñince götürdi nerdbān
yérde gökde zerrece şabr u qarārüm kalmadı
görmeyelden gün yüzüñi éy meh-i nā-mihrbān
5. éy **figānī** bu géce sevdā-yı zülf-i yār ile
dūd-ı āhum başın alup göklere oldı revān

345.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāğ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir cüvān
serve beñzetdüm ki var başında anuñ āşiyān
ben zenaḥdānuñ çehinden nécesi bulam necāt
kim bu çāhuñ 'umqına hergiz érişmez rīsmān
3. dāne-i eşkümden artuq görmedüm dirhem yüzün
dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsmān
katı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
kanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān
5. her seher yére ḥavādiş murğını uçurmağa
murğ-ı māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān
rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān
7. éy **mesīhī** gördi maqşūduñ-durur būs u kinār
anuñ-içün gizlenür senden dehānıyla miyān

344. 299^b: Fiğānī: *Dīvānçe*, g. 63.
naẓīre-i fiğānī el-merḥūm.

345. 299^b: Mesīhī: *Dīvān*, g. 181.
naẓīre.

346.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ger édersem add ü ruhsāruñ yolında cān revān
bitiser sīnümde sīnem üzre serv ü ergavān
şöyle ayrān étđi addüñ servi éy leylī-ırām
kim başında yaptı mecnūn gibi uşlar āşiyān
3. cīm zülf ü mīm fem bālā elifsin urra lām
sende olmuşdur cemāl-i ālī-ı bī-ūn 'iyān
ğāyet uzun geldügi-y'ūn merdüm-i bīmāra şeb
gözlerine zülfī uş olduğa a' eyler revān
5. nad-i dil gīsūlarında arc olur dédüm dédi
gécelerde arc éderler nad-i albí bī-gümān
meclisünde ālī olmazsa asūd olmaz 'aceb
ūn meşeldür kim eşek başınsız olmaz bostān
7. éy nizāmī üsn içinde ol cefā-ū dilberüñ
eksügi 'āşıklara mihr ü maabbetdür hemān

347.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. meh degüldür görinen éy āfitābum āsmān
şeb-külāhın tīr-i āh-ı 'āşıa dikdi nişān
ablalardur mihr ü meh altunlı andīller nücüm
tīr-i āh-ı 'āşıa ta'lim-āne āsmān
3. külegi gün yelkeni ebr āhumuñ düdı direk
bar-ı eşküm içre şāhā bir gemidür bu cihān
gök gök étdüñ an bulaşmış cism-i zerdüm aş-ıla
anuñ için dérler éy meh baa mīr-i 'āşıān

346. 300^a: Nizāmī: *Dīvān*, g. 88.
nazīre-i nizāmī.

347. 300^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1014.
nazīre-i zātī fermāyed.

1 andīller: fındıqlar.

3 şāhā: cānā.

4 meh: şeh.

5. rāh-ı kūy-ı yāri zeyn étdüm şerār-ı āh-ıla
ol ʔarīkuñ ‘aksidür **zātī** felekde kehkeşān

348.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çeşm-i pür-ḥūnumda ebrūñuñ ḥayālī bī-gümān
māh-ı nevdür kim şafaḫ içinde olmışdur ‘ayān
öliceḫ ḫanlı yaşumdan çihre-i zerdüm benüm
bitüre ḫāk-i mezārum üzre mīr-i ‘āşīḫān
3. serv ü gül şanma görinen ḫadd ü ḫaddüñ yādına
şinesine daḡ urup çekdi elifler bostān
yazmaḡ-içün ḫāme-i tīrūñle miḫnet nāmesin
sürḫ-ıla zaḫmum devātı pürdür éy ḫaşı kemān
5. rāvī éltürse ḫaramana **ḫayālī** şī‘rūñi
bula nazm-ı ruḫ-baḫşuñdan **nizāmī** tāze cān

349.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çıḫmaya sevdā-yı ḫaḫḫuñ başdan éy ārām-ı cān
üstüh^vān-ı göñlüm içre mūrlar ḫutsa mekān
daḫı şaḫrā-yı vücūda başmadın mecnūn ayak
yapmış-ıdı başuma murḡ-ı maḫabbet āşiyān
3. ‘āşīḫ iken sen lebi şīrīn şacı leylīye dil
yoḡ-ıdı ferḫād u mecnūndan daḫı nām u nişān
şubḫ-veş çāk-i girībān eyledüm éy māh-rū
daḡ-ı mührūñ sīnem üzre gün gibi oldı ‘iyān
5. yeri gögi eşḫ ü āhumla ser-ā-ser ḫolduram
éy **selīḫī** yār isterse eger ‘ışḫa nişān

348. 301^b: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 301/7.
nazīre-i ḫayālī fermāyed.

349. 301^b: Selīḫī: *Selīḫī ve Şiirleri*, g. 46.
nazīre-i rahmī çelebī [Gazel Selīḫīye ait.]

1 göñlüm: kellem.

350.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. na'l-i esbi kıanlu yaşum içre yāruñ bī-gümān
māh-ı nevdür kim şafaķ içinde olmuşdur 'iyān
oķlaruñla zeyn édelden sīnemi éy kıaşı yā
bülbül-i dil güyiyā ney içre étdi āşiyān
3. ĥať mıdur bu şafħa-i nūr üzre yā kilik-i ezel
ĥübluķtuğrāsını misk-ile kılmışdur nişān
dil lebüñden büse alurken éder zülfüñ hücum
gerçi dérler şu içerken ādemi şoķmaz yılan
5. rüy-ı zerdüm sürĥ-ı ekşümle müzeyyen olalı
rahmiyā oldum belā bāğında mīr-i 'āşıkān

351.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ĥadeng-i ġamze-i mestüñle sākī sīne-çākem ben
demidür şun lebüñ cāmın be-ġāyet derdnākem ben
yolında öldüğüme ağlamazdum dilberüñ herġiz
mezārum üzre bir kez uğramaz āna helākem ben
3. éderseñ ĥāk-i pāyuñ tütüyā bu çeşm-i giriyāna
benüm iki gözüm luţfuñ-durur yoĥsa ne ĥākem ben
döküp gözyaşların derdüñle zār u nā-tüvān oldum
cihān bāğında éy serv-i revānum şan ki řākem ben
5. n'ola ālüde-dāmān olsa şāhum **kātibi** bendeñ
bi-ĥamdi'llāh bilür 'ālem senüñ 'ışķuñda pākem ben

350. 302^a: Raĥmī: *Dīvān*, g. 148.

nażīre-i raĥmī
351. 299^b
nażīre-i kātibi.

352.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cefā tıǵıyla cānā lāle gibi sīne-çäkem ben
oñılmaz derde düşdüm daǵuñ-ıla derd-nākem ben
güle baqar yüzine dāyimā aǵyāruñ ol gül-ruḡ
baña ḡıṣm-ıla baqmaduǵına aña helākem ben
3. yoluñda ölmege cānlar vérürdüm zevḡ u şevḡ-ıla
yoluñda nā-geh öldi déyeler saña ne ḡākem ben
göñülde қаtrece ālāyiş-i nā-pākluǵum yoḡdur
olaldan 'āşıḡ-ı dīdār aqar şu gibi pākem ben
5. n'ola şādıḡluǵum bilse benüm ḡurşīd-i raḡşānum
şeḡer gibi anuñ mihrinde **bāḡī** sīne-çäkem ben

353.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ben umardum ki baña yār-ı vefādār olasın
kim dér-idi ki seni böyle cefākār olasın
hele sen қа'ide-i cevrde eksüg qomaduñ
dostluḡ ḡaḡḡı ise ancaḡ ola var olasın
3. ne revādur ki gele qatlu dilüñde acı söz
sen ki bu mışr-ı melāḡatde şeker-bār olasın
sen çıkarduñ beni zülfe uyuban başdan éy dil
göreyin ben seni bu yolda ki ber-dār olasın
5. şimdi bir ḡāldeyüz ki ilenen düşmenine
dér ki **mihrī** gibi sen daḡı giriftār olasın

352. 299^b: Bu gazel yayımlanan divanda yer almamaktadır.
nazīre-i bāḡī.

353. 299^b: Mihrī: *Dīvān*, g. 124.
nev'-i dīger ve baḡr-i āḡer ez an mihrī ḡātun fermāyed.

1 kim dér-idi ki seni: ne bileydümki begüm.

3 Bu beyit divandaki gazelde yoktur.

4 zülfe uyuban: zülfine uyup | ben seni: sen daḡı.

5 ḡaldeyüz: ḡaldeyem | giriftār: siyeh-kār.

354.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bu cihān içre kim olam ki baña yār olasın
yarlıq işi tamām oldı hemīn var olasın
sen ki gülzār-ı cinānuñ gül-i nev-restesisin
ne revā ola ki her hār u hasa yār olasın
3. beni āzāde iken 'ışka giriftār étdüñ
göreyin sen de benüm gibi giriftār olasın
bed-du'ā étmezem ammā ki hudādan dilerem
bir senüñ gibi cefākāra hevādār olasın
5. éy **gamī** nāle vü zār ile ölürseñ yéridür
saña kim dérdi ki her bir güzele yār olasın

355.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. otāğ-ı mihrüñe karşı dikelden tūğ-ı āhı ben
göze göstermezsin bir zerre pādişāhı ben
hışār-ı çarhı ceş-i āhum aldı déyü germ olmam
kuluñam gerçi oldum yédi iklīm pādişāhı ben
3. éşigüñ ka'be-i ehl-i şafādur merve haqqı'yçün
görelen secde-i şükr eyledüm ol secde-gāhı ben
tağındı nāleden zill ü şu'lelerden tūğ-ı zerrīni
anuñ öñince şaldum şeh-süvārüm peyk-i āhı ben
5. üşelden mūr-ı 'ışkı başuma sultān süleymānuñ
şanasın géymişem semmürdan bir şeb-külāhı ben
yüzüm üzre ayağı başduğı yerler durur kaldı
gözüm şanmañ ser-i küyında oldum hāk-i rāhı ben

354. 300^a.

nažire-i gamī.

355. 300^a: Enverī: *Dīvān*, g. 189.

nev'i diğer ve baħr-i āher ez an enverī fermāyed raħimehullāh.

3 öñince: ardınca.

7. yüzini görmeyelden enverî küffâr-ı gam içre
ser-i şancâğ-ı islâmı şanurdum gökde mâhı ben

356.

mefâ 'ilün mefâ 'iün mefâ 'ilün mefâ 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. mey içdüm yâr ile oldum cihānuñ pâdişâhı ben
günâha şayma eylersem bunı geh geh ilâhî ben
başumda şu 'le-i âhum şanasın altun üsküfdür
o şâhı rûmuñ oldum devletinde bir sipâhî ben
3. iki gözüm gibi her dâğ bir gözdür bu cismümde
ki kıan ağlarlar ańsam ağlasam her dem o mâhı ben
gözümüñ yaşı çoğ olsun ki merdüm-zâdelik eyler
deminde kıurı varmazam çü varam yâra gâhi ben
5. hışâr étse bedenler kıal 'asın ceşş-i gam-ı devrân
dilâ meyḥâne burcın eylerem anuñ penâhı ben
sürürî çün günehkâra olur rahmet benümdür ol
şarâb içüp güzellerle çoğ étdüm her günâhı ben

357.

mefâ 'ilün mefâ 'iün mefâ 'ilün mefâ 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. çalup kūs-ı melâmet çünki dıkdüm dūd-ı âhı ben
belâ iklîminüñ olsam 'aceb mi pâdişâhı ben
nişânın bulmadılar éy gönül ol serv-i meh-rünuñ
yéri gögi bir étdüm gönderüp eşk-ile âhı ben
3. şanemler zülfi sevdâsıyla düşdüm devr-i hicrâna
ne kıara günlere kıaldum bu dünyâda ilâhî ben
éşigi itlerinden şayılınca çok elem çekdüm
felekde hıdmet-ile bulmuşam bu 'izz ü câhı ben

7 şanmañ:şanma.

356. 301^b: Sürürî: *Dīvân*, g. 353.
nażîre-i sürürî.

9 Mahlas beyti yazılmamış. Divandan alındı.

357. 301^b:
nażîre-i 'ulümî.

5. gubārum n'ola kühl-i biniş olsa çeşm-i ağıyāra
'ulūmī ol boyı servüñ çün oldum hāk-i rāhı ben

358.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. otāk-ı 'arş öñinde dikdim éy şeh tūğ-ı āhı ben
gülām-ı 'ışkı olup oldum cihānuñ pādişāhı ben
édeydüm éy şeh-i sīmīn-beden yaqsa gönül burcın
şerār-ı nār-ı āhum altun üsküflü sipāhı ben
3. keremler eylesün eydüñ benüm geçsün günāhumdan
günāhum bu ki oldum ol nigāruñ hāk-i rāhı ben
eger cürm ise yérden göke dek éy meh seni sevmek
érişdürdüm sipihre kulle-i kūh-ı günāhı ben
5. kapusunda eger derbān édinse zātīyā ol şeh
olurdum mülk-i dünyānuñ şeh-i devlet-penāhı ben

359.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. günāh-ısa döküp gözyaşın étmek her gün āhı ben
götürmez yér ü gök cānā çoğ étdüm günāhı ben
n'ola yağmur gibi yağdursa cevır oqın baña dilber
bulut gibi göke ağdurmuşam dūd-ı siyāhı ben
3. görinen her gece gökde degüldür encüm éy meh-rū
deler eflāki yér yér atduğum 'çün tīr-i āhı ben
ola kim bir tarīk-ıla ayağını öpem déyü
néce yıllar-durur ol servüñ oldum hāk-i rāhı ben
5. n'ola halk-ı cihān dīvānuma māyil olur-ısa
diyār-ı nazmuñ oldum éy selīkī pādişāhı ben

358. 301^b: Bu gazel yayımlanan divanda yer almamaktadır.
nazīre-i zātī

359. 301^a: Selīkī: *Selīkī ve Şiirleri*, g. 48.
nazīre-i selīkī hālīfe.

360.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. şehā oldum bugün ğam leşkerinüñ pādişāhı ben
dikersen yér yér eflāke n'ola bu tūĝ-ı āhı ben
benüm nūr-ı derūnumda başumda od yanar şāhum
urundum devlet-i 'ıŝķuñda bir zerrin külāhı ben
3. zevālin bilmeyüp ay āfitābum saña öykünmüş
sehāb-ı eşķüm-ile maħv édeyin ölsün o māhı ben
dil-i dīvānenüñ kıl deñlü yoķdur burda ārāmı
görelen ruħlaruñ üstinde bu zülf-i siyāhı ben
5. karar étmez gönül bir yerde kūy-ı yārini özler
n'édem mülk-i cihānda ca'ferī bu 'izz ü cāhı ben

361.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ķo gönül buseñe cān ile ħarīdār olsun
bi'llāh éy ğonca-dehen yoķ déme bāzār olsun
görüp āşüftelerüñ ħāline raħm eylemeyen
göreyin bencileyin derde giriftār olsun
3. buse peymānesinüñ cür'a-i cān-baħşından
hele ol piste-dehen yoķ démedi var olsun
kimse ħūblarda vefā görmedi dünyā turalı
kim déye sen meh-i bī-mihre vefā-dār olsun
5. ķocmaĝa öpmege yér yoķ dér iseñ éy yüzi gül
ķo necātī ķuluñı 'āşık-ı dīdār olsun

360. 301^b
nażire-i ca'ferī ca'fer çelebīnūñ oĝlıdur.

361. 301^a: Necātī: *Dīvān*, g. 412.
nev'i dīĝer ve baħr-i āħer ez an merħūm necātī beg fermāyed

5 ķocmaĝa öpmege: öpmege ķocmaĝa.

362.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. doğruluğ étdüm ol şeh-i ebrū-kemāna ben
oğ gibi anuñ için atıldum yabana ben
baña seni gerek n'éderim ben cihānı kim
bir daħi gelsem iki olur bu cihāna ben
3. bend-i cünün-ı ışka dolařduñ deli göñül
uřlu déyemezem hele saña uyana ben
bir yaña sen helāk édesin bir yaña zamān
bilmem ki n'éyledüm saña n'étdüm zamāna ben
5. dün toğdı dünle büyüdü bedr-i münir kim
teřbīh édem mi sen güneşi dün toğāna ben
v'allahi qorqarın saña adını anmağā
bir şi'r-i ter dédüüm yine **āhī** fülāna ben

363.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. vérdüm dehānı dilbere dil gā'ibāne ben
miğdār-ı zerre görmedin andan niřāne ben
meclisde la'l-i öpmek dilerse cām
қанını şu yérini içem қана қана ben
3. bezm-i belāda şem'üñ özi görünür baña
süz-ı derūnum ağlar isem yana yana ben
'avn-i ilāh rehber olursa **fiğāniyā**
mülk-i sūhanda beglük édem ħusrev-āne ben
5. şaçdum ümmīd ħākine toğm-ı sirişkümi
ħāl-i 'izār-ı yarı görüp dāne dāne ben

362. 301^b: *Āhī: Dīvān*, g. 81.
nev'-i dīger ve baħr-i āřer ez an merħüm āhī çelebī fermāyed.
3 ben: pes.
363. 302^a: *Fiğānī: Dīvānçe*, g. 60.
nażire-i fiğānī çelebī.
5 şaçdum: ekdüm.

364.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

1. söyle muhkem tutayın derd-ile dildār etegin
yā elüm kat' édeler yā keseler yār etegin
beni öldürme ki ferhāda felek kıyduğına
dögünür talduruban taş ile taşlar etegin
3. néce bir talaşur aķ boynuña zülfün néce bir
yaķaña dikmedi yā zülf-i siyeh-kār etegin
āferīn ol iki ferzāneye kim eyledi çāk
biri şahrā yaķasın birisi taşlar etegin
5. ser-i zülfün yaķasından geçürüpdür bilürin
néce çok başludur elden kımaz inkār etegin
éşidürüz ki er erden biter éy tāze nihāl
tutayın ben de varup 'āşık olanlar etegin
7. bu *necātī* nazara gelmedi göz yaşı gibi
yére geçdi tatalı çeşm-i güher-bār etegin

365.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel ++ -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

1. pend gūş étme dilā alma ele 'ār etegin
ķo ne dérlerse désünler tuta gör yār etegin
baña her demde gelür miħnet ü ğam derd ü belā
müşkil işdür kişi kim tuta sitemkār etegin
3. müdde'ī dāmen-i dildāra érişse ne 'aceb
ķanda kim açıla gül tatar anuñ ħār etegin
ħ^vābda yārı görüp fırsat-ıla büsesin al
uyanup ħışma gelürse kıoma inkār etegin

364. 302^a: Necātī: *Dīvān*, g. 410.
nev' i diğer ve baħr-i āħer ez an merħüm necātī beg fermāyed.
1 derd-ile: bir daħi.
3 dikme déyu: dikmedi yā.
5 ser-i zülfün yaķasından geçürübdür bilürin: yaķasından geçürübdür ser-i zülfün bilürüz.
365. 302^b: Muħibbī: *Dīvān*, g. 2173.
nazīre-i sultān süleymān.
5 görüp: bulup.

5. éy **muḥibbī** benī ādemde vefā kalmadı hīç
sen de mecnūn-şıfat tūt yūri tağlar etegin

366.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ol ki tūtmağ dileye ‘ışk ile dildār etegin
tūtmasun elde kōsun ğayret ile ‘ār etegin
gördi başa çıkamaz ğamze-i ğammāzuñla
tūtdı nā-çār ḥaṭuñ ṭurra-i ṭarrār etegin
3. görinen şanma şafağ belki tūtupdur éy māh
nār-ı āhum felek-i aṭlas-ı devvār etegin
ol ki ‘ālemde tūta ‘ışk u maḥabbet yağasın
ğam u ğuşşa kōmaz elden anuñ éy yār etegin
5. dilberā ol ki diler ‘āşık-ı şūrīdeñ ola
kōsun elinden o daḥi **naẓmī** gibi ‘ār etegin

367.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. düşdüm ayaklara elden kōmadum yār etegin
gerçi yārurum kōmadı bir nefes aġyār etegin
olalı ‘ışk ile şīrīn lebūñüñ ferhādı
dīl-i dīvāne vaṭan eyledi tağlar etegin
3. degmedüm bir güle bu ṭālī‘i yok başumı gör
tūtaram bunca zamāndur gül-i gülzār etegin
öl diril al yağasın éy dil eger ‘ākīl-iseñ
ḥūblaruñ kōma elüñden hele inkār etegin
5. **emriyā** ister-iseñ dāmen-i aġyāra yapış
gül ele girmez imiş tūtmayıcak ḥār etegin

366. 302^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 5201.
naẓīre-i nazmī çelebī.

367. 302^b: Emrī: *Dīvān*, g. 385.
naẓīre-i emrī çelebī.

4 inkār: zinhār

368.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. dōstum serv-ķāmet olmışsın
durduĝuñla kıyāmet olmışsın
leb-i la'li ŧeker-feŧānuñ ile
yine kān-ı melāḥat olmışsın
3. ķanuma aŧ yérerdi ĝamzelerüñ
hele éy dōst rāḥat olmışsın
ĝamze vü ḥāl u ḥaṭṭ ü zülf ü 'izār
bre zālīm ne āfet olmışsın
5. éy necātī selāmet ehli idüñ
ne 'acāyib melāmet olmışsın

369.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. éy göñül ehl-i zillet olmışsın
'iŧķ-ıla çün melāmet olmışsın
leblerüñ kevser ü yüzüñ cennet
behey āfet kıyāmet olmışsın
3. ḥalkı ĝamzeyle hep helāk étdüñ
allāḥ allāḥ ne āfet olmışsın
dāyimā sendedür müsāfir-i ĝam
beñzer éy dil 'imāret olmışsın
5. yāri ķucdum dédüñ revānī hele
gerçek iseñ ne rāḥat olmışsın

368. 302^a: Necātī: *Dīvān*, g. 398.
nev'i dīĝer ve baḥr-i āḥer ez an necātī beg fermāyed merḥūm.
369. 302^a: Revānī: *Dīvān*, g. 262.
naḫīre-i revānī.

370.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. rüz-ı ezelde hāk-i vücūdum elenmedin
cān tıflı daħı ten beşiginde belenmedin
ser-geşte idi zerre gibi cān ile gönül
mihr ile meh bu dā'irlerde tolanmadın
3. ayağına aқardı yaşum bir sehī-қadūñ
cān çeşme-sārı hāk-i bedenle bulanmadın
bir özge 'ālemüm var idi 'ışk-ı yār ile
ādem henüz h^vāb-ı 'ademden uyanmadın
5. pervāne kıldı şem'-i cemālūñ **hayālī**yi
қandīl-i mihr tāk-ı sipihr üzre yanmadın

371.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. āhum göge boyandı göge gök boyanmadın
yandum o şem' şevқine pervāne yanmadın
āşüfte olup ol göze hayrān ü zār idüm
ādem henüz h^vvāb-ı 'ademden uyanmadın
3. döne döne tolanur idüm kūyını anuñ
çarھا gérüp felek daħı toқuz tolanmadın
hūnīn olup aқardı yaşum ırmağı müdām
cüş u hurüş-ıla şular aқup bulanmadın
5. **bākī** yanardı āteş-i 'ışk ile odlara
tāk-ı felekde meş'ale-i mihr yanmadın

370. 303^a: Hayālī: *Dīvān*, g. 298/1.
nev' i diğer hayālī beg.

371. 303^a: Bākī: *Dīvān*, g. 397.

nażīre-i bākī şol bākīdür ki ehl-i cihet cinsindendür. dellāk-zāde demekle meşhürdur. Hayālī "bu gazelüme nażīre dēnmez." deýü hayālī da'vā etmiş idi. bu gazelüme deýecek taşsin-i belīg etmiş idi.

372.

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. gözüm yaşına raḥm ét sürme derden
ki merdüm-zādedür düşmiş nazardan

şol āhūdur gözüñ kim bir nazarda
dil ü cān şayd éder biñ şīr-i nerden
3. n' için men ' étdi yārūñ tīr-i zaḥmın
ümmīdüm bu m' ıdı benüm siperden

dil-i cānāndan umma éy göñül
ki bitmez verd-i ter hergiz ḥacerden
5. yolında dilberūñ cān vérmeg-i için
éyā ' adnī ḥazer eyle ḥazirden

373.

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. ruḥuñ yād eylerüm gül-berg-i terden
neşim-i sünbülūñ bād-ı seḥerden

ciger xanı ola üftādelerde
gözüm yaşu gibi düşmüş nazardan
3. dil-i bīmāruñ ol lebdür devāsı
ṭabībā xo ' ilācı gel şekerden

gelür çeşm ü cigerden eşk ü āhum
ḥaber vérese ' aceb mi baḥr ü berden
5. yüzüñ şem ' ini gördi **gülşenī** çün
nazar kaṭ ' eyledi şems ü kamerden

372. 303^a: ' Adnī: *Dīvān*, g. 68.

naẓīre-i ' adnī.

373. 303^a

naẓīre-i gülşenī.

374.

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. hayāl-i yār öñine mā-ḥazardan
dil ü dīdem bulandı ḥuşk ü terden
lebüñ vaşfin eşitmiş goncalardan
gül anuñçün açılmış çın seherden
3. eger şīrīn lebüñe öykünürse
göreyin tañrı dād alsun şekerden
baña bir buse vér ölsün ḥasūduñ
ḥalāş ol dōstum ḥayr ile şerden
5. yüzüñi gördüm étdüm 'ışka bünyād
ki işe ibtidā ḥōşdur seherden
göñül 'ışk odına yanar gözüm dér
necātī tañrı şaķlasun beterden

375.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cāna ḳalmaz buse-i la'l-i leb-i yār isteyen
baş vérür bu yolda bñy-ı zülf ü ruḥsār isteyen
maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
hey kıyāmet ḥālet-i nez'inde zünnār isteyen
3. sāye-bānlar ḳursun ebrūlar gülistān üstine
ġamzeler eydür ki gülsün bezm-i gülzār isteyen
vuşlatı bulmaķ dilersen 'ışka ġavvāş ol yūri
āşinā ol baḥrla éy dürr-i şeh-vār isteyen
5. 'arızı ḥaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
éy gül-i ter şoḥbetin bī-zaḥmet-i ḥār isteyen
aḥmedüñ 'aybı güzeller sevmeg-ise ġam degül
yārsuz ḳalur cihānda 'aybsuz yār isteyen

374. 303^b: Necātī: *Dīvān*, g. 397.
nażīre-i necātī.

375. 303^b: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 226.
nev'-i dīġer ve baḥr-i āḥer aḥmed paşa goft.

3 ḳursun: ḳurmuş.

376.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. қан yudarsa ñañ degül la‘l-i şeker-bār isteyen
 cān vérür bu yolda bir zülf-i siyekhār isteyen

 terk édüp zühd ü şalāhı kılmuşam zülfin qabül
 rüz-ı maşşerde benem éy dost zünnār isteyen
3. qāni‘ olmaz küyuña vaşluñ diler bī-çāre dil
 hīçe şatdı cenneti ‘ışk-ıla dīdār isteyen

 hāşıl eyler derd ü miñnet ‘ālem içre ‘ākıbet
 naqd-i ‘ömrin hārc édüp yār-ı vefādār isteyen
5. bī-vefā yāruñ **muñibbī** cevrini ma‘zūr tut
 yārsuz qalır cihānda ‘aybsuz yār isteyen

377.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - - -

1. naşībüñ var-ısa şüfī şafādan
 mey-i şāfī içüp şāf ol riyādan

 bahār ile yine naqd olsa cennet
 heves dīdāra eyle geç hevādan
3. gel éy gül-ruñ gōñül bāğı yüzüñdür
 nesīmüñ hoş-nefes bād-ı şabādan

 senüñle bir dem olur ‘ömr bāqī
 ne hāşıl dañı bu mülk-i fenādan
5. leb-i la‘liyle bir nükte söyle
 ki qalsun gonca dem-beste edādan

 éyā vaşl ehli qadrin qadri haqqı
 unutma şeyhīyi dañı du‘ādan

376. 304^a: Muñibbī: *Dīvān*, g. 2054.
 nazīre-i muñibbī.

5 Son beyit yazılmamış. Divandan alındı.

377. 304^a: Şeyhī: *Dīvān*, g. 131.
 nev‘-i dīger ve bañr-i āñer şeyhī fermāyed.

2 olsa: oldı.

3 dañı bu: bes dañı.

5 Son beyit yazılmamış, divandan alındı.

378.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. eger bīmār olursa ten cefādan
yüzüm döndürmezem ol meh-liķādan
nigāruñ 'ışkı yolunda hemīşe
belā yégdür baña zevķ u şafādan
3. n'écün yüz döndürem dilber gamından
ki kaçmaz kimse luţf u vefādan
n'ola kirpik oķı zaħm urisa cāna
ki zaħmı cāna yég-durur devādan
5. ħabībüñ derdi-y-ile ölmeyince
uşanmadı bu cem miskin belādan

379.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. şaçınuñ buyın istedüm şabādan
dédi miskīn yūri geç bu hevādan
suāl étdüm cebīn ü kākülinden
cevāb étmez baña aķdan қaradan
3. muħammed ümmeti қalduķ ayakda
şefā 'at érmez ise muştafādan
şu deñlü mehde mihrüñ var kim éy meh
қovarsañ қapudan düşer bacadan
5. dem-ā-dem zātīnūñ sögüp nigārā
tuţağūñ aғzına añsun du'ādan

378. 304^a: Bu gazel yayınlanandan divanda bulunmamaktadır.
nazīre-i cem sultān.

379. 304^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1026.
nazīre-i zātī

4 қovarsañ: қovarsın.

380.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. dédǖm yād ét beni bir merḥabādan
dédi hergiz elüm degmez cefādan
yaḳam çāk eyledüm ol şāha ḳarşu
şikāyet étdüm aña geñ yaḳadan
3. oruc ayı gibi ḥürmetlü eyle
ilāhī şaḳla ol māhı ḳazādan
getürmiş büy-ı zülfüñ āferīn bād
ümīdüm bu idi bād-ı şabādan
5. saña el vérmiş iken **zātī** fırsat
él açup vuşlatı iste ḥudādan

381.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. yüzüñ vaşfın işidelden şabādan
'araḳ-rīz oldu güller ol ḥayādan
meger ḳıldı tecellī mihr-i ḥüsnüñ
ki her bir zerre raḳş urur safādan
3. ḥaṭadur miske beñzetmiş saçını
ki gelmez büy-ı cān misk-i ḥiṭādan
érişmezse nişāb-ı vaşluñ éy dōst
naşībüm ḳılma bāri kim cefādan
5. ḡaraż derd ü ruḥ u sünbül saçıdur
nişānī rüz u şeb vird ü du'ādan

380. 304^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g.1027.
naẓīre-i zātī.

4 getürmiş: getürdi.

381. 304^b.
naẓīre-i nişānī

382.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dün dehānuñ sırrını şordum mükerrer gonceden
dedi kim yoğdur bu rāzı açmağa bizde dehen
serverā serv-i ser-efraz olalı hem-ser saña
ayağına yüz sürer yüz dürlü luğ ile çemen
3. gülmesün gül nāz édüp nāzüklenürse gonceñe
büyümesün kadüñe ger baş çeke serv-i çemen
itlerinden öñdin ürme 'aşıkā sen éy hasūd
var iken senden ulular saña bu 'izzet neden
5. bülbül-i güya olup yād étse **aḥmed** la'lüñi
gonceler 'īsā demidür déyü çāk eyler kefen

383.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dağ-ı miḥnetle beni öldürse ol gül-pīrehen
lāle-veş şarsun baña derd ehli bir kanlu kefen
şan'at-ı 'ışkı életdüm başa ben éy seng-dil
kanķı taş katı-y-sa dögsün başın ol küh-ken
3. yarı gönlekcek görüp seyr étdügin éller dedi
gör néce düşmişdür ol gül hırmeni üzre semen
dāne-i 'ömrin kişinüñ cem' éder çübca komaz
kızluğ eyler 'ālemi aḥir bu çarḥ-ı pīre-zen
5. pādişāh-ı mülk-i ma'nīdür **ḥayālī** dér-idi
şi'r-i sūzum göre-y-idi ḥusrev-i mülk-i sūḥan

382. 304^b: Aḥmed Paşa: *Dīvān* g, 239.
nev'-i dīger ez an merḥūm ve mağfūr aḥmed paşa fermāyed

1 dün: çün
3 kadüñe: boyuña
5 yād: medḥ

383. 305^b: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 324/51.

naẓīre-i ḥayālī beg
düşmişdür ol: düşmiş durur.
4 çübca: cev cev.
5 mülk-i sūḥan: şīrīn sūḥān.

384.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. altun üsküflü yalıñ yüzlü güzel ol sīm-ten
hūbdur par par yanar meclisde şem'-i encümen
ten hışārın derd ü ğam şöyle ihāta étdi kim
olmasa āhum tüfengi top yıķılırdı beden
3. sīneme bir néce biñ yerde elifler çekmişem
vāhidun k'el-elf olursam 'ıšķuñ-ıla n'ola ben
görse éy şīrīn-dehen kūh-ı belā çekdügümi
iki taş alup eline döginürdi kūh-ken
5. **hāverī** sen merd-i tecrīd ol aña meyl eyleme
néce erden arta ķalmışdur bu ķarķ-ı pīre-zen

385.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sūz-ı 'ıšķuñdan yanar döymez tenümde pīrehen
dostum sensin beni 'ālemde gönleksüz koyan
yaķamı şevķuñla ķāk étdüm görenler dédi kim
yaķasuz ķor derd-mend āķir seni ol sīm-ten
3. tīr-i hicrānuñ neler geçdi baña éy ķaşı yā
gerçi şimdi añmaķ olmaz anı kim geçdi geçen
ġuşsa-i hicrān gider dilden görünce hātķuñı
éy cemāli nev-bahārum dāfi'-i ğamdur ķemen
5. éy ķamer-ķal'at **selīķī**den ķevürme yüzüñi
āfitāb-ı 'ālem-ārā yüz ķevürmez zerreden

384. 305^a.
nazīre-i hāverī.

3 [= bin gibi olmuş bir.]

385. 305^a; Selīķī: *Selīķī ve Şiirleri*, g. 51.
[nazīre-i selīķī]

386.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gözlerüm yaşını gözler ol büt-i sīmīn-beden
nétekim 'ıkd-ı şüreyyā gözler āhū-yı hoten
nār-ı hecrūñ bağrumı deldi baña raḥm étmedüñ
éy 'aceb ḥurmā mısın sengīn-dil ü şīrīn-dehen
3. ḥātem-i ḥüsn olduğna kim ki isterse delīl
burқа'ı açup yüzinden gösterür vech-i ḥasen
dérsem éy cān leblerüñ altında n'eyler beñlerüñ
dér olur müşk-i ḥıṭāya nāfe-i āhū vaṭan
5. ḳaddüñe kim baḳsa cānā serviyā 'ar'ar şanur
ḥaddüñi kim görse eydür yāsemendür yā semen
ol yüzi cennet nazār étse **nizāmī** ḥākine
açıla ḳabrine revzen cennet-i firdevsden

387.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. serv-ḳadüñ üzre gül-i ruḥsāruñ éy gonca-dehen
nūr-ı aḥmeddür ki berḳ urur menār-ı ravzadan
luṭf édüp éy ḳaşı yā gönülün ne diler dér-iseñ
tīr-i müjgānuñ-durur her gāh gönlümden geçen
3. ḳad ü ḥadd ü kākülün ḥaṭṭuñ ğamın def' édemez
seyr-i serv ü lāle vü sünbül temāşā-yı çemen
lāyık olmaz vuşlat-ı ma'sūḳa 'āşık şöyle kim
çekmeye 'ışḳ içre néce néce ālām u miḥen
5. gülşen-i kūyuñda her dem éy gül-i nāzük-beden
zār édüp bülbüllerün ḥār-ıla şalınmaḳ neden
ḥāk olursam **naẓmiyā** derd ü ğam 'ışḳı-y-ıla ben
n'ola kim vaşlına cānānuñ ḥicāb olur bu ten

386. 305^b: Nizāmī: *Dīvān*, g. 86.
naẓīre-i nizāmī çelebī.

387. 305^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 4945.
naẓīre-i nazmī raḥimehullāh.

388.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül her kim çeker hecr-i cānān acısın
şehd ü şekkerden lezīz idrāk éder cān acısın
rāzıyam cān acısın cān ü gönülden çekmege
yā ilāhī tek baña gösterme hicrān acısın
3. hem-demümdür rüz u şeb hecr-i ğam-ı dildārda
acı-ısa hālüme eşk-i dür-efşānum acısın
çün beni acıtmadın acı yaşum öyle dökeyin
yer yüzinde her ne kim var-ısa yeksān acısın
5. ğayrı meclisde şarāb-ı telh déñmiş la 'lüne
zātīyā gösterdi devrān ah kim cān acısın

389.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ferāġat ét éyā dilber ümīd-i vaşl-ı dilberden
ki hergiz bu cihān içre vefā gelmez güzellerden
'alāyıkdan mücerred ol ki erkān-ı tarīkatda
kalender olmasa kişi kızırklar anı defterden
3. şaķın bu çarh-ı kec-revden ki bir üslüb ile kişi
ne deñlü pehlevān-ısa başarılar dest-i çenberden
bugün mescidde bir vā'iz güzel sevmegi men' étmiş
o dem yok mıydı bir 'āşık kim éndüreydi minberden
5. ölürsem terkin urmazın leb-i yāķūtuñuñ cānā
kişi ayrıla mı bi'llāhi şunuñ gibi cevherden
saña éy ṭālī'ī hep bu felāketler felekdendür
ne lāzım yok yere her gün şikāyet étmek aḡterden

388. 306^a: Zātī: *Dīvān*, g. 1039.

naẓīre-i zātī.

389. 306^a.

nev'-i dīġer ve baħr-i āḡer ez an ṭālī'ī çelebī fermāyed raḡimehu.

390.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dāğ olur dilde ruħuñsuz géceler mehtābdan
od yanar başumda sensüz mihr-i 'ālem-tābdan
düşer 'ışkuñ baħrinüñ girdābına fülk-i felek
döne döne kendözin kırtaramaz girdābdan
3. kaçlarıñ tākım igen yād étse mescidde imānı
kıble haqqı éy şanem yüz döndüre miħrābdan
ħār-ı ğamdan cān véren bülbüllere éy lāle-ruħ
yaraşur olsa kefen berg-i gül-i sīrābdan
5. şūfī sāfī meşreb olup bilse ağızı dadını
men 'éder miydi uşūlīyi şarāb-ı nābdan

391.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. zerreler yüz döndüre ħurşīd-i 'ālem-tābdan
dönmeğe yüzüm benüm ol kaçları miħrābdan
terk éderse sürmeğe rüyın zemīne āfitāb
çihre-i zerdüm benüm dār olmaya ol bābdan
3. uyħudan açılmaya hergiz kevākib gözleri
ħāba varmağ gelmeğe bu çeşm-i pür-ħün-ābdan
penbe-i dāğ-ı melāmetden ola pīrāhenüm
nār pūsiş kılmasa ħākisteri sincābdan
5. ister iseñ 'ayn-ı vaşla ermeği ser-geşte ol
böyle fehm étđi ħayālī nağme-i dölābdan

390. 306^a: Uşūlī: *Dīvān*, g. 109.

nev'-i dīĝer ve baħr-i āħer merħüm uşūlī fermāyed raħimehu.

1 düşer: düşđi.

3 iñen: eger.

391. 306^b: Ĥayālī: *Dīvān*, g. 299/2.

nağire-i ħayālī beg.

1 terk éderse sürmeğe rüyın zemīne: terk éde yüz sürmeği ruy-ı zemine.

3 hergiz: her şeb.

392.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. içersẽm āb-ı hayvānı lebüñsüz baña kıan olsun
içerseñ sen benüm kıanum şu gibi nüş-ı cān olsun
3. tenüm yoğ oldu göñlüm sende bu cān kıaldı varumdan
benüm rûhum senüñ yoluña ol dağı revān olsun
geçerse tîr-i müjgānuñdan özge nesne göñlümden
göreyin bükülüp kıaddüm elif gibi kemān olsun
5. eger gül-gün-ı eşküm germ-reftār olmağı isterseñ
dilā kıoş zülf-i şeb-dîzün anuñla hem- 'inān olsun
vidā 'édüp ki sînem derdine dağı urdı ol dilber
dedi benden saña dağı 'atā bu bir nişān olsun

393.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. alursa cānumı ğamzeñ n'ola 'ömrüm revān olsun
içerse leblerün kıanum efendim nüş-ı cān olsun
nece başlar gider kıanlar dökilür kimseler şormaz
tarîķ-ı 'iřķdur bunda démezler kıana kıan olsun
3. perî-peyker melek-sîma güzeller çok-durur ammā
görünmez gözüme sensüz gerek hür-i cinān olsun
begüm 'uřşāka dād étseñ n'ola dîvān-ı hüsñünde
řaçuñdur 'adl zencîri lebüñ nüşinrevān olsun
5. oñılmaz derdüñüñ dağı yürü 'arz eyle dildāra
nece sînede şem'î bu göynükler nihān olsun

392. 306^a.
nev'-i dîĝer ve baħr-i āħer kağı 'atā hoşca ğazeller düşürmüşdür.
393. 306^a: şem'î: *Dîvān*, g. 121.
naźire-i řem'î dede.

394.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. lāle yaqdı cigerini gül-i ḥandānuñ için
kesdi 'ar'ar kolını ḳadd-i ḥırāmānuñ için
şovuk el degdi şabādan déyu çok söz dédiler
şahñ-ı gülşende bu gün zülf-i perişānuñ için
3. ḳarañudur şeb-i hicrān yolu yañıldı ğarīb
ériş éy necm-i sa'ādet meh-i tābānuñ için
nefesüñden biraz éy bād-ı şabā cānlanduk
şeb-i ğam ḥastelerini aña dur cānuñ için
5. ehl-i taḥḳīḳ ruḥuñ dīnine īmān getürür
küfr-i zülf aña ḥalel vérmesün īmānuñ için
éy **necātī** gözüñ aç al ayağı toprağını
tütiyā ister iseñ dīde-i giryānuñ için

395.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. el açar şāḥ-ı şecer şīve-i seyrānuñ-içün
medḥ okır fāḥteler serv-i ḥırāmānuñ-içün
çeşme-i cismüm iki yol gibi olmışdur
dün ü gün la'l aḳıdur lü'lü'-i dendānuñ-içün
3. cān çü ḥulḳūmuma ére baña bir tiğ içür
dem-i āḥarda şusuz ḳoma bizi cānuñ-içün
zülfüñ örter yüzüñi ğayret-i islām ḳanı
dīni setr eylesün dé aña īmānuñ-içün
5. çāḥ-ı ḳabre ḳoyayın dér bu **mesīḥī**yi felek
ne-y-iki böyle ḳazduğı çarḥ anuñ-içün

394. 306^b: Necātī: *Dīvān*, g. 421.
nev'i dīĝer ve baḥr-i āḥer merḥūm necātī beg fermāyed raḥimehu.
1 kesdi 'ar'ar kolını: servler kesdi kolın.
3 ériş: raḥm it | sa'ādet: hidāyet.
395. 307^a: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 191.
2 çeşme-i cismüm: cismüme çeşmüm

396.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ārīzuñ 'arz ét güle gülşende zībālanmasun
serve göster kıaddüñi nāz-ıla ra'nālanmasun
kıl muķavves ķaşlaruñ ıarf-ı külāhuñdan 'iyān
gurre-i meh şekl-i ebrūsına ğarrālanmasun
3. ref' kıl cānā cemāl-i dil-fürüzından niķāb
gün yüzüñ āyīnesin ğörsün tecellālanmasun
sür raķibi ravza-i kūyuñdan éy hūrī-liķā
bāğ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun
5. bülbül-i ķudsī gibi medħ étse aħmed la'lüñi
läleler nāzüklenüp güller muıarrālanmasun

397.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ref'-i burķa kıl güle igende zībālanmasun
serve 'arz-ı ķāmet ét bir daħı ra'nālanmasun
ay başında şol ķara ķaşuñı ğöster kim hilāl
vesme-i āhumla ebrūsına ğarrālanmasun
3. bāğda yer bulımazsın serve kıılmağa nazār
gül budağ üzre çıķup néce temāşālanmasun
mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baħş-ı yār
ğökde 'īsī epsem otursun mesīhālanmasun
5. gülşen-i luıf içre elħān-ı mesīhī var-iken
fāriğ olsun bülbül-i ğüstāħ ğüyālanmasun

396. 307^a: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 252.
nev' i dığer ve baħr-i āħer merħūm aħmed paşa fermāyed raħimehu.
3. fūrüzından: fūrüzüñdan.
397. 307^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 176.
nażire-i mesīhī.

398.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sen bu hışm-ı çeşm ile şan eylemezseñ işte ben
derdümi dünyāya destān eylemezseñ işte ben
'īd-i eđhādur cemālün bir nice 'āřıkları
ka'be-i küyuñda řurbān eylemezseñ işte ben
3. al ele āyīne bu hüsni cihān-efrūza baķ
gül gibi çāk-i girībān eylemezseñ işte ben
ol güle řeydālanursın éy göñül bülbül gibi
gece gündüz āh ü efgān eylemezseñ işte ben
5. éy necātī'nün ümīdi sen bu genc-i hüsni ile
ser-be-ser dünyāyı vīrān eylemezseñ işte ben

399.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sen bu hünī çeşm-ile şan eylemezseñ işte ben
'āřıķı hün içre ğalťān eylemezseñ iřte ben
sen bu esrār-ı leb-i mey-gün ile éy muğbeçe
'ālemi ser-mest ü hayrān eylemezseñ işte ben
3. éy göñül ol yūsuf-ı mıřr-ı melāhatden cüdā
başuma dünyāyı zındān eylemezseñ işte ben
ķayd-ı miħnetde yaturken ğatır-ı mecmū'amı
kākülün gibi perīřān eylemezseñ işte ben
5. bu helākī ğasteye vuşlat yüzün göstermeyüp
mübtelā-yı derd-i hicrān eylemezseñ işte ben

398. 306^b: Necātī: *Dīvān*, g. 408.
naźire-i merħüm ve maġfür sultānu 'ř-řu'arā olan necātī beg fermāyed.
3 bu: ol.
399. 307^a: Helākī: *Dīvān*, g. 114.
naźire-i helākī beg fermāyed.
1 Divanda redif uşda ben şeklindedir.

400.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. leblerüñ öpdükce sāğar acısın cān acısın
kimseler görmüş degül bunuñ gibi cān acısın
hağ te 'ālā acısın göstermesün cānānenüñ
ben öleyin eşiginde baña cānān acısın
3. ben saçından çekdüğüm ben ruğlarından gördüğüm
şerh édeyin kāfir ağlasun müselmān acısın
éremedüm servi kıddine döküp saçmağ ile
yaşumuñ gevherlerine bağr-i 'ummān acısın
5. ādem olmazmış **necātī** kişi gökçek ton ile
rengi hūb olmak gidermezmiş za 'afrān acısın

401.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cismüm üzre şu 'le-i ğam hil 'atümdür nūrdan
dūd-ı āhum başuma bir tācdur semmūrdan
kūh olursañ da şağın bir berg-i kāha étme cevr
ger süleymānsan ne var hağf eyle mūrdan
3. her seğer-geh kāinātuñ hırmenine od şalar
pertev-i hōr kim çıkar bu ser-nigūn tennūrdan
bezm-i ğamda nāy-veş cismüñ tehī kıl ğayrdan
cān kulağıyla işit bu nükteyi řanbūrdan
5. bezm-i vağdetde **hayālī** 'ışk cāmın eyle nūş
ehl-i dil mest-i elest olmaz mey-i engūrdan

400. 305^b: Necātī: *Dīvān*, g. 420.
nev' i dīğer ve bağr-i āğer merhūm necātī beg fermāyed.

401. 307^b: Hayālī: *Dīvān*, g. 321/47.
nağire-i hayālī.
1 ne var: n'ola.
3 kāinātuñ hırmenine: hırmenine kāinātuñ.

402.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. üstüh^vân-ı ser tolar hâk içre mâr u mürdan
gitmeye fikr-i haṭ u zülfüñ dil-i mehcürdan
kesdi dünyâdan elin ber-dâr-ı dâr-ı 'ışk olup
şan'at-i miḥnetde dil üstâd-ı manşürdan
3. çîn-i cebheñle gören eydür cemâlüñ baḥrini
mevc urur âb üstine bir deryâya beñzer nürdan
fülfül atmış beklerin nâ-gâh uçmasun déyü
ol perînüñ cismini ḥalk eyleyin kâfürdan
5. başuñı gavgâya vérmekden kaçarsañ fevriyâ
bir ḳalender tâcı yégdür efser-i faḡfürdan

403.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. ḳıbledür 'uşşâḳa ol vech-i ḥasen
ka'bedür her ḳanda göründüñse sen
ḳapısar îmân-ile ḳur'ân-ile
ḥadd ü ḥaṭṭuñ ḥasretinden cân véren
3. ten gerekmez tîḡ-i ḡam mecrûḥına
kim şehîd-i 'ışḳa yaraşmaz kefen
hey démezseñ yol başar başlar keser
ṭurra-i ṭarrâr ü zülf-i pür-şiken
5. aḡzın açup taña ḳalır ḡoncalar
leblerüñ gülşende vaşf étdükce ben
ḥasta göñüller deminden oldu şaḡ
dâ'imâ bād-ı şabâ olsun esen
7. éy necâtî işüñ altun eyledi
kîmyâ-yi 'ışḳ ile ol sîm-ten

402. 307^b.

naẓîre-i fevrî efendi.

403. 307^b: Necâtî: *Dîvân*, g. 413.

nev'î diġer ve baḥr-i âḥer ez an merḥûm necâtî beg edirnevîdür.

404.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. baña ol çeşm-i bīmāruñ nazār étmezse şağ olsun
gelür gönülüm yazar haţţ-ı siyāhuñ yüzi ağ olsun
hayāl-i yār gönülünden gidince çeşmüñ ardınca
rakībā gönderi gitmek dilermiş yüzi ağ olsun
3. gönül kūy-ı nigāra bāl açup uçmağ diler tırılmaz
hudā uçmağ naşib étsün aña cennet turağ olsun
rakīb éy dost biñ dürlü belādur āsitānuñda
şavarsañ anı biñ dürlü belā senden ırağ olsun
5. hevā-yı sünbülünle tağa düşdi ebr-veş **zātī**
yetiš éy serv-i gül-ruhsār aña tağ üsti bāğ olsun

405.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. baña yār-ı vefādārum vefā étmezse şağ olsun
gönül bezminde ruhsārı bize rüşen çerāğ olsun
cihānı almazam bir habbeye bir büriyā deñlü
maħalleñde baña bir güşe-i emn ü [ferāğ] olsun
3. édersin gamzeler ağıyāra maħfī çeşm-i mestüñden
aramuzda néce bir dilberā tiğ u bıçağ olsun
ebed kırtılmasun cānum belā der-bend-i zülfüñden
siyeh kāküllerüñ murğ-ı dile dām u turağ olsun
5. **nişānī** dostdan el çekme cevri ile taħammül kılmazsa
baña yār-ı cefākārum vefā étmezse şağ olsun

404. 307^b: *Zātī: Dīvān*, c. III, g. 1180.

naẓīre-i zātī.

1 étmezse: kılmazsa.

405. 308^a.

naẓīre-i nişānī.

2 Metinde ferāğ yerine eman yazılmış. Kafiyeye uymadığı için ferāğ kelimesini tercih ettik.

406.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ilāhī dağ-ı 'ışkuñ isterem dilde çerāğ olsun
bu kül öksüzi anuñla uyansun od ocağ olsun
ölicez zeyn édüñ nergisle gülle kabrüm eṭrāfın
o servüñ reh-güzārından baña tā göz kulağ olsun
3. tecellī-yi cemāl-i dilbere hep cilvegāh olsun
ser-ā-ser cān u dil āyīne-āsā dağ dağ olsun
belā kūhına şaldı berg-veş bād-ı hazān-ı gam
bahār-ı hüşnüñi 'arz ét aña tağ üsti bāğ olsun
5. yürürken fāriğ ü āzāde vü āsūde éy 'āşık
belā-yı 'ışka düşdüm eşidenlerden ırağ olsun

407.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. k̄ara zülfüñ ruhuñ bāğında 'ömrüm k̄o duzağ olsun
ki bu dil murgını şayd éden oldur yüzi ağ olsun
budur gül-ruhlarıñ yād eyledüğüm kūh-ı fürkatde
ki ben ferhāda éy şīrīn-dehen tağ üsti bāğ olsun
3. ciger-der bir dilāverdür bu dil zaḥmuñdan étmez bāk
müjeñle çeşm-i hūn-hvāruñ gerekse pür-yarağ olsun
ḥarāb olduğımı dil ḥānesinüñ istedüğüm bu
perī-rūlar ḥayāline hemīşe bir yatağ olsun
5. dil-i nazmīde 'ışkuñ olsa n'ola éy güzel şāhum
k̄uluñdur devletüñde ol daḥı bir od ocağ olsun

406. 308^a: 'Āşık Çelebi: *Dīvān*, g. 67.
nazīre-i 'āşık.

3 baña: yaña.

407. 308^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 4730.
nazīre-i nazmī.

408.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ilāhī isterem sīnemde dāyim tāze dağ olsun
münevver eylesün gönülüm evin rüşen çerāğ olsun
şen ol gül éy yüzi gülşen cihān bāğında sen dāyim
benüm miḥnet bucağında işüm қо ağlamağ olsun
3. benüm senden ırağ olsun turağum ğam bucağı қо
senüñ seyrānuñ éy serv-i revānum bāğ u rāğ olsun
ayağ bağı-durur cān bülbüline sensüz ol gül-rū
gerek gülşen temāşası gerekse seyr-i bāğ olsun
5. şakaluñ 'ışk yolında ağardı ḥayretī çün kim
bugün bir ihtiyārısın tārīkuñ yüzüñ ağ olsun

409.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yārānı şūfī şavma 'aya da 'vet étmesün
rıtl-ı girān elde iken ḥıffet étmesün
sürdi çıkardı cennet-i kūyından ol mehüñ
ādem raķīb-i dīve nice lā 'net étmesün
3. kōnduğ zülfi gölgeliginde çü cān ü dil
deñ kār vān-ı 'ömre igen sür 'at étmesün
dilber yüzine gül dér imiş 'andelīb-i bāğ
yüz görmesün igende güle nisbet étmesün
5. dérler ki za 'fı ğālib olupdur necātīnūñ
dilber yolında ölmek için 'illet étmesün

408. 308^b: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 382.

nażīre-i ḥayretī.

409. 308^a: Necātī: *Dīvān*, g.427.

nażīre-i merḥūm necātī beg.

3 kōnduğ zülfi: kōnduğ çü zülfi | çü cān ü dil: o meh-ruḥuñ | kār vān: kār vān
5 dérler ki za 'fı ğālib olupdur necātīnūñ: şayrudurur necātī dédíler öget görün.

410.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. tığın çeküp igende müjeñ hiddet étmesün
zulmiyle cān vilāyetini ğāret étmesün
cānum çıka tırur göreyin yāri bir nazār
deñ yāra 'ömr gibi gidüp sür'at étmesün
3. bir görmesün raķīb-ile biz kulların ḥabīb
ādem degül miyüz bir ite nisbet étmesün
göñlüm seni oķur delü olursa yéridür
bir daḥı uşlanursa perī da'vet étmesün
5. bīmārsa mu'īdī ne var 'āşıkuñ geķer
cān uyansun yoluñda igen 'illet étmesün

411.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ölmez ol serv-i kabā-püşı der-āgüş eyleyen
tāze cān bulur çeküp cām-ı lebin nüş eyleyen
kimler-ile içdüğüñ bir bir dédiler dōstum
cānumı ol bādedür her demde bī-ḥuş eyleyen
3. sen degül misin efendüm sen degül misin begüm
dün bizimle kavlı édüp bu gün ferāmüş eyleyen
ḥatır-ı mecrūḥuma merhem gerekmez dōstum
merḥametle bir nazārdur göñlümi ḥōş eyleyen
5. derd-mend ishāk ol vaķtin göreydüñ ḥālünü
kim saña raḥm étmeyeydi nāleñi güş eyleyen

410. 308^b.
nażire-i mu'īdī.

411. 308^b: İshāk Çelebī: *Dīvān*, g. 205.

nev'-i dīger ez an merḥūm ve mağfūr ishāk çelebī fermāyed raḥimehullah.
1 dédiler dōstum: dédilerdi baña | her demde: anduķça

412.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şevk-ı la'lüñdür dil-i 'uşşâkı bî-huş eyleyen
mest olur bezm-i fenâda cām-ı meyi nüş eyleyen
éy tabībüm var-ısa bu çeşmüm bīmāruñ-durur
bir nazarda biñ garībüñ göñlüni hōş eyleyen
3. merhem édinür dil-i mecrūhuma bulur şifā
sīnesi üzre çeküp seni der-āgūş eyleyen
hamdülillāh kulağına kıymaz ağıyāruñ sözün
gül gibi bāğ-ı cihānda nalemüz gūş eyleyen

413.

mef 'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
mužāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. bildüm seni āfet-i devrān degül misin
şol bir dédükleri gözi fettān degül misin
bilmez miyüz seni igen açılma dōstum
dil gülşeninde gönca-i hāndān degül misin
3. gül 'izz ü nāz ile géce bülbül niyāz ile
billāhi dehrüñ işine hayrān degül misin
dīdār hākkı kūyını firdevse vérmezüz
şūfī inanmaduñ be müselmān degül misin
5. n' için kināra çekmedüñ ol serv-kāmeti
ışhāk toğrı söyle peşimān degül misin

414.

mef 'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
mužāri ' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. éy gönca sen şu derd-i hezārān degül misin
bir yüze gülici gül-i hāndān degül misin

412. 308^b :
nazīre [mahlas beyti eksik]

413. 309^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 212.
nev'-i diğēr merhūm ve mağfūr işhāk çelebî fermāyed.

414. 309^a: Sürürî: *Dīvān*, g. 358.
nazīre-i sürürî.

1 derd: verd.

- vallāhi hūb sevmekle kāfir olmazam
inanmaduñ be şūfī müselmān degül misin
3. éy jāle ol gülüñ lebini dişlemek için
gül goncası dehānına dendān degül misin
n'eylersün éy gönül daħi keyfiyyet isteyüp
hoķķa dehānı şevķına hayrān degül misin
5. étdüñ **sürürī** tevbe tehevür édüp meye
érişeli bahāra peşimān degül misin

415.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. görmek istersem n'ola ol la'l-i rūḥ-efzā yüzün
ķankı cānsuzdur ki görmek istemez 'isā yüzün
görmeyen sen yūsuf-ı zībāyı dünyādan 'azīz
çāh-ı zillet içre ķalsun görmesün dünyā yüzün
3. bulmadum ḥaddüñ gibi bir lāle éy leylī-şıfat
néce kez geşt eyledüm mecnün gibi şahrā yüzün
eşķümüñ mevcı arasında ağarmış gözlerüm
keflere beñzer ki sīmīn eylemiş deryā yüzün
5. bir şanem gördüm **behiştī** ben ki naķķāş-ı ezel
deyr-i ḥüsünde anuñ naķş étmiş istignā yüzün

416.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. her kaçan vaḥşī gazālüm seyr éder sahrā yüzün
hāy u hūyum āh kim ol dem tıtar dünyā yüzün
heftelerle gülmeyüp yıllarla ağlarsam n'ola
ay olur göstermez ol mihr-i cihān-ārā yüzün

415. 309^a: Behiştī: *Dīvān*, g. 372.

naẓīre-i behiştī.

3 arasında: ḥayālinde | keflere beñzer ki: günde beñzer ol ki.

5 gördüm: sevdüm.

416. 309^a: Ḥayālī: *Dīvān*, g. 325/55.

naẓīre-i ḥayālī.

3. éy şanem bir bir déyem bu resme kâfirlüklerüñ
rüz-ı maşşerde görürsem hazret-i 'îsâ yüzün
âh-ı 'aşık her kaçan érse hazân bādı gibi
döndürür bād-ı hazāna 'aşık-ı şeydā yüzün
5. faqr kūyın devlet-i dehre hayālī vérmedi
böyle kullanmak gerek 'ālemde istignā yüzün

417.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. olmadum bir dem cihānda miḥnet ü gamdan emīn
âh kim 'ālemde gamla geçdi 'ömr-i nāzenīn
dōstdan ben çekdügüm cevr ü cefā vü miḥneti
düşmenüme daḥı vérme yā ilāhe'l-'ālemīn
3. gül yüzüñ güyendesi olup ser-āğāz eylesem
eşidüp efgānumı dērler hezārān āferīn
başuma bārān gibi yağa gamuñ dil gam yémez
görünür gökden ne dürlü nesne yağsa bu zemīn
5. gözlerüñ vaşfını taḥrīr étse cāmī tañ degül
görmedi çeşmüñ gibi 'ālemde bir siḥr-āferīn

418.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. lāle-i şahn-ı gülistān aḥter-i çarḥ-ı berīn
her biri ḥāl-i ruḥuñsuz dilde dağ-ı āteşin
bir müjeñ tīrin geçürdüñ şad-hezārān sīneden
āferīn éy kaşı yayum şad-hezārān āferīn
3. gördi tāb-ı ḥüsnüñe tākāt getürmez ḥāş u 'ām
sāye şaldı ilticā için bu zülf-i 'anberīn

417. 309^b.
nev'-i dīger ez an cāmī.

418. 310^b: Emrī: *Dīvān*, g. 371.
naẓīre-i emrī çelebī fermāyed.

1 ḥāl: mihr.

3 ḥaṭṭ-ı müşğīn 'arīzuñ üstinde yā dūd-ı dilüm
burc-ı mihre érdi mi dēdüm dēdi olma cebīn

ھاٲ midur d d m ruھu nda anu  i un  ıldıuğu 
d d-1  h-1  teŐ n nd r d di ol meh ceb n

5. ol d rr-i dend ne ni g rd m ışırdı la'lini
r ھumu  abz  tdi Şandum ol melek emr  hem n

419.

f 'il t n f 'il t n f 'il t n f 'il n
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ھ t rum maھz n   bağrum ھ n u baھtum ser-nig n
Şabra   kat  almadı g yet zeb n oldum zeb n
bir nazarda her nefes y z d rl  Őuret g ster r
bu'l 'aceb  yined r bu  sm nı n lg n
3. zikr-i z lf n 'aşıka vird-i zeb ndur n tekim
elde bir tesb hd r mecn na zenc r-i c n n
p ym l  tdi beni gam   dest-g r m  almadı
Şun el me ŐaŐiy  c m-1 s r r-enc mı Şun
5. sevd gi kimd r d mez iŐh k amm  g n gibi
z hir  kaf ola evvel ھarf-i  hir ھarf-i n n

420.

mef 'il n mef 'i n mef 'il n mef 'il n
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. muھabbet c min  y z hid el ne alabilmezsin
meger kim ŐiŐe-i n m sı  aŐa  alabilmezsin
gider t c ile ھır an bunu  gibi  ab  y kle
 abul  tmez seni baھر-i muھabbet  alabilmezsin
3.  ek p zaھmından alma  yol mıdur peyk nını yar n
sen  y hemdem ba a bilsem ne verd n alabilmezsin
eger Şa'Şa' a cirminde bir g y  zeb n olsa
cem l-i yar n  y g n sen  ılıcın Şalabilmezsin

5 Bu beyit divanda yoktur. Mahlas beyti Ő yledir:

n'ola s rsem beydağ-1 eşki ruھ  zre emriy 
Ő h-1 gam na 'ı g rindi m ta olmuşdur yak n

419. 309^b: iŐh k  elebi: *D v n*, g. 213.

nev' i d ğer merھ m ve mağf r iŐh k  elebi ferm yed
z lf n: la' l n.

420. 309^a: ھay li: *D v n*, g. 331/67.

nev'-i d ğer merھ m ve mağf r ھay li raھmetull hi 'aleyhi.

5. **ḥayālī** gibi ger ‘aşıq saña dağ üsti bāğ olmaz
melāmet ṭablını derbend-i gamda çalabilmezsin

421.

mefā ‘ilün mefā ‘iün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. serüñ pā inmeyince baḥr-i ‘ışka ṭalabilmezsin
nefes ṭutmaz-iseñ dürr-i murāduñ alabilmezsin
ruḥuñ eṭrāfı ‘anber-ḥām-iken kāfūra dönmişdür
ne gāfilsin bu şuretden daḥı reng alabilmezsin
3. şadā-yı ney yetiše vérmez-ise gūşına ḥālet
muḥabbet sāzını bezm-i belāda çalabilmezsin
komazsın dāmenin bir kez elüñden éy gözüm yaşı
nedür borcum saña bilmem ne derdüñ alabilmezsin
5. **belīgī** nefis kāfir kişi ger ḳatlı édebilmezseñ
bugün meydānda gāziler ḳılıcın şalabilmezsin

422.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. zevḳ éder āvāze-i zencīrden ehl-i cünün
nitekim bezm ehline vérür şafālar ergānün
yine ‘işreḥāne-i gülzārı ta ‘mīr itmege
oldı her bir gonca-i zanbaḳ gümişden bir sütün
3. ṭāḳatüm ṭāḳ oldı şabrum ḳalmadı raḥm eyleñüz
bir cefākāruñ elinden ben zebün oldum zebün
sīnemi nāḥun nişānı ḳıldı ḳaşuñ şevḳına
meşḳ gibi kim yazılmış ola anda néçe nün
5. şīt-i eş ‘arum **revānī** ṭutdı dünyāyı tamām
gömgök étdügi budur bu günbet-i pīrüzegün

421. 309^b.
naẓīre-i belīgī.

422. 310^a: Revānī: *Dīvān*, 293.
naẓīre-i revānī.

5 gömgök étdügi: güm güm ötdügi | günbet: günbed.

423.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafif + + - - / + - + - / + + -

1. şakın āhumdan éy nigār şakın
kīne-cūdur bu rūzigār şakın
göke ağarken ejder-i āhum
yağmasun dāmenüñ şerār şakın
3. yeter étdün bu ğam gülin pāymāl
gizlidür sīnem içre nār şakın
dile seng-i melāmet oldu siper
bulmasın sehmüñ inkisār şakın
5. çarḥına ʔokunur felek bir gün
yérde ʔalmaz bu āh u zār şakın
ben ne ḥāküm keder vérem baḥre
ʔonmasun ḥāṭıra ğubār şakın
7. ḥ^vāba beñzer 'izārī bu 'ālem
görinür şehd zehr-i mār şakın

424.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafif + + - - / + - + - / + + -

1. āhum odından éy nigār şakın
érmesün kūyuña şerār şakın
dūd-ı dil çün şu'ūd éder felege
yérde ʔalmaz bu āh u zār şakın
3. ḥāk-i pāyuñ olam dér-isem eger
gelmesün ḥāṭıra ğubār şakın
ṭayanup ḥüsnüñe cefā ʔılma
çün degül ḥüsn pāyidār şakın
5. 'ışkı şakla muḥibbī sīneñde
ele girmez bu yādigār şakın

423. 310^a.

nev'i diğer şemāniyede müderris iken medresesin pādişāh aldıḳda bu ğazeli déyüb pādişaha şunmuş.

424. 310^a: Muḥibbī: *Dīvān*, g. 2066.
naẓire-i sultān süleymān.

425.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. ruḥlarıñ güllerine éy yār şaķın
degmesün ol ḥasūd-ı ḥār şaķın
tīr-i āhum nişāna rāst varur
şaķın āhumdan éy nigār şaķın
3. olduğuma қаpuñda gerd-i rehüñ
gelmesün gönlüñe ğubār şaķın
bī-beķādur şebātı yok dehrüñ
eylemez hem felek қarār şaķın
5. şab'ı nāzükce yārdur 'adlī
incinür étme āh u zār şaķın

426.

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ḥafīf + + - - / + - + - / + + -

1. yaşımı étme cūybār şaķın
éli şudur bu çeşme-sār şaķın
sīm baḥrine ğarķ édüp tā kim
étmesünler seni kenār şaķın
3. 'ışķ yolına varma rehbersüz
pür-ḥařardur bu reh-ğüzār şaķın
gel vefā-y-ıla şehre şöhret vér
şutma cevr-ile iştiḥār şaķın
5. şımasun şışe-i dili ḥazer ét
'ārīfī seng-i inkisār şaķın

425. 310^b: Yayınlanan divanda bu gazel yoktur.
nażīre-i 'adlī.

426. 310^b.
nażīre-i 'ārīfī.

427.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şubḥ olunca gözlerin her géce cānān yolların
bülbul-i şeydā gibi şaḥn-ı gülistān yolların
vādi-ı 'şka düşüp mecnūn-ı pür-süz gibi
éy şaçı leylī tıutup gétdüm beyābān yolların
3. kühken mecnūn ile el aldılar benden gelüp
ol iki dīvāneler öğrendi dīvān yolların
'azm édüp şehr-i ḥalebden eyledüm rūma sefer
geşt édüp başdan başa geçdüm kıaraman yolların
5. éy **nebātī** pādīşāha ḥālūmi 'arz étmege
bunca yıllar beklerin sulṭān süleymān yolların

428.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. küşte-i gamze tıutupdur küy-ı cānān yolların
göz göre iki ḥarāmī kesdi sulṭān yolların
çekmeyen ḥatṭuñ gamın érmez leb-i nüşīnüñe
ḥızr ile buldı sikender āb-ı ḥayvān yolların
3. şöyle beñzer yār şol gülşene eyler ḥırām
servler şaf bağlayup tıtmış gülistan yolların
ol sipāhī dilberi şol deñlü étدی zulmi kim
ehl-i 'ışkuñ dād-h^vāhı tıtdı dīvān yolların
5. şu 'le-i iḥsānuñ olursa eger rüşen-delīl
ilete yābāna 'aşık nazm-ı ḥassān yolların

427. 310^a.

naẓīre-i nebātī.

428. 310^b: 'Aşık Çelebī: *Dīvān*, g. 61.

naẓīre-i 'aşık

1 göz göre iki ḥarāmī: bir celālīdür ki çeşmi

3 şol: süy-ı.

4 ol sipāhī dilberi: ol kul oğlu 'aşıka zulmi: cevri.

5 Bu beyit divanda yer almamaktadır.

ḤARFÜ'L-VĀV

429.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āhum artar urduğınca şubḥ-dem ruḥsāra şu
nāleler peydā olur toқınduğınca nāra şu
'āşık-ı dīdāruñ olmışdur meger cānā senüñ
tūrda mūsā gibi dāyim gelür güftāre şu
3. yüzi üzre sürini sürini geldi kūyuña
ḥüb beñzer éy melek ben 'āşık-ı dīdāre şu
ḥüsn-i ḥaṭṭuñ vaşfi başa varmadı cānā kalem
şol kadar tūrdı ki éndi ayağına kare şu
5. kaṭresi nūş eyleyen ağlar şarāb-ı şı'rümün
taṃladur kuvvetlidür gāyet déyü bir pāre şu
éy perī şahrāda zencīrin süriyüp seyr éder
nev-bahār-ı ḥüsnüñüñ dīvānesi bī-çāre şu
7. 'ārız-ı cānāneden vérüp ḥaber şād étđi bād
zātīyā géydi revān bir mevcı māvī ḥāre şu

430.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kendüyi beñzetdüğü'çün 'ārız-ı dildāra şu
başın alup gitdi şermende düşüp tağlara şu
ol büt-i sengīn-dile derdā ki te'şīr eylemez
ateş-i āhumdan olur gerçi seng-i ḥāra şu
3. ka'be-i kūyuñ ṭavāfi ḥasretinden dāyimā
tolaşup yüzün süre her bulduğı dīvāra şu
nā-bedīd olsa 'aceb mi sīnede peykānları
uğrasa bārāna elbetde uğurlar yara şu

429. 311^a : Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1220.

'ilm-i şı'rde vizāret mertebesine dek kudret bulan zātī goft.

2 meger cānā: cānā meger.

430. 311^a.

naẓīre-i ḥāfiz.

5. kesmiş idim âteş-i hecründe cânımdan ümîd
sepdi peykân-ı hadengün gönlüme bir pâre şu
delse tîguñ bağrumı âh étdigüm ma‘zür tut
kim duĥân olsa zarûrîdür dökülse nâra şu
7. nâ-ümîd olmuşdı cânândan biĥamdillâh yine
ĥâfîzuñ gönline sepdi ĥancerüñ bir pâre şu

431.

fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dökse ger çeşmüm ĥabâbı sen semen-ruĥsâra şu
ĥanlu yaşum gibi boyansun kızıl ĥanlara şu
vâdî-yi ĥayretde zencîrin sürür dîvâne-vâr
‘âşîk olmuşdur meger rûz-ı ezel dîdâra şu
3. tîrüñ alduñ ĥaldı peykânuñ dil-i mecrûĥda
dostum incinme kim dérlér uĥurlar yara şu
ĥalbümi pâk eyledüm âlâyişinden ‘âlemüñ
n’ola ben dil-teşne dérsen ‘ârîz-ı dildâra şu
5. öykünelden ĥaddüñe şem‘üñ diline düşdi nâr
yardan uçurdılar meyl étdügi-y’çün yâra şu
hep senüñ’çündür leb-i cüyün bu deñlü nâlişi
ĥatı gönlüñden şikâyetler éder taşlara şu
7. ol boyı servüñ **ĥayâlî** gözlemekden yolların
lâle-i şahrâlaruñ éndi gözine ĥara şu

432.

fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eşk-i çeşmüm gibi olmuşdur meger âvâre şu
ol sebebden ‘ışk-ıla düşmiş-durur taşlara şu
âteş-i fûrĥatle öldüm kimse baĥmaz ĥâlüme
kîrpügüñ ĥamzurdı aĥzuma yine bir pâre şu

431. 311^b: Ĥayâlî: *Dîvân*, g. 338/2.

naẓîre-i ĥayâlî.

432. 311^b.

naẓîre-i laţîfî.

3. leylī-i zūlf-i nigār-içün beni ağlar görüp
şevk-ıla mecnūn-şıfat düşdi o dem tağlara şu
gül yüzüñ yādına çeşmüm yaş dökerse n'ola kim
bu muqarrerdür ki açar dāyimā gülzāra şu
5. éy **laṭīfī** geşt-i bāğ éde déyü ol lāle-ḥad
tura tura éndi servüñ ayağına kara şu

433.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. künc-i gamda teşne-dil kaldum meded bir pāre şu
éy ṭabībüm ol-dem ihsān eyle ben bīmāra şu
zaḥm-ı tīguñdan ölürse éy perī ruḥ ehl-i 'ışk
dökmesün lāzım degül hīç bu ten-i efgāra şu
3. 'aks-i ruḥsāruñ derūnında görüp éy māh-ı nev
şaldı mevcı şevkden bu günbed-i devvāre şu
géydürüp bir cübbe-i sīmīn şabāya her ḥabāb
büy-ı zūlfüñ'çün tutar baş üstine bī-çāre şu
5. āb-ı kevşer déseler **selmān** ṭañ mı şī' rüñe
bağladı la'l-i lebi vaşında çün eş'āra şu

434.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kendüsin teşbih édelden 'arız-ı dildāre şu
halk içinde buldı şöret ḥaḳ bilür bir pāre şu
nice ol mecnūn-şıfat tağlara düşüp gitmesin
oldı bir leylī-ḥırāmuñ 'ışkına āvāre şu
3. ḥaste olsam gam bucağında baña tebḥāleler
penbe ile emzürürler ağzuma bir pāre şu
bir yumuş oğlanıdur yilup yupurduğı budur
yüz sürem bu vech-ile der ḥāk-i pāy-i yāre şu

433. 311^b.
naẓīre-i süleymān [Şiir Selmān'a aittir. Mahlas beytinde Süleyman yazsa da bu vezne uymamaktadır.]

434. 312^a.
naẓīre-i lem'ī.

5. mācerāsın yāşumuñ bir bir déyeydi n'oldığın
éy lebi āb-ı hayātum gelse ger reftāre şu
göñli aķsa saña éy gül yüzlü n'ola **lem'inüñ**
mā-teķaddemden aķa gelmişdurur gülzāre şu

435.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. mā-cerā-yı eşkümi 'arz étmek için yāra şu
yüz sürüp her sū revān oldu düşüp yollara şu
étmez idi 'āşık-ı dīdār dildār olmasa
pisterin hāk-i siyeh bālīni seng-i hāre şu
3. düşdi sen leylī dili sengin-içün mecnūn-vār
döginüp taşlarla şahrālara āvāre şu
pārelendi hāset-i tīguñla teşne yüregüm
öldüm éy rūh-ı revān érgür meded bir pāre şu
5. şı'rüme luṭfı 'izārı vaşfidur şüret véren
nétekim vérür tarāvet **fevriyā** gülzāra şu

436.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. gülşen içre ṭolaşur ṭolaşur ṭurmaz olup āvāre şu
érmege sen serv ayağına diler bī-çāre şu
seng-diller cevriñi çekmekde öykünmez baña
ķankı taş ķatıysa ursın başın éy meh-pāre şu
3. dāmenüñe zerrece ķondurmamağıçün gubār
gözlerüm saķaları her dem seper yollara şu
dilberüñ göñli raķībe māil olursa n'ola
alçağa māil olur çün éy dil bī-çāre şu
5. yérlere düşdi utandugından dōstlar
kendüyi nisbet édelden 'arız-ı dildāre şu

435. 312^a.
nażīre-i fevrī.

436. 312^b.
nażīre-i 'ulümī.

saḳiyā bozsa ‘aceb mi ḥāne-i zühdi şarāb
kim esāsından yıkar érince dīvāre şu

7. ābdār eş‘arum-ıla sūz-ı dil teskīn olur
éy ‘ulūmī sākin eyler çünki érince nāre şu

437.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. yār zülfin ref‘ éder ursa kaçan ruḥsāre şu
nītekim ḳalḳar duḥān her dem urulsa nāra şu
ol ‘izār-ı pür-leṭāfetle bu ḥaṭṭ-ı ‘anberīn
bāğ-ı ḥüsn içre eylemişdür benefşe-zāra şu
3. ḥasret-i ḥālūñle yollarını gözlemekden dem-be-dem
gözlerine nergisün érdi çemende ḳara şu
gün degüldür bu gökde éy māhum benüm
şaldı ḥüsnüñ pertevi günbed-i devvāre şu
5. éy ḡubārī yére geçsün göreyin ḳārūn gibi
kendüyi teşbih édermiş ḥāk-i pāy-i yāra şu

438.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. her ḥabābı dīdedür baḳmağa kūy-ı yāra şu
ṭolanup kūyını olur ‘āşık-ı āvāre şu
déyeli şīrīn lebün vaşfın bu çarḥ-ı pīre-zen
kendüyi ferhād-veş ṭağdan atar bī-çāre şu
3. cān vérürsem gonce-veş hecr-i lebünle bāğda
penbe-i ebr ağzum içre ṭamzıra bir pāre şu
sīnem üzre dāğlar güller elifler servler
cüy-ı eşkümden aḳar her demde ol gül-zāra şu
5. ‘arizün vaşfında **rahmī** āhlar çekse n’ola
nāleler peydā olur urulduğunca nāra şu

437. 312^b.
naẓīre-i ḡubārī.

438. 312^b: Rahmī: *Dīvān*, g. 171.
naẓīre-i rahmī.

439.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eşk-i çeşmümle n'ola vérsem hadeng-i yāra şu
yaramuñ tamzıra bir gün ağzına el vara şu
baħr-i eşke ğarķ-iken haddüñ gözümde tutsa yér
tañ degül olur şadefde çün dürr-i şehvāra şu
3. sūz-ı sīnem sākin olsa 'ārizuñ görüp n'ola
eksilür tābı biraz lā büd şaçıla nāra şu
'ārizuñ 'arz étse çeşmüñ n'ola zülfünde dile
vérme 'adettür aşarken mücrim-i cāndāra şu
5. bulsa şı'rümden melāhat n'ola her mecmū'a kim
véri gelmişdür leṭāfet éy 'atā gülzāra şu

440.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. pür ḥabāb olmuş gider şevķ ile kūy-ı yāra şu
'āşık-ı dīdār olup olmuş-durur āvāre şu
pāk-meşreb bir yüzi şulı güzel mānendidür
öykünürse vechi vardur 'ārız-ı dildāra şu
3. vaşf-ı haddin derc éderken şol-ķadar fikr eyledüm
ḥāmenüñ ayağına éy ḥ^vāce éndi ķara şu
tağ kesmekden özin ferhāddan yüksek tutar
baña gelse ķomaz alçaķ éder bī-çāre şu
5. ağlayup taşlarla dögmekden gögerdi sīnesi
enverī beñzer ki dérler 'āşık-ı dīdāra şu

439. 313^a.

naẓīre-i 'atā kādī.

440. 313^a: Enverī: *Dīvān*, g. 207.

naẓīre-i enverī

3 ḥāmenüñ ayağına éy ḥ^vāce éndi: nāmenüñ éy ḥ^vāce éndi ayağına.

441.

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. nazar kıldı baña ol çeşm-i cādū
enīs oldı yine mecnūna āhū
ümīd-i vaşluñ ile yandı sīnem
tama' olmasa olmaz idi tamu
3. ne müşkildür kara zülfüñ ki her dem
bulunmaz nāfe-i āhūda bu bū
raķībe şadr gösterdüñ kapuñda
neden geldi ki 'aceb bu ite ulu
5. **necātī** ğamzesinden iste kaçın
bulunmaz egri tutulmazsa toĝru

442.

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
aķıdur ebr-i nīsān şanki lü'lü'
gözümde ağlamakdan kalmadı yaş
öliceķ ağzuma kim tamzırur şu
3. gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
zebūn olsa şuya māyildür āhū
kapudan taşra başmaz yār ayaĝın
yüzüm olduĝı-y'çün ol yolda cārū
5. **mesīhī** teşne-dilden tartma tīĝuñ
degül çoķ ol ğarībe bir içim şu

441. 311^a: Necātī: *Dīvān*, g. 441.
nazīre-i merhūm ve maĝfūr necātī beg fermāyed.

1 çeşm-i cādū: çeşm ü ebrū
3 müşkildür: müşg olur | her dem: hergiz.

442. 311^b: Mesīhī: *Dīvān*, g. 199.
nazīre-i Mesīhī.

3 yüzüm: müjem.

443.

mefā 'ilün mefā 'iün fe 'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - - -

1. dilā bir kılcā cānuñ`çün ne kaygu
hicāb olur gözün̄de olsa bir mū
olup bir serv-i bālāya hevādār
uçarsın yarlardan nétekim şu
3. saña éy yūsuf-ı mısr-ı melāhat
yaraşur mihr ü meh olsa terāzū
eger zencīr-i zülfün̄ olmayadı
velī olurđı ādem éy perī-rū
5. gözüme gösterür biñ başlu ejder
şaçınıñ her kıln ol çeşm-i cādū
nesīm-i zülf ü çeşmün̄ hasretinden
şabā gibi düşer tağlara āhū
7. yüzün̄de görđi zülfün̄ déđi şem'ī
yére éndürmiş ayı gör bu cādū

444.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. revān édüp gülistān içre her sū
o servi cüst ü cū édüp yürür şu
o yūsuf-ğüsñ vezn olsa bahāda
meh ü ħurşīd ola keff-i terāzū
3. şaçun̄ sevdālarıyla göz qarardup
düşer tağlara miskīn olup āhū
ğasūd déyü bed-ğūyı görenler
déđiler éy perī ādem degül bu

443. 311^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 141.
naẓīre-i şem'ī dede fermāyed

1 dilā: dile.

4 velī: delü.

7 yüzün̄de görđi zülfün̄: yüzün̄ āb içre görđi.

444. 312^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 5338.
naẓīre-i nazmī çelebī fermāyed

5. sa ‘adet baña olurdı muḳarrar
olurdum yār-ıla zānūya zānū
leb ü dendānı hecriyle nigāruñ
gözümdeñ çıḳdı **naẓmī** la ‘l ü lü’lü’

445.

mefā ‘ilün mefā ‘iün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. diyār-ı ğurbete düşdüñ dédüñ gerçi saña yā hū
saḳın devletlü başuñçün unıtma ben ḳuluñ yā hū
beni bir vech-ile bīmār édüpdür ḫālet-i ‘iṣḳuñ
düşüm gibi gelür oldı ḳaçan fikr eylesem uyḫu
3. ṫarīḳ-i ‘iṣḳı kim gerçi be-ġāyet pür-ḫaṫar dērler
refīḳ olursa tevfiḳuñ baña bu yolsa ne ḳorḫu
ser-ā-ser ‘ālemüñ ḫalḳın helāk étmek mi istersin
behey zālīm behey kāfir nedür bu çeşm ü ebrū
5. miyānuñla dehānuñçün dil ü cān cenge düşmişdür
hemān yoḳ yere ğavġādur ne ol var ortada ne bu
begüm maḫbūba cān vérür sözine baḳma **ishāḳuñ**
ne var ḫalt-ı kelām étse ‘aceb mi ölecek şayru

446.

mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. eger maḫbūb olursa bir içim şu
yüzi şulı degülse andan el yu
güzel öldür anuñ gerdeninde
ḳolın salmaya kes ala ki ġisū
3. ruḫıyla ‘arızın her dem édüp
yanup nār-ı ġama étme yaşıñ cū
ne bilsün ḳadrini gevher-şināsuñ
şu kim ḫar-mühreye ‘arz éde lü’ü’

445. 312^b: İshāḳ Çelebī: *Dīvān*, g. 227.
naẓire-i ishāḳ çelebī fermāyed.

446. 313^a
naẓire-i belīġī fermāyed

5. meger ān ʔurra-rā zād-ı vefā nīst
nemī dīdem **beliği** yek ser-i mū

447.

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. nice sihr étdüñ baña a çeşm-i cādū
ki dil bir lahza olmaz senden ayru
alup gönüm baña gönüllenürsin
gönüllü olma hey āfet gönüllü

3. açılmaz nergisün nāz uyhusından
begüm billāh nice uyhudur bu
meger kim āh-ı 'āşıqdan egilmiş
nihāl-i tazedür ol iki ebrū

5. ʔabībüm bir ölümlü hasteñüm ben
lebünnden n'ola vérsen bir içim şu
hamīdīnün lebün mihrinsüz éy meh
görünür çeşmine 'ālem ʔarañu

448.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fa'lün
remel+ + - - / + + - - / + + - - / - -

1. nice kākül nice mū sünbül-i gül-būdur bu
dil-i 'uşşākı perīşān édecek budur bu
gözümüñ penceresin yapmağa hüküm eyledi şer'
ki niğāruñ harem-i hüsnine ʔarşudur bu
3. ne gönül ʔodı ne göz hāl-i ruḡ u 'ārız-ı dōst
oda yanmaz şuya batmaz nice cādūdur bu
umaram haşrda cān oynadıgumdan ʔuyalar
māh-rūlar déyeler bir birine odur bu

5 [= Beliği, bir kıl ucu kadar görmediğim o zülfte vefa azığı yokmuş.]

447. 313^b
naẓīre-i merḡüm ḡamīdī.

448. 313^a: Necātī: *Dīvān*, g. 443.

nev'i dīger ez an merḡüm ve maḡfūr necātī beg.
1 édic: édecek.

5. gözüñüñ sa‘yı budur cānı bedenden ayıra
gamze-i şūḥ-i cefā-pīşeden ayrudur bu
yine siḥr étđi **necātī** néce söz néce ğazel
leb-i dilber şıfatından bir içim şudur bu

449.

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fa ‘lün
remel+ + - - / + + - - / + + - - / - -

1. beni başdan çıkararı sünbül-i gül-büdur bu
cigerin nāfelerüñ ḥün éđici budur bu
déđi dilber éşiginde uyan éy baḥt-ı siyāḥ
bunca yıllardur uyursun nice uyḥudur bu
3. cān u dil naḫdini sīnemde uğurladı müjeñ
ḥün édüpdür cigerüm āḥ bir uğrudur bu
görse her bir güzeli sürür ayağına yüzün
hiç yeñilmez n’édeyin kim bir aḫarşudur bu
5. **āḥī**yi barmağ-ıla gösterüp éy serv-i revān
serv-ḫadler déđiler birbirine odur bu

450.

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fa ‘lün
remel+ + - - / + + - - / + + - - / - -

1. zülf-i dildāre démeñ nāfe-i ḥoş-büdur bu
çekdiren baña göbek buruların budur bu
ḫızra şordum ki nedür la‘l-i leb-i yār déđi
āb-ı ḫayvānı ḫarañuda ḫoyan şudur bu
3. çeşm-i mestüñ ne göñül ḫodı ne şabr u ne ḫarār
be ne zālīm be ne kāfir be ne cādüdur bu
ḫab‘-ı zāhid nicedür derseñ eger ḫab‘ına şor
egriden saña ḫaber vérici ḫoğrudur bu
5. bülbül-i cāna şafā vérdi ‘aḫāyā ğazelüñ
bāğ-ı tab‘ içre açılmış gül-i ḫoş-büdur bu

5 gözüñüñ sa‘yı budur cānı bedenden ayıra: tenüme ayru irer cānuma. ayru sitemüñ | gamze-i şūḥ :tiğ-i ḥün-riz.

449. 313^b: *Āḥī: Dīvān*, m. 7.
naḫīre-i āḥī çelebī.

450. 313^b.
naḫīre-i ‘aḫā çelebī.

451.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. dédǖm ka 'be midür kũyũñ dédi bāğ-ı cināndur bu
dédũm řũbĩ midür řaddũñ dédi serv-i revāndur bu
ruřũ üstinde zũlfinde řabā gibi alurken bũ
dédi kim milket-i rũma řıřādan armağāndur bu
3. güle vaşf-ı ruşın dédǖm gülp nāz-ıla dédi kim
ne řācetdür beyan étmek güneş gibi 'ayāndur bu
cemāli bāğın ol servũñ görüp cān bũlbũli dédi
ne zĩbā güller açılmış ne ra 'nā gül-sitāndur bu
4. igen cev̄r u cefā şılma vefā şıl sa 'dĩ miskĩne
bilürsin kim geçer řũsnũñ benũm cānum cihāndur bu

452.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. dédǖm ejder midür zũlfũñ dédi 'ışd-i lisāndur bu
dédũm şekker midür la 'lũñ dédi řũt-ı revāndur bu
mehe beñzetme ruřsārın utan yũzinden éy gözsüz
ne řācet zerrece nisbet güneş gibi 'ayāndur bu
3. güneş bāzār-ı 'ıřķũnda řarĩdār olsa ol māha
ço şimdi aşşısın bilmez añā soñra ziyāndur bu
mu 'anber zũlfi miskini řıtānuñ ayağā şaldı
gel éy řũ'āce ilet anı yérinde armağāndur bu
5. **cemāli** yār yanında raķĩb ayağum alurmış
elũm ére zamān-ıla bulam anı cihāndur bu

451. 314^a.
nev'ı dığer merřũm cem sultān ile frengistāna giden sa 'dĩ fermāyed. řattā cem sa 'disi demekle meřhũrdur. rařimehullāh.

452. 314^a: Bu gazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
nařĩre-i cemāli.

453.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. lebüñ 'aksi ile yaşum görenler dér ki kıandır bu
yā hōd cām-ı maḥabbetde şarāb-ı ergāvāndur bu
n'ola öldüñ ise dilber kıayırmaz bildüğüñ étme
benüm cānum benüm 'ömrüm cihāndur bu cihāndur bu
3. getürdiler ṭabībi kim bile derdüm kııla dermān
el urup nabzuma dédi ğam-ı 'ışk-ı fülāndur bu
'abīr-i ka'be-i küyın baña 'ıtr-ı kefen eyleñ
kim anda hūr-ı rıđvāna be-ġāyet armağandur bu
5. dédüm cennetde olmaz şeb nedür zülf ü ruḥuñ yā rab
dédi miskīn cinān bāğında 'ömr-i cāvidāndur bu
necātī dōstdan cānın dirīĝ eyler démiş düşman
yolında öldüğüm va'llāhi bi'llāhi yalandur bu

454.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. görüben kıadd ü haddini dédüm bāĝ-ı cināndur bu
gümüşden serv-ile yā hōd müzeyyen bostāndur bu
şabādan būy-ı zülfüñi göñül umduĝı budur kim
dil-i mecnūna leyliden be-ġāyet armağandur bu
3. cefādan hey meded öldüm kıoyasın yarı küyında
gören dédi şehīd-i 'ışk olan ibn-i fülāndur bu
baķup mir'āt-ı hüsñüñe nedür bu deñlü hōd-bīnlik
şakın şāhum güzellük kimseye kıalmaz cihāndur bu
5. n'ola tīr-i firāķuña senüñ şimdi nişān-ısam
dem ola éy kemān-ebrū bulışavuz zamāndur bu
müjeñ tīrine cān vērmez **ḥayālī** démiş aĝyāruñ
benüm kıurbānlar olduĝum inanmaĝıl yalandur bu

453. 314^a: Necātī: *Dīvān*, g. 439.

nażīre-i ḥayālī [Gazel Necati'ye ait.]

454. 314^b. Bu gazel yayınlanan divanda bulunmamaktadır.
nażīre-i ḥayālī.

455.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. nigārā ḥaddüñüñ luḫfı ḳomadı gülde reng ü bũ
öperdi gözlerüñ siḫri gözinden nergisüñ uyḫu
meger bir gün boyuñ servin görem déyü kenārında
gözinden çeşmeler döküp yüz urup yére yürür şu
3. bezerse leblerüñ luḫfın çemende ditreye lāle
eşitse dişlerüñ vaşfın şadefde āb ola lü' lü'
yañaḡuñ āteş-i mūsā ṭudaḡuñ mu 'ciz-i 'isā
kemāl-i ḫüsne yūsufsın muḫammedden ṭutarsın cũ
5. eline cām alup şeyḫī seni medḫ étse gülşende
şurāḫī zıkr éde ḳulḳul çağıra faḫte kũ kũ

456.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. şararken zaḫmumu gördi dédi dilber nedür işbu
eyétdüm şehir-i derd içre müsāfirdür gözi baḡlu
eyitdi ol perī bir gün düşüñe gireyin bir şeb
sevincümden néce yıllar geçüpdür görmedüm uyḫu
3. éyā veffāḳ-ı müşfik bir mücerreb nüşḫa luḫf eyle
ola kim yār-ıla olam ḫamāyıl gibi hem-pehlũ
yüzine baḡdı dildāruñ beni ol derde uğratdı
ölürsem ben bu derd-ile gözümdür dostlar ḳanlı
5. senüñ nazm-ı revān-baḫşuñ görenler dérler éy zātī
şafā vérür ḳişinüñ ḳalbine ḫaḳ bu kim aḳar şu

455. 314^a: Şeyḫī: *Dīvān*, g. 145.
nev'-i diğer merḫũm ve maḡfũr şeyḫī
1 öperdi: apardı.
3 bezerse: sezerse.
5 cũ: ḫũ.
456. 314^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1222.
zātī.

457.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. kazınmaz şafha-ı dilden haţuñ sevdası éy meh-rü
yazılmışda yuyulmuş yoğ elâ gözlüm meşeldür bu
degül alnumda ebrular cefâñı çekmege cânâ
benüm bu oñmaduđ başumda olmuşdur kara yazu
3. belâ vü fürkat ü cevr ü cefâsı cânâ minnetdür
göñül eglencesi oldı baña bir yâr-ı çâr-ebrü
tenüme dağ urup tañ mı peleng-i küh-ı 'ışk olsam
düşürdi lâle-veş tağa beni bir gözleri âhü
5. n'ola küyında bî-ğod olsa kendüden geçer **yağyâ**
gelür mescidde insânuñ gözine 'âdetâ uyđu

458.

fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. geldi haţuñ kılma 'uşşâka cefâ şimden gerü
saña luţf étmek düşer éy bî-vefâ şimden gerü
oğın atdı yayın yaşdı kaşuñla kirpügüñ
kişver-i dilde ne hâcet yaykara şimden gerü
3. haţ-ı dilber bir muğabbet-nâme yazdı çün baña
haţtı gelmiş dilrübâya merhabâ şimden gerü
okımış yazmış güzel ğâyet zarîf olur zarîf
şanmañuz bir ğayrısı göñlüm ala şimden gerü
5. çâr-ebrü bir güzel sevdi **revânî** çün göñül
çâr mışra ' çağıram ben bî-nevâ şimden gerü

457. 314^b: Yağyâ Beg: *Dîvân*, g. 358.
nev'-i diğer merhûm yağyâ beg.

458. 314^a: Revânî: *Dîvân*, g. 310.
nev' i diğer ez an merhûm ve mağfûr revânî çelebî fermâyed rağimehu
3 Yayınlanan divanda bu beyit yoktur. 3. beyit şöyledir:
ol ğarâmî döstüm vérmez bilişlik çün bize
olmayam bir dilber ile âşinâ şimden girü

459.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ağıyar āh édermiş ol gül- 'izāra karşı
olur şovuk havālar evvel bahāra karşı
şāh-ı melāmetem kim her āh-ı āteşinden
çekdüm kılıç sipāh-ı nāmūs u 'āra karşı
3. bu beyt-i rūḥ-baḥşı vird-i zebān édinmiş
manşūr gitdigünde şevkıyla dāra karşı
édüp muḥīṭ-i a 'zam emvācın āşikāre
şādī sefīnesini urur kenāra karşı
5. ırmağlar ḥayālī taşlar alup döğindi
seyl-āb-ı eşk-i çeşmüm aқdıқda yāra karşı

460.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. vaḥdet isterseñ ferāğat eyle hūy u hāyı қо
keşret-i dünyādan el çek éy gönül gavğayı қо
gözün aç olma gözi ac yéme ğam ferdā-y-içün
gāv-ı ten-perver gibi endīşe-i mer 'āyı қо
3. ma 'nī-yi rengine baқ aldanma şüret naқşına
vech-i zībāya nazār қıl cāme-i zībāyı қо
pāye-i 'ālī dilerseñ ḥāk-i pāy-ı dilber ol
қalduñ ayaklarda fikr-i manşıb-ı a 'lāyı қо
5. dér imişsin yarın öldürsem gerekdür anı ben
gel bugün öldür yoluñda öldüğüm ferdāyı қо
dédüm oldı dil şaçuñ zencirinüñ dīvānesi
nāz ile güldi dédi al bunı da bağlayı қо

459. 314^b: Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 339/4.
nev 'i dīger merḥūm ve mağfūr ḥayālī beg fermāyed selleme 'llāhu.
460. 314^a: Ḥayretī: *Dīvān*, g. 386.
nev 'i dīger ḥayretī beg.
3 zībayı: dībāyı.
5 yoluñda: önünde.

7. **ḥayretī** bī-çāre de bir derd-mendüñdür senüñ
kıl nazār aḥvāline luṭf eyle istignāyı қо

461.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. néçe bir dersin be şūfī sāğar u şaḥbāyı қо
bir daḥı baña bu sözi söyleme gavğayı қо
muẓtarib-ḥāl eyleme diller perīşān olmasun
bir dem éy bād-ı şabā ol zülf-i 'anber-sāyı қо
3. 'ömre çünkim i 'timād olmaz bu günden yarına
hey kıyāmet baña luṭf ét va 'de-i ferdāyı қо
var iken 'ālemdeki tāc-ı muḥabbet şāl-ı ğam
géyme zer-beft cihānı efsar-dārı қо
5. öykünürmiş şīve-i çeşm-i nigāre bir daḥı
añma sa 'yī baña ol nergis-i dīn-a 'māyı қо

462.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. şalaldan 'āleme pertev cemālün mihri éy meh-rū
mu 'aṭṭar éder āfākı müdām ol zülf-i 'anber-bū
hevā-yı 'arızuñ ābı érürse gönlüme bir dem
gözümüñ yaşı mevc urup aḥar néteki taşğun şu
3. beni ğam baḥrına şalsa şaçuñ sevdāları dilden
sevād-ı zülf-i müşkīnün götürür başuma ḳayğū
ne siḥr olur 'aceb bu kim nigārā ğamzeñ ucından
zamāndur géce vü gündüz gözüme tuş olur uyğū
5. kıya baḳışlaruñ cānā **ḥarīmī**yi döne döne
yaḥar hecr odına her dem ol iki ğamze-i cādū

461. 314^b.
naẓīre-i sa 'yī kādī.
462. 314^b.
naẓīre-i ḥarīmī.

463.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. sūz-ıla āh édeydüm hadden eger ziyāde
ķuşlar kebāb olaydı döne döne hevāda
ferzāne-idüm evvel sen şāh öñinde rūḥum
nerrād-ı dehr āḥir sürdi baña piyāde
3. iķbāli lā-beķādur 'aksini şor cihānuñ
mersümdur bu ma'nā cām-ı cihān-nümāda
çeke çeke ğamını ķaddüm kemāna döndi
āh ol ķaşı kemānum étđi beni kepāde
5. ta'līm-i 'ışk édeydüm ferhāda ger **mesīḥī**
ķomazdı iki taşı tağlarda bir arada

464.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. sūzum sirāyet étse mecnūn-ı nā-murāda
ķuşlar kebāb olaydı başındaki yuvada
naṭ'-ı zemīnde oldum ferzānesi cihānuñ
ferzīn olur oyunda süre süre piyāde
3. ne-y'düğini cihānuñ fehm ét ḥabāb-ı meyden
yazmış bu nükteyi cem cām-ı cihān-nümāda
zühhāda künc-i mescid mesken baña ḥarābāt
taķdīr böyle ķılmış nem var benüm arada
5. bir yayını çeküpdür 'ışķuñ ḥayālī éy meh
kim oldı aña nisbet ķavs-i ķuzah ķepāde

463. 315^a: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 235.
merḥūm Mesīḥī erbāb-ı timārdandur. inşāda nazīri olmaduğına bināen ḥadım 'ali paşa kātib
édinmişdür.

1 olaydı: olurdı.
5 tağlarda: 'ālemde.

464. 315^a: Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 345/6.
nazīre-i ḥayālī merḥūmuñ vaṭan-ı aşlīsı vardar yeñicesidir edirmede vefāt étmişdür.

465.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. al-ıla tıtdı öpdı la 'l-i nigārı bāde
vérsé 'aceb mi āhum bezm-i cihānı bāda
şevk-ı leb-i nigāra gördüñ mi öykünürmiş
keyfiyyeti şarābuñ vāy bu ħarām-zāde
3. atı doķındı düşdüm dédi o şeh-süvārum
bu daħı bir düşüşdür ħazz eyle hey fütāde
gözüm yaşına baksa gelmez biħār ka 'ba
éy la 'l-i nābı 'ayn-ı zezem olan şafāda
5. rā kaşlaruñ hilāle teşbīh étđi **zātī**
eksüklük étđi éy meh ma 'zūr tıt bu rāda

466.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. ħamdan helāk olupdur cismüm benüm ziyāde
éy sākī-i maħabbet şun baña cām-ı bāde
leylī şaçuñ görelden künc-i ħam içre tenhā
vā ħasretā ki ħaldum mecnün gibi belāda
3. naţ'-ı ħadüñde ħālüñ düşđi ruħuña şāhum
kim süre süre āħir ferzīn olur piyāde
āħ étđügümce dāyim derd ü belālar içre
tañ mı yanarsa bu çarħ döne döne hevāda
5. 'işkuñ meyinden éy meh mest oldı bu **faķirī**
'aks-i lebüñ görelden cām-ı cihān-nümāda

465. 315^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1254.

nażīre-i zātī üç biñ altı yüz ħazeli vardur déyü rivāyet olunur.

466. 315^a.

nażīre-i faķirī.

467.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. olsun tena 'um içre ol yār-ı rüy-ı sāde
kalsun belā vü gamda bu 'āşık-ı fütāde
ol şeh-süvār-ı meydān binse semend-i nāza
'uşşāķ olur öñince ser-cümle hep piyāde
3. kaşuñla ğamzeñ éy dost yéter cihāna fitne
n'eyler ğerüp puşuya kāküllerüñ kafāda
'işkuñ kemānı pekdür her kim ki çekmek ister
derd ü belā vü miħnet aña gerek kepāde
5. levħ üzre dest-i kudret yazmış bunu ezelde
hüsñüñ senüñ mużā'af derdüm benüm ziyāde
her kim ki şāh olupdur şanmañ hużurı vardır
derviş ki ola kani' 'ömri geçer şafāda
7. ğülzār-ı hüsñüñ içre her geće şubħ olunca
oķur **muħibbī** medħüñ bülbül gibi nevāda

468.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. 'işkuñ olaldan éy meh ğünden ğüne ziyāde
her geće şubħa dek göz yulduz şayar semāda
ben bir nigār naķşın resm eyledüm ğöñülde
kim görmedi sikender cām-ı cihān-nümāda
3. bostān-ı dehr içinde éy ğül-bün-i leţāfet
ben ğonca gibi dil-teng sen ğül gibi ğüşāde
bāķī degül tayanma māl-ıla mülke éy şeh
dünyā ki kalmamışdur cemşid ü keyķupāda

467. 315^b: Muħibbī: *Dīvān*, g. 2499.
nażire-i keyvān-menzelet ħurşid-ţal'at pādişāhumuz sulţān süleymān.

1 yār: mäh.

3 puşuya kāküllerüñ kafāda: bu siyeh ğisūlaruñ fütāde.

7 ki şāh olupdur şanmañ hużurı vardır: ğanī olursa şanmañ hużur éder ol.

468. 316^a: Fiğānī: *Dīvānçe*, g. LXXVII.

nażire-i fiğānī ismi ramađdandır vaţān-ı aşlīsi trabezondur.

5. küh-ı belāda ferhād yok yere dökme yaşuñ
gel 'ışkı benden öğren şāgird ol sütāde
başum göge érerdi hūrşid gibi éy meh
yüz sürsem ayāguña sāl gibi fütāde
7. bir sen degülsin éden dāyim **fiġānī** zārı
'uşşāk her tarafından feryād éder nevāda

469.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. zencīr-i zülfüñ urup cān boynına kılāde
çākerlerüñden oldum kapuñda ben fütāde
ben rind aña dérem kim nüh-ķupbe-i sipihri
ķaşr-ı habāb gibi bādeyle vére bāda
3. ger sāde-rūlar-ıla şūfī şafā dilerseñ
derd-i riyādan eyle cām-ı derünü sāde
bir gözleri humāruñ mest-i elesti oldum
şeydālīgumu şanmañ te'sīr ü keyf-i bāde
5. bir pehlevān-ı 'ışkam kim fikr-i hācibüñle
çarhuñ bu berg-i yayı gelmez baña kepāde
şehbāz-ı zülfüñ añup āh étse yérde **keşfi**
çıkup hūrōs-ı 'arşī ödgül éde hevāda

470.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. daġ urduġum görenler bu sīne-i dü-tāda
ķan yaş aķıtdı çeşmüm olsun demi ziyāde
ġam 'askerin ola kim māt eyleyem déyüben
bu naṭ'-ı 'ışka sürdüm ben de şehā piyāde
3. bir pek yayını çekdüm 'ışkuñ ki éy cefā-cū
mecnün olımaz-ıdı bil kim baña kepāde

7 sāl: sāyeñ

469. 316^a

nażīre-i buhūrcu keşfī. mükemmel dīvānı vardur. islāmbol'da vefāt étmişdür.

470. 316^b

nażīre-i merhūm re'yī beg. hūdāvendigār bendelerindendür.

ser-geşte dil olalı çekmedi bend-i 'ışka
gīsūlaruñ kemendi hāzır-durur kafāda

5. re`yī ne fikr édersin kıadd-i nigāra karşı
bir serv-ıad mi var kim dil uça o hevāda

471.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
muzāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. başdan başı yük-iken mecnūn-ı nā-murāda
yük üzre serir oldı başındaki yuvada

bağrumı pāre pāre édüp bu çarh-ı gerdün
derd ü gam-ıla kııldı yā kıaddümi kepāde

3. bādı nazarda ma'lūm olur habāb-ı meyden
kıurıldığı bu çarhuñ bünyādı āb u bāde

éy bī-bedel cihāna ger şimdi gelse yūsuf
véreydi hüsnuñ anuñ bāzārını kesāda

5. hāk-i reh-i nigāra öykünmez-idi hergiz
éy dil başiret olsa bir zerre tütüyāda

kimdür gubārī dérsen éy mihr-i burc-ı 'izzet
hāk-i mezellet içre bir zerredür fütāde

472.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
muzāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. ney gibi nālem érse mecnūn-ı nā-murāda
çenge dönerdi kıaddi inlerdi bu hevāda

ben bir hilāl-ebrü dildāra bendeyem kim
günden güne o māhuñ hüsni olur ziyāde

3. yāruñ kemān cevriñ şol deñlü çekmişem kim
çarhuñ bu berg-i yayı gelmez baña kepāde

āgyār-ıla efendi sen bāde-nüş édersin
ben kıan yutam dem-ā-dem bezm-i gam-ı belāda

471. 316^b
nazire-i gubārī ehl-i 'ilm silkindendür hoş-āyende gazelleri vardur.
472. 317^a
nazire-i şemsī paşa isfendiyār neslindendür. rahimehu'llāh.

5. naṭ'-ı maḥabbetüñde ben éy şeh-i kamer-ruḥ
atuñ öñince fi'l-ḥāl oldum hemîn piyāde
veh veh déyüp acımaḥ ḥālüm görüp kimesne
küyuñ itinden ayru bilişde āşināda
7. dilden ğam-ı zamānı def' étmek ister-iseñ
var lāle gibi şemsī nüş eyle cām-ı bāde

473.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. derdüm ḥikāyet étsen mecnün-ı nā-murāda
kendin koyup benüm'çün aġlardı ol fütāde
keyfiyyetin şarābuñ soñında dérler ammā
bezm-i lebüñ ḥayāli mest étdi ibtidāda
3. gül-günü cāmelerle bezm-i şarāba gelme
éy gözleri ḥarāmī kan olmasun arada
bu ṭāk-ı pür-revākuñ gelmezdi hiç nazīri
cām-ı ḥabāb gibi varmasa soñı bāda
5. oldum ğazelde kāmī 'allāme-i zamāne
şi'rümden étse ṭañ mı şā'irler istifāde

474.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. ḳaddüm kemāna döndi bu 'ālem-i fenāda
n'ola ḳaçarsa benden oḳ gibi oḳçı-zāde
esrār-ı ehl-i 'ışka ebrüsü iki rādur
fāş olmasun cihānda ḳalsun bu söz burada
3. dilde belā-yı fūrḳat başda hevā-yı vuşlat
dest-i 'amel yaḳada tīg-ı ecel ḳafāda
ḥikmet nedür ṭabībüm ölmege cān vérürken
dīdāruñı görince yaşum olur ziyāde

473. 317^a Bu gazel yayımlanan divanda yer almamaktadır.
nazīre-i kāmī çelebī.

474. 317^b: Yaḥyā Beg: *Dīvān*, g. 371.
nazīre-i yaḥyā beg ḥudāvendigār bendelerindendir.

5. yaḥyā yeñiçeridür naṭ‘-ı cihānda şāhum
n’ola atuñ öñince yürüse ol piyāde

475.

mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün
mużāri‘ - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. yérden bir āh édehydüm éy meh bu ben fütāde
ķuşlar kebāb olaydı döne döne hevāda
éy şeh-süvār-ı meydān nāz atına süvār ol
ferzāne-veş ben öñce yürüyeyin piyāde
3. çekdi çevürdi éy meh şol deñlü çarḥ-ı bed-mihr
ķomadı étmeyince yā kıaddümi kepāde
éy şacı leylī bir kez meydān-ı ‘ışķa gelse
oyunlar oynayaydum ferhād-ı nā-murāda
5. sākī lebini yada şundugını görince
ol acıg-ıla lem‘ī kıanlar yutardı bāde

476.

mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün
mużāri‘ - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. mecnün gibi düşelden ‘ışķuñā ben fütāde
leylī şacıñ hevāsı ‘aķlumı vérdi bāda
göz gördi rüy-ı yārı dil düşdi derd-i ‘ışķa
taķdīr böyle-y-imiş nem var benüm orada
3. ferzānelik dilerseñ şeh kıapusına ruḥ sür
ferzīn olur bilürsin süre süre piyāde
bağrına başsa tañ mı yār-ı semen-‘izārın
āyīne gibi her kim olursa şāf u sāde
5. nüş eyle éy şabūḥī ‘ışķuñ şarāb-ı şāfın
zinhār kıoma bākī kesr olmasun şāfāda

475. 317^b.
nażīre-i lem‘ī çelebī lāmi‘ī çelebīnün oğlıdur elli aķça müderris iken vefāt étdi.
476. 317^b.
nażīre-i merḥūm şabūḥī-i kıāzī. ḥ^vānenedür. ‘abdü’z-zarīf démekle meşhürdur.

477.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. mūy-ı sefid kim var bu ra's-i müptelāda
gam berfidür ki yağmış kūh-ı ser-i belāda
naṭ'-ı ḥadūñde ḥālūñ gördükde şanuram kim
düşmiş ruḥuña şāhum lu'b-ıla bir piyāde
3. bezm-i zamāne devrin añla ḥabāb-ı meyden
ḥāl-i cihānı gel gör cām-ı cihān-nümāda
meyḥāneden sürüldüm mescidde ḥod yérüm yok
mest olmuşam bu işe ḳaldum iki arada
5. ol bağıri berg ü ḳaşı yayuñ tamām-ı cevrin
bāzūña fevrī ḳuvvet étdüñ çeküp kepāde

478.

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün
mużāri' - - + / - + - - / - - + / - + - -

1. ḳan ağıladuñ görince ben 'āşıḳı belāda
éy çeşm-i ḥūn-feşānum olsun demüñ ziyāde
çeşmüñ kimi yıḳarsa çekmege bende anı
almış kemend eline gīsūlaruñ ḳafāda
3. künc-i gamuñda tenhā bīmār olup yaturken
yanuma guşsa geldi bilişde āşināda
sen çeşmi şāhbāza şayd-ı ḥarem olam dér
yıllar-durur ki uçar dil murḡı bu hevāda
5. teşbīh sāde vérmez zīnet söze ḥayālī
rengīn edā gerekdür eş'ār-ı dil-güşāda

477. 318^a.
nażīre-i fevrī efendī brusada ḳaplucada müderris idi.
478. 318^a. Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 346/7.
nażīre-i ḥayālī beg.
3 künc-i gamuñda: gam gécesinde.

479.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi hācibdür kaşuñ şol çeşm-i fettān üstine
hağğa bağmaz gamze-y-ile kan éder kan üstine
hağğ-ı reyhānuñ ki kıldı nüşha-i yāķūtı nesh
āyet-i rahmet-durur ol berg-i handān üstine
3. nazm-ı dendānuñ görüp dürin alur bağr altuna
vaşf-ı la 'lün eşidüp toprak yığar kān üstine
bizi her şūfī-yi şahid-bāz ta 'yib étmesün
kim bu demde şeyhümüz cān vérür oğlan üstine
5. gerçi kim dünyāda el el üstinedür éy şāfi
kim düzer bir nazm bu nazm-ı dür-efşān üstine

480.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. düşse zülfinden 'arağ ruhsār-ı cānān üstine
güyiyā şebnem düşer gül-berg-i handān üstine
bulmaz ol ruhsār ile ol kadd-i zībā hāletin
bağlasañ bir deste gül serv-i hırāmān üstine
3. kāküli şanmañ görinen tã 'ir-i devlet-hümā
sāye şalmışdur o şahenşāh-ı hūbān üstine
n' için ol hurşid-i 'ālem-tāba öykündüñ déyü
māh-ı nev hancer çeker mihr-i dıraşşān üstine
5. zīr-i zülfünde görenler hağğtuñı ebr-i bahār
sāye şalmış şandılar şahn-ı gülistān üstine
ğam degül gelse dile bākī pey-ā-péy derd ü gam
eksüg olmaz tekyedür mihmān mihmān üstine

479. 318^b
nazīre-i merhūm şafī. sulţān murād hān şā'irlerindendür. bursevīdür. edirne'de vefāt étmişdür.
480. 318^b: *Bākī: Divān*, g. 438.
nazīre-i bākī celebī.

481.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. zülf-i müşkîn sâye şalmış hadd-i cānān üstine
şan sehāb [bir] fitne şalmış māh-ı tābān üstine
eşk-i hūnīnüm görüben gözlerüñ kanum döker
hey ne bī-şefkat-durur kim çökdi qurbān üstine
3. muşhaf-ı haddüñde zülfüñ kātib-i kudret şehā
şekl-i bismillāh-durur kim çıkdı kur`ān üstine
ruhlaruñ şevkıyla gamzeñ tīgina cān vérmeye
zīnet olmuşdur haţuñ çün āb-ı hayvān üstine
5. çün gam-ı dilber gelüpdür kulbe-i aḥzānuma
şaḳın éy sa`dī `aybdur girme mihmān üstine

482.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. haţ belürmiş o leb-i yāḳūt-ı handān üstine
hızr gibi çıқа gelmiş āb-ı hayvān üstine
geh kemend-i zülfüñi şal gāh tīr-i gamzeñi
her ne hükümüñ var-ısa baş üstine cān üstine
3. bāḡbānā gönlümi men`étme ḳadd-i yārdan
ḳonsa bir bülbül n`ola serv-i hırāmān üstine
ruhlaruñda kim bile zülfüñ ne cādülüḳ éder
kim geçüp bu veche bāḡdaş ḳurdı ḳur`ān üstine
5. ruḫları vaşfın necātī şöyle rengīn eyle kim
āfitāb altun ḳalemle yaza devrān üstine

481. 318^b.
naẓīre-i sa`dī merḫūm cem sultān mādiḫlerinden idi raḫimehullāh.
482. 319^a. Necātī: *Dīvān*, g. 535.
naẓīre-i merḫūm necātī beg.

483.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. geldüğüñce haṭ-ı müşkīn la 'l-i cānān üstine
yazılır harf-i maḥabbet levḥa-i cān üstine
rindler şāfī meye cān vérürken sākiyā
ger lebün 'aksi düşerse kan olur kan üstine
3. halka-i kākül degül başında bil ki murğ-ı dil
āşiyān yapmışdur ol serv-i hırāmān üstine
dāne dāne her 'araḫ kim rüy-ı gül-gūnuñda var
jāledür gūyā düşüpdür verd-i ḥandān üstine
5. sūznāk ü ābdār olur selīkī sözlerüm
ger ḡazel désem leb ü ruḥsār-ı cānān üstine

484.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cem' olur her géce encüm māh-ı tābān üstine
şan üşer pervāneler şem'-i şebistān üstine
cānumı yāra fidā étmege vardum dédiler
şol gedāyı ḫomañuz 'azm étدی sulṭān üstine
3. sen ruḥuñ mülkin ḫara zülfüñe maḡlūb eyledüñ
ḡālib-idi gerçi rüm evvel ḫaraman üstine
başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
şol gedālar gibi kim cem' ola ḫurbān üstine
5. ḫapuña vardı fiḡān-ıla mesīḫī gūyiyā
nāleye yapışdı ḫıḫdı ḫarḫ-ı gerdān üstine

483. 319^a: Selīkī: *Selīkī ve Şiirleri*, g. 59.
naẓīre-i merḥūm selīkī ḫādī.

484. 319^b: Mesīḫī: *Dīvān*, g. 226.

naẓīre-i merḥūm mesīḫī beg vaṭān-ı aşliyyesi rümélinde bosna vilāyetinde saray'dandır.

2 Bu beyit divandaki gazelde yer almamaktadır.

485.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. söyle ditrer cān ü dil her laḥza cānān üstine
nétekim pervāne ditrer şem' -i şebistān üstine
derd-ile cān bülbüli billāh néce cān vérmesün
her şaçı sünbül yüzi gül-berg-i ḥandān üstine
3. zāhid iğmāz étdüğü yārūñ miyānını görüp
şan tereddüdle biner cānbāz urġān üstine
ḳāḏī vü müftī müderris zāhid ü pīr ü cevān
ḳanḳı cān vémedi maḥbūb oġlān üstine
5. şem' -i ruḥsāruña cānānuñ yüri pervāne-veş
cānuñı vér dērse **mihri** sen de cān üstine

486.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gonca-i la' lüñ olaldan gonca ḥandān üstine
şerm édüp medḥ oḳımaz bülbül gülistān üstine
ḳāmetüñ servine gönülüm māyil olduğı bu kim
ḥoş ḳıyāmet göster olsa ḥırāmān üstine
3. yüzüme gülüp bu dem cān istedi dilden gözün
her ne buyursañ şehā bu çeşm-i giryān üstine
gamze-i ḥun-rizüñe sīnem siper olsa ne ḫāñ
diler ol ḥūnī bugün ḳan eyleye ḳan üstine
5. zülf ü ruḥsāruñ hevāsına **ḫarīmī** bir géce
cān atar pervāne-veş şem' -i şebistān üstine

485. 319^b: Bu gazel divanda yer almamaktadır.
naẓīre-i şā'ire mihrī ḫātūn merḥūmuñ mükemmel dīvānı vardır. raḫimehu'llāh.
486. 319^b.
naẓīre-i merḥūm ḫarīmī sultān bayezid ḥān zamanında gelmiştir.

487.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir gazel nazm étdüm ol gül yüzlü cānān üstine
bülbülem medḥ oқıdum güyā gülistān üstine
çeşme-i la 'lüne düşmiş 'aks-i ḥüsnüñ éy şanem
gerçi gün toғmaz dédiler āb-ı ḥayvān üstine
3. zülf ü ḥāli gözlerümden mülk-i cāna 'azm éder
tunadan kāfir geçer komañ müselmān üstine
dişlerüñ vaşını bir vech-ile nazm étdüm ki ben
kimse iş aşmadı ol la 'l-i dür-efşān üstine
5. cān-ısa maқşūd éy dilber **me'ālī**den n'ola
her ne kim ḥükm éder-iseñ dostum cān üstine

488.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dil helāk édüp gözüñ ḥancer çeker cān üstine
néce ḥünīdür ki ḳan étmek diler ḳan üstine
dilde ḡamzeñ oқı var-iken ḡamuñ gönderme kim
ḳonmağ olmaz éy şanem miḥmān miḥmān üstine
3. gel getir ḥaṭṭuñ ḥayālin ḳo bu yanmış sīneme
sebze 'ādetdür ḳonur çün tāze biryān üstine
dédüm éy meh çün lebüñ cāndur baña bir buse vér
gül gibi kıldı tebessüm dédi kim cān üstine
5. sünbül-i ḥaṭṭuñ ḡamından şöyle ḥayrān oldu kim
baḡbānlar şu seperler şimdi reyḥān üstine
dédüm éy cān ḳaçma **cem**den ḥācīdur güldi dédi
gerçi ḥācīdur velī cān vérür oḡlan üstine

487. 319^b: Me'ālī: *Dīvān*, g. 77. [Sadece ilk beyit divanda var, diğer beyitler yoktur.]
nazīre-i me'ālī.

1 nazm étdüm ol: dédüm yine.

488. 320^a: Cem Sultān: *Dīvān*, g. CCCI.

nazīre-i merḥūm ve maḡfūr cem sultān raḥimehullahi 'aleyhi raḥmet^{en}vāsi^{'an}

3 ḥayālin ḳo bu: ḥayālini bu.

5 seperler şimdi: seper her géce.

489.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gönül 'arîf-iseñ söyleme nâ-dânlar ile
ihtilâf eyleme bir laḥza âhriyânlar ile
merdüm-i dîde gibi seyr édüp âfâkı bütün
yüri şol kend' özini görmeyen insânlar ile
3. zâg-ı nâ-cins ile uçmaḡda konuşmaḡdan yine
hoş gelür baña kafes murğ-ı hoş-elḥânlar ile
her kabâ-y-ıla şalınma ér iseñ tîg gibi
yüri şâfî-dil olan zümre-i 'irfânlar ile
5. eḡrimen aňlamasun kuş dilini söyle müdâm
manıḡku 't-ṭayr oḡı her laḥza süleymânlar ile
ḡile vâdîsine düşme uyuban dilkülere
pîşe-i şıdḡ u şafâda yüri arslanlar ile
7. ihtilâf eyleme igen mest-i mey-i nâz ile çok
yüri abdâl-ısañ éy ḡayretî ḡayrânlar ile

490.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bâgda 'ayş édelüm bu géce hoş-ḡânlar ile
uykusın uçuralum bülbülüñ efgânlar ile
yoluma ölmez imiş öldüreyin anı démiş
yâr öldürmesün eydüñ bizi bühtânlar ile
3. reşk-i eflâk-i berin eyleyelüm bezmümüzi
şöyle tezyîn édelüm şem'-i şebistânlar ile
müm-ıla oḡıyalum meclise pervâneleri
aňısup göynügümüz yanışalum anlar ile
5. ṭapuñı görene zâtî ser ü cân étdi nezr
ka'be-i vuşlatuñı istedi ḡurbânlar ile

489. 320^b: ḡayretî: *Dîvân*, g. 405.

nev'-i dîğer ve baḡr-i âḡer sîneçâk birâderi ḡayretî.

7 ḡayrânlar: 'uryanlar.

490. 320^b: Zâtî: *Dîvân*, g. 1381.

naḡîre-i merḡûm zâtî şu'arânuñ mümtâzındandır. dört pâre kitâbı vardır.

491.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy gül-i nev yine bu tāze gülistānlar ile
hüsn bāğın bezedük sünbül ü reyḥānlar ile
şevki mercān lebinüñ cān u gönülden gitmez
toludur ḥasret-i la 'lünle gözüm kanlar ile
3. 'āşıkuñ bağrı bütün olmaz éyā kaşı kemān
cigerin delmese gamzeñ oқи peykānlar ile
éy ṭabīb-i dil ü cān güc-ile buldum derdüñ
bunca yıldur ararın ben anı dermānlar ile
5. el uzatmış bu géce sünbül-i dildāra ḥasūd
göreyin aşıla ol iti pek urğanlar ile
ṭālī'ñüñ şanemā ḥālī hemān it ḥālī
sen gözi āhū enīs olalı yabanlar ile

492.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bizi güldürmedi dilber gam-ı hicrānlar ile
demidür ağlaşalum dīde-i giryānlar ile
öldüğüm vaktin eger kabrüme eylerse güzār
zeyn ola ḥāk-i mezārum gül-i ḥandānlar ile
3. merdümüm devlet-i 'ışkuñda şehā kādirdür
yoluña la 'l nişār étmege dāmānlar ile
āteşin ḥaddüñ için her géce ṭutuşmağdur
iş pervānelerüñ şem '-i şebistānlar ile
5. **emriyā** gördi gözüm yaşına garğ oldu cihān
göge yapışdı kamer necm-i dıraḥşānlar ile

491. 321^a.

naẓīre-i merḥūm ṭālī'ī çelebī. sulṭān selīm ḥān zamānında yeñiçeri kātibi idi.

492. 321^a. Emrī: *Dīvān*, g. 466.

naẓīre-i emrī çelebī.

5 āteşin ḥaddüñ için: āteş-i ḥaddüñ ile.

5 gözüm yaşına garğ oldu cihān: gözün yaşı cihānı alıyor.

493.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gūşe-i dil ki ʔolupdur ğam-ı cānānlar ile
beñzer ol hāneye kim pür ola mihmānlar ile
ger ölürsem ğam-ı sevdā-yı ruḥ u zülf ile
zeyn idüñ ʔabrümüñ üstün gül ü reyḥānlar ile
3. jeng-i ğamdan gelüñüz āyīne-i ʔab‘umuḫı
şulayup pāk édelüm cām-ı mey-efşānlar ile
dostlar vaşf-ı nigārı yazalum levḥ-i dile
ne vérüp alımazuz defter ü dīvānlar ile
5. serv-ʔadlerle **bahāri** ki dem-ā-dem şalınur
beñzer ol bendeye kim seyr éde sulṫānlar ile

494.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān vérürsem heves-i zülf-i perīşānlar ile
cennete döndürelér ʔabrümü reyḥānlar ile
ne ʔara günlere ʔalduḫ ki ʔara yüzlü raḫīb
şalınur sāye gibi serv-i hırāmānlar ile
3. āteş-i la‘l-i lebüñ ʔılmadı sīnemde sükün
yaş döker gerçi gözüm üstine ‘ummānlar ile
éşigüñ iti sifāliyle ciĝer ʔanın iĝen
cām-ı cem iĝmeĝe ‘ār eyleye sulṫānlar ile
5. ne‘ydüĝin añlayasın **şem‘īn**üñ éy māh-cebīn
zühreyi éndürecek bezmüñe efgānlar ile

493. 321^a
naẓīre-i bahāri efendī ʔuzāt ʔāifesindendür.
494. 321^b: Şem‘ī: *Dīvān*, g. 152.
naẓīre-i şem‘ī dede raḫimehullāhi ‘aleyh.

495.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gelünüz seyr édelüm serv-i hırāmānlar ile
édelüm bāğı müşerref gül-i ḥandānlar ile
her varağdan okıyup mihr ü vefā destānın
açalum gönlümüzi gül gibi dīvānlar ile
3. her kişi kendü vücūduñda süleymān olsun
kuş dilin söyleşelüm murğ-ı hoş-elḥānlar ile
bezm-i gülde kânün-ıla dem-sāz olalum
bülbülün diñdürelüm şıkluğın efgānlar ile
5. ḥüblar söğdi baña vālih ü şeydā göricek
üşdiler taşlardılar la 'l-i bedaḥşānlar ile
bezm-i keşretten ayağı götürüp vaḥdet için
'azm-i ḥalvet édelüm şem'-i şebistānlar ile
7. altun üsküflü güneş yüzlü güzeller şem'ī
ne sa 'ādetdār olagör meh-i tābānlar ile

496.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cān vérürsem heves-i kāmēt-i cānānlar ile
kaḫbrümi zeyn édesiz serv-i hırāmānlar ile
ān u ḥüsniyle güzeller dil alurlar āḫir
néce ḥālümüz éy dil 'acebā anlar ile
3. bezm-i fürkatde anuñ derd ile göynüklerümüz
yanalum yaqılalum şem'-i şebistānlar ile
cevr éderler bize āfetler uyup devrāna
bilmezüz n'eyleyelüm āfet-i devrānlar ile
5. böyle qalmazdı ayaklara **hilālī** pāyuñ
başa varılsa eger zülf-i perişānlar ile

495. 321^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 15.

merḥüm ğazellerinüñ mümtāzındandır. ḥattā şu 'arā-yı rüm şem'ī'ye ḥusrev-i rüm dērler.

496. 322^a.

naẓīre-i qazzāz hilālī merḥüm kemāl mertebede hilāl şeklinde idi onun için hilālī dēdiler.

497.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. étmeyüp mihr ü maḥabbet meh-i tābānlar ile
daḥı cem' olmayayın zülf-i perīṣānlar ile
kaṭre-i ḥūn-ı cigerden yaşumuñ saḳḳāsı
gözlerüm ṭāsını zeyn eyledi mercānlar ile
3. baḥtumuz çünki siyehdür ḥaṭ-ı eṣ'ār gibi
şerḥ olunmaz ḡamumuz defter ü dīvānlar ile
ehl-i 'irfān ile eyleñ gül ü mül şoḥbetini
'ārif olan ṭurup oturmaya nā-dānlar ile
5. bülbül-i ṭab'-ı **laṭīfī** çemene étdi heves
kıldı gül şoḥbetini ḡonca-i ḥandānlar ile

498.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. seyr-i gülzār édelüm serv-i ḥırāmānlar ile
açalum gönlümüzi ḡonca-i ḥandānlar ile
néce yıllar yolına yel gibi yeldüñ soñ ucu
çıkmaduñ başa göñül zülf-i perīṣānlar ile
3. gülşen-i ḡamda göñül āteş-i hecrile yanup
gül-i şad-berge döndürür yine peykānlar ile
dilberüñ dāmenine ḳonmamaḡa zerre ḡubār
yollara şu sepelüm dāde-i giryānlar ile
5. yār **ibrāhimi** terk étdiyse bir gün ola
arayup bulumaya şem'-i şebistānlar ile

497. 322^a
naẓīre-i laṭīfī çelebī.

498. 322^a
naẓīre-i [ibrāhim] ḳuzāt ṭāyifesindendir.

499.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sürine sāye gibi serv-i hırāmānlar ile
‘azm-i gülzār édelüm gonca-i ḥandānlar ile
‘ār u nāmūsı koyup kūy-ı ḥarābāta düşüp
cām-ı mey nūş édelüm çāk-ı girībānlar ile
3. külümüz göklere şavurdu hevā-yı ‘ışkuñ
yanalı kül olalı āteş-i hicrānlar ile
tīşe-i ‘ışkı urup tağlara ferhād gibi
tağları inledeyin nāle vü efgānlar ile
5. **bākiyā** kurtılmaz zār u perīşānluḡdan
kim ki baş қоşsa ser-i zülf-i perīşānlar ile

500.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bezm-i mey eylemişem dün géce sulṡānlar ile
néce sulṡānlar ile bī-ser ü sāmānlar ile
mey ü maḥbūba beni tevbelüdüdür dérlér imiş
dostlar nec'édeyin bu қuru bühtānlar ile
3. ne baña şabr müyesserdür ü ne vaşl-ı ḥabīb
düşüben kūyına şeydā olup efgānlar ile
mest olup ‘āşık-ı rüsvā vü levend ü yaқа çāk
gezerüm şehri bütün cem'-i perīşānlar ile
5. **hāşimī** kābil-i ta'bīr degül kışsa-i 'ışk
kim anı şerḡ édesin defter ü dīvānlar ile

499. 322^b: Yayınlanan divanda bu gazel bulunmamaktadır.
naẓīre-i bākī çelebī.

500. 322^b.
naẓīre-i hāşimī-i 'acem.

501.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. içelüm bezm-i çemende gül-i handānlar ile
pāk-dāmānlar ile çāk-girībānlar ile
şu gibi göñli gözi pāk gerekdür yüzi hāk
ol ki hem-sāye ola serv-i hūrāmānlar ile
3. gerçi bed-nāmlaruz kātib-i taqđır bizi
defter-i 'ışka yazupdur néçe 'unvānlar ile
cümle āfākı tutar şıyt ü şadāsı 'ışkuñ
ben ki feryāda gelem nāle vü efgānlar ile
5. hūblar 'ārızı haţtı gelicek 'uşşākı
arayup bulmayalar şem '-i şebistānlar ile
zīr-i destüñle ola 'ışk diyārı **ışhāk**
sen ki hem-pā olasın bī-ser ü sāmānlar ile

502.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ābdan cevherī zencīr alup āyesine
h^vācenüñ şeyb-nazar eyledi ser-māyesine
şol gedā rütbetinüñ rāğıbidur cān u göñül
bakmadı rağbet édüp şāhlaruñ pāyesine
3. ne kadar zīnet-i hüsn-ile nümāyān olsa
zāl-i dehrüñ er olan bakmaya pīrāyesine
zulmet-i küfre düşüp arturan endīşesini
beñzer ol tıfla hīrās-ıla bakar dāyesine
5. çünkü dünyā evidür mesken-i halk-ı 'ālem
lāyık olur kişi raħm eyleye hem-sāyesine
şīr-i maqşūda yėtiş māder-i gītīye **yetīm**
vérmedin tıfl-ı vücūdı bu zemīn dāyesine

501. 323^a: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 238.

[nazīre-i İshāk Çelebî]

5 āfākı tutar: āfāka tola.

502. 315^a.

nev'-i dīger ve baħr-i āħer yetim 'alī çelebī raħimehullah.

503.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sen şehüñ gerd-i rehin mäh alup ayasına
çarḥ éde gökde melâ'ik saçı pîrâyesine
'ışk dîvânesiyem farkdaki perlerümün
néce mecnûn gibi şeh-bâz gelür sâyesine
3. dem olur kûy-ı ḥarâbâtta bir durd-keşüñ
çarḥ-ı çârumda mesîhâ éremez pâyesine
yaşumuñ cüşî ḥâmüş oldu görüp deryâyı
terk éder tıfl figâni varıcaḥ dâyesine
5. şabra bî-ṭâkat olup érdi ḥayālî câna
döndi şol ḥ'âceye kim el ura ser-mâyesine

504.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yine bağlandı gönül zülf-i siyeh-kâruñ-ile
yine dâğlandı ciger âteş-i ruḥsâruñ-ile
dirgürem démiş idüñ ḡamzeñüñ öldürdüğünü
yine bir buseñi alam gibi iḡrâruñ-ile
3. sürünür şu gibi yüz üzre gelür kanlu yaşum
ḡarazı bu ki müşerref ola dîdâruñ-ile
sâye-perver vérilür serv-i sehî luṭf eyle
taşlara çalma ben üftâdeñi reftâruñ-ile
5. it gibi ḥâr ü ḥacil olsun iki 'âlemde
ser-i kûyuñ itini bir gören aḡyâruñ-ile
sözünüñ sūzı ile yandı necâtî dil ü cân
göreyn kim yanasın odlara eş'âruñ-ile

503. 315^a: Ḥayālî Beg: *Dîvân*, g. 382/78.
naẓîre-i ḥayālî.

1 saçı: yūzi.

3 cüşî: cūyi.

5 érdi: kıydı.

504. 315^b: Necâtî: *Dîvân*, g. 552.

nev'î dîġer sultānu'ş-şu'arā olan necātî beg fermâyed.

3 sürünür: sürünüp.

5 taşlara: yérlere | beñ üftâdeñi: ol üftâdeyi.

505.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. söyledi tūṭī-yi dil la 'l-i şeker-bāruñ-ile
sende qarşu gören āyīne-i ruḥsāruñ-ile
éy güneş yüzlü gönül ḥastalanur kūyuñda
ki başı ḥoşdur anuñ sāye-i dīvāruñ-ile
3. şekeruñ başın ara yerde ezerdüm bulsam
bahşe düşdügi için lezzet-i güftāruñ-ile
meclis-i ḥüsne daḥı okımadın çıka gelür
bilmezüz nec'edelüm ḥaṭ-ı siyehkāruñ-ile
5. acıma āb-ı ḥayāt içmedüğüne éy dil
yüri tatlu dirilü gör leb-i dildāruñ-ile
naṭ'-ı nazm içre gözüñ yendi **mesīḥī** ḥaşmı
hele dāne dökivér dāne-i eş'āruñ-ile

506.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. katı saḥt āyīneler ḡayret-i ruḥsāruñ-ile
berberüñ bitdi işi ḥaṭ-ı siyāhkāruñ-ile
şevkden yere göge şıḡmayup éy māḥ güneş
her seḥer çarḥa girer ḥālet-i ruḥsāruñ-ile
3. éy güneş olma muḳārin ḳamer āyīnesine
içine od düşürürsin ruḥ-ı gül-nāruñ-ile
zāhidüñ ḥāli yavuz ṭa'ne ṭaşın ṭurmaz atar
ceng éder ḥālini gör 'āşık-ı dīdāruñ-ile
5. ben perişānuñ eli bir kılna érmedi āḥ
şāne néçe ṭutuşur ṭurra-i ṭarrāruñ-ile

505. 316^a: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 212.
naẓīre-i mesīḥī.

1 ḥastalanur: ḥastasiyuz.

3 başın ara yerde ezerdüm: başını on yerde yarardum.

506. 316^b: Zāṭī: *Dīvān*, c. III, g. 1353.

naẓīre-i zāṭī fermāyed.

3 güneş: ḳamer | muḳārin: muḳābil.

olmaz éy yūsuf-ı h̄usn ol kerem ü luṭfa bahā
seyr-i bāzār édesin ger bu ḥarīdāruñ-ile

7. yana yana n'ola **zātī** oḳısa ḥalk-ı cihān
šem'-veş dil ṭutuşur āteş-i eş'āruñ-ile

507.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. güller açıldı yine ğayret-i ruḥsārın ile
sünbülün bitdi işi ṭurra-i ṭarrāruñ-ile
geldügince ḳapuña bir yaña elbette şavar
ḥālī yatlu güneşün sāye-i dīvāruñ-ile
3. ne ḳadar teng-dil olursa bu cān ṭūṭisi
söyledürsin sen anı la 'l-i şeker-bāruñ-ile
beñzedürsin boyını serve ruḥın māha göñül
şıgamazsın yere göge hele sen yāruñ-ile
5. çñ çñ öterse revānī ne 'aceb ṭās-ı felek
ṭoldı çün 'ālem içi nağme-i eş'āruñ-ile

508.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. söze gelse dehenün la 'l-i şeker-bāruñ-ile
cān vérür mürdelere lezzet-i güftāruñ-ile
ravza-i cennet içinde göricek rıdvānı
yaḳasın gibi gelür āteş-i ruḥsāruñ-ile
3. fitne fenninde ser-āmed geçer éy dost ḳaşuñ
baş ḳoşaldan berü ol zülf-i siyehkāruñ-ile
néce āh étmeyeyin ḥırmen-i şabrum ṭağıdup
dāmenün yéle vérür şīve-i reftāruñ-ile

507. 317^a: Revānī: *Dīvān*, g. 346.

naẓīre-i revānī çelebī.

4 şıgamazsın yere göge: yere göge şıgamazsın

508. 317^a: İshāḳ Çelebī: *Dīvān*, g. 250.

naẓīre-i ishāḳ çelebī.

4 vérür: varur.

5. cehd édüp kendümüze gelmege yol bulmazam
kendümi nā-geh unutam ğam-ı efgāruñ-ile
hākden kaldurasın haşr olıcağ **ishāķı**
şimdi ger öldüresin va‘de-i dīdāruñ-ile

509.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ebrūsı néce hācib ola hüsñ bāğına
almış iki harāmīyi iki kucağına
yüzüñ günini gözlemek için iki gözi
cām eyledüm raşad gibi göñlüm otağına
3. lü‘lü’ dişüñ hayāli gözüm içre güyiyā
dür gibidür ki şalına deryā kulağına
ser-çeşme-i bihār-ı cihāndur meger gözüm
kim dicle vü furāt revāndur ayağına
5. cānā delīli sūz-ı dilidür **niyāzīnün**
pervāne gibi yanmağa hüsñüñ çerāğına

510.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. şayd oldı murğ-ı dil kara zülfüñ ağına
éy ala gözlü zülfüñ ahsente turağına
insānlıķ ét raķib evine varma éy perī
girmez melek següñ çü bilürsin yatağına
3. aķarşu gibi çağlar aķar çağı hüsñüñüñ
éy dilrübā güzellügüñüñ aldanma çağına
sāķına sāķīnün şaķın éy dil uzatma el
şoħbet dilerseñ öp anı düş ayağına
5. budur niyāzı **ķāsımuñ** éy bī-niyāz kim
yārüñ hazānı érmeye haķ hüsñ bāğına

509. 317^b.
nev‘-i dīger ve bahr-i āher sultān bāyezidüñ büyük oğlı merħūm sultān ‘abdullah şa‘irlerinden
merħum niyāzī goft.

510. 318^a.
nazīre-i ķāsım-ı selef. ol ķāsım’dur ki sultān meħemmedüñ evāyilinde vezīr idi dērler. rāvīsi necātī
beg’dür dērler. raħimehu.

511.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. hāl-i siyāhı bekç'olalı hüsni bāğına
cān kuşlarını taqdı kara saçı ağına
şol yār-ı gül- 'izār-ıla yār olduğum benüm
şular kuyulsun istemeyenler ocağına
3. āh étdüğümü düşmen éşitmiş démiş ki oğ
kuşunlar aқа şā'llā hasūduñ kulağına
şol serv-қadd ü sīm-tenüñ lebler' aғzuma
müy-ı miyānı babamuñ oğlı kucağına
5. ditrer müdāmī üstine dir dir benüm begüm
cān döndi nāne çüpına yufқа ovağına

512.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. çeşmüm 'aceb mi dökse yaşum sīne dağına
aқça döker murādı olan er çerāğına
tīg-ı gam ile yaraladı bağrumı benüm
ol tıfl tu'me étmege zülfi kelāğına
3. māhuñ yüzine kara sürüp gezdürür felek
öykündi var-ısa yine yāruñ yañağına
ol la'l-i cān-fezāyı der-āğuş kıldı zülf
güyā ki aldı 'isāyı meryem kucağına
5. gül 'andelibe karşı yüzün dürdi emriyā
ki bile jāleler ne koyupdur kulağına

511. 318^b
nażire-i müdāmī-i selef bu gazel ekşeriya hayālī divānında yazılıdur dەرler [Mecmuada verilen bu bilgi doğrudur. gazel Hayālī Bey'in şiirleri arasındadır: Hayālī Beg: *Divān*, g. 243/2]

512. 319^a: Emri: *Divān*, g. 426.
nażire-i emri celebī fermāyed.

2 yaraladı: päreledi.
4 kıldı: étdi.

513.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. yaş dökdi gözlerüm baķıcak sīne dāğına
hayli çok aķçe düşdi erenler çerāğına
güşını şağır eyledi şebnem şuyı gülün
feryād-ı bülbül érmese tañ mı ķulağına
3. mecnün nezāre kılmağ-ıçün kanlu yaşınıñ
beñzetdi her habābını leylī otağına
bir serv boylu muğ-beçe meyḥāneci bugün
aķıtdı ḥalkı şu gibi kendü ayağına
5. rüy-ı nigāra öyküneli gül ḥayāliyā
şu ķuydı ebr gülşen-i dehrün ocağına

514.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. dil murğı çünki düşdi kara zülfün ağına
ķonmaz daḥı cihānda ferāgat budāğına
yaşumdan özge görmedi hecründe hem-dem āḥ
çendān ki baķdı kanlu gözüm şol u şağına
3. zülfün ki la'lüni tolaşup ditrer üstine
meryem-durur ki 'īsāyı almış ķucağına
her şūḥa cān vérür gözümüñ merdümi dirīg
anı diler ki şu ķuya kendü ocağına
5. ķaddün hevāsı ile za'if étdi servi kim
yére ṭayanmayınca ṭuramaz ayağına
şan kim güneş yüzinde sühā āşikār olur
şol ķatre-i 'araķ gele ol meh yañağına
7. dür dişlerine lü'lü'-i manzümü 'adniyā
teşbih étme nā-geh erişür ķulağına

513. 319^b Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 343/1.

nażire-i merḥūm ḥayālī beg.

4. mey-ḥāneci: mey-ḥānede.

514. 320^a. 'Adnī: *Dīvān*, g. 82.

nażire[-i 'adnī.]

515.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. şevķum ziyāde olmasun anuñ tuğağına
bir ğonca bağladum yine ğönlüm ķabađına
bezm ehline tolaşdı yine yār için ķadeħ
beñzer şurāħī nesne ķoyupdur ķulađına
3. sākī şu deñlü tırdı ğeće ĥıdmetüñde kim
éñdi şurāħinüñ ķara şular ayağına
dildāra dil vérüp yine naħl-bend-i tāb
bir tāze ğonca bağladı bir ğül budაđına
5. āh eyleme mesīħī yanup nār-ı ĥasrete
olmaz fetīl ğünkü mehābet ğerāđına

516.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. beñler olalı ĥāli ķara zülfüñ ağına
şeh-bāzlar şikār olur anuñ duzağına
ķararmasun mı éy ğözi bīmār ķaşlaruñ
almışdur iki ĥastayı iki ķucađına
3. başa ğıkardı āteş eli érđi ĥürmete
küp küp düşen şafā ile sākī ayağına
éy meh ğüneşde şa'şā'a şanur ğören anı
meydān-ı ğarħuñ āh oğın urdum ķabađına
5. éy zātīye naşīħat éden ğirme zaħmete
ol degme sözi ķoymaz olupdur ķulađına

515. 320^b: Mesīħī: *Dīvān*, g. 220.

nażīre-i mesīħī beg.

5 mehābet: maħabbet.

516. 320^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1274.

nażīre-i zātī sekizyüz ķaşīde ile ĥarf-i rā' da sekizyüz ğazeli vardur.

1 ĥāl: ĥāli.

517.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ol ser ü ser-firāz érelî hüsñ çağına
aķıtdı hāķķı Şu gibi kendü ayağına
cān murgı néce çāre bulur Őimdiden géru
bī-çāre çünki düşdi ķara zülfüñ ağına
3. yaşum raķibe Şol ķadar uydı ulaŐdı kim
Şu ķuymayınca ķomadı āhir ocağına
cānā raķīb odasına yürünme ki Őaķın
āhū revā mı kim vara toñuz yatađına
5. Őāfi Őarāb-ı nāb ile yār andan él yudı
andan berü ki düşdi bu ğurbet bucağına

518.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. leylī gibi çemende ķonup gül otağ ile
mecnün yüregi gibi yanar lāle dağ ile
hengāme-gīr olursa Őurāhī 'aceb degü
kim néce pehlevānı başar bir ayağ ile
3. pervāneler nemed géyüp envār-ı hüsñüñi
dervīŐler gibi tolanurlar çerāđ ile
dil tıflı gözlerümle düşüp baħr-ı eşküme
öğrendi Őuda yüzmegi iki ķabađ ile
5. kūyuñda ķādirīyi raķīb ile dér gören
bülbul çemende hem-nefes olur mı zāđ ile

517. 321^a
nażīre-i necātī beg üstādı ķāsım paŐa. maħlaŐ-ı Őerīfleri Őāfdür.

518. 321^b
nev'i dīđer ķadirī çelebī goft. sultān bāyezīd hān zamānında müderrisīn Őāyifesinden idi. defterdār-
zāde imiş.

519.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. abdāl-ı dil ki kendüyi zeyn étدی dağ ile
bāzār-ı 'ışka cerre gelüpdür çerāğ ile
feryādı nālemüñ göge çıkmazdı dün géce
şirini seyre çıkdı şanurdı otağ ile
3. ferhād lāle görse idi bī-sütünda
rağkāşa döndi kim döne yoluñ bıçağ ile
bezm-i cihānda şu'le-i āhumla āsmān
āhum yolına varmasa yalıñ yarağ ile
5. el vérmedi bu sākī-yi devrān figāniyā
bezm-i belāda yıkdı beni bir ayağ ile

520.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. 'aşıqlaruñ ki cismini zeyn étدی dağ ile
şan mähı şehr içinde ararlar çerāğ ile
éy kara gözlü kirpügüñ üstüme dik gelür
senden beni ki kesmege şol bir bıçağ ile
3. şāhā yolumca gider iken rāh-ı 'ışkda
gamzeñ hayāli öñüme geldi yarağ ile
yaşı çoğ ola gözlerümüñ hasta gönümüñ
başum ucına şu kudı iki kabağ ile
5. gül vaşf-ı hüsnüñ eşidimez güşı bek-durur
reftār-ı yāra serv éremez bir ayağ ile
şöyle za'if düşdi kadünden cüdā nihāl
kim bostāncı kaldurur anı tayağ ile

519. 322^a: Figānī: *Dīvānçe*, g. LXXV.
nażire-i figānī merhūmuñ ismi ramazān idi. vaţan-ı aşlısi trabzon idi. raħimehullāhi 'aleyh.
2 çıkmazdı: ağmazdı [Divanda 2b yerinde 4b vardır]
3 [Divanda 3b yerinde 2b vardır]
5 yarağ ile: bıçağ ile [Divanda 4b yerinde 3b vardır]
520. 322^b: Emri: *Dīvān*, g. 427.
nażire-i edirneli emri çelebī mütevellī silkindendi.
1 ki kesmege şol bir: kesem mi şanur.

521.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. zeyn oldı şanma mürde-i dil tāze dağ ile
seyrāna çıkdı şāh-ı ğamuñ sürh otağ ile
boynında hāle tavk-ı zeri mäh ışık-şifat
kūyuña geldi cerr éde altun çerāğ ile
3. ser-keş olanı bezm-i cihānda habāb-veş
sākī yaqar elindeki la'līn ayağ ile
'aks-i lebüñle kanlu yaşı dil şarāb édüp
kanda giderse götürür iki kabağ ile
5. hāli-y-ile zülfi dāne vü dām eyleyüp nigār
şayd étdi **rahmī** murğ-ı dilin ol duzağ ile

522.

fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

- . hāl kim konuşmuş-durur la'l-i leb-i cānānuma
bir megesdür kim benüm kaşd eylemişdür cānuma
hem-demüm sāyem-durur ğam günlerinde ol dağı
kara bahtum gibi şeb érişse gelmez yanuma
3. diñle nālem hālümü bilmek dilerseñ dostum
n'idügüm bilmez benüm güş urmayın efgānuma
sözlerüm sūzından olmuşdur haç-i şî'rüm siyāh
gel inanmazsañ nażar kıl defter ü dīvānuma
5. **vaşfiyā** ben 'andelīb-i gülşen-i firdevs iken
hayf bu hākī kafesde tab'ı hoş-elhānuma

521. 322^b
nażīre-i rahmī çelebī brusevīdür.dānişmend silkindendür.

522. 323^a Vaşfī: *Dīvān*, g. 70.
nev'î dīger ve baħr-i āher kużāt tayıfesinden merhūm vaşfī çelebī.

2 dağı: ruħı.

5 ben: bir.

523.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eşk-i çeşmüm sepmese şu āteş-i sūzānuma
yanuban biryān olurlardı gelenler yanuma
söylemez geçdükçe beñzer yere geçmişdür raķīb
dostlar düşmen sözi kār étdi geçdi cānuma
3. hāk olayın āsitānuñda dēdüm güldi dēdi
‘ākıbet toz kıondurursın benüm dāmānuma
tutuşur sūz-ı derūnumdan yazarsam ‘arz-ı hāl
hālūmi bilmem néce şerh eyleyem cānānuma
5. géce ben dil-ħaste için şubħa dek kıan ağıladı
ħayretī çok yaşlar bu dīde-i giryānuma

524.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yār olmaz ṭāli‘üm buluşmasam cānānuma
başuma gün toğmasa sāyemde gelmez yanuma
néce néce ħayf édüpdür ben kıuluña rüzgār
dād için feryād için geldüm bugün sulṭānuma
3. her ne deñlü göñlüme cevr ü cefālar eyleseñ
incinür şanma beni minnet görürin cānuma
eski derdüm baña yétmez mi benüm éy nev-bahār
gül n' için ‘aşıķ geçer ol ğonca-i ħandānuma
5. cün **revānī** defter étdüm meh-liķālar vaşfını
yaraşur gün şemse olsa levħa-i dīvānuma

523. 323^b: ħayretī: *Dīvān*, g. 408.
nażīre-i merħūm ħayretī.

3 'arz: şerh.

524. 323^b: Revānī: *Dīvān*, g. 327.
nażīre-i merħūm revānī

5 Divanda bu beyit yoktur. 5. beyit şöyledir:
rūy-ı zerdümden revānī bu nişān yetmez mi kim
şemse-i zer nakş olunmuş levħa-i dīvānuma.

525.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āteş-i ḥasret benüm kār étdüğini cānuma
yana yana derd ile 'arz eylesem cānānuma
hem-demüm sāyem-durur aḥşām olıcaḳ ol daḥı
oqımsam mūm ile éy māh gelmez yanuma
3. la 'lüñi emsem dédüüm içürdi tīg-ı ābdār
éy göñül ben teşne néce şusadum gör ḳanuma
bu dilüñ bir yanı biryān oldı bir yanı kebāb
'ışk odından yanayın saña gel e bir yanuma
5. eşk-i çeşmünden ter eyler cismini yanam déyü
kim nazār eylerse **zātī** defter ü dīvānuma

526.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tā ki ḥüsnünden ḥaber vérdi şabā gülzārda
ḳaldı derd ü guşşadan bülbül gibi gül zārda
'ālemi tātār-ı zülfünden mu'aṭṭar eyledüñ
ḳalmadı bir ḳılca ḳıymet nāfe-i tātārda
3. 'āşık-ı ḥayrān gibi bir yerde ḳalır deng olur
görse ḳaddüñ şivesin serv-i sehī reftārda
'uḳdesinde zülfüñüñ ol ḥāle ḳılsunlar nazār
görmeyenler mühre-i māhı dehān-ı yārda
5. éy **nizāmī** umma raḥm ol ḡamze-i ḡammāzdan
çün vefā olmaz bilürsin merdüm-i mekkārda

525. 324^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1261.
naẓīre-i zātī.

526. 323^a: Nizāmī: *Dīvān*, g. 101.
şeyḫ-zāde nizāmī çelebī goft. vaṭan-ı aşliyyesi ḳonya'dur.

527.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. serv-*ḳaddūn* düğmesidür *şāh*-ı gül *gūlzārda*
eşkü^mün perverdesidür *lāleler kühsārda*
vaşl-ı dilberdür hemān *dünyā metā'* indan *ğarāz*
yoḥsa 'ışḳ ehli ne aldı *şatdı bu bāzārda*
3. ya *gōñül sīnemde mihrūn* şaḳladı *āğyārda*
ya örümcek perde gerdi *aḥmed üzre ğārda*
ḥalk-ı 'ālem müşkilin müftī nece *ḥall étsün*
kim *gōzi evraḳda gōñlü ruḥ*-ı *dildārda*
çīn ü mā-çīne gidenler yine geldi *şağ esen*
bu benüm *şūrīde gōñlüm ḳaldı zūlf-i yārda*
vaşf-ı *ḥüsnūndür* ki *ḥurşīd-i cihān taḥrīr éder*
şubḥ-dem altun ḳalemle her der ü dīvārda
5. *sūzīnūn* ma 'nīde *rüşendür güneşden her sözi*
gerçi *kemdür şūretā kim zerredür miḳdārda*

528.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ben *belā ferhādıyam kūh*-ı *ğam*-ı *dildārda*
şū'le-i āhum başumda lāledür kühsārda
kākūli ucında ol yūsuf-cemālūn her beñi
mışr-ı *ḥüsn içinde şan kim bir ḥabeşdür dārda*
3. *sīne-i sūzānum içinde ḥayāl-i ḳadd-i yār*
āşiyān étmiş semenderdür derūn-ı *nārda*
ḥüsni gūlzārında ol servūn dehānı gūyiyā
ğonca-i nev-restedür gūyā ki bitmiş ḥārda

527. 323^b
rūmīlerden merḥūm sūzī. oğulları ḥaḳḳında bir merşiyeye démişdür; "aḳrān u emşāli yoḳdur." dērler.
rahimehu.

528. 324^a: Ḥayālī Beg: *Dīvān*, g. 344/4.
naẓīre-i merḥūm ḥayālī beg rūm şā'irlerinde aḥmed paşa'yı geçicek bunlar ḳadar kimesne devlet
bulmamışdır.

5. éy hayālī ol mehūñ dendānı vaşfın şanasın
bir dürr-i yek-dānedür bu nazm-ı gevher-bārda

529.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. 'ışk ile her kim giriftār oldı zülf-i yārda
tañ degül manşūr-veş ber-dār olursa dārda
yüzüni görmekdür éy hūrī maħalleñden ğaraž
olmaya cennet hevāsı 'aşık-ı dildārda
3. éy gönül zülfinden isterseñ lebin dīvāne-veş
'ākil iseñ umma tiryāki dehān-ı mārda
'ārif iseñ şorma esrār-ı leb-i cānāneyi
'ālemüñ 'allāmesi hayrāndur ol esrārda
5. saña kendin nisbet étdürmiş meger taşvīr-i çin
tañanup kaldı anuñ 'çün her der ü dīvārda
zülf-i yāra kendüyi teşbīh étmezdi eger
bu dimāğ olmasa **ķurbī** nāfe-i tātārda

530.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dil ki ārām eylemişdür 'ārız-ı dildārda
āşiyān étmiş semenderdür derün-ı nārda
tāb-ı hüsninden nigāruñ nūr uğurladuñ déyü
şem'-i bezmi boğazından aşdılar bāzārda
3. 'aql u fikrüm gitdi elden şöyle bir dīvāneyem
görelı éy dil seni zencīr-i zülf-i yārda
münfa 'ıldür gül yüzüñden lāle la'lüñden hacīl
müntehā ķaddüñe tūbā baş eger reftārda
5. bāğ-ı dehre gelmedi gönülüm gibi bir 'andelīb
'ārızuñ mānendi bir gül bitmedi gülzārda

5 güyā ki bitmiş hārda: bitmiş miyān-ı hārda

529. 324^a.

nażīre-i kemāl paşa-zāde merħūmuñ vaţan-ı aşlīsı edirne'dür. ism-i şerīfleri aħmeddür raħimehu'llāhi
'aleyh. [Gazel Ķurbīye aittir.]

530. 325^a.

'azmī efendi merħüm. ķuzāt tayıfesinden idi.

sen hümāyı kimseler ‘azmī gibi medh édemez
kuš dilin söyler egerçi çoğ olur eş ‘ārda

531.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yaşumuñ kaçresi geydürdi zihler tenüme
veh ki māni‘ olımaz türk-i hadeng-efgenüme
bu hevā-ile kapuñda beni ben hāk éderem
éy cefā-pīşe meger geçmeye hükümüm tenüme
3. cennet-i kūyuñı terk eylemeyem ādem-isem
dāne-i hālūñ od urmazsa eger hırmenüme
kulağuñ halka gibi hīç kapumdan gitmez
dikilür iki gözüm cām gibi revzenüme
5. yār dérmış ki necātīnūñ elinden yandum
āh kim beni huzūr ile kıomaz meskenüme

532.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. nār-ı ğamda nazar éden kişi tāb-ı tenüme
dédi fānūs-ı belā perdesi pīrāhenüme
bülül-i cān éremez gülşen-i şādīye velī
kanda kim hār-ı ğam olsa ilişür dāmenüme
3. haşre dek raqş uram éy dilber alup başum ele
tīg-ı cān-bağşuñ eger ére benüm gerdenüme
ser-i kūyuñda kılam kıaddümi yā āhumı tīr
tā ki her zāğ raqīb uğramaya gülşenüme
5. éy muhibbī déme ağıyāra seg-i yār şakın
ne için beñzedesin dostumı düşmenüme

531. 324^a: Necātī: *Dīvān*, g. 557.

nev‘i diğer ve baħr-i āher merhūm necātī beg fermāyed raħimehu‘llah.

1 zihler: zırhlar.

532. 324^a: Bu gazel Muhibbī Dīvānında bulunmamaktadır.

ħurşid-tal‘at keyvān-menzilet pādīşāhumuz sulţān süleymān hān ‘ömr ü devlet ziyād bād.

533.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şarılıpdur bedenüm penbe-i dāğ-ı tenüme
geymeye zerrece yér kıalmadı pīrāhenüme
şoyunup 'ışık ile mecnün gibi 'uryān oldum
ki gelüp kimse yapışmaya benüm dāmenüme
3. kıanda bir bār-ı girān u ğam u miḥnet var-ısa
yār-ı cānum gibi muḥkem şalınur dāmenüme
'ālemüñ ḥalkını ger ḥālüme ḥayrān étme
ger gülünc étme beni dostuma düşmenüme
5. şabrumun ḥırmenidür sīnede dāğum **ışāk**
āh kim sūz-ı dil āteş bırağur ḥırmenüme

534.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. benden örter yüzini ğamze kıılır düşmenüme
gözlerüm bağlayuban ḥancer urur gerdenüme
rüşen olmaz gönül āyīnesi ḥatṭuñ gelicek
āh kim érdi ğubār āyīne-i rüşenüme
3. dūd-ı pūr-sūzumı gör yād-ı ruḥ u zülfüñle
kürre-i nār çıkup od bırağur ḥırmenüme
varuban kūyına deryüze-i nān eyleyeyüm
ola kim itleri anuñ yetişe dāmenüme
5. bilmedüñ kıadrini éy dost **kemāle** diyesün
gelmedi bülbül anuñ gibi benüm gülşenüme

533. 224^b: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 258.

naẓīre-i işāk şam kıāzīsi iken vefāt étidi.

3 şalınur dāmenüme: şarılır gerdenüme.

5 ālemüñ ḥalkını ger ḥālüme: 'alemi dīde-i ğiryānuma.

534. 324^b: Kemāl-i Zerd: *Dīvān*çe, g. 110.

naẓīre-i merḥüm kemāl-i zerd. maḥmūd paşanuñ kıulı oğlıdır. raḥimehu'llāh.

1 olmaz: idi.

3 nār: nāra.

5 kemālūñ: kemāle.

535.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir ŧi' r-i ter d d m ha-ı ruhs r-ı amede
reng n varaklara anı ıldum m sevvede
reŧk eyley p felek kaŧuñ  stinde z lful ne
and l-i m h  aŧdı bu a-ı zebercede
3. naŧ oldu dilde ŧ reti  n m h-r laruñ
mir' at  dindi anı n f s-ı m cerrede
ceng  tmesin har m-i cem l nde g zleruñ
beyt ' l-haremd r anda yaraŧmaz   'arbede
5. ca'fer benefŧe geri ara y zl  kelled r
g lŧende baŧ eg pd r o z lf-i m ca'ade

536.

mef'  l  f ' il t  mef ' il  f ' il n
muz ari' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ekd m nee riy zet    td m m c hede
sen ŧ hid-i cem li ılınca m ŧ hede
 psem el ni d ŧsem ayaguña bir daı
baht el v r rdi devlet  derdi m s 'ade
3. hoŧ gelmeseydi c numa peyk n-ı t r-i y r
tutmazdı anı tatlu diliyle hoŧ- made
balama boynına dil-i d v ne z lful ni
h km eyler id m  rd m d y  ' mr-i sermede
5. g nl ne gelse bir apudan nad   v rid 
r h  an 'at eyle bu deñl  dur  made

535. 326^a: T ciz de Ca'fer eleb : *D v n*, g. 171.
sult n sel m h n zamanında niŧancı iken  z -'asker olan t ci-z de ca'fer eleb  goft.bir derleri sa'd 
eleb d r.ŧem niye m derrisi idi.

536. 326^a: R h -i Bad d  divanında bu gazel yoktur.
naz re-i r h  eleb ,   p diŧ ha m ft -i zaman olan m ft  'al  eleb 'niñ olı idi. on yedi yaŧında
vefat  tdi. t rih d di pederleri m ft  'al  eleb .

537.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. görmek dilersen eyle nazār zülf-i aḥmede
her bir kılında néçe kıilup muḳayyede
yazmağ içün debīr-i felek vaşf-ı ḥaṭṭını
evrāḳ-ı çarḫı her géce eyler müsevvede
3. tutduñ cihānı ḥātem-i la'lüñle cem gibi
baş egmesek 'aceb mi bu ṭāḳ-ı zebercede
bir demde biñ ṭabanca yemiş dest-i çarḫdan
ḳanı cihānda bencileyin bir felek-zede
5. küyında itleri ile aḡyār **maḥremī**
dün géce gördüm eylediler ḫaylī 'arbede

538.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. meh-rūlar içre şems désem n'ola aḥmede
kim beñzemiş cemāl ile nūr-ı muḫammede
ḫüsn-i ḫaṭuñ sevādını sürḫ ile dem be-dem
iki gözüm beyāzına étdüm müsevvede
3. 'uşşāḳ ṭoyşa büseye küyuñda vechi var
éy şehd-leb n'éder kişi ḫurmāyı mekkede
yaşumla dāide merdümünñüñ ḫālī éy perī
bir iki ṭıfldur éde sīm üzre 'arbede
5. **şevḳī** şükür ḫudāya ki şī'rüm şekerleri
eyler ḡidā-yı rūḫ nüfūs-ı mücerrede

537. 326^b
maḥremī çelebī. sābıḳda ḡalaṭa nā'ibi idi. raḫimehu'llāh.
538. 326^b
naḫīre-i şevḳī-i selef. sultān bāyezīd ḫān şā'irlerinden idi

539.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. zerrīn 'alem kim kōndı bu tāk-ı zebercede
kim görse beñzedür anı nūr-ı muḥammede
yarın şefī' ola saña éy ümmeti olan
depret dilüñ getür şalavâtı vér aḥmede
3. kevineyn şāhı-y-iken eceli vérmedi emān
oldı medīne meskeni tōğmışdı mekkede
ḥaḥdur mu'allimi ne içün ümmī déyeler
her 'ilmi bilmiş-idi o çıkmadın ebcede
5. biñde birini yazmağa mu'cizātınıñ
'ömri olduğunca *zātī* éderse müsevvede

540.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. kim baḥdı ise āyīne-i rüy-ı aḥmede
vérür şafā ile şalavâtı muḥammede
ḫudret yedi beyāza çıkarmağa ḥüsnüñi
yūsuf cemālin eylemiş evvel müsevvede
3. ḫiblemsin éy şanem yüzüñ arduñ degül ki çün
her vech ile namāz dürüst oldı ka'bede
gavḡāsuz olmaz işbu cihān içre her güzel
ol ḥüb yār içün ne var olursa 'arbede
5. tecrīd kıl 'alāyıkı senden *sürüriyā*
tā éresin maḫām-ı nüfūs-ı mücerrede

539. 327^a: *Zātī: Dīvān*, g. 1382.

naẓīre-i *zātī* ismi baḥşīdür.

540. 327^a: *Sürürī: Dīvān*, g. 407.

naẓīre-i *sürürī* çelebī monlā ḥudāvendigār' uñ meşnevīsine üçyüz cüz bir şerḫ dédiler.

3 arduñ: urduñ.

541.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gönlüm esîr olalı o zülf-i müca'ade
eyler sipāh-ı baht ile her gece 'arbede
éy meh senüñle mihr uralı hüsn lāfını
günden güne zevāl édüp oldı felek-zede
3. derd-i humārını o ser-i rind-i mey-fürüş
bir himmet étmez imiş aña pîr-i meykede
bir şî'r-i ter dédüm yine zülf-i nigāra kim
berg-i gül üzre yaraşur étsem müsevvede
5. kânünü sa'diyā o cefā-pîşenüñ bu kim
çeng-i ğama şalup dili ney gibi inlede

542.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. her kim ki baksa āyîne-i rüy-ı aḥmede
yüz şevk-ıla vérür şalavātı muḥammede
zıkr étse la'li ḥāşiyetin bir nefes mesîḥ
evrād édinürdi nüfûs-ı mücerrede
3. süm-i semendüñüñ yeri sînemde éy şanem
beñzer ḥarāb deyrde taḳ-ı zebercede
ḥaṭuñ belürdi şanma yed-i kudret eyledi
cān şafḥasında baht-ı siyāhum müsevvede
5. çerḥ aña cevr oḳın atar ol aña āḥ oḳın
devr içre var mı zātî gibi bir felek-zede

541. 327^a.
nazîre-i merhûm tâcî-zāde sa'dî çelebî nişāncı ca'fer çelebîñün birāderleri idi.

542. 327^b: Zātî: *Dīvān*, c. III, g. 1383.
nazîre-i merhûm zātî vilāyet-î rûmda necātî ile zātî şol-ḳadar éyü şā'irlerdür ki ayla güne teşbîh éderler.

1 rüy: hüsn.
4 baht: baḥş

543.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. barmağ götürdi şem' baķup nūr-ı aķmede
īmān getürdi şevķ ile nūr-ı muķammede
gören ķapuñda gün yüzüñ éy ķaşları hilāl
hergiz yér ile baķmadı ķāķ-ı zebercede
3. rā ķaşlarıñ yazan güzelüm ģüsn-i rā ile
evvel hilāl şeklini étmiş müsevvede
her derde éy ķabīb-i dil ü cān şifā vérür
şehd-i lebüñ şafāsını étdüm müşāhede
5. geće ķapuñ ıolandığıyçün kūyuñ itleri
ķañ midur étseler meh-i bedr-ile 'arbede
'allāme-i zamāne vü keşşāf-ı her 'ulüm
bu fenn-i 'ışķa düşse döner ııfl-ı ebcede
7. **nażmī** görenler ol şeh-i ģübāna baş egüp
dédi güzeller içre selām olsun aķmede

544.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. gördüm yüzüñde zülf-i perīşān girih girih
bāğ-ı iremde sünbül ü reyģān girih girih
sīnemde ģuşşa-i ser-i zülfüñ ģürüh ģürüh
boynumda rişte-i teb-i hicrān girih girih
3. ķaddüñ hevāsı-ile olupdur şanevberüñ
bağrında dāğ-ı āteş-i ģirmān girih girih
meyyāl olan ģöñülde olur nāle dāima
aķmaķdan olur āb-ı firāvān girih girih

543. 327^b: Nazmī: *Dīvān*, g. 6027.
nażīre-i cāmī 'u' n-nezāir şāģibi nazmī çelebī.

544. 325^b: Necātī: *Dīvān*, g. 524.
nev'-i dīģer merģūm necātī beg fermāyed raģmet^{en} vāsī^{'an}.
1 gördüm yüzüñde: ģül yañağūñda.

5. hürşid ü mäh-tāb degüldür **necātī** bu
miḥnetden oldı ḥāṭır-ı devrān girih girih

545.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. olmış cebinüñ éy gül-i ḥandān girih girih
mergüb olur bu resme gülistān girih girih
vuşlat şebinde ḳanum iligüm ḳurudı āḥ
şubḥ oldı daḥi dökmeye cānān girih girih
3. göz açdı gördi ejder-i zülfüñ girihlerin
reşkine étdi kendüyi şü 'bān girih girih
meyḥāne büriyāsını zāhidle ceng için
cevşen édindi bu dil-i 'üryān girih girih
5. dīvāne étdi **enverī**yi ṭakdı éy perī
zencīr-i 'ışkı boynına hicrān girih girih

546.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. şanman lebündeki ḥaṭı reyḥān girih girih
mevc urdı oldı çeşme-i ḥayvān girih girih
her bir kılında bir néçe dil bend olupdur
olsa 'aceb mi zülf-i perīşān girih girih
3. deryā-yı nūr cūşa gelüp mevc urur gibi
olur gāzabla cebhe-i cānān girih girih
ol ḥaṭṭ u ḥāli görelı 'izzetle nāfenüñ
bağrında bağlanup ḳurudı ḳan girih girih
5. burtardı sākī telḥī-i meyden dehānını
fevrī şan oldı gonca-i ḥandān girih girih

5 hürşid ü mäh-tāb: meh-tāb ü āfitāb.

545. 326^a: Enverī Dīvānında bu gazel bulunmamaktadır.
nażīre-i enverī.

546. 326^a.
nażīre-i fevrī.

547.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. çeşmüñ olalı hüsn éline server-i fitne
her laḫza şalar mülk-i dile leşker-i fitne
zülfüñ şanemā kıldı cihān ḫalkını meftün
bi'llāh ucın kes ki kesilsün ser-i fitne
3. çeşmüñle ḫulaḡuñ 'acebā cengi mi vardur
kim ol siperüñ tutar uş bu gönder-i fitne
her deyr ḫapusını utanup yaptı şanemler
dildārumuzuñ çeşmi açaldan der-i fitne
5. çok çeşm-i şanem görmiş idi çākerī ammā
çeşmüñ gibi ol görmedi bir server-i fitne

548.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. tā ḡamze-i ḫün-rīzüñ olaldan ser-i fitne
yüz şive ile çekdi gözüñ ḫancer-i fitne
çarḫ-ı felege érdi meger āteş-i āhum
kim oldu anuñ her şereri aḫter-i fitne
3. ol ḫāl ü ḫaḫı 'ārız-ı gül-gūnda gören dér
şan şāh-ı ḫabeş rūma çeker leşker-i fitne
nesrīn ü gül ü nergise revnaḫ ḫomadı ḫiç
gülzār-ı cemālūñde biter 'abher-i fitne
5. ol şūḫ u cefākārı görüp sevme **ḫatīlī**
çok fitne görür olsa kimüñ dilberi fitne

547. 326^b: Çākerī: *Dīvān*, g. 104.
ez an çākerī ki pādişāh-ı 'ālem-penāḫ ḫullarındandır.

548. 327^a
nażīre-i ḫatīlī.

549.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. atılır çarh oğı gibi tır-i āhum göklere
éy kemān-ebrū şağın kim atdıgum düşmez yére
ben beni yérden yére ursam 'aceb mi sāye var
kim şalunır dem-be-dem yanunca bir yüzi kara
3. sākīyā ol sā'id-i sīmīn elinden bir ayağ
alınur mı düşmeyince ellere ayaklara
āfitāb-ı 'ālem-ārāyi cemālūñ var iken
hüsñ bāzārında almaz kimse fels-i aħmere
5. açdı gördi defter-i hüsñini ol begler begi
sen de tīmār ister iseñ éy gönül geç deftere
gönlümi ber-dār éderseñ beñlerüñle zülfe şal
şuçluıy ādet budur kim aşdururlar kāfere
7. er degül misin necātī olma dünyāya muṭī'
'avret iken ol şu şüretle muṭī' olmaz ere

550.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ay u gün sergeşte olsa ne_ola sen sīmīn-bere
altun üsküflü güzeller hıdmet eyler beglere
gün degüldür görinen hüsñüñ temāşā kıлмаğa
bir zeberced taşdan açmış melekler pencere
3. sākīyi öpdüğüçün dāyım şurāhī incinüp
kulağın tıldurı tıldurı sögermiş sāğara
baş egmez hüsñ-i yāra şūfī-i miskīn-ķabā
āfitāba kimse inkār itmez illā şebpere

549. 327^a: Necātī: *Dīvān*, g. 533.
nev'i diğer necātī beg merhūm.

1 kemān-ebrū: hilāl-ebrū.

5 gördi: görki defter-i hüsñini :defterin hüsñ ile.

550. 328^a: Revānī: *Dīvān*, g. 379.
[nazīre-i Revānī]

5. şād olur gönlüm görüp cānda revānī 'ışkını
ehl-i ma' den gibi kim irişmiş ola cevhere

551.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. kūh-ken ferhādlıklar étدی şīrīn adına
sikkeyi mermerde kazdı āferīn üstādına
cūr'a-i cām-ı maḥabbet ḳan bahāmuzdur bizüm
içelüm şol ḡamzesi ḥūn-rīz olanuñ yādına
3. éşigüñde şubḥ olunca uludum itler gibi
érmedi bir kimsene bī-çārenüñ feryādına
ḥalk ile tatlu dirilsün kimseyi acıtmasun
işlesün şīrīñ lebüñ her ne şınursa adına
5. şūfī andaḳ tevbeden yurduñ necātī-veş elüñ
gülşenüñ bir kez ḳadem başsañ behişt-ābādına

552.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. görmedin cān vérdüm ol şīrīn-dehānuñ yādına
'ışk ile döndüm bugün ben kūh-ken ferhādına
ḳaşr-ı dil evvel egerçi bir bihişt-ābād idi
seyl-i fürḳat şimdi érgürdi ḥalīl bünyādına
3. tölüdür ḥūn-ı cigerle çeşmümüñ peymānesi
meclis-i ḡamda müdām içmege la'lüñ yādına
rüşen étدی ḳalbümi gün gibi éy māhum benüm
pertev-i mihrüñ düşüp gönlüm ḥarāb-ābādına
5. bir kez öldi cān vérup ol günde ben biñ ölürem
re'yī kim dérler yanumda bī-sütün ferhādına

4 ḳabā: 'abā.

551. 327^a: Necātī: *Dīvān*, g. 533.
naẓīre-i necātī.

5 andan: andaḳ | necātī-veş elüñ: necātī gibi el.

552. 328^a.

naẓīre-i ḥudāvendigār bendelerinden merḥūm re'yī beg. serrāc silkindendür.

553.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. müselmānlar giriftārem meded bir nā-müselmāna
kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i ĩmāna
severem dēdügüm için beni hışm ile öldürme
yigitsin dostum girme yazıkđur göz göre ına
3. oturup hüsn bezmünde édersin hālūme hānde
yanayduñ şem ' -veş sen de řutuřsañ nār-ı hicrāna
ına zülfüñüñ ağına şutıldum mevc-i eşkümden
ne müşkil hāl olur düşmek deñizden kāfiristāna
5. nigāra bāđ-ı cennetde ne müşkīn hūředür zülfüñ
yā ' anberden hāmāyildür gümüş serv-i hırāmāna
ruđ u zülfüñ görüp **ađmed** řutuřmuş yeri nūr olsun
ki bir pervānedür cānā girer şem ' -i řebistāna

554.

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. n' için beñzetdüñ éy řüfī cihānı küy-ı cānāna
yatacağ yer gerekmez mi be miskīn ölecek cāna
gözün aç yāra bađ řüfī řafā-yi hāřır isterseñ
güneşden yaña açılmağ yég olur revzen-i hāne
3. ğam-ı hicrān ile şöyle şa ' ĩf oldum ki bir demde
çıkardum göke yapışsam kemend-i āh ü efgāna
göñül gonce gibi gel hırıaya çek başını çünkü
gülüp gül gibi açılmaz gelenler bu gülistāna
5. mağabbet şem ' ini yer yer öñüñde yağmağa řāķī
' ışıklar gibi ' āřıklar baş açdı girdi meydāna

553. 328^a: Ağmed Paşa: *Dĭvān*, g. 264.
nev ' i điger ve bađr-i āđer merhūm ađmed pařa goft rađmetullāhi ' aleyhi.
2 göz göre: yok yere.
4 mevc-i eşkümden: mevc-i ' iřkuñdan.
6 pervānedür cānā girer: pervāne olmuşdur gör.
554. 328^b: Necāti: *Dĭvān*, g. 542.
nağire-i necāti.
1 cihānı: cinānı | ölecek: ölicecek.

necātī rāstı bu kim ḥayāl-engīzdür ṭab‘uñ
anuñçün sözlerüñ da‘im oqunur derd-mendāne

555.

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. müselmānlar göñül vérdüm bugün bir nā-müselmāna
göreydi yüzini kāfir gelürdi ol dem īmāna
dédüm éy nāzenīn dilber dili bülbül sözi sükker
cemālūñ nūrını göster göñül pervāne-veş yana
3. dédi ‘ışk işi lāf olmaz güzel sevmek güzāf olmaz
şular ki ḳadrümi bilmez ḳo yansun nār-ı hicrāna
dédüm éy server-i ḥübān ḳala mı bākī bu devrān
ḥarīfūñ cāhil ü nā-dān naḳar ḳılmazsın insāna
5. dédi ‘āşıqlaruñ kimdür dédüm gerçek seven birdür
dédi ol bir olan kimdür dédüm bu **muḥyī** dīvāne

556.

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. naḳar éden bu kirpükler içinden gözdeki ḳana
şanur āteş urıldı göl kenārında şebistāna
remedden āğı sürḥ oldı ser-ā-ser çeşmümüñ ‘aynı
şanasın ḥ‘ācedür kim aḳçasını vérdi mercāna
3. sirişk-i ḥun-feşān içre olupdur gözlerüm nā-yāb
‘aceb mi aḳlasam iki gemüm ḡarḳ oldı ‘ummāna
‘aceb mi ḳayd-ı bend ile getürsem ḳapuña anı
iki merdüm helāk édüp giribdür gözlerüm ḳana
5. ne ḥikmetdür bu kim saḳḳā-yı çeşmüm āb sepdükçe
ṭutışdı yandı oldı ḳıpḳızıl köz bu iki ḥāne
vücūdum mülkini étdüm ‘adem **zātī** sirişkümler
yetişsin ol perī-peyker görinsün çeşm-i giryāna

555. 328^b.

naḳāre-i muḥyī.

556. 329^a: Zātī: *Dīvān*, c. III. g. 1322.

naḳāre-i zātī.

1 şebistāna: neyistāna.

6 sirişkümler: sirişkümden.

557.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bir semen-sīmāyı seyr étdüm bugün Һammāmda
‘āşık olmuş ağlayup yaşlar döker Һammām da
bir kıyāmet nāzenīn-ķāmet-durur k’etse kıyām
nūrdan bir serv-i nāz olur hemān endāmda
3. kātib-i ķudret ezel bezminde Һaṭ-ı la‘lini
bir muḥayyel şı‘rdür yazmış kenār-ı cāmda
gözleri güyā iki kāfir Һarāmīler-durur
dīn ü İmān ğāret eyler kişver-i islāmda
5. Һullaruñla serverā ‘ayş-ı müdām ét sen revān
Һayretī bir merḥabāya rāzīdur eyyāmda

558.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yāra dédüm buse vér bayrāmlık bayrāmda
dédi bildün çün vérilmez ne-y’ki bu ibrāmda
dil yüzine meyl éderdi düşdi dām-ı zülfine
ka‘beye ‘azm eyledi Һaldı diyār-ı şāmda
3. ķamet-i zülfüñle baḥş etmek dilermiş lām-elif
egrilik vār muşḥaf-ı ḥüsnüñ ḥaḳkı-y-içün lāmda
naḳd-i cānı aña ben teslīm Һılmazdum bugün
görmeseydüm ṭoĝrılık ol serv-i sīm-endāmda
5. éy Һayālī baña dérdi ḥusrev-i mülk-i süḥan
şeyḫ cāmī şı‘r-i renginüm éşitse cāmda

557. 329^a: Һayretī: *Dīvān*, g. 411.
nev’-i diĝer Һayretī goft yeñicedendür taşavvufāne ḥoş-āyende ğazelleri vardur. ebū ṭab’dur.
3 gözleri: gözlerüñ.
5 revān: müdām.
558. 329^b: Һayālī Beg: *Dīvān*, g. 352/19.
nażire-i Һayālī beg.
1 dédi bildün çün: dédi kim bildün.
3 dām: bend.

559.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. beñzedelden yār eşigin ehl-i diller ka' beye
başlamamış idi ibrahîm bin âzer ka' beye
sen baña gelmek ba' id ü ben saña varmak muhâl
kim hümâ inmez yere çonmaz kebüter ka' beye
3. ço eşigüñe süreyin dostum yüzüm gözüm
çün bilürsen çok gelürsîm ile zer ka' beye
küyüña gelmek ile ' aşık dirilmesün hasûd
hâcî olmaz bellüdür varmağ ile har ka' beye
5. taş eşigin secde-gâh edinmez isem döstum
taş atanlardan olayın éy birâder ka' beye
yıkmağ ister döstum düşman **necâtî** gönlini
koma kim kaçd eyledi göz göre kâfer ka' beye

560.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. başladuğı vaqtin ibrahîm-i âzer ka' beye
kâr-nâme yâr eşigin kıldı beñzer ka' beye
küyüña gelmiş iken hecrüñ ne hoş yaçar beni
çünkü oda yanmayısardur varanlar ka' beye
3. zülf-i pür-çinüñ eger kâfir degülse dostum
pes neden meyhâne gibi halka aşar ka' beye
şüfîyi gör kim dile seng-i melâmet yağdurur
tâ' atinden n' olur anuñ kim taş atar ka' beye
5. gözyaşıyla varur her dem **mesîhî** küyüña
kendü hâlinde yüzi şuyıyla gider ka' beye

559. 328^b: Necâtî: *Dîvân*, g. 456.

nev' i diğer merhûm necâtî beg goft sultânü 'ş-şu' arâ idügin şu' arâ kabül étmişdür.

1 beñzedelden: beñzedürken | ibrahîm bin âzer: ibrahîm-i âzer

3 ço eşigüñe : eşigüñe ço | süreyin dostum: doyunca süreyin | çün bilürsen: çok sürilür.

560. 329^a: Mesîhî: *Dîvân*, g. 233.

nažire-i mesîhî beg fermâyed.

561.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. beñzedelden eşigüñ ehl-i şafālar ka' beye
érđi rif'at 'arş-ı a'lāya ber-ā-ber ka' beye
zülfüñ ucı yérdedür n' içün gönül zülfüñdedür
çün hümā énmez yére қonmaz kebüter ka' beye
3. ḥasret-i kūyuñla yaşum sīm ü rüyum oldı zerd
sīm ile zerden gerek uçmağ içün perr ka' beye
ben faķirüñ gönline gir kıl ri'āyet ḥātırın
varmağ isterseñ eger kim éy tüvānger ka' beye
5. kūy-ı yāra varmağa sa'y eyle қurtıl hecrden
nārdan zātī ḥalāş olur varanlar ka' beye

562.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. başlamış bünyād éderken ibni āzer ka' beye
bir gönül yapmağ démiş olur ber-ā-ber ka' beye
éşigüñe gözlerim müjgān-ı ḥün-ālüдеми
néce sürsün kim ayak başmaz kebüter ka' beye
3. fitne-i devr-i қiyāmetdür қoparma ḥaṭṭuñı
қorқaram kim baş çeküp қаşд éde kāfer ka' beye
éşiginde sözlerüm gönlüñe қatı gelmesün
çün raķibā yük götürmekle varur ḥar ka' beye
5. қādirīyi sa'y édüp yāruñ érişe kūyuña
ḥayr édüp varmağ dilerseñ éy birāder ka' beye

561. 329^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1400.

naẓīre-i zātī.

562. 329^b

naẓīre-i қādirī.

563.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. dil olduğı-y' çün kâfile-i 'ışk ile hem-râh
âhumla yaşum yere göge şıgmadı éy şâh
urduñ yüzüme şevk ile bir 'ālī tabanca
éy mâh nişânını görenler dédi allâh
3. çāk étdi bugün cāme-i nāmūsumı ağıyâr
bu hâleti gördi seg-i kūyuñ dédi veh vâh
od yaqdı gelüp başına hurşîd-i cihân-tâb
öykündüğü-y' çün hüsnuñe éy mâh sehergâh
5. gördi gelür ağıyâr ile yârı bize zâtî
biñ dürlü belâ ile gelürsin dédi éy şâh

564.

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. dōst mihmân olıcağ kulbe-i aḫzānumuza
peykeş-i cān dilemiş minnet olsa cānumuza
geldi pervāneleri cem'ine ol şem'-i bihişt
gün yüzi nūr u ziyâ vérdi şebistānumuza
3. dil esîr olduğini gördi zenaḫdānına dost
dédi āzādedür ol kim gire zindānumuza
süzme ğamzeñ ki delersin dil-i mecrūḫumuzu
çözme zülfüñ naẓar ét ḫâl-i perişānumuza
5. tîğ-ı hecr aḫmede ḫan ağladur uş ḫāme gibi
ḫan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

563. 330^a: Zātî: *Dīvān*, c. III, g. 1253.
naẓîre-i zātî.

3 cāme-i nāmūsumı: dāmen-i nāmūsumı.
5 dédi: bize.

564. 330^a: Aḫmed Paşa: *Dīvān*, g. 273.
naẓîre-i aḫmed paşa veliyyüdüñ oğlıdur.

3 āzādedür: āzāddur.

565.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. yār luṭfı-y-ıla gelüp külbē-i aḥzānumuza
bir naẓar eylemedi ḥāl-i perīṣānumuza
yéter aḡlat beni cānā demidür dostluḡ ét
gülmeye tā ki 'adū dāde-i giryānumuza
3. bizi öldürmek için ġayrılara buse vérür
teşnedür ol şanemüñ la 'l-i lebi ḡanumuza
ġamzeden incine şanma bizi éy ḡaşı kemān
biz müjeñ tīrini minnet bilürüz cānumuza
5. ḡancerinden ölelüm çün bir ölümdür āḡir
éy ecel gel kerem ét girme bizüm ḡanumuza
éy şabā mekke ḡaḡı ka 'be sevābın bulasın
éşigüñde añar iseñ bizi cānānumuza
7. kimdür **ishāḡ** cihānda şu 'arā silkinde
kim nazīre déye bu nazm-ı dūr-efşānumuza

566.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. éy lebi ġonca néce cevır édesin cānumuza
daḡı ḡanmaz mı 'aceb ḡünī gözüñ ḡanumuza
n'ola luṭf eyleyüp cem 'ine sa 'y eyler iseñ
zülfüñ ucından olan ḡāl-i perīṣānumuza
3. ne revādur ḡılavuz āḡ u fiġānı düzgün
sen ḡulaḡ ṡutmayasın nāle vü eġġānumuza
dil-i ya 'ḡūba dédüñ ṡoymadı mı ḡünī gözüñ
néce göz ḡara ḡılup ḡaşd éder īmānumuza
5. reh-i 'ıṣḡuñda **ḡalīlī** ne belā çekdüġini
naẓar étmez bilesin defter ü dīvānumuza

565. 330^a: İshāḡ Çelebī: *Dīvān*, g. 251.
nazīre [-i ishāḡ çelebī]

566. 330^b
nazīre-i ḡalīlī.

567.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. yār ğayr ile olup gül gibi ħandān bu ğeçe
ħār-ı ğayretle beni eyledi giryān bu ğeçe
iřidüp dūřmen ile hem-ħadeħ olduğını dost
içerem tolu tolu éy meh-i tābān bu ğeçe
3. olasun déyü bu ğam-ħānemüzüñ mihmānı
sīne tennūrına ařdum dili biryān bu ğeçe
vālih ü deng olup esrār-ı dehānuñda revān
teng olup řubħa deĝin bu dil ħayrān bu ğeçe
5. néce pervāne gibi yanmaya **ķāsım** řāhā
germ olup şem'-i cemālünle řebistān bu ğeçe

568.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. yine yan şem' gibi řubħa dek éy cān bu ğeçe
ki řola řevķuñ ile řoħbet-i cānān bu ğeçe
germ olup řevķ ile yanmaĝa pervāne gibi
řañ midur diñmez ise şem'-i řebistān bu ğeçe
3. ħüsn-i řāli' ile sitāremde şeref bulur bugün
ki řulü' étđi yine ol meh-i tābān bu ğeçe
şulasam n'ola gülāb ile gözüm ħücrelerin
ki gelür ħānemüze ĝazle-i mihmān bu ğeçe
5. **aħmedā** saña kemāl oldı 'ařā-yı ezeli
ki nedīm oldı senüñ bezmüne ħassān bu ğeçe

567. 330^b
nev'-i dīĝer merħüm ve maĝfūr ķāsım pařa goft.

568. 331^a: Aħmed Paşa: *Dīvān*, g. 260.
naşire-i aħmed paşa

569.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. tañ midur étse gönül nāle vü efgān bu géce
gelmedi meclise ol dilber-i fettān bu géce
tā seher kıalsa gönül zulmet içinde ne 'aceb
yanmadı kıarşıma ol şem'-i şebistān bu géce
3. ne 'aceb ağlar ise bülbül-i cān çünkü gelüp
gülüp açılmadı ol yüzi gülistān bu géce
sākıyā def'-i melāl étmege peymāne getür
çün şıdı dilberimüz 'ahd ile peymān bu géce
5. vuşlatı şem'ine çün yakmadı ol yār gelüp
fürkıati nārına 'adnī yüri sen yan bu géce

570.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. yeñi başdan deli gönülüm diler āvāre düşe
yağalar çāk édüben dāmen-i kühsāra düşe
kıul imiş bir boyı āzāde efendi sevdüm
kıor kıaram yūsuf-ı mışrī gibi bāzāra düşe
3. ğamzesinden beni bir kimse hālāş eyleyimez
ser-i zülfi meger ayağına yalvara düşe
döndi şol bülbüle tenden varıcağ kıuyına dil
kıurtulup habs-i kafesden gül-i gülzāra düşe
5. éy hayālī kıoma aḥvālüñi añ şāyed kim
bir gün ola bu ğazel şāh-ı cihāndāra düşe

569. 331^a: Bu ğazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
nażire-i 'adnī.

570. 331^a: Hayālī Beg: *Dīvān*, g. 358/32.
nev'-i dīĝer merḥūm ve maĝfūr hayālī beg edirmede vefāt étmişdür.

1 yeñi başdan deli gönülüm diler: gönül ister yeñi başdan yine.
4 gül-i gülzāra: vara gülzāra.

571.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. gönlüm ister ki akip şu gibi bir yâre düşe
turup ol serv-i revân ayağına düşe
dilde peykânını cāndan içeru şağlar idim
korğarın éy kaşı ya yüregime yâre düşe
3. gördi ol tıfl-ı kebüter uçar küyında
uçdı dil murğı yine korğarın âvâre düşe
şoğbet-i sâkiye ol kimsenüñ érer eli kim
ege boynunu şurâhî-veş ayaklara düşe
5. çok düşer gözleri mestâne güzeller **luţfî**
lık olmaz biri ben 'aşık-ı mey-ğâre düşe

572.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. cān-durur varumuz elde vérelüm ol meleke
n'eyleyelüm dağı yétmez gücümüz mâ meleke
kirpügi sihr ile dil almada bulmuşdı kemâl
ğamzesi hışm ile cān almada bulmuş meleke
3. gerçi reyhân saçına şarmaşuban bâğa gider
korğum oldur anı bir bölüke bostānda eke
āfitābuñ yine cānā ne zevāli var kim
tañdan aḥşāma degin vérmez eşigüñ felege
5. sür kapuñdan şu kara yüzlü ḥasūd ki gitsün
ki yaraşmaz bu aralıkda anuñ gibi leke
éy şanem āhum-ıla kanlu yaşumdan ḥazer ét
k'érişür na 'ra-i 'uşşāk simāk ü semeke
7. **tāli'î** itleri ürdüğini saña acıdum
hayflar sizüñ arañuzdaki nān u nemeke

571. 331^b
naẓîre-i luţfî.

572. 331^a.
nev'i diğeri tāli'î.

573.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + +

1. yine cānumı nişār édeyin uş bir meleke
ki déye hāl-i ruḥı māh-ı şeb-efrūza leke
göresiz uş bu kaç ü kāmēt ü bu zülf ü 'izār
servüñ işin bitire lāle vü reyḥānı eke
3. ne bilür şavma 'a-i gamda benüm çekdügümü
yürüyüp meykedelerde şu ki peymāne çeke
giderek şöḥbeti telḥ eylesün ḥaṭṭ-ı lebüñ
ki götürmez mey-i şāfī şanemā hıç leke
5. cān ü başı ayağūñ tozına nişār édeyin
elüm érmiş iken éy yüzi güneş mā-meleke
ḥat-ı sebzī ne durur biz umaruz ki zülfüñ
sünbüli şöḥbete ala gele reyḥānı eke
7. gün gibi sākī hilāl-i kaçdeḥi bedr éde gör
yüri mey şöḥbetini vérme necātī feleke

574.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. karşı tutdum başımı yāruñ eşigi taşına
āsmāndan devlet éndi ben ġarībūñ başına
gezmişem rüm u ḥıṭāyı görmedüm bir yerde hıç
ol nigāruñ naķşını taḥsīn anuñ naķķāşına
3. yā ilāhī kıbleden dönsün yüzi miḥrāb-veş
kim ki miḥrābı anuñ teşbīh éderse kaçına
şöyle kızdı cism-i sīmīnūñ görüp ḥammāmda
mermerüñ kaçnar şular kaçııldı cānā başına
5. ġuşşāñı ifṭār éderken hecre şalduñ zātīyi
éy ḥabībüm ağı kaçılduñ ol ġarībūñ aşına

573. 331^a: Necātī: *Dīvān*, g. 551.

naẓīre-i necātī.

574. 330^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, s. 303, g. 1474.

nev'-i dīġer zātī goft yédi yüzden ziyāde kaçīdesi vardur.

1 āsmāndan devlet indi ben ġarībūñ başına: devlet éndi āsmāndan ben faķīrūñ başına.

5 ġarībūñ: faķīrūñ

575.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hayret alur 'aqlumı baksam gözine kaçına
şad-hezārān āferīn ol şüretin naqqāşına
meşhedi taşını mecnūnuñ 'alāmet şanmañuz
seng-i miñnetdür ki yağdurdı zamāne başına
3. başumuñ üstinde şerh eyler zebān-ı hāl ile
cevr ile cān vérdügüm baiksañ mezārum taşına
éşidüp benden rumüz-ı 'ışkı ferhād étدی fāş
sırrını olmaz imiş açmak kişi yoldaşına
5. varını étدی hayālī şāh ayağına nişār
āferīn şad-āferīn ol tab'-ı gevher-pāşına

576.

müstef'ilün fe 'ülün müstef'ilün fe 'ülün
muzāri' - - + - / + - - / - - + - / + - -

1. kesdüm varak cigerden aldum elüme hāme
yazmağı-y'çün nigāra bir iştiyāk-nāme
'ışkuñ meyın içelden halka melāmet olduk
yā tālibe's-selāme fe'ħzer mine'l-melāme
3. her néce kim şafāda hıç görmedüm vefāsın
men cerrabe'l-mucerreb hallet bihi'n-nedāme
ağzıyla béli fikrin édüp giderseñ éy dil
mülk-i 'adem yoluña *bi'l-ħayr ve's-selāme*
5. bu kad ile kıyāmuñ mescidde görse vā 'iz
minber kaçup déyeydi *kad kāmēti'l-kiyāme*

575. 330^b:Hayālī Beg: *Dīvān*, g. 344/ 3.
nazīre-i hayālī.

1. baksam: baħsam.

576. 332^a
nazīre-i 'Ahdī.

3. [= Ey selamet isteyen melametden sakın.]

3. [= Tecrübe edilmiş yeni den tecrüne eden pişman olur.]

3. [= Hayır ve selametle.]

5. [= Kiyamet koptu.]

dérler güzel sevenler āhir melāmet olur
va'llāhi mā ra'eynā ḥubben belā melāme

7. 'ahdī ciger kebābın meclisde ḥāzır étdi
hāte`ş-şabūḥ hebbū yā eyyühe`l müdāme

577.

müstef`ilün fe`ülün müstef`ilün fe`ülün
muzāri` - - + - / + - - / - - + - / + - -

1. yazmağa iştiyākum aldum elüme ḥāme
'arz étmege firākum yazdum ḥabībe nāme
dédüm bunu ki evvel 'iṣṣkuñda néçe yıllar
cevrüñi çekdi cānum degmedi bir selāma
3. şayd étdi zülfüñ āhir dil murğını hevāda
bend-ile avlayuban siḥr ile çekdi dāma
cān murğı çāpük oldu ḳurdı duzağ cāna
ol āşiyāndan uçdı ḳondı gibi ḳafāma
5. çün cāmi`ī uşandı senden sen andan éy dōst
var mışra pādişāh ol sen sağ biz selāme

578.

mefā`ilün mefā`iün mefā`ilün mefā`ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. muşāhib olma éy 'ārif cihān bezminde kemlerle
ḥarīm-i ḥürmete şāhib ol otur muḥteremlerle
ḥasūda ḳarşu āh étdüm 'alevler çıḳdı ağızumdan
yürüdüm düşmen üzre dostlar ḫabl u 'alemlerle
3. ol engüşt-i muḥannālarla eş'ārum yazup dilber
dédiler sözüñi yazmalıdur altun ḳalemlerle
ḫisāb olmaya ol rüz-ı ḫisāb ola eger cānā
baña étdüklerüñ bir bir ḫisāb étsün raḳamlarla

6 [= Aşkta melametten başka bir şey bulmadık.]

7 [= Sabah şarabı geldi, uyanın ey iştret ehli!]

577. 332^a

naẓīre-i cāmī.

578. 332^a: Zātī: *Dīvān*, C. III, , g. 1390.

naẓīre-i Zātī şu 'arānuñ mümtāzındandır.

1 ḥasūda: raḳībe.

3 dédiler: dédi her.

5. şu deñlü şerha var tiġ-ı ġamuñla ħalb-i zātīde
bedī‘ ola beyān étmek anı éy ġonca femlerle

579.

mefā ‘ilün mefā ‘iün mefā ‘ilün mefā ‘ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. beni ħaddüñle zülfüñ öldürürler derd ü ġamlarla
mezārum hep müzeyyen ola ‘abbāsī ‘alemlerle
ħad ü zülf ü dehānı ħasreti ol bī-vefā yāruñ
helāk étse ‘aceb midür beni her dem elemlerle
3. ħara yazulı dil şevkuñla aġlar künc-i ġam içre
şıġışmaz defter ü dīvāna yazılsa ħalemlerle
baña raħm eylemez ādemlük édüp ol perī-peyker
néce yıldur egerçi yād éder hemīn luř u keremlerle
5. éşitme şa‘n-ı aġyārı felekden ilme éy **raħmī**
yüri ‘ayş ét cihān içre melek-sīmā şanemlerle

580.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. řañ mı cān vērse kişi bir sevdüġi cānānına
şimdi mi ħıydı begüm ‘āşık olanlar cānına
hey ne oñmaz yaradur bu dildeki yaram benüm
varduġınca bed-ter oldı bilmezem dermānı ne
3. seyr éderken gül-sitān-ı ħüsnin ol gül yüzlünüñ
vālih ü ħayrān olurlar sünbül ü reyħānına
bir eline başın alsun bir eline cānını
girmek isteyen kişi ‘āşıkıların meydānına
5. éy **necātī** ħaşre dek herġiz ħalāş olmaz daħi
ħankı dil kim şol zenaħdānuñ düşer zındānına

579. 332^a: Raħmī: *Dīvān*, g. 172.
naźire-i raħmī.

1 öldürürler: öldürürse.

3 şevkuñla: şol deñlü

4 néce yıldur egerçi: raķīb-i dīvi gerçi.

580. 331^b: Necātī: *Dīvān*, g. 512.

3 nev‘i diġer necātī beg fermāyed sultānu’ş-şu‘arādur dērler. anlardan şoñra zātīdür démişler.
éderken: édenler.

581.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bāğa gel řāvūsũn ét cānā nazar cevlānına
döndi bir mir'atı çok āyīneci dükkānına
cām-ı gülden néce nüş étmiş şarāb-ı 'ışkı gör
bülbül-i mestũn kulaķ tüt nāle vü efgānına
3. leşker-i tevbe 'aceb mi şınsa bu eyyāmda
gül siper alup ele daķındı ģancer yanına
éy perī-peyker melek-manzar yéyüp içmek gerek
ādemũn aşlar yerer déyü zamāne şanına
5. döndi bostānda gülistān éy gül-i bāğ-ı cemāl
tāze sevenlerle pür pür zātīnũn dīvānına

582.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. řanķı menzilde désem ol meh-i tābānı yine
ķanda aģşāmladı bilsem 'acabā anı yine
'acabā yine kimũn başına devlet ķondı
şayd éden kim ola ol kebg-i ģırāmānı yine
3. zülfũnũn mārı kimũn boynına şolaşdı ola
kim bulupdur 'acabā genc-i firāvānı yine
kim alupdur ola ol la 'l-i lebüñ büsesini
ķanķı devletlü bulupdur 'acabā ānı yine
5. lebi řeftālūsi anuñ kime oldıysa nařīb
ģızrdur buldı revān çeşme-i ģayvānı yine
řubģa şarşu ruģı-y-ıla bēlini öpe ķuca
kim uyardı ola şem 'i řebistānı yine

581. 332^b: Zātī: *Dīvān*, c.III, g. 1271.

nařīre-i zātī.

582. 332^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1245.

nev 'i dīger ve baģr-i āģar merģum ve maģfūr zātī.

4 ānı: kānı.

5 revān: ola

7. ol kıyāmet kad ü 'īsī-dem ile hem-dem olup
kim bulupdur ola **zātī** 'acabā anı yine

583.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dişlemişler ne kılalum leb-i cānānı yine
ellemişler bu géce ol gül-i ḥandānı yine
şu gibi 'ömri şafā-y-ıla geçer 'ālemde
kim kinār étdiyse ol serv-i ḥırāmānı yine
3. baña cānum kıysıdur saña şeftālū gönül
kim ışırdı 'aceb ol sīb-i zenaḥdānı yine
kanķı bezm ehline yā rab lebi sākīlik éder
ķanda reyḥāncı gibi zülf-i perīşānı yine
5. bilmezem kimler ile seyr éder ol māh-liķā
néce gündür ki **revānī** göremez anı yine

584.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. éy ecel bi'llāh amān vér baña kıлма 'acele
şoñ nefes tuş ola şāyed gözüm ol bī-bedele
yolına ḥarc édeyin naķd-i ḥayāt elde iken
ki geçer fırsat-ı 'ömr-i güzerān girmez ele
3. n'écün éşitmeye feryādumı ol zühre-cebīn
mihri şevķıyla fiğānum çıķa burc-ı ḥamele
kim nizā' eyledi cān vérmege ḥūnī gözüne
ki ḥarāmī müjeler başlaya ceng ü cedele
5. ķalb-i meyyālüm elinden néc'édem yarup kim
göricek āb-ı revān gibi aķar her güzele

6 ola: 'aceb.

583. 332^b: Revānī: *Dīvān*, g. 328.

1 ol: şol.

3 gibi: iki.

5 bilmezem: bilmezim.

584. 332^b: Bu gazel yayınlanan divanda yer almamaktadır.
nażire-i kemāl paşa-zāde bu nev'i evvel anlar démişlerdür.

585.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. étmesün ğamzeñ igen qatlüme cānā 'acele
bir zamān vérsün amān va 'de gerekdür ecele
kılsa bir gün n'ola devrān kucağumda seni
āfitāb érse ne var seyr éde burc-ı hamele
3. i'timād édemezin va 'de-i vaşl étdüğüne
i'tibār olmaya ol qavle ki gelmez 'amele
zülf-i sevdāsı uzun fikr-i haṭṭ u hāli füzün
ne nihāyet ğama bulandı ne tül-i emele
5. şālihā saña belā kısmet olınmış ebedī
emr-i haq böyle-y-imiş çāre ne hük-m-i ezele

586.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sīnesine germ olup baqduqca cānān koynına
doldurupdur dest-i kudret şanuram cān koynına
sīnesin gören şanur āyīne başdı bağrına
yā melekdür kim gérüpdür mäh-ı tābān koynına
3. ben ırakdan gögsümi dögmekden özge çāre yoq
turmadan sünrür gérür zülf-i perişān koynına
vuşlatuñ eyyāmına cānlar fedā dēdüm dēdi
i'tibār olmaya bayram olsa qurbān koynına
5. gerçi kim her-cāyīdür dīvān-ı eş'arum benüm
hamdü li'llāh girmede 'ālemde nā-dān koynına
her bir oğlānı **necātī** koynına şoqmaq gerek
bulduğini nétekim öksüzce oğlan koynına

585. 333^a

naẓīre-i şālih efendi.

586. 333^a: Necātī: *Dīvān*, g. 502.

nev'-i dīger necātī beg sultānu'ş-şu'arādur. şem' u pervāne adlu kitābı var.

3 ırakdan :ıraklardan | gögsümi dögmekden özge çāre yoq: göğüs dögmek boyun egmekdeyin.

5 benüm: velī.

587.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hîç el şunmadı çarhuñ mäh-ı tãbãn çoynına
şi' rümüñ mecmü' asın çoymasa devrãn çoynına
her ne cevruñ kim ola dünyãda incinmez göñül
girme tek dünyã gibi luş eyle nã-dãn çoynına
3. ben seni öpüp çoçarsam dostum incinme kim
ne ziyãn étdi girenler ehl-i 'irfãn çoynına
çoızıyı çoırda yédürme gel benüm çoç sevdüğüm
hîç tereddüd eyleme girmeye yãrãn çoynına
5. sihr éder divãn-ı eş' ar-ı revãní gãlibã
kim tekellüfsüz gérür her laħza cãnãn çoynına

588.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. alnuña çoşuñla şekl-i meh dédüüm rã üstine
bir hayãl étdüüm bu mihr-i 'ãlem-ãrã üstine
hüsni menşuruñda ebrüñ üzre şol hãl-i siyãh
noştadur çoınmış-durur güyã ki çoğrã üstine
3. yaş döker yãd-ı ruhuñla gözlerüm merdümleri
şu seper reyhãncılar gül-berg-i ra' nã üstine
nefy éden dér dãmen-i zülfüñde hãř-ı 'ãrızuñ
sãye-i sünbüldür ol düşmiş-durur mã üstine
5. řãř-ı ebrü-yı bülendüñ vaşş éder şãliħ yine
himmeti bu érgüre şi' rini şi' rã üstine

587. 333^a: Revãní: *Divãn*, g. 343.
naşire-i revãní.

1 şunmadı: şunmazdı.

588. 333^a.
nev'-i diğér merħüm ve mağfür şãliħ beg. varşar yeñicesindendir.

589.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yazmadı bir rā meh-i nev ʔāk-ı mīnā üstine
k'ola garrālıkda ol ebrū-yı garrā üstine
kaddümi ʔaşıñ gibi rā étmege rāy eylemiş
hüb düşmiş rā-yı garrā 'ayn-ı ra'nā üstine
3. ol 'araqlar k'olmuş alnuñda ol ebrū üzre şaf
güyiyā māh-ı nevüñ gelmiş süreyyā üstine
ʔaşıñ üzre alnuña ger mihr désem vechi var
mihr olur éy māh-rū meh kim gele rā üstine
5. bī-bedeldür gāyet ol māhuñ hilāli zātīyā
māhīye yayıdur ol toz ʔonmaz ol yā üstine

590.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. nev-bahār oldı gelün 'ayş édelüm güller-ile
şalalum 'āleme āvāzeyi bülbüller-ile
vérmedin bād-ı ecel 'ömr bahārını yine
varalum gül dérelüm şaçları sünbüller-ile
3. tāb-ı gülden yañağün gül gül olursa sākī
zeyn olur meclisümüz tāze kızıl güller-ile
görmek isterseñ eger māhı süreyyāya ʔarīn
yār dülbendini gör aq ʔaranfüller-ile
5. nüş édüp bülbüleyi bülbül olalum sākī
gülşeni pür édelüm nāle-i gülgüller-ile
şem'iyā n'olsa gerek 'arşa-i nazm içre bugün
ʔoşalum ʔab'-ı semenden yine ögdüller-ile

589. 333^b: Zātī: *Dīvān*, C. III, g. 1443.
nazīre-i zātī.

3 şaf: çin.

590. 333^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 146.
nev'-i dīger şem'ī.

3 gülden: mülđen

5 nāle-i gülgüller-ile: nāle vü gülgüller-ile

591.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yār kim ruḥlarını zeyn éde kāküller-ile
naḥl-i güldür ki bulur zīneti sünbüller-ile
vérelüm bezme şeref sāķī ʔolularla yine
meclisi zeyn édelüm tāze kıızıl güller-ile
3. beñlerüñ ḥālī degülse ne 'aceb sīneñden
şaķlanur ʔanda ki kāfūr ola fülfüller-ile
édelüm ʔeng ü ʔeġān ile gülüñ şoḥbetini
şalalum 'āleme āvāzeyi bülbüller-ile
5. gülşen-i cānda **revānī** néce güller açılır
yār dülbendini zeyn étse ʔaranfüller-ile

592.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āyīne her gün ʔoyar dildārı tenhā ʔoynına
nāz ile yūsuf girer gūyā züleyḥā ʔoynına
çıkmadı yārüñ lebi fikri dil-i aġyārdan
aldı ol la'li dirīġā seng-i ḥārā ʔoynına
3. rāh-ı gülzār-ı vefāda cismini éde ġubār
rüzġār ile ġérür bir verd-i ra'nā ʔoynına
dāmenine seng alup kūh-sār ceng étmek diler
ʔoyduġı' ʔün maġdemin naġşını ḥücrā ʔoynına
5. néce yüz başlar **ḥayālī** 'ışķ içinde oldu maḥv
girdiler ırmaġlar gūyā ki deryā ʔoynına

591. 333^b: Revānī: *Dīvān*, g. 371.
nazīre-i revānī

592. 333^b: Ḥayālī: *Dīvān* g. 367/49.
nev'-i diġer merḥūm ve maġfūr ḥayālī varḥar yeñicesindendir.

3 éde: éden.

4 ḥücrā: şahrā.

5 néce yüz başlar: néce göz yaşı.

593.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cāme-ḥ^vāb ol āfeti alduḡça tenhā ḡoynına
şanuram ebruñ girer mäh-ı şeb-ārā ḡoynına
şubḡ-dem éy faḡte bī-hūde efgān eyleme
çün gérürsin her géce bir serv-i bālā ḡoynına
3. n' için ağlarsın felekden bilsem éy şebnem seni
çün gérürsin her zaman bir verd-i ra`nā ḡoynına
dür dişüñ vaşfında şı`rüm defterin gördi meger
kim şadef mecmū`asın ḡoydı deryā ḡoynına
5. ruḡlaruñ şevkıyla pür-dāḡ étdi **bāḡi** sīnesin
bir avuç berg-i gül-i ter ḡoydı gūyā ḡoynına

594.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ḡavm-i leylī seng-i bī-dād atdı mecnūn üstine
ebr bārān-ı vefā yaḡdurdı hāmūn üstine
her ḡarafdan ḡaşuña göz dikdi erbāb-ı naḡar
şanki aşḡāb-ı şafā cem`oldı zü`n-nūn üstine
3. kevkeb-i baḡtumdur āhum āteşi ḡılımış siyāh
ḡāl-i müşḡin kim ḡoduñ ol ḡadd-i gül-gūn üstine
deyr-i `ālem pür-şadādur erḡanūn-ı āhdan
āh kim ḡam perde baḡlarsa bu ḡānūn üstine
5. éy ḡayālī aldı dil mülkin ḡılıcıyla gözi
rüm şāhı geçdi şan taḡt-ı ferīdūn üstine

593. 334^a: Bāḡi: *Dīvān* g. 430.
naḡire-i bāḡi

4 ḡoydı: şaldı

594. 334^a: ḡayālī Beg: *Dīvān*, g. 348/11.
naḡire-i ḡayālī.

595.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. mihr ile kılsañ nażar bir [zerre-i dñn] üstine
gün gibi yérden çıkar kadr ile gerdñn üstine
gözlerüm yaşında peyveste kaşuñ 'aksi senüñ
iki göz bir köpridür güyā ki ceyhñn üstine
3. güyiyā bir cāmedür 'ālemde nāz u şive kim
gökden énmışdür tamām ol kadd-i mevzñn üstine
kūhdan baş kalduran her lāle leylidür meger
cübbesin çāk eylemişdür hāk-i mecnñn üstine
5. éy 'atā gülşende gevherlerüñ gül güş eyleyüp
āb-ı zerle naķş éder evrāk-ı gül-gñn üstine

596.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dostum mihrüñ senüñ bu sīne-i şad-çākde
pertev-i hırşiddür kim mün 'akisdür hākde
kūyuñı devr eyleyüp günde toķuz kat tolanur
var-ısa sen meh-liķānuñ mihri var eflākde
3. éy baña terk éyle hevā-yı 'işķı bātıldur déyen
hāk budur gāyetde alçaķ gibisin idrākde
vérmedi sevdā-yı zülfüñde senüñ her kim ki baş
tiz günde göreyin başın anuñ fitrākde
5. oda yanarsa cihān mülki ne ğam éy hayretī
yanıcaķ çñn bir kilimüñ dahı yoķ emlākde

595. 334^a:

nażire-i 'atā.

1 metinde zerre-i dñn yerine zerre ben hāk yazılı.

596. 334^a: Hayretī: *Dīvān*, g. 417.

nev'-i diğer merhñm hayretī fermāyed.

3 alçaķ gibisñn: alçaķsın gibi.

597.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflākde
tekyenüñ kurbānlarıdur geşt édenler hākde
her zebāne āteş-i ğamdan zebān-ı hāl ile
şerh éder sūz-ı derūnum sīne-i şad-çākde
3. şahid-i maşşūd kılmaz pür-heves dillerde cā
şāhlar mesken édinmez meclis-i nā-pākde
her fenā ehline bir ser-rişte-i maşşūd imiş
mār-ı mağz-āşāmlar kim var imiş daħhākde
5. éy hayālī 'ışık bir yalñ ışık maħbūbıdur
böyle görmiş bir kişi āyīne-i idrākde

598.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. sākiyā қо zāhidüñ peymānın al peymāneyi
meclisi germ ét ki mihmān étmişüz cānāneyi
muṭribüñ kavlin eşit қо zāhidüñ efsūnını
diñle nāşih sözini eşitmegil efsāneyi
3. nétekim sen şem 'a yanmağ öğredüp üstādısuñ
ben daħı yanmağda şāgird étmişem pervāneyi
göñlümi cānā hayālüñ luṭf édüp kıldı vaṭan
müstedām olsun ki ma 'mūr étđi bu vīrāneyi
5. key perīşāndur 'aṭāyī zülfüñe ṭolaşalı
mest ü hayrāndur görelden sen gözi mestāneyi

597. 334^b: Hayālī Beg: *Dīvān*, g. 351/18.
naẓīre-i hayālī.

3 zebān-ı hāl ile: zebān-ı hāl olup.

598. 334^b: Bu gazel 'Aṭāyī Divanında bulunmamaktadır.
nev'-i diğeri ez an 'aṭāyī efendi goft raḥimehullāh.

599.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. şubḥ-demdür sāḳiyā ṭoldur yine peymāneyi
rūşen eyle āfitāb-ı cām ile kāşāneyi
véirse ma'nīden ḥaber mescidde vā'iz ṭañ degül
kim ḥum-ı mey gibi ṭutmuş gūşe-i meyhāneyi
3. nāzenīnler dāsītān-ı 'ışḳumı elden ḳomaz
ṭıfldur zīrā oḳırlar dā'imā efsāneyi
kūyuñuñ dāru'ş-şifāsınd'ey ṭabīb-i cān u dil
çekdi zencīre gözüm yaşı bu ben dīvāneyi
5. dāmen-i şem'i **revānī** ḳoma elden érse şeb
kim tekellüfsüz temāşā étdürür cānāneyi

600.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. noḳṭa şaçdı fülfulüñ evrāḳ-ı rengīn üstine
dāl yazdı sünbülün reyḥān ile dīn üstine
zülfi-i dildār ile pīç-ā-pīç olursa ṭañ mıdur
her yañadan dil üşürdiler o miskīn üstine
3. ére déyü ḳorḳaram bād-ı şabādan şovuk el
ditrerem yaprak gibi ol berg-i nesrīn üstine
şu gibi ditrer leṭāfetde nigārā 'arızuñ
anuñ için naḳş olımaz ḥaṭṭ-ı müşgīn üstine
5. tütüyā-yi ḥāk-i pāyum almasun dērsüñ şabā
gör gözet dirseñ begüm çeşm-i cihān-bīn üstine
ṭoprak olmışken **necātī** aḡzınuñ şuyı aḳar
nāz ile ol āb-ı ḥayvān uğrasa sin üstine

599. 334^b: Revānī: *Dīvān*, g. 403.

nażīre-i revānī

600. 334^b: Necātī: *Dīvān*, g. 508.

nev'i diđer merḥūm necātī fermāyed raḥimehullāh.

601.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gönlümi pür-tāb kıldum zülf-i pür-çīn üstine
ola kim yol bula ol ruhsār-ı rengīn üstine
cān u dil feryādını şādān kılduñ éy şabā
yoḥsa uğrayu mı geldüñ kaşr-ı şīrīn üstine
3. dirlügümde kılmadum çün ḥāk-i pāyuñ kesbini
öldügümde başasın bārī qadem sin üstine
kāmēt-i ra 'nāña karşı āh étdürme baña
bād-ı bed érişmesün ol serv-i sīmīn üstine
5. éy **mesīḥī** seng-i miḥnet yaşdanursañ yéridür
ḥārlar baş qor çün ol bālīn-i nesrīn üstine

602.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. her qaçan bād-ı şabā kūy-ı nigārumdan ese
añdurur zülfi hevāsın bu dil-i pür-hevese
dil kıılır gülşen-i kūyında nigāruñ pervāz
murg-ı cān gerçi ki qayd oldu bu ḥākī kafese
3. kārbān kim çekilür ka 'be-i kūy-ı yāra
dil-i nālān taqılup dönse 'aceb mi cerese
ḥalka-i merdüm-i çeşmümle ḥayālūñ baḡlu
bu 'acebdür ki hümā şayd ola cānā megese
5. éy göñül añla cihān bāḡına 'adet buymış
bülbül efgān éde gül hem-dem ola ḥār u ḥasa
nazm-ı **zātī** gibi bir lü 'lü '-i ḥāşı bulımaz
'ışka ḡavvāş oluban baḥr-ı cihānı arasa

601. 335^a: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 225.

naẓīre-i mesīḥī.

1 feryādını: ferhādını.

3 çün: ḥod.

602. 335^a: Bu gazel divanda yer almamaktadır.
nev '-i dīger ez ān merḥūm maḡfūr zātī goft.

603.

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. düşdi dil bülbüli bir tūṭī-i şīrīn- nefese
bedenüm dönse eliflerle 'aceb mi kafese
ol gülün rāyihası hem- nefesüm oldı déyü
éy şabā var esen ol kıoya bizi yéter es e
3. leylīnün nāķasınun boynına şalınmaķ için
döndi zengülede feryād-ıla mecnün cerese
ağlamış yüzlü raķībün yüzi gülmez hergiz
bir 'abūs olmaya ol deñlü be-ħaķķ-ı 'abese
5. merdüm-i dīde-i zātī var-iken iki gözüm
bī-nazarlar ne için beñzede ħālün megese

604.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. olsa dünyā şalınurdum dilber-i ra' nā ile
gerçi dilber kimseye étmez vefā dünyā ile
mihr ü māhı bir elünle oynat elma gibi sen
nār-ı fırķatde benüm geķsün günüm eyvā ile
3. ķullaruñdan şayılır māh-ı felek ammā güneş
bir ter oğlanı-durur kim tütulupdur ay ile
ħātīruñ meyħānede sen zıkr édersen cehr ile
şūfī umarsuñ ki şuçuñ başıla ğavgā ile
5. ķandan ol pākīze ķandandur necātī müptelā
gün geķirmekdür ğaraż bir ruĥları zībā ile

603. 335^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1302.

nażīre-i zātī fermāyed

604. 335^b: Necātī: *Dīvān*, g. 451.

nev' i đıđer merħūm ve mađfūr necātī beg fermāyed raħimehu.

5 ķandandur: vü ķandan.

605.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. eşk-i çeşmüm 'alemi pür eylemezdi mā' ile
dostlar ol serv-i ser-keş māyil olsa māyile
dost taş ursa delüye vāy beni ursa dérin
dostlar dīvāne olam gibi bu sevdā ile
3. yaşımı seyl eyledüm geldüm kapuña ben faķır
éy mürüvvet menba'ı raħm eyle luřf ét sā'ile
éşigün eflāke vérmez şubħ-dem aħşāma dek
saña ħurşid éy melek beñzer yanışda ay ile
5. işiden cān u gönülden ħaķķı zıkr eyler şanur
dem-be-dem şüfī günāhuñ başdurur ğavġā ile
ķāmetüm çeng oldı beñzüm sāz döndüm bir kıla
olmadum hem-şöħbet éy **zātī** o rūħ-efzā ile

606.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. cūy-ı eşküm aķuban beñzedi nīl ü arasa
düşeli vādī-yi 'işķuñda hevā vü hevese
n'ola dil bülbüli feryādını eylerse hezār
yüz vérür gül gibi ol ğonca-dehen ħār u ħasa
3. şol ķadar sīnemi peyķānlar-ıla zeyn étdüm
ġūyiyā murġ-ı dilüm döndi müşebbek ķafese
şeh-süvārum şanasın rūm élinün kerçigidür
döneli nālelerüm esbi yanınca cerese
5. dilberi lebleri üstindeki ħāl-i siyehi
raħmiyā beñzedi şekker üzerinde megese

605. 335^b: Zātī: *Dīvān*, c. III g. 1434.
nażire-i zātī.

4 şubħ-dem: şubħdan.

606. 335^b: Raħmī: *Dīvān*, g. 175.

nażire-i raħmī çelebī-i brusevī.

3 döndi müşebbek: girdi demürden.

5 kerçigidür: köçegidür.

607.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. éde mi meyl ser-i zülfi dil-i pür-hevese
bāl açup uça mı şeh-bāz şikār-ı megese
sensüz éy gül bu cihān gülşeni çeşmümde benüm
beñzer ol baħr kinārında olan ħār u ħasa
3. sen lebi gunca édelden berü bülbül gibi zār
tīr-i āhumla felek döndi müşebbek kafese
dili nālān seri ğavġāda ğam-ı leylī-y-ile
beñzedürsem n'ola mecnūnı bu yolda cerese
5. şöyle ħāk oldı **ħayālī** ki bulunmaz gerdi
çarġ ğırbāl oluban ħāk-i zemīni elese

608.

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gün yüzüñ maqşūd-ı dil vaşluñ kitāb-ı kāfiye
ruħlaruñ mişbāħ-ı nev' metn-i lebüñdür şāfiye
büse vérmege lebüñ cānlar vérür çeşmüñ ħomaz
mücib-i ihyā-durur biri birisi nāfiye
3. 'aşkuña déyü kaçan ħammāmda cānum çıkar
cān u gönülüm şevķ-ıla dér aña şıħħa 'āfiye
epsem ol 'aqlı bozar içme buzuñla epseme
çün içersin bārī şāhum düş şarāb-ı şāfiye
5. vaşf-ı la'lüñle çıkardum şekkerini gör sözüñ
gerçi kim ağzuñ gibi teng ola işbu kāfiye
ħusrevā şīrīn lebüñüñ vāşıfı yokdur déme
cān u dilden şevķ-ıla '**adlī** anuñ vaşşāfı ya

607. 336^a: Ħayālī Beg: *Dīvān*, g. 349/14.

naẓīre-i ħayālī beg.

3 bülbül gibi zār: ben bülbülü zār.

5 seri: başı.

608. 336^a: Yayınlanan divanda bu gazel yoktur.

nev'-i diġer 'adlī goft sultān beyazıd ħazretlerinüñ maħlas-ı şerifleridür.

609.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. çün yéter cānā baña 'ışkuñ kitābı kâfiye
pes ne maqşūdum benüm mişbāḥ u zav' yā şāfiye
ger dilerseñ édesin āyīne-i idrāki pāk
zāhidā ḳo hāy u hūyı düş şarāb-ı şāfiye
3. mest olup ḳanum içerse şu yérine gözlerüñ
her ğubārum ḥaşre dek dér aña şıḥḥā 'āfiye
va' de-i vaşl étdügince 'aşıka meh-pāreler
ol raḳīb-i rū-siyeh n' içün düşer ki nāfiye
5. baş açuḳ bir yügrügidür 'arşa-i nazmuñ bugün
esb-i ṭab'-ı şālīye taḥsīn ü sā-bāş'āfiye

610.

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. dil düşdi 'ālemüñ yine bir bī-vefāsına
derdā ki uğradum yine göñül belāsına
devr eylemek olurdı cihānı felek-mişāl
devrān ḳomaz ki beñzeye oğul atasına
3. derd-i firāḳuñ-ıla ḳatı ḥasta déyesin
éy bād bulırsañ o derdüm devāsına
şanmañ bedel vérür ten-i zerd ü nizārumı
bir kāhdur yapışdı yüzüm keh-rübāsına
5. meyl étme zātiyā lebi şehd ü şekerlere
degmez cefā vü cevrine balı belāsına

609. 336^b.

naẓīre-i şālī.

610. 336^b: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1260.

nev'-i dīger merḥūm ve mağfūr zātī goft raḥimehullāh.

3 bedel vérür: beden durur.

5 cefā vü: vefāsı.

611.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. aldanma éy gönül bu cihānuñ şafāsına
degmez vefāsı çünki bilürsin cefāsına
éy mäh pāre zülf ü ruḥuñ olmasa eger
bağmazdı kimse dünyenüñ ağ u қarasına
3. қан ғолмайınca бағры қишинüñ қadeḥ gibi
lāyіқ olur mı cām-ı lebüñ merḥabāsına
şatdum cihānı dāne-i ḥāl-i siyāhuña
beñzerse şöyle beñzese oğul atasına
5. kevşerden el yudı yumaz āb-ı ḥayāta yüz
şem'ī ḥadandı cām-ı maḥabbet şafāsına

612.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. ғamzeñ dile tīg ursa ciger қanı шақılsa
ḥār-ı müjeden tāze қızıl güller ақılsa
bir şāh-süvār olsa қatl étse raқıbi
ḥayder gibi meydān-ı şecā'atde seçilse
3. dil devr-i ruḥuñda leb-i cān-baḥşuñı ister
cennetde n'ola bāde-i ḥamrālar içilse
bu ser bize bir küh-ı belā oldı bu yolda
қаḥ' olsa hemān menzil-i maқşūd seçilse
5. çün cān vére yoluñda nehārī kefen-ile
uçmaқda şehide yaraşur ḥulle biçilse

611. 336^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 148.
nażīre-i şem'ī.

2 Divanda bu beyit yoktur.

3 Divanda bu beyit yoktur.

4 Divanda bu beyit yoktur.

612. 337^a.

nev'-i dīger ve baḥr-i āḥar nehārī goft.

613.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. gamzeñle cigerde bir iki yara açılsa
dem-beste iken gönca gibi göñlüm açılsa
çok fitne bilür gerçi ruhuñla şaçuñ ammā
fettān olıcağ hağ gibi āvāre seçilse
3. biñ cān bite gül yérine şahn-ı çemende
cām-ı lebüñüñ cür'aları yére şaçılsa
yaşum deñizinden ötesi gerçi görünür
ne fāyide imkān olup ol yaña çekilse
5. vaşluñda lebüñ dişleyüp emsün ço **mu'īdī**
eyyām-ı bahār oldı n'ola bitse içilse

614.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ben senüñ kuluñ iken guşşadan āzād eyle
göñlümi éy yüzi hurşid ferağ-şād eyle
şād olurmuş göricek 'āşıkuñ öldüğün o cān
öldür éy guşşa bizi rūhumuzı şād eyle
3. éy ecel cānı revān eyleyeyin saña beni
dilberüñ yolına cān vérmede üstād eyle
āh kim cānumı acıtdı benüm zehr-i firāk
yetiş éy husrev-i şirīn-dehenüm dād eyle
5. elif ü na'l keserken tenüme gördi nigār
dédi kim sen daği ha şöylece bir ad eyle
hüblardan bedenüñe tōkınan taşlar ile
bulmasun meskenüñi kal'a-i pülād eyle
7. dilberüñ göñline gir leşker-i gam saña zafer
zātiyā çevreñe bir kal'aya bünyād eyle

613. 337^a
nažire-i mu'īdī.

614. 337^b: Zātī: *Dīvān*, c.III. g. 1395.
nažire-i zātī.

615.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dil-i mecrūhımı her laḫza begüm yād eyle
bend-i ğamda ḳoma ben bendeyi āzād eyle
dem-i 'īsīñ-ile ben mürdeyi iḫyā édüben
'ālem içinde mesīḫā gibi bir ad eyle
3. çün nazār-ġāh-ı ḫüdādur bu dil-i vīrānemüz
meded allāh için olsun anı ābād eyle
neçe bir zūlm éde gerdün-ı denī ben ḳuluña
demidür merḫametüñ pādişāhum dād eyle
5. künc-i nisyānda billāh **nevāyī** ḳuluñı
yadlar gibi ġarīb eylemeyüp yād eyle

616.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yār hecrinde neler çekdüğümü yād eyle
bi'llāh éy ġam ḳuluñam gel beni āzād eyle
eksük étme sitem ü cevruñi 'āşıḳlardan
dil vilāyetlerini 'adl ile ābād eyle
3. öliceḳ 'āşıḳ-ı miskīni çıkarma dilden
ḫayra gir maḳberesin seng ile bünyād eyle
gel gel éy ġonca-dehen yüzümüze bir güle baḳ
dil-i ġam-ġinümi bir laḫza ne var şād eyle
5. ḫūblar içre begüm nām u nişān ister-iseñ
öldür **ishāḳı** ḳayurmaz bir éyü ad eyle

615. 338^a
naẓīre-i nevāyī.
616. 337^a: İshāḳ Çelebī: *Dīvān*, g. 243.
naẓīre-i ishāḳ.
3 yüzümüze bir: yüzüme bir kez.

617.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. añlasa derd-i derūnum baña bir yār olsa
bilse keyfiyyetümi vāķıf-ı esrār olsa
nükte-dān olsa zārīf olsa söz añlasa güzel
hāl-i dilden hele fi‘l-cümle haberdār olsa
3. düşse pāyına sürinse yürise sāye gibi
bir boyı serve gönül vērse hevādār olsa
ara yérden ikilik perdelerin ref‘ édüben
ittihād étse oñat yār-ı vefādār olsa
5. añlasa bu dil-i vīrānemüzi **hayretiyā**
guşşa vaķtinde bize mūnis ü gam-hār olsa

618.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. bize bu ‘ışķ ile eglenmege bir yār olsa
yār biñ biñ bulunur yār-ı vefādār olsa
nereye ister iseñ gitse işim var démese
hāşılı çāk deli gönülüm gibi bī-kār olsa
3. yél gibi yelse bir laħza karar eylemese
o da bir serv-i hevā-baħşa hevādār olsa
gündüzüñ bile benümle yése efyün-ı gamı
géceler şubħa degin derd ile bīdār olsa
5. çünkü yār olduñ **uşulī** kuluña sultānum
gam degül cümle cihān toptolu aģyār olsa

617. 337^b: Hayretī: *Dīvān*, g. 400.
nev‘-i diğer hayretī.

5 vīrānemüzi: dīvānemüzi

618. 337^b: Uşulī: *Dīvān*, g. 120.
nażire-i uşulī.

619.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy boyı 'ar 'ar hemān tek sen kadem baş şöbete
serv sahn-ı gülistān içre turupdur hıdmete
şimdi mi yörendügi mi vardur dil-i mecrūhumı
éy kemān-ebrū oquñ her dem girer bu zaḥmete
3. bezme bizi da 'vet étmez dédügüm yār eşidüp
hışm édüp démiş şaқınsun bir gün uğrar şöbete
saña hıdmet étmek ile geçdi var 'ömrüm şehā
ben ölürsem gérü cānı gönderürem hıdmete
5. éy **mesīhī** müşterilenme metā 'ı vaşl için
dirhem-i 'ışkuñdan artuқ nesne gelmez şürete

620.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dōstlar bi'llāh déñ ol pīr olası ni 'mete
ben mürīd-i ṭālib-i dīdārı koysun ḥalvete
baş açuқ 'uryān kucardum ben anı ḥammām-veş
ger ḥazīnem olsa yanumda érişsem devlete
3. kāmēti ṭübā özi ḥūrī dudağı selsebīl
n'ola ḥammāmuñ anuñ teşbīh édersem cennete
éy göñül dérler perīnüñ meskeni ḥammām olur
yéridür ben de perī dérssem eger ol āfete
5. **zātiyā** gūyā bulutdan nīm baқar ol āfitāb
fūtasını kuşanup bél baғlamışdur hıdmete

619. 337^b: Mesīhī: *Dīvān*, g. 238.
nev'-i dīger mesīhī beg.

3 cānı: cānum.

5 vaşl için: vaşla çün.

620. 338^a: Zāti: *Dīvān*, c. III, g. 1430.
nażire-i zāti.

5 nīm baқar ol āfitāb: görünür nīm āfitāb.

621.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. nev-bahār oldı gelün 'ayş édelüm güller-ile
şalalum 'āleme āvāzeyi bülbüller-ile
vérmedin bād-ı ecel 'ömr bahārını yéle
varalum gül dérelüm şaçları sünbüller-ile
3. táb-ı gülden yañağün gül gül olursa sākī
zeyn olur meclisümüz tāze kıızıl güller-ile
görmek isterseñ eger mähı süreyyāya qarın
yār dülbendini gör aq қaranfüller-ile
5. nüş édüp bülbüleyi bülbül olalum sākī
gülşeni pür édelüm nāle-i gülgüller-ile
şem'iyā n' olsa gerek 'arşa-i nazm içre bugün
koşalum řab'-ı semenden yine öñdüller-ile

622.

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. behey āfet beni öldürme bu kāküller-ile
öldürürseñ beze tábütümü sünbüller-ile
şeb-i hecrüñde ruğuñ şevkına yüz biñ dil aşup
beñzer ol cāmi'a kim zeyn ola şandiller-ile
3. hāller olmasa ger zülf 'izāruñda senüñ
bağlar böyle şonanmazdı қaranfüller-ile
murğ-ı dil bülbül-i güyā gibi gülşende şurup
ruğların zeyn édiser ağ u kıızıl güller-ile
5. yine zeyn étdi **süvārī** senüñ evşāfuñı kim
halk-ı 'ālem derilüp şerh édemez diller-ile

621. 337^b: Şem'î: *Dīvān*, g.146.[Aynı gazel 333^b numaralı varakta tekrar yazılı, farklar olduğu için tekrar yazdık.]

nev'-i dığer şem'î fermāyed şeyh vefāda derviş olmuşdur. éyü şā'irdür.

3 gülden: mülden.

5 nāle-i gülgüller-ile: nāle vü gülgüller-ile.

622. 338^a.

nažire-i süvārī.

623.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. yérüñ var éyā kıaddi elif cānlar içinde
hayf ola ki 'ömrüñ geçe dükkānlar içinde
bir elde dil-i sūhte bir elde mey-i nāb
kıaldı nédeyin iki elüm kıanlar içinde
3. éy kıāmeti şimşād elüñ üstine el yok
āzāde yüri serv-i hırāmānlar içinde
ben derd ile yanam şerer-i āh arasında
ol güller ile 'ayş éde bōstānlar içinde
5. hāl-i siyehüñ çāh-ı zenaḥdānda nigārā
bir uğrı-durur kim kıala zındānlar içinde
hışm étdüñ ise çeşmüñe uyup yine oḥşa
şefkıat kıula 'ādetdür'a sultānlar içinde
7. éy gānzesi hūn-rīz necātīye nāzar kııl
derdüñi kıabül eyledi dermānlar içinde

624.

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. aç alnuñı ki gün yüzüñe meh gülām ola
çöz zülfüñi ki hıl'at-i hüsnüñ tamām ola
fürkıat güninde derd-ile tenhā vü zār idüm
çün hem-dem oldı nār-ı gāmuñ müstedām ola
3. bakıduñ baña déyü gözümü ğarķ-ı hūn éde
insāna bundan özge néce intiķām ola
zülfüñ hayāli cānumı yaķsa 'aceb degül
'ādet-durur ki şem'i yaķarlar çü şām ola

623. 338^a: Necātī: *Dīvān*, g. 553.
nev'-i dīġer merḥūm ve maġfūr necātī beg raḥimehullah.
624. 338^b: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 5.
[nev'-i dīġer ve baḥr-i āḥer ez an aḥmed paşa]
1 gün yüzüñe meh: ay yüzüñe gün.
2 güninde derd-ile: düninde dün geće.
3 şem'i: şem'.

5. ter ‘anber ile la‘line mühr urdı haṭṭı kim
cām-ı raḥīka müşk-i ḥotandan ḥitām ola
ḳaddūn ḳıyāmetin görüben cān vérenlere
ṭübā budağı gölgelerinde maḳām ola
7. éy ḥūr bir selām-ile alduñ çü aḥmedi
dāru‘l-islāmdan saña biñ biñ selām ola

625.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. saç zülfüñi yüzüne ki ‘anber gulām ola
aç alnuñı ki māh-ı nev işi tamām ola
miskīnlük ile dilleri zülfüñ alur ele
ṭañ mı ger aña cennet-i ḥüsnüñ maḳām ola
3. zülfüñ dünini gün yüzüne şalma raḥm kıl
ğam-gīn olur ğarīb göñül çünki şām ola
cānāneyi şarāb-ı leb-i rūḥ-perverin
ger bizden ayru göresin éy dil ḥarām ola
5. ḳurtardı cevr-i devrden āḥir necātīyi
cām-ı lebüñ ḥayāli nigārā müdām ola

626.

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
mużāri‘ - - + / - + - + / + - - + / + -

1. her arada ki serv-ḳadūñ ḥoş-ḥırām ola
şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola
var éy tamām dirilen ādem ḳo da‘vīyi
eksüglügi gerek ḳişinüñ kim tamām ola

7 alduñ: añduñ.
625. 338^b: Necātī: *Dīvān*, g. 22.
nażīre-i necātī.
1 yüzüne: ruḥuña | alnuñı: gün yüzüñ.
3 ḥüsnüñ: rūyuñ
5 cānāneyi: cānānenüñ
626. 338^b: Mesīḥī: *Dīvān*, g. 247.
nażīre-i mesīḥī.
1 kim: k’ol.

3. hecrüñ güninde zülfüñi görmege hasretüz
şā'im gibi ki muntazır-ı vaqt-i şām ola
rindüñ eli néce dege şūfī namāza kim
bir elde dilber al ü bir elde cām ola
5. her zerre şāmit olup urur gül gibi kulağ
her kıanda kim **mesīhī**-yi bülbül-kelām ola

627.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dil harīm-i ser-i kūyuña diler maḥrem ola
cān umar sen leb-i 'īsī-dem-ile hem-dem ola
dil ḥayāl-i leb-i la'lüñle neden guşsa çeker
mey-i yāķūt-ı revān çekdi gerek ḥurrem ola
3. dil-i pür-ḥūnumuz gonça gibi der-hem éder
ne dem ol sünbül-i gül-pūş ḥam-ender-ḥam ola
dilüm odlara yanar tutsa n'ola dīdemi nem
dil eger yanmasa dīde ne için bī-ğam ola
5. söylemezseñ ölürüm gel kerem ét söyle dēdüm
dēdi söyletme **hilālī** yūri var epsem ol a

628.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. dil diler dilberle ḥōş-dem édüp hem-dem ola
şol harīm-i ḥarem-i kūyına hem maḥrem ola
ola mı yā rab o demler ki nigār-ıla müdām
'ıyş u nuş éyleyevüz cān u gōñül ḥurrem ola
3. zī-sa'ādet añā kim hem-demi her demde anuñ
bir perī[rū] vü melek-ḥūy güzel ādem ola
ne şafāsı olur olmasa bile bir şeh-i ḥüsne
tūtalum elde müdām içmege cām-ı cem ola

4 dilber al: la'l-i dilber.

627. 339^a.

nev'-i dīger hilālī goft.

628. 339^a: Nazmī: *Dīvān*, g. 6127.

naẓīre-i nazmī.

5. nazmiyā néçe bir ol iki gözümden ayru
dem-be-dem ağlaya bu iki gözüm pür-nem ola

629.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. vaḳtidür bülbül gülistān bezmine ḥōş-ḥ'ān ola
kim gül açup her nefes cān u gönül ḥandān ola
tağıdup zülfin benefşe şöḥbete 'anber şaçar
şaçını sünbül çözüp misk ü 'abīr-efşān ola
3. gamzesinden nergisün 'aql u gönül mest ü ḥarāb
süzüşinden lālenün cān u cigerden ḳan ola
gel gel éy cān-ı cihān çün tāze cān buldı cihān
cān vérüp 'ayş étmeyen cānān ile bī-cān ola
5. ḥüsn rengin sebzenün bir zerre ḥāke şaymaya
luṭfinuñ bir şemmesi ger şeyḥīye iḥsān ola

630.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bezm-i gülde şevḳ-ı ḥüsnüñden ki dil nālān ola
süz-ı derd ile hezārān bülbüli giryān ola
hey néçe şūrīde vü ser-mest ü ḥayrān olmayam
mey ola maḥbüb ola 'ālem bahāristān ola
3. ḥasret-i ḥüsnüñle n' için öldürür hecrün beni
var mı bir mezhebde kim 'id érmedin ḳurbān ola
gam günü tīr-i cefādan ölmege cān vérdüğüm
bu ki uyḥu ḥoş gelür şol géce kim bārān ola
5. bezm-i meyde ağzın öpmek isteme **remzī** müdām
ḳan içer yoḳ yere yā ortada şāyed ḳan ola

629. 339^a: Şeyḥī: *Dīvān*, g. 156.

nev'i diğer şeyḥī.

3 mest ü ḥarāb: ḥayrān u mest.

5 rengin sebzenün bir zerre ḥāke: lüṭfuñ güllerin bir ḳatre şuya | lüṭfinın: ḥāk-i pāyi.

630. 339^b.

naẓīre-i remzī.

631.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. çün nev-bahār-ı devlet-i şāh-ı cihān ola
pīr-i za'īf olanlar içerse cevān ola
sākī düşerse sāğara 'aksi 'izāruñuñ
hurşid-i bī-zevāl mey-i ergavān ola
3. bir būseline cān vérüp almağ olurdu līk
bir dilrübāya istemezüz kim ziyān ola
'aşıklarūñ çoğ olduğın az görme sevdüğüm
bulımayasın çoğ istiyesin bir zemān ola
5. ol bī-vefāya terk-i cefā étdi dédiler
gerçekler éşidüp dédi şallāh yalan ola
düşmen **necātī** ile bir olmaz 'ale'l-ħuşuş
bir zülfüñüñ figendesı ol bir fülān ola

632.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. mey içmemek olur mı o ğonca-dehān ola
meclıde hem-demi lebi şeker-feşān ola
zāhid şarāba tevbe mi olur şu demde kim
tāze bahār ola vü gül-i gülistān ola
3. kırdı geçirdi ğamze kılıcıyla 'aşığı
ol şāh-ı ħüsn var-ısa şāhib-kırān ola
uşlan gönül tolaşma görüp leylī zülfüñi
mecnün gibi cihānda yéter dāsitān ola

631. 339^b: Necātī: *Dīvān*, g. 21.
nażīre-i necātī.

1 Divanda birinci ve ikinci beyitlerin ikinci mısraları yer değiştirmiştir.

3 olurdu līk: olur velī | bir: ol.

5 ol: sen | bī-vefāya: bī-vefāyi.

632. 340^a: Revānī: *Dīvān*, g. 6.
nażīre-i revānī.

1 hem-demi: hem-ķadeħ.

2 şu: bu.

5. hüsniñ zamānidur ne déyem şimdi ben saña
kadrin revānīnūñ bilesin bir zamān ola

633.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. éy dil cefāya qalma ki şāyed zamān ola
ger 'ömr éde vefā bize ol mihr-bān ola
vér naqd-i cānı zülfüñe kim sūd-i maḥz dur
boynuma şar benüm eger andan ziyān ola
3. öldürmez ise ğamzeñ olam vaşluñ ile şād
senden murād alam eger ecelden amān ola
dil ḥod seniñ olupdur eger cevrden ğaraż
cān almağ-ısa ol da yoluñda revān ola
5. kanķı ğazelde kim aña ca'fer miyānuñı
kim görse déye şı'r-i muḥayyel 'ayān ola

634.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. éy néçe ay u gün géce leyl ü nehār ola
şol gūr-ı seng içinde tenüñ ḥāksār ola
şahrā-yı 'ömre şöyle ese bād-ı kahr kim
her zerre ḥākümüz yél öñince ğubār ola
3. éy sebzelerde gül döşenüp sünbül örtünen
bir gün ola ki ḥānuñ içi mūr u mār ola
korķum budur ki dām-ı 'alāyıkda qaluruz
cān kuşu uça ten kafesi tārmār ola
5. yā rab ḥālümüz n'ola rüz-ı şümārda
çün bī-şümār cürm ü ḥaṭāmuz şümār ola

3 Bu beyit divanda bulunmamaktadır.
633. 340^a: Tācizāde Ca'fer Çelebī: *Dīvān*, g. 4.
nażīre-i ca'fer.
634. 338^b: Uşulī: *Dīvān*, g. 2.
nev'-i dīĝer uşulī goft.
1 gūr-ı seng: gūr-ı teng.
3 qaluruz: qalavuz.

yārān beni koyup gidicek gār-ı gūrda
luṭf u keremlerüñ yétişüp yār-ı gār ola

7. bu şevk-ıla umaram uşŭlî ölür-iseñ
kaḫbrüñde güller açıla tāze bahār ola

635.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. şol dilrübā ki nāzŭk ola şivekār ola
nāz u kirişme şan'at ola şive kār ola
cānāna siḫr olur bu ki her tār mār olur
müşkīn şaçuñ ruḫuñda kaçan tarmār ola
3. rŭm élinüñ güzelleri el-ḫāşıl uc vérür
bir kere orta yérdeki bŭs u kinār ola
aşılmağı şaçuñda ganīmet bilür gönŭl
bir iki gün bu devlet eger pāydār ola
5. şem' ü şarāb u şāhidi terk eylemez bugün
şunuñ ki 'aqlı kendüye bir pāre yār ola
'işğ içre tāli'î öliceğ āh u zār ile
ben umaram ki kaḫbri bir ulu mezār ola

636.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. maḫbŭb odur ki naqşı güzel bir nigār ola
ḫŭb u laṭif ü nāzŭk ola şivekār ola
ḫāl ü ḫaṭıyla fitne-i āḫir zamān ola
kaş u göziyle bī-bedel-i rŭzgār ola
3. gülzār-ı ḫŭsn içinde nażiri bulunmaya
gonca-dehān u serv-kaḫd ü gül-'izār ola
yārum mŭlāyim ola süḫan-fehm ü nŭktedān
ğam-ḫ'ārına muşāḫib olup ğam-gŭsār ola

635. 339^a.
nażire-i tāli'î.

636. 339^a.
nażire-i nuṭḫî

5. nuṭḫī çü bir bunuñ gibi cānāneyi bula
lāzım-durur yoluñda anuñ ḥāksār ola

637.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ṭurra-i müşkīni çün bir vech ile bī-cān ola
éy néçe āşüfte miskin her géce bī-cān ola
şem'-vār aqlamazam qarşuma yanduguma kim
mihr-veş ol dem gerek ehl-i şafā ḥandān ola
3. dilberuñ ağızına teşbīh étدی déyü éy şabā
perdesini goncānuñ çāk étme kim bühtān ola
tīr-i ğamzeñ murğ-ı dil sehmi imiş lā-büd gerek
cān kemān-ebrūña yüz biñ cān ile ḳurbān ola
5. bir ḥabībūñ mihri şevkıyla 'aṭāyīnūñ velī
zūlfūñ ucı gibi bi'llāh néce ser-gerdān ola

638.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. nétekim gülzār-ı ḥüsnūñ gülleri ḥandān ola
gül gibi gül sen hemān bülbüllerüñ şādān ola
üstüne gevher saçup mäh-ı sipihr-i saltanat
ḥāk-i pāyuña sa'ādet mihri zer-efşān ola
3. yūsuf-ı bahtuñ ḥarīdārı şeh-i devrān olup
müşterī vezzān olup mihr ile mäh mīzān ola
ḥāk ta'ālā eyleyüp iki cihānda ber murād
devlet-i dünyā yéter şāhum saña fermān ola
5. şem'iyā ihlāş ile olan du'ānuñ ḥaḳḳı'çün
umaram ḥaḳdan 'adetsüz luṭf ile ihsān ola

637. 339^b: Bu gazel 'Aṭāyī Divanında bulunmamaktadır.
naẓīre-i 'aṭāyī fermāyed.

638. 340^b: Şem'ī: *Dīvān*, g. 4.
naẓīre-i şem'ī dede fermāyed.

1 hemān: begüm.

3 vezzān olub: vezn eyleyüp.

4 yéter şāhum saña: vü 'uḳbā zātuña.

HARFÜ'L-YĀ

639.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. añmaz olduñ şanemā cevr ü cefāñ-ıla beni
böyle gözden mi şorasun seni cāndan seveni
ne revādur ki dil ü cāndan esīrūñ var-iken
tāqa zencīr şabā boynuña zūlfūñ şikeni
3. şerm-sār étdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
her ne vaqtin ki gelürsem éder āgāh seni
zūlfi şeb-dīzine қоşdı ruḥ-ı gül-günını kim
hüsñüñüñ 'īd temāşāsına germ éde seni
5. gonca zindānına girse n'ola gül yūsufı kim
çāk olur şevkuñ elinden dün ü gün pīreheni
ḥaṭ-ı sebzūñ hevesi **aḥmedi** ḥāk étdi dirīg
қorқaram kim dil uzada saña қабрүм çemeni

640.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. yine nāzüglük ile қocmağa ol sīm-teni
nice ditrer görüñ üstine düşüp pīreheni
āteşīn la 'lüñi yād eyledügiyçün şanemā
tutuşup yandı çemen goncalarınıñ deheni
3. қomadı zerre қadar adımın atmağa mecāl
қodı ḥayretde boyuñ şīvesi serv-i çemeni
'āşıқа mihr ü vefā étmedüğüñ gerçek imiş
éy cefā-pīşe şanem baña dédilerdi seni
5. қuşca cānı қafes-i gamdan olurdı āzād
қocsa bir kerre **necātī** o boyı nārveni

639. 340^a: Aḥmed Paşa: *Dīvān*, g. 305.

sulṭān meḥemmed ḥān vezīri veliyyü'd-dīn oğlu aḥmed paşa. edirne'de тоғмуşlardur.

4 'īd temāşāsına germ éde seni: 'īdine germ zemīn ü zemeni.

640. 340^b: Necātī: *Dīvān*, g. 646.

naẓīre-i necātī fermāyed.

3 gerçek imiş: gerçekmiş.

641.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. néce tıyınca görem sen gül-i nāzük-bedeni
kendü kirpügüm olupdur baña gözüm diken
çıkmasun āhum odı ağızımı açdurma benüm
yağmasun sūz-ı derūnum seni öldürme beni
3. dest-gİR ol beni sāyeñ gibi ayakda koma
böyle hāk étme igende yoluña cān véreni
şerbet-i vaşluñ érişmezse olur haste göñül
döyimez hecrüñe şāhum seven ölsün mi seni
5. zülf-i meftūnı kaçan boynına koluñ tölasa
gayretinden yaqasın çāk kıılır pİreheni

642.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. kAna boyandı bu gül yūsufınuñ pİreheni
gözi ağ eyledi ya 'kūb gibi yāsemeni
bāğ-ı kūyuñda ne şekvā éde dil bülbüli kim
gül gibi görünür aña ser-i zülfüñ diken
3. 'āşıkA söğdi raqībūñ üşüben dögdiler
bİ-güneh sögdügi-y' çün urdılar aña sögeni
érişen göz degürür ol şanem-i gonca-feme
öldüre-y-idi bunuñ gibi güle göz diken
5. ben kılın sağ koyup gayrıyı katl étدی nigār
āh kim anları dirgürüben öldürdi beni
zülf-i habs éde éde göñlini 'āşıklarınun
toptolu oldı günāhkār ile çāh-ı zekanı
7. yāra vaşl olacağız bildi mesīhī āhİR
korqar ol demde dağı nāşlık éde kefeni

641. 340^b: İbn-i Kemal: *Dīvān*, g. 343.
naẓİre-i kemāl paşa-zāde.

642. 341^a: Mesīhī: *Dīvān*, g. 251.
naẓİre-i mesīhī beg.

643.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. hıızr-veş āb-ı hayāt-ı lebüñe āh beni
n' için érgürmedüñ éy cān seven ölsün mi seni
gün gibi 'arz-ı cemāl eyleyüp éy mäh-cebīn
nazar étdüñ yine āyīneye gördüñ mi seni
3. oqlaruñ cāna dilāver geçer ise yaraşur
қанлу başlar-ıla zeyn étdi hışār-ı bedeni
ol raķibi bulup öldürmedüm itler yérine
beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni
5. gönçaya ağızuma öykünme var açıl démedi
zātī ol gül-şıfatuñ var-ısa yoқdur deheni

644.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. fürķate şalma şehā hecr ile her laħza beni
odlara yaқma igende seni cāndan seveni
ben néce şabr édeyin cevr ü cefāña şanemā
şabrumuñ silsilesini şıdı zülfüñ şikeni
3. la 'lüñi her kişi kim nisbet éde cām-ı ceme
göreyin gönca gibi қan-ıla tolsun deheni
tā ki her cāme cefā étmeye nāzük tenine
berg-i gülden gerek ol lāle-ruħuñ pīreheni
5. her vefāsuz güzele uyma celīlī dér idüm
sözümü eslemedüñ vāy seni vāy seni

643. 341^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1506.

nażire-i zātī.

644. 341^a: Celīlī: *Dīvān*, g. 426.

nażire-i celīlī.

645.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. oldı der-bān-ı harem saçlarıñ a' rāb gibi
düşdi haṭṭuña beñüñ noḳtası i' rāb gibi
demler olsun gözümün yaşı ne hoş kātib olur
ki қаpuñ naḳşını sürḥ ile yazar bāb gibi
3. sañadur meyli gözüm yaşınıñ éy serv-i revān
bağbān bağlasa yüz yérde beni āb gibi
ğarḳ éden қанlara la' lün 'inebi ḥasretidür
eşkümunñ қаtrelerin dāne-i 'ünnāb gibi
5. āfitābiye 'iyān gün gibidür mihr-i ruḥuñ
ḥüsnün āfāḳı tūaldan berü meh-tāb gibi

646.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ebr-i ḡam kıldı gözüm yaşını seylāb gibi
çerḥ-ı ḡam döne döne derd ile dölāb gibi
ne қadar қаpu geçerseñ yüzüm üstine yaşum
varaḳ-ı aşfara sürḥ ile yazar bāb gibi
3. ḥasret-i la' l-i lebüñle gözümün yaşı revān
қabağdan dökülür sāḳī mey-i nāb gibi
ol ki қаşuñ var iken baş ege mihrāba [eger]
қibleден dönsün anuñ şüreti mihrāb gibi
5. yéridür pisteri ḥāk olsa vü bālīni ḥacer
zātiyā 'āşıḳ-ı dīdār olana āb gibi

645. 340^b.
nazīre-i āfitābī.
646. 340^b: Zāī: *Dīvān*, c.III. g. 1539.
nazīre-i zāī.
1 çerḥ-ı ḡam: inlerem.
2 üstine: üstinde
3 Bu beyit divandaki gazelde yoktur.

647.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. servümüñ pâyına yüz sürmeyeli āb gibi
geçmişem döne döne aşğa gird-āb gibi
lebi şeftālūsi alma dédi eyvāy ki yār
tañ mı pür-ḥün gözüm ger ola 'ünnāb gibi
3. ihtiyār ile degül kūyuña varmaḵ zülfüñ
çeker iltür ilişüp boynuma ḵullāb gibi
şerḥa şerḥa édüben gövdemi eyler nīme
keser aşar müje çengāline ḵaşşāb gibi
5. kim ki ihlāş-ıla ḥapmazsa yüzüñe şanemā
ka 'beden dönse yéridür yüzi miḥrāb gibi
yapdı tedrīc ile ḥaḵ yéri gögi ḵādir-i kün
éy sūrūrī her işüñ bitmesi bāb bāb gibi

648.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. cevr eliyle beni zār édeli dölāb gibi
gözlerüm yaşı revān olup aḵar āb gibi
bend-i ḡam ḵomadı boynuma ṭolandurdı benüm
pīre-zen dehre yine sünbül-i pür-tāb gibi
3. ḵaluban çāh-ı belālarda ḥalāş olmaz idüm
zülfi sevdāsı eger çekmese ḵullāb gibi
sāḵī-yi dehr édüben kāse-i çeşmüm ṭolu ḵan
bezm-i miḥnetde baña şundi mey-i nāb gibi
5. bezm-i ḡamda néce ḵan yutmayayın ḥayretiyā
dem be-dem tāze ḵılur göñlümi cüllāb gibi

647. 341^a: Sūrūrī: *Dīvān*, g. 440.
naẓīre-i sūrūrī.

2 eyvāy ki: eyvā baña.

4 nīme: penbe.

5 bāb bāb: yap yap.

648. 341^b: Ḥayretī: *Dīvān* g. 456.
naẓīre-i ḥayretī.

1 olub: oldı.

649.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. bu çeşmüm çeşme-sārınuñ 'aceb hūnīn aḳar yaşı
meger var-ısa ol 'aynuñ ciger dāğındadır başı
mezārum ravza-i cennet civārı ola kūyuñda
dikilse başum ucına ḥabībūñ eşigi taşı
3. müjeñ tīri firāğından cigerde ḳan yudar zaḥmum
nelerden ayru düşmüşdür görüñ bu oñmaduk başı
şarāb-ı nāb ile sākī götürgil şıḳlet-i 'ışkı
gerekmez hey ma 'āza'llah aramızda bizim nāşī
5. anadan böyle doğmuşdur ğam-ı şīrīn ile ferhād
severse n'ola cāndan yég kişi süd bir ḳarındaşı
ḳo şūfī zühd ü taḳvāyı ruḥ ile leblerin söyle
mey ü maḥbūba māyıldür cihānuñ rind ü ḳallāşı
7. kemāl-i luṭf-ı ṭab'uñla görenler nazmuñı **ışḥāk**
hemān bī-iḥtiyār eyler saña taḥşīn ü sābāşı

650.

mefā 'ilün mefā 'iün mefā 'ilün mefā 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ḳapuñda şol ḳadar aḳıtdı ḳan ile gözüm yaşı
ki hep yāḳūt u la'l oldı eşigüñ içi vü taşı
egerçi çok belālar çekmişüm ben dāğlardan līk
kime feryād edem çün kendü zaḥmumdur belā başı
3. bizi ḳoyup n'ichün leylīyi sevdüñ déyü mecnūna
derilüp bir néçe ra'nā püserler urdılar taşı
eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi la'lüñe ḥātem
kimesne aña démezdi gözi üstünde var ḳaşı

649. 341^b: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 299.
nev'i diğer merhūm ve mağfūr işḥāk çelebî efendî goft.
2 kūyuñda: öldükde.
3 bu: ol.
5 rind ü ḳallāş: rind-i ḳallāş.
7 Mahlas beyti metinde yazılı değıl. Divandan alındı.
650. 341^b: Mesîhî: *Dīvān*, g. 281.
nazīre-i mesîhî.

5. mesîhî bir sipâhîdür velîkin pâdişâh-ı 'ışk
ayaqlarda görüp yaşlu gözümü étدی şubaşı

651.

mefâ 'ilün mefâ 'iün mefâ 'ilün mefâ 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. tütalum hem-demüm teskîn éde gözümdeki yaşı
kanı merhem ki oñulda benüm bağırmadaki başı
belâ cündi-durur mülk-i dili gâret kılan dâyim
kara bağırmadaki başlar-durur lîkin belâ başı
3. firâk içre helâk oldum vişâle tâ ki érişsem
toyunca görmege kıomaz gözüm yaşı olur nâşî
kanı tîli' ki başuma benüm devlet kıona 'ömrüm
dikile başum ucına öliceğ eşigüñ taşı
5. gam-ı cānānı şaqladuñ reh-i 'ışk içre cān gibi
uşulî āferin olsun gözetdüñ yolda yoldaşı

652.

mefâ 'ilün mefâ 'iün mefâ 'ilün mefâ 'ilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. delindi tîr-i gamuñdan nigārā bağırumuñ başı
'acebdür garğa vérmezse cihānı gözlerüm yaşı
gözin açup yumunca seyr éder dünyâyı çābükdür
dil-i gam-gīnimüñ peyk-i şabā olmaz ayağdaşı
3. dizildi kanlu yaşum birbirin başup yüzüm üzre
çıkarıdum şanki rūma bend ile néçe kızılbaş
leb-i cān-bahşını emdürmege cān istemiş cānān
ucuz bāzardur gāyet déyüp arturmasun nâşî
5. kalenderler gibi şemsî tolanur küy-ı cānānı
ziyāret-gāhı olmuşdur nigāruñ eşigi taş

5 sipâhîdür velîkin: sipâhî idi lîkin | yaşlu gözümü: gözi yaşını.
651. 342^a: Uşulî: *Dīvān*, g. 140.
naẓîre-i uşulî.
652. 341^a.
naẓîre-i şemsî ağa.

653.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy dil belā-yı ğamdan olayın déseñ beri
var yār édinme kendüñe her-cāyī dilberi
kim 'arz édüp cemālini ğün gibi cā be-cā
bāzāra ğire ıtutmağa her yaña müşterī
3. tūṭīye zehr vére çeşm ü lebinden ol
her zāğ-ṭab'a nuql éde bādām u sükkerī
lāyık mıdur ki ğüsn éline pādişāh iken
her bir ḥasīsüñ eyleye kendüyi çākeri
5. cimrīlerini étmek için ḥalkuñ i'tibār
açup ḳor önlerinde ğümüş kīse-i zeri
her ḥār u ḥas öñinde tevāzu'ḳılup müdām
ğül yüzini sürür yere ḥāküñ berāberi
7. her bir pelīde ğéceler āsāyiş étmeye
berg-i semenden eyleye bālīn ü pisteri
her bir levendi ḳılmağa dünyāya pādişāh
ḳormuş ğümüşden altına taḥt-ı sikenderi
9. **ḳāsım** duruşma vaşfını taḥrīr ḳılmağa
şol kimsenüñ ki şığmaya dünyāya defteri

654.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. beñzetdiler o māha déyü mihr-i enveri
biri birine ḳoydı fiğānum felekleri
çekdi bu sākī meclis-i meyde piyāleyi
al ile öpdü déyü leb-i la'l-i dilberi

653. 341^b
nev'-i dīğer merḥūm ḳāsım paşa eyü ğazelleri ve kıṭ'aları vardır.
654. 342^a: Bākī: *Dīvān*, g. 504.
nażīre-i bākī çelebī
2 bu sākī meclis-i meyde piyāleyi: çevürdü sākī-i meclis
piyāleyi.

3. 'āşık güşāde-meşreb olur cām-ı mey gibi
hem-dem édinse kendüsine tañ mı sâgarı
yāruñ raķibi gibi iti görmedüm daħı
olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çeri
5. **bākī** serīr-i killk-i bedāyi '-niġārdur
şeh-bāz-ı dest-i kudretümün şıyt-i şeh-peri

655.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. mecnün ki gezdi vādī-i hicrānı serserī
'ışkını başa iltemedi ol yaban eri
la'l-i lebüne cān ile dil müşterī iken
bāzār éderseñ éy boyı şimşād elüñ beri
3. beñzer niġāra déyu beġāyet uçurdılar
kendüzini yerinse 'aceb olmaya perī
iksīr-i 'ışk ile işin altun éden yiger
ta'yīb éden hamākat éder kīmyā-geri
5. el çek boşaduñ ise zenini zemānenün
olmağ gerek necātī kişi sözünüñ eri

656.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
mużāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ger tīr-i hecr ile çıķa cān tenden éy peri
çıķmaz gönülden ölmek ile ġamzeñ oķları
gökler yüzine çekmege zencīr-i zer düzer
şanmañ şerāredür ki şaçar āhum ejderi
3. jülīde mū başumda siyeh şemledür baña
ġam tekyegāhınıñ benem éy şeh şalenderi

5 kudretümün: fikretümün.

655. 342^b: Necātī: *Dīvān*, g. 638.
necātī.

3 yerinse: yétürse.

656. 343^b: Fiġānī: *Dīvānçe*, g. 89.
nażīre-i fiġānī.

4 Bu beyit divandaki gazelde yoktur.99 numaralı gazelde şöyle geçer:
vāy ki sürindi aşāġı yoķarı kirpügüm
cārūbuñ olmaġa şu fülān ibn-i fülān ġibi

vāy ki sürindi aşığı yoqarı kirpügüm
cārüb olup süpürmege dergāh-ı dilberi

5. kâfir raqıbi yırtup atup étmege helāk
oldı **figānī** pīşe-i 'ıŝkuñ gāzanferi

657.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. rüşen budur maqla'-ı şi'r-i münevveri
pür-nür olurdı gönül gözi görse enverī
bir ŝi'r-i sūz-nāk dēdüm yana yana kim
cānın yaqardı nār-ı hāsed görse āzerī
3. bu şevk-nāmeyi yazıcaq yana yazmışam
olur kebāb olursa semender kebūteri
eşk-ile dūd-ı āh iki zencirdür baña
sulţān-ı 'ıŝkuñ olmışam éy dil gāzanferi
5. hūrşid olursa varmasun éy māh ayına
şol kim metā'-ı hūsnüñe olmazsa müşterī
éy dīde hūsn-i dilberi çün étdün ārzū
rūzī kıla hudā saña nūr-ı peyāmbéri
7. **zātī** şıfat-ı zātuñuñ evşāfın étdi nazm
gören o nazm-ı cevheri dēr aña cevherī

658.

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün
muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. hāmmām gibi odlara yaqup o çākeri
қанума girdi girmedi hāmmāma ol peri
bir himmet eyleñ ola ki hāmmāma gire yār
éy başı qaba yalıñ ayak rüm érenleri

657. 343^b: Zātī: *Dīvān*, g. 1584.
nażire-i zātī.

5 dil: şeh.

658. 344^a: Yahyā Beg: *Dīvān*, g. 474.
nażire-i yahyā beg.

3. h alvetde n r k yemek-ise  a adı z hid n
h mm m i inde g rs n o m h-ı m nevveri
h mm m i ini be zedeyin c y-ı ma şere
kim olur anda Ő h u ged nu n ber beri
5. ya y  Şu  uyma -i  n aya ına ol meh n
g y  ki  as  dindi felek mihr-i enveri

659.

mef   il n mef   i n mef   il n mef   il n
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. k l hın ol hil l-ebr   der geh  o rı g h egri
bu h sni g rse m h-ı nev urınmazdı k l h egri
ha u n tefs r-i h sn nd r ha a ŐanmıŐ anı z hid
aceb mi d de-i kej-b n eger  tse nig h egri
3. bu dilde k h-ı  am vardır dil ol k k lde d r d yim
ben m b r-ı gir numdandır ol z lf-i d -t h egri
ne ger ek  aŐı u n bir dem biter cisminde bir m  kec
ne her iz d st b  ında bulunur bir giy h egri
5. bug n ber-d r  der dilber girift r a med n g nl m
anu  n z lfi  eng lin  der geh  o rı g h egri

660.

mef   il n mef   i n mef   il n mef   il n
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. o mest-i n zı Őa ma uz y r r geh  o rı g h egri
nih l-i  addine  rd k e eyler b d-ı  h egri
ser-i serv-i h r m na Şanasın m h-ı nev inmiŐ
g r n kim ol  amer-peyker g yer zerr n k l h egri
3. ru u n  zre n'ola  o rı degilse  aŐlaru n Ő hum
yazılŐa  fit b  zre olur medd-i siy h egri

3 be zedeyin: be zed rin.

659. 343^a: A med Paşa: *D v n*, g. 329.
nev'-i d ger veliyy ' d n o lı a med paşa demekle ma' r fdur.

1  der: g yer.

3 bu:   i | d yim: l -b d.

660. 342^b: Ya y  Beg: *D v n*, g. 473.
na ire-i ya y .

yüzüñdür cāmi‘-i hüsn vü қаşuñ mihrābıdur anuñ
olur çün tāk-ı mihrāb ü maķām-ı secde-gāh egri

5. girizān olma oķ gibi kemān-ı kadd-i ‘aşıķdan
nişāna menzil-i ‘ışķ içre varmaz tīr-i āh egri
sücūd édüp nişān-ı pāyiñi mihrāb édünmişdür
görinür anuñçün her zamān çarķ-ı dü-tāh egri
7. seni toğruluğ ile sevdi çünkim éy sehī-kāmet
ölürse merķad-ı yahyāda bitmez bir giyāh egri

661.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. hūn-ı dil gözden revān olmışdur aķar mā gibi
cūşa geldi mevc urur ķanlu yaşum deryā gibi
görse ger ehl-i cehennem hecr odına yandugum
görine gözine dūzaķ cennetü’l-me’vā gibi
3. tīrine çarķ-ı sitem-kāruñ olup sīnem siper
dest-i cevr ile felek ķaddümi bükdi yā gibi
gerçi her derd ehli haķdan derdine dermān diler
ben temennā ķılmışam derdi ebu-derdā gibi
5. açdı bāl u per hāfi pervāz édüp bu murğ-ı dil
aķadı bu kim ‘azm-i kūh-ı ķāf éde ‘anķā gibi

662.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. étmezem gül-zār seyrin bülbul-i şeydā gibi
meskenüm ķāf-ı ķanā‘at olalı ‘anķā gibi
kūh-veş çek dāmenüñ şaħra-yı ‘ālemden gönül
iki yaķa ıssı olmak isteseñ deryā gibi

4 olur çün: ki olur.

7 merķad: meşhed.

661. 342^b.

nev‘-i dīger edirmeli hāffāf cinsinden hāfi hālīfe goft. selefendür.

662. 343^a: Ĥayālī: *Dīvān*, g. 419/57.

nażire-i ĥayālī beg.

3. sūzen-i dil-düz-ı ğamzeñdür baña hāyil olan
yoħsa eylerdüm tecerrüd қаşdını ‘īsā gibi
bir içim şu minnetin étdürme nahl-i қaddüñe
tā ki қaddüñ meyvesi ‘izzet bula ħurmā gibi
5. zerre deñlü kılmaduñ dehre ħayālī i ‘tibār
topuñ ağsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

663.

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ħūbluqda olmaya hīç sen melek-sīmā gibi
‘ışqda bulunmaya ben ‘āşık-ı şeydā gibi
saña lāyık mı ki hem-rāh olasın her dūn-ıla
yalıñuz seyr eyle ħurşid-i cihān-ārā gibi
3. n’ola meylüm yoğ-ısa dünyā sarāyına benüm
éy gönül bir meskenüm var künc-i istignā gibi
gönli alçaqda yüzi yérde gerekdür dāyimā
iki yaqa ıssı olmağ isteyen deryā gibi
5. éy selīķī n’ola terk étsem vücūdum mülkini
ķāni‘em mülk-i ‘ademde olmağa ‘anķā gibi

664.

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. jeng-i ğamdan diler iseñ ola gönülün şāfī
ķoma elden ķoma bir laħza şarāb-ı şāfī
meclis-i ‘ışq-ārā gelmege pervāne yéter
bülbul-i gülşeni añma gider ol leffāfī
3. yine ğavvāş-şıfat baħr-ı me‘āniye talup
néce dürler çıkarup oldum anuñ şarrāfī
éşigi dāru’ş-şifāsına érem déyü bu dil
géceler şubħa degin vird édinüp yā şāfī

663. 343^a: Selīķī: *Selīķī ve Şiirleri*, g. 67.
nażire-i selīķī.

664. 343^a: Muħibbī: *Dīvān*, g. 2753.
maħlaş-ı şerīfleri muħibbīdür. muşanna‘ ebyātı vardır.

5. anıı ımege geldüke anu amze-i dost
bu **muibb** der aa 'ı ile ıhh 'af

665.

fe'ilatun fe'ilatun fe'ilatun fe'ilun
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ne ziyn tdi saa fi arb- fi
yine alup el alvetde ekersn fi
nad-i gencne-i cemid-i cevn-batdur ol
yaraur olur ise pr-i mun arrfi
3. benem ol mrde ki yrden gtrr gerd-mil
himmetm arar esdkde cibl-i fi
are dek seyr-i lin tmez isem aum ile
dzai te dem cenneti v a'raf
5. gelmege avf der b **ayl** gzine
olalı ya ile bar- mut trfi

666.

f 'ilatun f 'ilatun f 'ilatun f 'ilun
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. bdan adum gzm n-geh ki aldurdum seri
aruda grdm turur bir mh-peyker dilberi
nr aar grdm cemlinden egeri zahir
kendsi bezer mselmna libs kfir
3. ylduzum sa'd oldu yd adre rdm glib
kim maallem ire grdm gee tom mter
gzm aup yumınca oldu emmden nihn
byle te eyledm an melekdur y per

5 'ı: cn.

665. 343^b: ayl Beg: *Dvn*, g. 424/68.
nare-i ayl beg.

3 mrde: merd.

5 v: ile.

666. 343^b: Mihr: *Dvn*, g. 194.

nev'-i dger merm ve mafr mihr atun goft. raimehullh.

1 ylduzum: talm

3 byle: yle

5. érdi çün āb-ı hayāta **mihri** ölmez haşre dek
görđi çün zulmet şebinde bu 'iyān iskenderi

667.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. éy meh-i burc-ı melāḥat v' éy sa' ādet aḥteri
dil metā'-ı mihrüñe gün gibi kızgun müşteri
ḥüsn meydānında şaflar bağlamış barmaqlaruñ
şınmasun mı ḥāmenüñ éy şāh ḳadri leşkeri
3. 'aks-i ḥüsnüñ ḳalbüñi mir' ātdan teşḫir éder
çevresine dāyire çekmiş ḥazer ḳıl éy perī
dil bırağup zaḥmumuñ ağzına naḳd-i cān arar
bir yüzi açuḳ güzeldür ol nigāruñ ḥanceri
5. ḥāk-i pāy-ı dilbere **zātī** sürerseñ rüyuñı
işüñi altun éder tañrı bulursın cevheri

668.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. tā ki yérüm dehr bāğında dikendür gül gibi
şiddet-i 'aşr-ile bağrum ḳan olupdur mül gibi
her seḫer nālemden olur merğ-zāruñ murğ-ı zār
çün yüzüñ gülzārına zārī ḳılam bülbül gibi
3. ḥāl-i zülfüñde ne yaraşmış dēdüm dilber dēdi
hindden bir dāne çıḳmaz rūma bu fülful gibi
el uzadup zülfüñüñ reyḫānını çözdükçe bād
éy neçe miskin ayağuna düşer sünbül gibi
5. çeşm-i **aḫmedde** ḥayāl-i zülf-i ebrū-yı nigār
bağludur zencir ile deryā yüzinde pül gibi

5 İkinci mısra metinde yazılı değil. Divandan alındı.

667. 344^a: Zātī: *Dīvān*, c. III, g. 1574.
naẓīre-i zātī.

668. 344^a: Aḫmed Paşa: *Dīvān*, g. 304.

nev'-i diğeri merḫūm ve mağfūr veliyyü' d-dīn oğlu aḫmed paşa.
1 ta ki: çünkü.

669.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. gerçi ser tā-pā vücūdum yandı geçdi gül gibi
şaklaram 'ışk âteşini sinede bülbül gibi
büse cerr éder gérüp hengāme-i 'ışka gönül
yoğ mıdur bir gönca-leb kendin belürde gül gibi
3. dostum çok başludur zülf-i siyekāruñ velī
fitne bābında ser-āmed olmaya kākül gibi
bostān-ı hüsn içinde sen nihāl-i tazeyi
beslemişdür bāgbān-ı rüzgār oğul gibi
5. éy necātī leblerinüñ sögdüğine kalma kim
acı ağızluğı tatlu şöhbeti var mül gibi

670.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. āh kim ol gönca-leb gülmez açılmaz gül gibi
gülşen-i gamda 'aceb mi iñleşem bülbül gibi
ol bir içim şuyı bu şuya revān ola déyü
gözlerüm yollarda vü kıddüm kemerdür pül gibi
3. āşinālarla kaçan şöhbetlerin yād eylesem
cüş éder ol dem hum-ı çeşmümde yaşum mül gibi
ol perīşānuñ düşelden bineli süvārına
dōstlar gāyet perīşāndur gönül sünbül gibi
5. dilberüñ şīrīn lebinde hāl-i hindüdur déyüp
yüregüm acıtdılar **zātī** benüm fülful gibi

669. 344st Necātī Beg: *Dīvān*, g.628.
nazīre-i necātī beg.

670. 344th: *Zātī: Dīvān*, c. III, g. 1547.
nazīre-i zātī.

3 kaçan: geçen şöhbetlerin: şöhbetleri.

671.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. yaralar açıldı bāğ-ı sīnem içre gül gibi
'ālemi feryāda vérdi nālīşüm bülbül gibi
gül gibi cem 'iyyet-i ağıyārda açılma kim
dil-perīşān olmaya 'aşıklaruñ sünbül gibi
3. t̄ālī 'üm yok kim görem ol āfitābuñ t̄al 'atın
n'eyleyem bahtum siyeh-kār oldu bu kākül gibi
sāza āhenk étmeñüz kim meclis-i 'uşşāqda
h̄oş nevā yokdur şurāh̄īden gelen gulğul gibi
5. ger güzellerle **celīlī** olur iseñ bāde-nüş
yok-durur 'işret mekānı şehir-i istanbul gibi

672.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. dağlar yakdum ruhuñ şevkıyla yér yér gül gibi
nāleler kılsam ne var éy gonca-leb bülbül gibi
bī-başardur şu ki teşbīh éde çeşmüñ nergise
kāfir olur kim dēr-ise zülfüñe sünbül gibi
3. şarılup boynına yāruñ her yañadan el şalar
işini başa életmiş var mıdur kākül gibi
kahtresin nüş eyleyen bulur sürür-ı sermedi
bir şafā-bağış olmaya hergiz cihānda mül gibi
5. dām-ı zülfiyle yine dil murğını şayd étmege
muhyiyā yér yér ruhuñda dāneler fülful gibi

671. 344^b: Celīlī: *Dīvān*, g. 393.

naẓīre-i celīlī.

4 gelen: uran.

672. 344^b.

naẓīre-i muhyī.

673.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ah kim gözden bıraıdı ol gözi fettān beni
vādī-yi hicrāna şaldı étđi ser-gerdān beni
dostum öldürmedin gétdüm déyü hayf étme kim
sen gidelden günde biñ kez öldürür hicrān beni
3. şimdi derd-i yār ile gāyet huzūrum var benüm
hey ma`āza`llāh gerekmez añmasun dermān beni
tevbe édüp bādeye kınına girdüm gönlümüñ
kırkaram kim `ākıbet bir gün tıtar ol kın beni
5. ben ol **ishāk**um ki şimdi yād édüp her gūşede
bir nefes dilden düşürmez defter ü dīvān beni

674.

fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. terk éderse za`f ucından nāle vü efgān beni
ğam ğubārı içre hergiz bulmaya yārān beni
döne döne şevkı ile çarĥ ururam her ĥalkada
devr içinde eyledi bir māh ser-gerdān beni
3. `ālemi seyrān éderken uğradum bir āfete
gör ki néce āfete uğratdı bu devrān beni
kınına girdüm vefāsuz yāra vérdüm gönlümü
ğark oldum yaşuma gör néce tıtdı kın beni
5. ka`be-i kūyında **zātī** ol kemān-ebrū mehüñ
cān véürdüm `id-i vaşla eylese kırbān beni

673. 344^b: İshāk Çelebî: *Dīvān*, g. 304.
nev`-i dığer edirnevî ishāk çelebî.

674. 344^b: *Zātī*: *Dīvān*, c. III, g. 1487.
nazīre-i zātī.

1 bulmaya: bulmaz.

3 mehüñ: hilāl.

SONUÇ

Nazire mecmuaları, Türk edebiyatının zengin kaynakları arasındadırlar. Farklı bakış açılarıyla değerlendirildikleri takdirde bu eserlerde ufuk açıcı bilgiler bulmak ve Türk edebiyatının karanlıkta kalan noktalarını aydınlatmak mümkündür.

Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 1031 numarada kayıtlı nazireler mecmuası muhtemelen 16. asırda veya 17. asrın başlarında istinsah edilmiştir. Nüsha, mevcut haliyle 250 yaprak olup talik hatla yazılmıştır. Nüsha içerisinde yaprak eksikliklerine de rastlanmaktadır. Çalışmada nüshanın 50 varaklık kısmı incelenmiş bulunmaktadır. Eser 19^a'da Sucūdî'nin *saña* redifli gazeliyle başlar, 344^b'de Zātînin beni redifli gazeli ile biter. Sayfa kıyılarında 19^a-160^b arasında Bâkî'nin Divân'ı yazılıdır. Yazmada 19^b'den sonra 350, 345, 52, 53, 348, 346, 347 ve 349. yapraklar gelmektedir ki bu da kopan yaprakların gelişigüzel ciltlendiğini göstermektedir. Eserin incelenen kısmında tespit edilebilen kadarıyla en fazla şiiir Zātî' ye sonra Şem'î Dede ve Aḥmed Pāşā' ya aittir. Çalışmada eserin tenkitli metni ortaya konmaya çalışılmıştır. Şiirler okunurken yayımlanmış divanları bulunan şairlerin divanlarından yararlanılmıştır. Mecmua ve divan arasında bulunan farklılıklar dipnotlarda verilmiştir. Mecmuada müstensihden kaynaklanan eksiklikler de mevcuttur. Bu yüzden eser okunurken şiiiri anlam bakımından en iyi şekilde tamamlayacak olan kelime ve divanlardaki kullanımları tercih edilmiştir.

Mecmuada başlıklarda yer alan bilgiler esere bir çeşit tezkire hüviyeti kazandırmaktadır. Şairlerin adları, soyları, doğum yerleri, eğitimleri, meslekleri, ölmüş olanların gömüldükleri yerler, mahlaslarını alma sebepleri, hocaları, eserleri, kişilikleri, hangi padişah döneminde yaşadıkları ve nasıl şöhret kazandıkları gibi çok çeşitli bilgiler, ana kaynaklarla desteklendiği ve ilmi değerlendirmeye tabi tutulduğu takdirde şairlerin hayatlarının ve edebi

kişiliklerinin belirlenmesinde önemli katkı sağlayabilecek yapıdadır. Bu özgün nazire mecmuasına araştırmacıların daha fazla dikkat etmesini umud ediyoruz.

KAYNAKLAR

- ÂHÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Necati SUNGUR: *Âhî Divânı* İnceleme-Metin: Ankara 1994, XIV+223 s., Kültür Bakanlığı Yayınları/1617, Yayınlar Dairesi Başkanlığı *Türk Klasikleri Dizisi/32*.
- AHMED Paşa: *Dîvân*: [hzl.:] Ali Nihad TARLAN: *Ahmed Paşa Divanı*: İstanbul 1966, XXI+406 s. , Milli Eğitim Bakanlığı.
- ‘AMRÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Mehmet ÇAVUŞOĞLU: *Amrî Divan* Tenkitli Basım: İstanbul 1979, VIII+190 s. , İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2538.
- AYDEMİR, Yaşar: “Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü”, *Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 2001, C. 19. S. , 147-156. s.
- AYVERDİ, İlhan: *Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük*: İstanbul 2006, II. C. , 1127-2372 s. , Kubbealtı Neşriyat.
- AŞKÎ: *Dîvân*: [hzl.:] A. Atilla ŞENTÜRK, Nureddin BOŞDURMAZ, : Molla Aşkî Divanı: İstanbul 2012, 652 s. , Yapı Kredi Yayınları, Kâzım Taşkent Klasik Yapıtlar.
- BAHAEDDİN, Mehmed: *Yeni Türkçe Lugat*: Ankara 1997, 811 s. , Akçağ Yayınları.
- BÂKÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Sabahattin KÜÇÜK: *Bâkî Divânı* Tenkitli Basım: Ankara 1994, XVIII+472+3 s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 601.
- BASİRÎ: [hzl.:] Ahmet KARTAL: *Basîrî ve Türkçe Şiirleri*: Ankara 2006, 144 s., Akçağ Yayınları 731, Kaynak Eserler 224.
- BEHİŞTÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Yaşar AYDEMİR: *Behiştî Divânı Behiştî Hayatı Şahsiyeti Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*: Ankara 2000, XIV+768

s., Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 3298, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi 1197, Divanlar Dizisi 8.

CELİLİ: Dīvān: [hzl.:] Şevkiye KAZAN: *Celilî Divanı (İnceleme-Metin)*,Isparta 2011, XIII+547 Fakülte Kitabevi: Isparta.

CEM SULTÂN: Dīvān: [hzl.:] İ.Halil ERSOYLU: *Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı*: Ankara 1989, XIII+ 356+ 11 s., Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 543.

CEMÂLİ: Dīvān: [hzl.:] İ. Çetin DERDİYOK: *Cemali, 1412-1512 ; inceleme, tenkidli metin, tıpkıbasım*, Cambridge, Mass. 1994, 170s., [Yay. hzl.:] Şinasi Tekin, Gönül Alpay Tekin, Doğu Dilleri ve Edebiyatlarının Kaynakları: 23, Türkçe Kaynaklar XXI, Yayınlandığı Yer: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü 1994.

DEVELLİOĞLU, Ferit: *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*: Yayına Hazırlayan: Aydın Sami GÜNEYÇAL, Yeniden Düzenlenmiş ve Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara 1993, XIX+1195 s. Aydın Kitabevi Yayınları Sözlük Dizisi: 1.

DİLÇİN, Cem: *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*: 5. Baskı, Ankara 1999, XII+531 s. , Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 517.

DİLÇİN, Cem: “Divan Şiirinde Gazel”, *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*: Ankara 1986, 415- 416-417 s. , 79-247 s.

DURMUŞ, İsmail: “Nazire”: *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*: Ankara 2006, 32. C., 590 s.,Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

EMRİ: Dīvān: [hzl.:] M. A. Yekta SARAÇ: *Emrî Divanı*: İstanbul 2002, 389 s. ,Klasik Türk Edebiyatı Dizisi No: 1, Eren Yayıncılık.

- FİĠĀNĪ: *Dīvān*: [hzl.:] Abdülkadir KARAHAN: *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden figâni ve Divançesi*: İstanbul 1966, 18+XXX+214+29 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 1181.
- FUZŪLĪ: *Dīvān*: [hzl.:] Kenan AKYÜZ-Sedit YÜKSEL-Süheyl BEKEN-Müjgan CUNBUR: *fuzulî Türkçe Dīvân*: Ankara 1958, XI+573 s., İş Bankası, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- GELİBOLULU Mustafa Ālī: *Dīvān*: [hzl.:] AKSOYAK, İ. Hakkı: *Gelibolulu Mustafa Ālī Divan II. Tenkitli Metin*: [Yay. hzl.:] Cemal KAFADAR, Gönül ALPAY TEKİN: XII+ 306 s. , Doğu Dilleri ve Edebiyatlarının Kaynakları: 73, Türkçe Kaynaklar LXIII, Yayınlandığı Yer: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü 2006.
- GÖLPINARLI, Abdülbâkī: *Kur'ân-ı Kerīm ve Me'âli*: İstanbul 1958, 1. C. 381 s., 2. C. 382-740+CXXXVIII s. Remzi Kitabevi.
- HAYĀLĪ Beg: *Dīvān*: [hzl.:] Ali Nihat TARLAN: *Hayâlî Bey Divânı*: İstanbul 1945, 24+450 s., İstanbul Millî Eğitim Bakanlığı.
- HAYRETĪ: *Dīvān*: [hzl.:] Mehmet ÇAVUŞOĞLU-M. Ali TANYERİ: *Hayretî Divan* Tenkitli Basım: İstanbul 1981, XXIII+448 s. , İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 2868.
- HELĀKĪ: *Dīvān*: [hzl.:] Mehmet ÇAVUŞOĞLU: *Helâkî Divan* Tenkitli Basım: İstanbul 1982, 207 s. , İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 2979.
- İBN-İ KEMĀL: *Dīvān*: [hzl.:] Mustafa DEMİREL: *İbn-i Kemâl Dīvân* Tenkidli Metin: İstanbul 1996, XXXV+229+3 s., Fakülteler Matbaası.
- İLAYDIN, Hikmet: *Türk Edebiyatında Nazım*: Ankara 1951, 159 s. , Akçağ Yayınları.

İSHÂK Çelebî: *Dîvân*: [hzl.:] Mehmet ÇAVUŞOĞLU-M. Ali TANYERİ:
Üsküplü İshâk Çelebi Dîvan Tenkidli Basım: İstanbul 1989, 378 s.,
Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları No: 15, Fen-Edebiyat Fakültesi
Yayınları No: 2.

İPEKTEN, Haluk: *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*: İstanbul
1994, VIII+337 s. , Dergâh Yayınları: 152, İnceleme Dizisi: 21.

İSEN, Mustafa- HORATA, Osman- MACİT, Muhsin- KILIÇ, Filiz-
AKSOYAK, İ. Hakkı: *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*: Ankara 2006,
464 s. , Grafiker Yayıncılık.

KARAMANLI NİZÂMÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Halûk İPEKTEN: *Karamanlı Nizâmî
Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*: Ankara 1974, 291 s. , Atatürk
Üniversitesi Yayınları no: 208, Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 44,
Araştırma Serisi No: 35.

KÖKSAL, Fatih: *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*: Ankara
2006, 183 s. , Akçağ Yayıncılık.

KUT, Günay: “Mecmualar”, *Dergah Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*:
[hzl.:] Ezel ERVERDİ, (8cilt) , İstanbul 1986, VI C. , 170 s., Dergah
Yayınları.

LÂMÎ'İ ÇELEBÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Hamit Bilen BURMAOĞLU: *Lâmi'i Çelebi
Divânı, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*:
Erzurum 1983, IV+408 s. , Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi.

LEVEND, Agah Sırrı: *Türk Edebiyatı Tarihi*: Ankara 1973, I. C. ,
XXIV+666 s. , Türk Tarih Kurumu Yayınları VIII. Seri No: 18.

ME'ÂLÎ: *Dîvân*: [hzl.:] Edith AMBROS: *Cândid Penstrokes The Lyrics of
Me'âlî, and Ottoman Poet of the 16th Century*, Klaus Schwarz Verlag
Berlin 1982, XII+520 s.

- MESİHİ: *Dīvān*: [hzl.:] Mine MENGİ: *Mesihî Divanı*: Ankara 1995, V+303 s., Atatürk Kültür Merkezi Divanlar Dizisi 1.
- MİHRİ HÂTUN: *Dīvān*: [hzl.:] Mehmet ARSLAN: *Mihri Hâton Divânı*: Ankara 2007, 400 s., T.C Amasya Valiliği Yayın No: 24.
- MUHİBBİ: *Dīvān*: [hzl.:] Coşkun AK: *Muhibbî Divanı*: Ankara 1987, 875 s., Kültür Bakanlığı 1000 Temel Eser Dizisi: 129, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 712.
- NAZMİ: *Dīvān*: [hzl.:] Sibel ÜST: *Edirneli Nazmî Divânı* (e- kitap): Ankara 2012, 3981 s. Kültür Bakanlığı. [Erişim tarihi: 20.01.2013]
- NACİ, Muallim: *Lugat-i Nâcî*: İstanbul 1987, 690 s., Çağrı Yayınları.
- NECÂTİ Beg: *Dīvān*: [hzl.:] Ali Nihat TARLAN: *Necati Beg Divanı*: İstanbul 1963, [II]+XXVIII+557 s., Millî Eğitim Basımevi. II. Basım: İstanbul 1997, XV+557 s., Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2342, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 592, Türk Edebiyatı Dizisi: 25.
- NEŞÂTİ: *Dīvān*: [hzl.:] Mahmut KAPLAN: *Neşatî Divanı*: 1996, XIII+180 s., Akademi Kitabevi.
- ONAY, Ahmet Talât: *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*: [Hzl.:] Cemâl KURNAZ: Ankara 1992, LXV+500 s., Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları: 77.
- REDHOUSE, Sir James W.: *A Turkish And English Lexicon/Kitâb-ı Ma'ânî-i Lehce*: Constantinople 1890, XVI+2224 s.
- REVÂNİ: *Dīvān*: [hzl.:] Ziya AVŞAR: *revânî Divânı* (e-kitap): Ankara 2009, 293 s., Kültür Bakanlığı.[Erişim tarihi: 07.01.2012]
- RAHMİ: *Dīvān*: [hzl.:] Mustafa ERDOĞAN: *Bursalı Rahmî Divânı* (e- kitap): Ankara 2012, 457 s., Kültür Bakanlığı. [Erişim tarihi: 20.01.2013]

SEHĪ BEY: Dīvān: [hzl.:] Hakan YEKBAŞ: *Sehī Bey Divânı*: İstanbul 2010, 383 s., Kitabevi.

SELĪKĪ: Dīvān: [hzl.:] Ömer ZÜLFE: *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selīkī ve Şiirleri*: Ankara 2006: 250 s., Edebiyat.

STEINGASS, F.: *A Comprehensive Persian-English Dictionary*: London 1892, VIII+1539 s.

ŞEM'Ī: *Dīvān*: [hzl.:] Murat Ali KARAVELİOĞLU: *On altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*: İstanbul 2005, 2 C., 651+59 s. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktorluk Tezi.

ŞENTÜRK, A. Atilla- KARTAL Ahmet: *Üniversiteler İçin Türk Edebiyatı Tarihi*: İstanbul 2004, 536 s. , Dergâh Yayınları: 290, Türk Edebiyatı İnceleme: 30.

Ş[EMSEDDİN] SĀMĪ: *Kāmūs-ı Türkî*: Der-i sa'âdet 1317, 1575 s.

TĀCĪ-ZĀDE Ca'fer Çelebî: *Dīvān*: [hzl.:] İsmail E. ERÜNSAL: *The life and works of Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi, with a critical edition of his dīvân*: İstanbul 1983, CXXX+523 s. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3103.

TARLAN, Ali Nihat: "Eski Mecmualar Arasında": *İÜ. Edebiyat fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi [TDED]*: İstanbul 1946, 1. C. , 2. S. , 122-137. s.

YAHYĀ Beg: *Dīvān*: [hzl.:] Mehmet ÇAVUŞOĞLU: *Yahya Bey Divan*: İstanbul 1977, XVI+646 s., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: 2233.

UZUN, Mustafa: "Mecmua" , *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* : Ankara 2003, 28. C., 16, 591 s. , Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

ZĀTĪ: *Dīvān*: [hzl.:] Ali Nihat TARLAN: *Zatī Divanı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: I. C., İstanbul 1968, XXXII+496 s. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 1216.

ZÜLFE, Ömer: “Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası” : *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*: 4. C. , 18. S. , Yaz 2011, 151- 169 s.

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2010 yılında mezun oldu. Aynı yıl Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne ÖYP kapsamında araştırma görevlisi olarak girdi. Halen Marmara Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde görev yapmaktadır.